28:"Allah'ı nasıl inkâr edersiniz ki; siz ölüler idiniz de sizi diriltti. Sonra sizi yine o öldürecek, sonra yine diriltecek. Sonra ona döndürüleceksiniz."

Nasıl oluyor da bütün bu gerçekler ortadayken Allah'ı inkâr ediyorlar? Nasıl yapabiliyorsunuz bunu? Nasıl örtebiliyorsunuz Allah'ı? Nasıl gündemlerinizden düşürebiliyorsunuz Allah'ı? Nasıl yokmuş gibi bir hayat yaşayabiliyorsunuz Allah'ı? Nasıl örtbas edebiliyorsunuz Allah'ın dinini? Allah hayret çağrıştıran bir ifadeyle söze başlıyor. Gerçekten de küfür hayret edilecek bir durumdur.

İnsanın kendi kendisinin dünyaya gelişini, yaratılışını düşünüvermesi, sonra ölümünü hatırlayıvermesi bunu anlamak için yeterlidir. Bu gerçeği anlamak için illa da felsefe yapmaya, uzun uzun araştırmalara girmeye de gerek yoktur aslında. Nasıl oluyor? Sizler ölüydünüz de sizi Allah var etti! Yoktunuz da Allah sizi var etti. Varlığınızı O'na muhtaçsınız. O var etmeseydi yoktunuz. Şimdi nasıl olur da bir insan kendisini yokken var eden Allah'ı inkâr etsin? Üstelik O'nu inkar eden dilini, O'nu örtbas eden elinin veren de Allah iken. Gerçekten çok hayret edilecek bir durumdur bu. Kâfirlere bu gerçek hatırlatılınca derler ki: E bize mi sordu? Yaratmasaydı! Madem ki diriltmiş, biz de istediğimizi yaparız! Dilediğimiz gibi bir yaşarız diyorlar. Sonra şöyle denince: Tamam ama bu dünyada ebediyen yaşamayacaksınız. Sizi buraya getiren Allah sonra öldürecek! Gelişiniz elinde olmadığı gibi kalışınız da elinizde değil denince de şöyle diyorlar: Eh madem ki öleceğiz, o zaman biz de ölene kadar bildiğimiz gibi yaşarız! Ölene ka-dar gam alırız dünyadan diyorlarmış.

Sonra âyetin ifadesiyle onlara kendilerine şöyle denince de: Ölüm bir son değildir. Ölümle kurtulacak, sümenaltı edilecek, unutulup gidecek değilsiniz. Unutmayın ki ölümlerinizden sonra yeniden dirileceksiniz! Hayatınızın, yapıp ettiklerinizin hesabını vermek, faturasını ödemek üzere tekrar diriltileceksiniz. Ne yapacaksınız o zaman ya? Denilince de şöyle diyorlarmış: Eh madem ki bir daha dirileceğiz o zaman bir daha kam alırız dünyadan! Kaldığımız yerden devam ederiz hayatımıza! diyorlarmış. Ama bu diriliş önceki diriliş cinsinden olmayacak. Dünyaya dirilmeyeceksiniz, hesap vermek üzere öbür tarafa dirileceksiniz. Yâni sonra yine ona döndürüleceksiniz! denince pilleri bitiyor tabii. Öyleyse Allah karşısında kaçış ve kurtuluş kesinlikle yoktur. Yâni tüm bu olup bitenler sizin dışınızdayken, yâni gelişiniz de gidişiniz de elinizde değilken, neyinize güveniyor da Allah'a kafa tutuyorsunuz? İslâm'ı kapatmaya, kamufle etmeye nereden güç buluyorsunuz? Ölüydünüz! Yoktunuz! Hiçtiniz! Bu varlığınızı, bu hayatınızı, bu gücünüzü biz verdik size! Bu gücünüzü alacağız da! Diyor Rabbimiz. Bakın bunu da anlatıyoruz size. Ölmekle de kurtuluş yok. Hesap kitap için sizi huzurumuza getireceğiz. Öyleyse gelin inat etmeyin! denilmektedir.

29:"Yerde olan şeylerin hepsini sizin için yaratan O'dur. Sonra o gökyüzüne yönelerek gökleri de yedi kat halinde nizama koydu. O, her şeyi iyi bilendir."

Kul olacağınız Allah, yeryüzünü sizin için yaratmıştır. Dağları taşları, tüm arzı size vermiştir, sizler onunla cennet kazanasınız diye. Tüm mülk Allah'ındır. Sahip olduğunuz her şeyi size o vermiştir. İyi bir düşünün. Acaba bu hayat sizin midir? Nereden buldunuz bu hayatı? Babalarınızdan mı aldınız? Analarınız mı verdi? Yoksa laboratuarlarda mı buldunuz? Yoksa şu hayatlarınızı, emeklerinizi gömdüğünüz sanayi çukurlarında mı buldunuz onu? Eğer bu hayat sizinse tek bir saniyesine bile söz geçiremiyorsunuz. Ağarmaya yüz tutmuş tek bir kılınızın rengini bile değiştirmeye gücünüz yetmiyor. Sizi gün be gün yaşlılığa ve ölüme sürükleyen şu zamanı bir saniye bile durduramıyorsunuz. Acıkmanızı engelleyemiyor, susamanızın önüne geçemiyorsunuz.

"Sonra o gökyüzüne yönelerek gökleri de yedi kat halinde nizama koydu."

Sonra semaya yönelmiştir Allah. Semaya dönmüş veya se-mayı ele almış ve onu yedi kat olarak düzenlemiştir. Veya çok sema vardı da onun yedisini bizim için düzenlemiştir Allah. Kıyametin kopuşuyla işte bu yedi semanın düzeni bozulacaktır, diğerlerini bilmiyoruz.

"O her şeyi iyi bilendir."

Buraya kadar anlatılan âyetlerde insanın Allah'a itaati isteniyordu. Çünkü o Allah tek yaratıcıdır. Hikmet, hüküm ve hâkimiyet sahibidir. İlmiyle, hikmetiyle bütün bu kâinatı yaratan sonra da her şeyi hâkimiyeti altına alan Allah'tır. Ölüm ve hayatı belirleyen O'dur. Dünyanın da, İnsanın da ve insanın sahip olduğu şeylerin de sahibi O'dur anlatıldı.

Bundan sonraki âyetlerle de insanın yeryüzünde Allah'ın halîfesi olduğu, insanın Allah'ın hidâyetine tabi olması gerektiği ve sürekli kendisine düşman olan, onu saptırabilmek için sürekli fırsat kollayan şeytana uymaması konusunda uyarılıyor insan.

Kur'an bu bölümde başka hiçbir kaynaktan bilgilenme imkânımız olmayan, başka türlü ispatlanması mümkün olmayan bir konuyu anlatır bize. İnsanın yaratılış konusunu anlatır. Rabbimizin bu bölüm-de bize sunacağı bu bilgi, insanı zavallı bir evrim yaratığı seviyesin-den kurtarıp, Allah'ın en şerefli yaratığı olan meleklerin bile kendisine secde etmesine lâyık olan bir varlık seviyesine çıkarmaktadır.

Evet Rabbimiz kitabının bu bölümünde insanla ilgili, insanın yaratılışıyla ilgili başka hiçbir kaynaktan öğrenme imkânımızın olmadığı bilgi sunacak. Her şeyi

bilen Allah eğer varlığın başlangıcıyla alâkalı bu bilgiyi bize ulaştırmasaydı, bizler kendi başımıza nereden bilebilirdik bunu?

Eğer insanlık; insanla ilgili, kendisiyle ilgili tüm problemlerini çözmek istiyorsa, içinde yaşadığı şu dünyayı kendi hayrına çevirmek istiyorsa, o zaman kendisiyle ilgili Rabbimizin anlattığı bu yaratılış, bu başlangıç bilgilerini çok iyi tanımak ve değerlendirmek zorundadır. Yâni kendisini kendisine tanıtan Rabbinin bu vahiy birimlerini çok iyi tanımak zorundadır. Eğer insanlık insanı tanımak istiyorsa, insanın problemlerini çözümlemek istiyorsa vahyin bu anlattıklarına çok ciddi kulak vermek zorundadır. Zira şunu kesin ifade edelim ki; insanla ilgili en kesin, en doğru, en yanılmaz bilgi Allah'ın bilgisidir. Çünkü onu, onu yaratandan daha iyi kimse bilemez. Ve yaratılış kendi elinde olmayan insan, kendisini aşan konularda susmak zorundadır. Bilmediği, bilemediği bir konuda sadece Allah'ın vereceği bilgi konusunda susmak ve bilgi sahibinin verdiği bilgiye inanmak zorundadır. Bundan başka çaresi de yoktur.
30:"Hatırla ki, Rabbin meleklere şöyle demişti. "Muhakkak ki ben yeryüzünde bir halîfe yaratacağım." Melekler dediler ki: Ya Rab! Sen orada demek kan dökecek, bozgunculuk yapacak bir varlık mı yaratacaksın? Halbuki biz seni hamdinle tesbih ve noksan sıfatlardan tenzih edip duruyoruz. Hayır! Öyle değil mesele! İş sizin bildiğiniz gibi değil! Siz bilmiyorsunuz! Ben biliyorum!"

Hatırlayalım, bilelim ve bu konuda bilgi sahibi olalım diye Rab-bimiz bu konuyu gündeme getiriyor. Burada bir insan problemi çözülecek. Burada bir insan problemine muttali kılınacağız. Ama dikkat ederseniz bu problemin çözümü Rab'le başlıyor. İnsan ve yaratılışı Rable gündeme geliyor. İnsan ve yaratılışı konusunda Rabbi devreden çıkaramayız. İnsanı Rable birlik tanımak, Rable birlik düşünmek mecburiyetindeyiz. Yâni eğer insanı tanımak istiyorsanız, insanla ilgili problemleri çözmek istiyorsanız, insan denen bu varlığı mutlu etmek istiyorsanız Rabsiz yapamazsınız bunu. Çünkü eğer bu işin başlangıcında Rab varsa, hayatın başlangıcında ve de hayatın devamında Rab varsa, ölümünde Rab varsa, ölüm ötesinde de Rab varsa bu insanı tanımada ve bu insanla alâkalı problemlerin çözümünde mutlaka bu Rabbin varlığı da gündeme gelecektir. Evet insanı var eden bir Rab var, sonra bir de melekler var. Bu iki varlığın ikisi de bizim dışımızdadır.

Bakın insanı var eden Rabbimiz der ki meleklere:
"Muhakkak ki ben, yeryüzünde bir halîfe yaratacağım."

Kur'an'ı okurken, Kur'an'ı anlarken bunun Allah sözü olduğunu asla unutmamalıyız. Kur'an'ı kesinlikle insan sözü gibi anlamaya çalışmamalıyız. Bu konudaki orijinal örneklerden birisi işte buradadır. Önce bu bölümle alâkalı bir özet sunalım inşallah.

Sanki biz gibi, beşer sözü gibi -hâşâ- Allah melekleri karşısına alıyor: E! Meleklerim ne dersiniz? Ben bir halîfe yaratmak isterim! Ne yaparsınız? Ne dersiniz? Fikriniz nedir bu konuda? Onlar da: A!! Ne o ya Rabbi? Halîfe filan dedin. Bugüne kadar böyle bir şey duymamıştık! Ne o? Nasıl bir şey? Meleklerim! İşte kan dökecek, fesat çıkaracak özellikleri yanında, yâni esfel-i safilin özellikleri yanında, ahsen-i takvim özellikleri de olan bir varlık. Yâni iman edecek, sabredecek, ci-had edecek, canını verecek, oruç tutacak, kulluk yapacak bir varlık. Eh tamam Ya Rabbi bu ikinci özelliklerini anladık da, ama bu birinci özellikleri de ne olacak? Ne olacak bu? Böyle bir şey sana yakışmaz! Ne lüzum vardı buna? Demişler gibi anlatılıyor. Sanki böyle anlaşılıyor gibi.

Ama hani Allah sözünü insan sözü gibi anlamaya çalışmayacağız demiştik ya. Sözü Allah söylediğine göre şöyle de anlaşılır diyo-rum:

Şu anda birisi zile bassa ve ben o anda sizlere dönüp: "Hasan geldi!" desem. Ama bunu size haber veren ben,öyle güçlü birisi olsam ki; bu güç yeryüzünde hiç kimsede bulunmasa. Hasan geldi sözünü söylerken hemen otomatikman Hasan'ın kimliğini de size aktarabilecek biri olsam. Yâni Hasan geldi sözüyle Hasan'ın kim olduğunu? Ba-basını, sülalesini, yedi ceddini, künhünü, barsağını, ciğerini, nereli olduğunu, niye geldiğini, nereden geldiğini size anlatabilsem ve hemen siz bütün bunları bilebilseniz. Ama bende bu güç yoktur. Bunu yapabilen ancak Allah'tır.

Bakın burada bu sözü söyleyen Allah'tır. Allah meleklerine: Ben yeryüzünde halîfe yaratacağım! Buyurduğu anda melekler kimin geldiğini? Kimin geleceğini? Bu gelenin ne yapacağını? Ne olacağını? Ve ne gibi özelliklere sahip olacağını hemen bilebilirler. Çünkü Allah'ın böyle bir cümleyle onlara her şeyi anlatabileceğini biliyoruz. Yâ-ni böyle Allah'ça bir söz, olmayan bir şeyi oldurucu biçimde söz söylemek ancak Allah'a aittir. Bunun bir tane örneğini yaşadık yeryüzün-de: Rasulullah Efendimiz okur yazar değildi de: "Oku!" Dedi Allah, O oku deyince hemen Allah'ın Rasûlü okur oluverdi. Tekvînî irade diyo-ruz buna. Olmayan şeyin var edilmesi biçiminde, olmayan şeyin var kılınması biçiminde bir harekettir veya bir sözdür.

Ol! Dedi mi Allah, hemen anında oluverecektir. İşte böyle Ce-nab-ı Hak: "Ben halîfe yaratacağım!" Dedi mi melekler onun baştan sona ne olduğunu? İnsan olduğunu ve halîfe olarak yaratılacak bu insanın hangi özellikler sahibi olduğunu hemen anlayabilirler.

Peki acaba birinci şekilde anlamak caiz mi? Bu konuda diyo-ruz ki, Kur'an'ın anlatım modeline göre bu caizdir, ama Allah'a caiz değildir. Bu yöntem Cenab-ı Hakkın meseleyi bir diyalog yoluyla anlatma yöntemidir. Bu tür anlatım daha

kolay, daha kestirme yoldan kavratmayı sağlayan bir anlatımdır. Bu yöntemi Kur'an'ın başka yerlerinde de görüyoruz: Meselâ cansız varlıklarla tıpkı buna benzer bir diyalogdan bahseder Fussilet sûresi:

"Sonra duman halinde bulunan semaya yöneldi Allah ona ve yeryüzüne: İsteyerek veya istemeyerek gelin! Dedi. Onlar da: İsteyerek geldik! dediler."

(Fussilet: 11)

Burada da böyle meleklerle bir diyalogdan söz ediliyor. Şimdi acaba bu diyalogu nasıl anlayacağız? Acaba gerçekten Allah bu halîfe yaratma konusunda meleklerle istişare mi ediyordu? Bu konuyu onlara danışıyor muydu? Yoksa bu halîfe yaratma konusunu onlara haber vermek miydi bu diyalogun mânâsı? Sorunun birinci şıkkını reddetmek gerektiğine inanıyoruz. Çünkü istişare, danışmak bilgi eksikliğinden kaynaklanır. Allah için böyle bir şey caiz değildir. Yok eğer bu diyalogun maksadı Adem'i yaratmak istediğini meleklere haber vermekse o zaman meleklerin buna itirazını nasıl anlayacağız? Çün-kü biz meleklerin Allah'a itiraz haklarının olmadığını Kur'an'dan öğre-niyoruz:

"Allah kendilerine ne emrettiyse O'na isyan etmezler. Emredildikleri şeyi yaparlar."

(Tahrîm: 6)

Öyleyse mesele verilen bir haber karşısında sadece bir soru sormakla sınırlıdır. Meleklerin, mahiyetini anlayamadıkları bir haber karşısında sordukları bu soruyu illa da itiraz şeklinde anlamamak lâzımdır. Haberin yapısından kaynaklanan, hikmetin sırrını öğrenmek kastıyla sorulmuş bir soruydu bu. Bunlar halîfe denince yaratılacak bu varlığa Allah tarafından bazı güçler verileceğini, bu varlığın bazı özelliklerle donatılacağını anladılar. Fakat böyle iradeli bir varlığın evrenin zorunlu kanunlarla yönetilen düzenine nasıl uyum sağlayacağını anlayamadılar. Kâinatta her şey itirazsız kulluk ilkesine dayanıyordu. Tüm varlıklar iradesizdi. Meleklerin kendileri de. Ama anlayamıyorlardı, yeni bir varlık geliyordu ve bu varlık tüm diğer varlıklara göre iradeli, itiraz edebilme, reddedebilme, karşı gelebilme, kafa tutabilme özelliğinde yaratılacak bir varlıktı.

İşte nasıl olacaktı bu iş? İradesiz binlerce varlık içinde iradeli bir varlık. Allah yeryüzünde kendi istediği şekilde hayat sürecek bir varlık yaratmayı murad ediyor, ama halîfe olma özelliğinde yaratılan bu insanın bu özelliğinin yanı başında bir başka özelliği daha vardı. Bu insan ya halîfeliği seçecekti, ya da kan dökücülüğü ve bozgunculuğu. Yâni bu insan hem Allah'ın istediği bir hayat tarzını tercih edebilecek, hem de kendi isteyip de Allah'ın istemediği bir yaşam biçimini de tercih edebilecek ve yeryüzünde kan döküp bozgunculuk yapabi-lecekti. Bu halîfe tabirinin içinde hem Allah'ın istediği biçimde bir hayat sürebilen, hem de kan dökebilen, yan çizebilen anlamları vardı. İşte görüyoruz

bugün Allah'ın istediği imanı yaşayanlar da, Allah'ın istemediği bir hayatı yaşayan kâfirler de mevcuttur.

Melekler hem bunu anlamak için, hem de bu görev için kendilerinin daha müsait olduklarını gündeme getirmek için diyorlardı ki: "Ya Rabbi biz seni tesbih edip duruyoruz. Ya Rab! Biz senin emirlerini boyun eğerek, itaat ederek ve isteyerek yerine getiriyoruz. Bütün evreni temiz ve düzgün bir biçimde muhafaza ediyoruz. Seni hamd ile tesbih ve takdis ediyoruz. Bu nedenle niçin böyle bir halîfeye gerek duyduğunu anlayamıyoruz! Diyorlardı. Meleklerin ilimleri kıttı. Onlar hilafet görevi denince bunun altında yatan maksadın sadece tesbih ve takdis olduğunu, sadece ibâdet olduğunu anlıyorlardı. Halbuki Allah'ın kendilerine haber verdiği bu hilafetin fonksiyonu sadece tesbih ve takdisle sınırlı değildi. Hilafet; tesbih ve takdisle beraber Allah'ın yasalarından ve nizamından kaynaklanan ustaca idare esasına göre evreni idare etmek demekti.

Yâni idareye, korunmaya ve tedbire muhtaç olan yeryüzündeki sosyal hayatı Allah'ın belirlediği sistemin ilkelerine göre idare etmekti hilafet. İşte halîfe olarak yaratılan insan Allah'ın kendisine bahşettiği bu güçle, bu bilgiyle etrafını kuşatan varlıkları tanıyabilecek ve yine Allah'ın kendisine verdiği akıl gücüyle iyilik ve kötülüğü, salah ve fesadı kavrayabilecek, karşılaştığı olayları birbirleriyle kıyas ederek hayatın problemlerine çözümler getirebilecekti. İşte melekler bunu anlayamadıklarından bu işin hikmetinden sual ediyorlardı.

Burada bu diyalogla şunu da anlıyoruz ki; insana Allah tarafından verilen bu özellikler övünme vesilesi yapılacak, diğer varlıklara karşı üstünlük taslanacak şeyler değil; aksine insana insanın sorumluluklarını hatırlatan şeylerdir. Verilen şeylerin büyüklüğü, görevin de o nispette büyüklüğünü gösterir. İnsana verilen bu irade, bu güç, bu bilgi, bu akıl ve enerji mahza emanettir. Allah'ın emanetidir bunlar. İnsan Allah tarafından kendisine emaneten verilen bu gücü, bu enerjiyi, bu aklı dondurmak, dumura uğratmak, kullanmamak hakkına sahip değildir. Bunları hayata hiç bir şey kazandırmayacak ve hayatı bir adım daha ileri götürmeyecek boş şeylerde kullanamaz. Bu düşünce insanı bencillik ve bireysellikten kurtaracak, artık o yalnız kendini düşünen, kendi hayatını yaşayan birisi olmadığını, başkalarını da düşünmek zorunda olduğunu anlayacaktır. İşte bu diyalogdan bunları anlıyoruz. Allah bu çok önemli konu daha kolay anlaşılsın diye meseleyi bize böyle bir diyalogla anlatmıştır diyoruz. Yâni hayatın, varlığın esas gâyesini teşkil eden bu çok önemli konunun zihinlere kazınması ve hiçbir zaman unutulmaması için böyle bir diyalog anlatım tercih edilmiş anlıyoruz.

Meselâ Hz. Yusuf'un Aleyhisselâm zindandaki hayatının sona ermesi dönemini içeren Yusuf sûresinin son bölümü buna en güzel örnektir. Hani rüya görüyordu ya kral, yedi başak, yedi inek filan rüyasını bildiniz. Adam dedi ki, o zindan arkadaşı Yusuf'u ve onun durumunu hatırladı da dedi ki: "Beni gönderin de ben

bunun cevabını bulup getireyim size!" Hayrola! Dediler kimden bulup getireceksin bunun cevabını? Kimden öğreneceksin? Nereden bulacaksın? Dediler. Ama bu bölüm yoktur Kur'an'da. Bu bölüm atlanmıştır. Adam burada zindanı anlattı, Yusuf'u anlattı, başından geçen rüya ile ilgili Yusuf'un tabirinin aynen çıktığını anlattı. Yusuf'un bu konudaki durumunu anlattı, konuştular, istişare ettiler, onu zindana gönderdiler, zindana gitti adam, Yusuf'u orada buldu ve onunla konuşarak durumu ona anlattı. Ama dikkat ederseniz bu bölümler yoktur Kur'an'da tabii. Bu Kur'an'ın bir anlatım özelliğidir diyoruz.
İşte aynen bunun gibi Allah burada da meleklerle böyle bir teatide bulunuyor dersek, Allah için bu olmuyor, yakışmıyor yâni. Allah için böyle melekleriyle bir istişarede bulunma, böyle bir düşünce bize gerçekten yavan geliyor, olmuyor, hiç yakışık almıyor yâni. Peki neden yakışmıyor? Allah dediyse demiştir. Bak dediğini söylüyor âyette. Denirse, ha! Buradan şunu anlıyoruz: Allah burada bize en bildiğiniz konularda bile istişareden kaçınmamamızı öğretiyor. Yâni di-yor ki: Kullarım! En bildiğiniz konu bile olsa istişare edin. Bakın Ben en bilenim. Melekler bilemediler, şaşırdılar, ama Ben, yine Ben bilirim! Dedim. Öyleyse sizler istişare edin! Diyor bize. Öyleyse biz de istişare edeceğiz. Anlayabildiğimiz kadarıyla böyle bir yol gösteriş var burada.

Meselâ Kur'an'ın başka bir yerinde bize kitabı göndermesinin sebebini şöyle anlatıyor Allah:
"(Onu size indirmemiz) Doğrusu bizden önceki iki taifeye kitap indirildi de biz onun dirasetinden gafildik demeyesiniz içindir."
(En'âm 156)

Dikkat ediyor musunuz? Allah bize bu elimdeki kitabı indirişinin sebebini anlatıyor. Yarın sizden şöyle bir itiraz gelmesin diye: Ya Rabbi sen bizden önceki iki taifeye, yâni yahudi ve hıristiyanlara kitap indirdin, ama bize indirmedin. Eğer bize de bir kitap gönderseydin biz de sana kulluk yapardık diye sizden yarın bir itiraz gelmesin diye bu kitabı size indiriyorum diyor. Yâni dilim varmıyor demeye ama tabiri caizse Allah kendini garantiye alıyor. Kendisini töhmet makamında bulundurmuyor. Halbuki kimse buna cesaret edemezken, hiç kimse bu konuda onu töhmet altında tutamazken, hiç kimse bu konuda ona itiraz etme imkânına sahip değilken böyle diyor Rabbimiz. Tabi bu bize bir yol gösteriştir diyoruz. Yâni ben bile bu kitap konusunda böyle yaparken sizin bu haliniz nedir? Yarın çocuklarınızdan, hanımlarınızdan, komşularınızdan: Ya Rabbi babamızdı! Ya Rabbi kocamızdı! Ya Rabbi komşumuzdu! Kendisi biliyordu kitabı, okuyordu; ama biz onun dirasetinden gafildik, bize duyurmadı, bize anlatmadı diye gelebilecek itirazlar karşısında ne yapacaksınız? Bakın ben bile kimse beni hesaba çekemeyecek iken yarın insanlardan böyle bir itiraz gelmesin diye kendimi garantiye alıp size kitap gönderiyorum. İnsanlara karşı sorumluluğunuzu yerine getirmez, onlara bu kitabın âyetlerini ulaştırmazsanız yarın siz ne yapacaksınız diyor sanki Rabbimiz. İşte burada da durum aynen

böyledir. Burada da ben bile istişare konusunda böyle iken siz ne yapıyorsunuz? Diyerek bize bu konuda yol gösteriyor Allah.

Şimdi burada, bu diyalogda üzerinde durulan bir mesele var: Efendim melekler nereden bildiler ya bu işi? Diye, dönüp dönüp bu konuda sorular yoğunlaştırılıyor. Deniliyor ki; efendim, Allah meleklerle arasında geçen bu diyalogu bize özet olarak anlatmıştır. Olayın detaylarına girmemiştir. Belki de "Ben halîfe yaratacağım!" Buyurunca melekler sormuşlardır: "Ya Rabbi nedir bu halîfe dediğin? Bize biraz özelliklerinden bahseder misin?" Onların bu taleplerine karşılık Allah da bu özellikleri onlara bildirmiş, ama Kur'an'ın bir özelliği olarak bu bölüm de bize anlatılmamıştır, işte melekler de böylece bunu bilmişlerdir deniyor.

Sonra işte yeryüzünde insana benzeyen başka varlıklar vardı daha önce de bunlar Allah'a isyan edince bunların kökü kesilmiş ve bunların yerine insanı getirmeye Allah karar verince onlardan bildikleri tecrübeye dayanarak melekler bunu bildiler filan denmiş. Oysa biraz sabretsek iki üç âyet sonra denilecek ki:
"Aman ya Rabbi! Seni tesbih ve tenzih ederiz, ne mükemmelsin sen! Ne noksansızsın sen ya Rabbi! Bizim bilgimiz yoktur, ancak senin bildirdiğin vardır!"
(Bakara 32)

Melekler böyle diyorlar. O zaman melekler nereden bilmişler bunu? Allah bildirmiş işte. Peki nerede, ne zaman ve nasıl bildirmiş Allah onlara bunu? Nerede ve nasıl bildirdiğini benim bilmem gerekmez ki! Ama Allah'ın bildirdiğini biliyorum, çünkü işte âyet:
"Biz ancak senin bildirdiğini biliriz ya Rabbi!"

Diyorlar. Öyleyse onlara halîfenin bir insan olduğunu ve bu insanın ahsen-i takvim ile, esfel-i safilin arasında bir özellik taşıdığını Allah bildirdi diyoruz.

Meselâ Allah'ın eli olduğunu tartışmışlar yıllarca. Allah'ın arşı istivâ ettiği konusunu tartışmışlar yıllarca. Oysa âyeti biraz daha devam etselerdi hemen arkasından anlatacaktı Allah. Meselâ Rabbi-mizin arşı istivâ ettiğini anlatan âyetin hemen sonunda deniliyor ki:
"Dikkat edin yaratmak da emretmek de yalnız ve yalnız Allah'a mahsustur."
(A'râf: 54)

Yaratan Allah'tır, emir de ona aittir! Yaratan, yarattığını idare etmesini de bilir. Yaratan, yarattıklarının hayatını tanzim için emirlerde de bulunur. Yaratan, yarattığını unutmuş değildir, onu başı boş salıvermiş değildir. Bunu böylece bilin! İşte istivânın anlamı budur. Başka bir yerde de yine bu istivâ âyetinden hemen sonra deniliyor ki:

"Siz neredeyseniz O sizinle beraberdir."
(Hadîd: 4)

Yâni, "O ho! Allah ta arşın üstündedir. Dünyanın dibindeki benden, benim yaptıklarımdan, benim hayatımdan, benim hayat programımdan nereden haberdar olacaktır? Nasıl görecek? Nasıl bilecektir?" Filan diye sakın ha onu kendinizden habersiz filan zannetmeyin! O Allah'ı atlatabileceğiniz zehabına kapılmayın! Siz neredeyseniz o Allah sizinle beraberdir! Deniliyordu.

Yâni eğer Kur'an'ı Kur'an olarak düşünür, Kur'an'ı Kur'an bütünlüğü içinde düşünür ve gelecek açıklamalarla bütünleştirmeye çalışırsak, yâni biraz sabırlı davranırsak, o zaman herhalde mânâ biraz daha kolay anlaşılacaktır diyoruz.

Bir de burada ihtilâflı bir konu var, onu da söyleyelim inşallah: Âyette meleklere secde ile emrediyor Allah da acaba cinlere de şeytana da secde ile emretmiş miydi? Yoksa şeytana emretmedi mi? Peki nereden çıktı bu iş? Var. Oysa A'râf sûresinde bu konu anlatıldıktan hemen sonra:
"Ben sana secdeyle emrettiğim halde secde etmene mâni neydi ey İblis?"
(A'râf: 12)

Buyurulur.

Yâni biz emrettiğimiz halde hani ne oldu? Sen niye secde etmedin? denilmektedir. Ama bu ilk âyette secde olmayınca bu nereden çıktı? diyorlar. Biraz sabretseler gelecek, ama sabır yok adamlarda, ya da devam yok okumaya.

"Hatırla ki, Rabbin meleklere şöyle demişti."

Kur'an'da hatırlayabildiğim kadarıyla yedi tane sûrede Adem iblis olayı anlatılır. Ama bu olaylar tekrar değildir. Sanki her birinde olayın bir başka veçhesine dikkat çekiliyor. Buralardan sadece ikisini yakînen bildiğim için söyleyeceğim: Bir Bakara sûresinde var, bir de A'râf sûresinde var. Bakara sûresinde benim halîfe olma özelliğim anlatılırken, ben Hz. Adem şahsında anlatılıyorum. Yâni ey insan! Senin aslın ve esasın olan Hz. Adem halîfe olma özelliğiyle yeryüzünde göreve başlarken bak böyle başladı bu iş. İblis de vardı karşısında. İşte bu yönü anlatılır.

Ama A'râf sûresinde ise, benim sırat-ı müstakimde yürüyebil-me özelliğim bana tanıtılırken: Bak senin baban olan Adem de bu sıratta yürürken şeytan ona, şöyle şöyle yapmıştı, aman ha, sen bu konuda titiz davran! Şeytanın hilelerine karşı dikkat et! deniliyor.
"Rabbin meleklere demişti ki: Ben yeryüzünde bir halîfe yaratacağım!"

Kimileri halîfeyi şu bizim bugüne kadar bildiğimiz insan fonksiyonunun dışında anlamaya çalışmış.

1- Yâni demişler ki halîfe; halef selef mânâsına, birbiri peşi sıra gelen demektir. Yâni halef olan, birinin yerine gelen demektir. Böyle anlamaya çalışanlar olmuş. Yâni nesilden sonra nesil, asırdan sonra asır halinde birbiri peşi sıra gelen demektir. Yâni böyle biri diğerine halef olan, birinin yerine diğeri gelen, birbiri ardınca gelen insanlar, kavimler yaratacağım şeklinde anlamışlar.

2- Veya halîfe; bir şeyin arkasından gelen değil de, bir şeyin nam-ı hesabına bir yerde bir şeyler yapan demektir halîfe. Çünkü "Halîfe-i arz" Bu demektir. Yâni arzın halîfesi.

Eh arz öldü bitti de yerine birileri mi geldi? Tamam: ***"Nuh kavminden sonra Allah sizi yeryüzünün halîfeleri yaptı".*** Âyetini hadi öyle anlayalım, Nuh kavmi gitti de yerine Âd kavmi geldi diyelim. Oysa yeryüzünün halîfeleri deyince, bu biri gitti de öbürü onun yerine geldi anlamına gelmeyecektir. Ya ne anlama gelecektir? Bir yerde ve bir dönemde birileri nam-ı hesabına bir şeyler yapmakla görevli varlık anlamına gelecektir halîfe.

Öyleyse halîfe; yeryüzünde Allah'ın hesabına, Allah'ın ismine, Allah'ın adına bir şeyler yapmakla mükellef olan insanlar demektir. Halîfe temsil etmek, vekalet etmek demektir. Halîfe; kendisine otorite tarafından verilen görevleri onun yerine kullanan kişidir. Yâni kendisi mâlik olmayıp, sadece Allah'ın temsilcisidir. Kendisine gerçek mâlik tarafından verilenler dışında hiçbir güce sahip olmayan varlık demektir. Onun görevi sadece temsil ettiği otoritenin isteklerini yerine getirmektir. Halîfe; bu hususta asıl olmayan, vekil olan ve Allah adına yeryüzünde Allah'ın hükümlerini icra eden varlık demektir. Allah adına yapacaklar ama. Yâni adâleti ikâme edecekler Allah adına, zulmü kal-dıracaklar Allah adına, düzeni temin edecekler Allah adına gibi. Zaten meleklerin bu konudaki endişeleri de buradan kaynaklanıyordu. Aca-ba insanlar kendilerine verilen bu vekaleti asalet zannedip, hükümleri kendi keyiflerine, kendi çıkarlarına kullanmaya kalkışırlarsa yeryüzünü fesada verirler mi acaba? diye endişe taşıyorlardı. Evet yeryüzünde olacaktı bu iş. Arzda. Arzın, şu bilinen yeryüzü olduğu bir gerçektir. O zaman insanoğlu hep yeryüzünde yaşamıştır. Onun dışında birilerini aramanın anlamı yoktur.
"Melekler dediler ki: Ya Rab! Sen orada demek kan dökecek, bozgunculuk yapacak bir varlık mı yaratacaksın?"

Yâni bu özelliklere sahip olan bir varlık mı yaratıyorsun? Yâni insan dediğin bu varlığın neticesini biz böyle anlıyoruz. Allah bildirmiş ve melekler de öyle anlamıştır, tamam.

Birileri Allah meleklere şöyle de bildirebilirdi demişler: Efendim cinler yaşıyordular daha önce ve onlar bunu becerebiliyordular. Kan dökme işini, fesat çıkarma işini becerebiliyordu cinler de, melekler onlar gibi yaratılacak insanın da bu işleri yapacağını anladılar filan demeye çalışmışlar.

Kimileri de melekler, halîfe kelimesinin anlamından bunu çıkarmışlardır demişler. Halîfe; hükmetme, hüküm verme konusunda Allah'a vekil olduğundan, hâkime, kadıya ancak bir niza söz konusu olduğu zaman, birbirlerine zulmettikleri zaman ihtiyaç duyulacaktı ya işte kelimenin muhtevasından bunu çıkarmışlardır demişler. Ama Allah bunu onlara nasıl bildirdiğini anlatmadığına göre, bize de bunu bilmek gerekmez diyoruz. Allah nasıl bildirmişse öylece bilmişlerdir.

Bu özellikler hoşlarına gitmemiş, ama Allah'a itiraz da etmemişler, çünkü Allah melekleri bize tanıtırken yukarıda dediğim gibi, âyeti okuduğum gibi: ***"Yâni Allah'a kesinlikle isyan etmezler ve kendilerine emredileni yaparlar."*** (Tahrîm 6)

Meleğin karakteridir bu. Onun için “Hârût ve Mârût" isimli iki melek Allah'a isyan ettiler de sonra adam oldular değildir yâni. Çünkü Melek isyan etmez, edemez, gücü yoktur buna. Meselâ taş insana kafa tutabilir mi? Bugüne kadar hiç taşın size kafa tuttuğunu gördünüz mü? Bu nasıl olmazsa veya güneş doğmamazlık yapamıyorsa, Meleğin de Allah'a isyan etme özelliği yoktur, Allah izin vermemiştir buna. Doğuştan bunların boyunlarındaki ipin ucu Allah'ın elindedir diyoruz.

Peki madem ki melekler böyle isyan etmezler, edemezler de neden dediler ya bunu? Nasıl diyebildiler ya bunu? E Allah bu konuda izin vermişse, yâni onları kendine muhatap kabul edip de sormuşsa, elbette melekler de cevap vereceklerdi diyoruz. Yâni kafalarına takılan, anlayamadıkları bölümün hikmetini sorabileceklerdi diyoruz.

Süddî gibi kimileri bu diyalogla, Allah meleklere danıştı, bu konuda onlarla istişare etti filan demeye çalışmışlar. Ama daha önce de dediğimiz gibi istişare, bir konuda sıhhatli bilgi eksikliğinden kaynaklandığından, böyle bir nâkısayı Allah'a izâfe edemeyeceğimizden, Allah meleklere danıştı demek yerine, onlara haber verdi demeyi daha münâsip görüyoruz.

Ama Allah'ın meleklere böyle buyurmasının nedenini bilmiyoruz. Yâni Allan niçin gerek duydu buna? Neden bunu meleklere haber verdi? Bunu bilmiyoruz. Belki de ya böyle bir haber verişte:

1- Hem meleklerin, hem de insanın konumu, görevleri ve sorumlulukları belirleniyordur.

2- Veya böylece meleklere meydan okunmak istenmiştir.

3- Onların bilgilerinin de sınırlı olduğu anlatılmak istenmiştir.

4- Veya âcizlikleri ortaya konmuştur.

5- Veya mahza hilafetin boyutları ortaya konularak, buna gücü yetecek varlığın melek değil de bu işe hazır yaratılan insan olduğu vurgulanmak istenmiştir.

6- Veya insana verilen şeref, üstünlükler ve buna oranla da sorumlulukları anlatılmak istenmiştir diyoruz Allahu âlem.

Melekler diyorlar ki: Ya Rabbi sen böyle birini mi yaratacaksın? Halbuki: ***"Halbuki biz seni hamdinle tesbih ve noksan sıfatlardan tenzih edip duruyoruz."***

Tesbih; Allah'ı, Allah'ın kendisini tanıttığı gibi tanımak ve öylece inanmak demektir. Melekler diyorlar ki: "Ya Rabbi sen kendini bize nasıl tanıtmışsan, kendini bize hangi sıfatlarla muttasıf ve hangi sıfatlardan münezzeh tanıtmışsan, seni öylece tanıyor ve sana öylece iman ediyoruz. Sen kendini nasıl takdis edip kutsamamızı istemişsen seni öylece takdis ediyoruz."

Bir de onlar bu işin illetini bununla da anlamış olabilirler. Yâni dediler ki: "Ya Rabbi! Sen hamde lâyıksın! Hiç kimse seni hamd etmese de sen kendi kendine "Hamîdsin"! Kendi kendini hamd edensin. Hamde, övgüye lâyık olansın! Yâni sen kendi kendini översin ya Rab-bi! Fakat biz de seni hamd ile tesbih edip duruyoruz. Mukaddes biliyoruz seni. Bunun için miydi ki yoksa? Yoksa ya Rabbi, yoksa biz bu hamd işini, tesbih işini beceremedik de ondan mı bu insanı yaratıyorsun?" diye mahcup olup bel büküyorlar, utanıyorlar ve böylece af dileme ve dilenme pozisyonuna giriyorlar dersek, o zaman mânâ biraz daha hoş oluyor yâni. Gerçi buna hiç dikkat çekilmemiş, ama (Allah affetsin yanılıyorsam) bu mânâ meleklerin kulluğuna da ha münâsip geliyor gibi.

Yâni sanki melekler bu ifadeleriyle arz-ı kulluk eyliyorlar. Arz-ı ubûdiyette de bulunuyorlar. "Ya Rabbi ne dersin? Nasıl istersin? Yok-sa beceremedik mi bu işi? Yoksa bu hamd ve tesbih işinde bir kusur mu işledik ki insan denen bir varlığı yaratıyorsun?" diyerek özür diliyorlar, affedilmelerini beyan ediyorlar. Bu aynı zamanda bizim için de çok uygun ve örnek almamız gereken bir mânâdır. Cenab-ı Hak da onların bu cevapları karşısında:

"Hayır! Öyle değil mesele! İş sizin bildiğiniz gibi değil! Siz bilmiyorsunuz! Ben biliyorum!"

Buyurdu. Yâni yanlış anladınız! Ben bu insanı onun için yaratmıyorum! Siz bilmediniz, bilemediniz! İşin aslı o değildi! Ondan do-layı değildi, mesele o değildi, ama sizin bunu bilmeniz de mümkün değil zaten! buyuracaktır..

Peki o zaman hatırımıza şöyle bir soru geliyor: Allah önceden bunu biliyordu. Yâni meleklerin bilgilerinin sınırlı olduğunu, bunu bilmediklerini, bilemediklerini Allah önceden biliyordu da, madem melekler bilmeyecek, bilemeyeceklerdi de o zaman neye haber edildi bu meleklere acaba? Bunun sebebini bilmiyoruz da, bu konuda bilebildiğimiz bir şey var:

Allahu âlem insan, meleklerle doğrudan ilgili bir varlık da ondan meleklerle diyalog kuruluyor, diyoruz. Belki bu insan denen varlığın yaratılışı, Rahmân olan Allah'ın rahmetinin, Rahmâniyetinin bir tecellisiydi. Yâni bakıyoruz sonunda insan denen bu varlığa, meleklerin secde etmesi de emredilecekti. Belki de şeytanın yarın yaptığını, yapacağını yapmasınlar diye şimdiden meleklerini ruhen bu işe hazırlıyordu Rabbimiz. Evet Allah biliyor ki böyle bir şey olacak. Allah meleklerine o insana secde ile emredecek, zaten buna itiraz edemeyecekler, ama böyle rahat rahat secde etsinler diye Allah, onları şimdiden bu işe hazırlıyordu, anlamı çıkar buradan Allahu âlem.

Peki biz ne anlayacağız bundan? Bize ne diyor bu âyetler? Bu âyetler bize şunu diyor: Biz de Rabbimizin bize haber verdiği şeylere, onların hikmetini anlamasak da, bilmesek de inanalım. Rabbimizin bize haber verdiği şeylere gönül huzuruyla katlanalım. Kulluk yolunda başımıza şunlar şunlar gelebilecek, şöyle bir derdimiz olabilecek, şunlar şunlarla imtihan olabileceğiz. Secde istenecek, namaz istenecek, tesettür istenecek, savaşla, kıtlıkla, açlıkla, toklukla imtihan olunacağız. Bütün bunlarla karşı karşıya gelince tamam ya Rabbi, kabul ya Rabbi! diye biz de secde edelim.

Rabbimizin tüm emir ve yasakları karşısında hikmeti anlaya-masak da O mutlak doğrudur diyerek hemen biz de boyun büküp emre inkıyatta bulunalım inşallah. İşte anlayabildiğimiz kadarıyla bu âyetler bize de bunları söylüyor. Daha sonra Allah halîfe olarak yarattığı bu insanla melekleri kaşı karşıya getirir. Ancak Adem'in nasıl yaratıl-dığını ve onu hangi evrelerden geçirdiğini burada anlatmıyor Rab-bimiz. Bunu Kur'an'ın başka bölümlerinden öğreniyoruz. Adem'i ya-rattı ve sonra da onu meleklerle karşı karşıya getirerek şöyle buyurdu Rabbimiz:
31:"Ve Allah Adem'e bütün isimleri öğretti."

Allah Adem’e esmanın tümünü öğretti. Acaba Cenab-ı Hakkın Adem’e öğrettiği bu isimler neydi? Bu konuda çok farklı rivâyetler var:

1- İğne iplik, taş toprak gibi kâinattaki canlı cansız, akıllı-akılsız tüm varlıkların ismidir burada kastedilenler denmiş. Allah Adem’e tüm bu varlıkların isimlerini öğretti. Zira halîfe olarak, onlara hükmedici olarak, tüm bu varlıkların idaresinden sorumlu olan insanın elbette onları tanıması lâzımdı. İsimlerini, cisimlerini, durumlarını, ihtiyaçlarını, fıtratlarını bilmesi, tanıması lâzımdı. İşte Allah Adem’e bunu öğretti. Yâni Adem’in bu hilafete liyakatinin tescili için Allah ona, onun egemenliği altına girecek tüm varlıkların isimlerini öğretti. Bu özellik diğer varlıklardan hiçbirisine verilmemiştir.

2- Taberî buradaki Allah’ın ona öğrettiği isimlerden kasıt, meleklerin isimleridir demiş. Yâni Allah, Adem’e tüm meleklerin isimlerini öğretmiştir.

3- Veya kimileri bu isimlerden kasıt, Adem’in gelecek neslinin, zürriyetlerinin isimleridir demişler. Yâni kıyamete kadar Adem’in sulbünden gelecek tüm evlâtlarının, tüm torunlarının isimlerini Allah Adem’e öğretmiştir deniyor.

4- Bazıları da bundan kastın konuşma, hitap edebilmeyi Allah Adem’e öğretti demişler. Yâni bu öğretilen lisandır demişler. İnsanın dışındaki mahlukâtın tamamı bu lisandan mahrumdur. Konuşabilen, meramını anlatabilen, beyan gücüne sahip olan varlık ancak insandır.

5- Veya kimileri de varlıklara isim verme yetkisini Allah ona öğretti şeklinde anlamışlardır. Yâni ad koyma özelliğini vermiştir Allah Adem’e. Buradan anlıyoruz ki, dillerin çıkışı konusunda bilgi kaynağı vahiydir. Vahiy kaçkınları derler ki; işte efendim ilk insanlar hiç bir şey bilmiyorlardı. İlk insanların konuşup anlaşma yetenekleri de yoktu filan. Halbuki Kitabımızdan öğreniyoruz ki, varlığın daha ilk başlangıcında Rabbimiz, Hz. Adem’e konuşma yeteneği vermiş, varlıklara isim koyma özelliğiyle birlikte eşyayı ona tanıtmıştır.

Tabii dil teorisinin saçmalığı da ortaya çıkıveriyor buradan. Te-orinin saçmalığına bakın hele: İşte efendim diller şöyle gelişmiştir, eşyanın isimleri şöyle verilmiştir: Meselâ ağaç etrafında toplanan insanlar tartışmaya başlamışlardır: Acaba buna ne desek? diye. Acaba pencere mi desek, tuğla mı desek, yoksa Adana mı desek, bülbül yuvası veya keçi tiftiği mi desek? Böyle bir hafta on gün tartışma sürerken biri demiş ki "Ağaç" Ha! Tamam bulundu! Bulundu! Bunun adı ağaçtır yazın! demişler ve ağacın adını tespit etmişlerdir ki, bu mümkün değildir.

Sonra işte aslanın inine girmişler. Onlar onun başında ona isim koyabilmek için tartışırlarken zavallı iki saat kadar başında yapılan tartışmayı sabırla dinlemiş.

Acaba buna tüfek mi desek, börek mi desek, yoksa at çulu mu desek? diye tartışma sürerken en sonunda aslanın sabrı tükenir, dayanamayarak: Kesin ulan gürültüyü! Benim adım aslandır demiş ve hah demişler bulundu! Ve onun adını da böyle koymuşlar, bu da mümkün değil. Ya ne? Bakın madde planında ben sizlere bunun ağaç olduğunu söyleyebilirim, anlatabilirim. Bu ağaçtır! derim tamam siz ağacı anlarsınız, kolaydır bu. Ama öyle kavramlar var ki onları göstermek ve düşünmek çok zordur aslında. Meselâ sevgi, nefret, kabul, ret, aşk, dargınlık, arzu, namus, iffet vs. Ben söyleyince anlıyorsunuz bakın ne dediğimi? Anlıyorsunuz değil mi? Peki nereden anlıyoruz bunları? Şu anda benden size ne gitti? Bu dediklerimi, bu mânâyı, bu meramı nasıl anlıyorsunuz? Gerçekten de bu Allah'ın bize en büyük lütuflarından birisidir. Şu anda ben kafamdan geçirdiklerimi karşımdaki sizlere anında empoze edebilme imkânına, gücüne sahibim. Ben anlatabiliyorum, karşımdaki de anlayabiliyor. İşte buna mânâ nakli veya beyan gücü diyoruz. Ve işte Adem'e bunu öğretti Allah.

Değilse Allah bize bu beyan gücünü vermeseydi meselâ sizlere dağı anlatabilmek için dağı kucaklayıp buraya getirmem ve size göstermem gerekecekti, işte ben bundan söz ediyorum diye ki, bu çok zor bir şeydir. Bakın Allah bu hususu Rahmân sûresinde şöyle anlatır:

"Rahmân olan Allah insanı yarattı ve ona beyanı öğretti."
(Rahmân: 1,2)

Beyan, mânâ nakli demektir. Yâni insanın karşısındakine duyurmak istediklerinin nakline beyan diyoruz. İnsanın karşısındakine bu beyan imkânı verilmiştir ki, bu yeryüzünde Allah'ın varlığına en büyük delildir. Bakın şu anda ben konuşuyorum, siz de anlıyorsunuz. Bundan daha büyük bir mûcize olamaz. Zaman ve mekân birlikteliği içinde bizim karşımızdakine mânâ nakletme imkânımız vardır. Yâni burada olan Hasan'a ve bugün hayatta olan Hasan'a benim bunları dille anlatmam, nakletmem mümkündür. Ama zaman ve mekân aşılınca, yâni burada olmayan Hasan'a, bin mil uzakta olan Hasan'a ve bugün olmayan, bin yıl sonra gelecek olan Hasan'a bunu benim dille aktarmam mümkün değildir. O zaman da ben bunu Hasan'a kâlemle aktarmam mümkün olacaktır. İşte bakın ikinci bir ihsan olarak da Rabbimiz kâlemle yazmayı öğrettiğini anlatır:

"Oku! Ki senin Rabbin sonsuz kerem sahibidir. O kâlemle yazmayı öğretmiştir."
(Alâk 3)

Kâlemle bu mânânın intikalinin zaman ve mekân ötesine taşırılmasını öğretti Allah. Yeryüzünde bunu becerebilen ikinci bir varlık yoktur. Ne büyük bir lütuf, ne büyük bir şeref değil mi? Ama o nispette de sorumluluğu büyük bir şeref tabii.

"Allah Adem'e isimleri öğretti"

Bu esmanın öğretilmesi, eşyaya isim verme özelliğinin verilmesidir denmiş. Bu mânâsı ile yeryüzündeki bütün kelimelerin orijinali aynıdır. Yâni biraz biraz tereddüt etsek de Arapça, Farsça, Sanskritçe, Hintçe, Çince, bizce, sizce, hangi dili söylerseniz söyleyin kelimeye veya kavrama yüklediği anlam hemen hemen her dilde aynıdır. Lâkin bunu sonradan insanlar farklılaştırmışlardır. Meselâ: "kete-be" yazdı demektir. Aslında yazgıda da bir yaymak vardır. Hani şu yaymak, sofrayı yaymak, sofrayı yazmak gibi. Ketebe'de de aynen öyle bir yaymak vardır. Harfleri yaymak, harfleri böyle yan yana dizmek vardır. Aslında o dizdi demektir. Harfleri dizdi. Ama biz ona yazdı diyoruz. Öyle olunca böyle diller arasında bu tür bir ortaklık söz konusudur.
Esmanın hepsini öğretmiş ama. Peki Allah Adem'e isimlerin tamamını öğrettiğine göre Hz. Adem televizyonu da biliyor muydu? Yoo! Bilmesi gerekmiyordu zaten. Peki o zaman bu hepsini sözünden ne anlayacağız? Bir insanın hayat programı için, hayat planı için ona lâzım olacak kelimelerin, isimlerin hepsini o insanın kullanabilmesidir benim anladığım. Değilse Adem'in hayat programında televizyonun yeri yoksa neden öğrensin de bunu? Adaptörmüş, aküymüş, elektrikmiş ne olacak bilip de bunları? Peki o zaman Kur'an'da her şey var mı? Var. Peki otoban da var mı Kur'an'da? Kur'an'da kulluğumuz adı-na bize lâzım olan her şey vardır, ötesi zaten lâzım değildir diyoruz.

Adem'e her şeyin ismini öğretti, eşyanın varlık bilgisini öğretti de Allah, sonra da onun bu sanatını, bu bilgisini meleklere arz etti. Yâni eşyanın varlık bilgisini meleklere soruverdi.
"Sonra o isimleri meleklere arz etti."

O isimleri veya Adem'in bu gücünü, bilgisini, bu sanatını me-leklere arz etti. Ve dedi ki:

"Eğer sözünüzde sâdıksanız haydi bana şunların adlarını söyleyin! "

Haydi! Hani az evvel diyordunuz, siz gerçek tespitte bulunan, tahkikte bulunandınız! Haydi öyleyse şu isimleri sayın bakalım! Söyleyin! Haber verin bunlar konusunda! Neymiş? Nelermiş bunlar? Kendinizi, bilginizi bir ortaya koyun bakalım! Onlar diyorlar ki:
32:"Ya Rabbi! Seni tesbih ve tenzih ederiz! Sen mükemmelsin! Eksiğin yoktur senin! Bizim bilgimiz yok, ancak senin öğrettiğin vardır."
"Muhakkak ki her şeyi bilen, hâkim ancak sensin!"

Muhakkak ki sen en iyi bilen, en yerli yerince bilensin! Tam bilensin! Bilgisi tam olansın! Bilgisi değişmeyensin! A!! Bunu ben mi yaptım? Eyvah halbuki

ben bunu şöyle yapacaktım! demeyensin, yaptığından pişman olmayan, yaptığından geri dönmeyensin.

Bu cümle temelde bizim de dememiz gereken bir sözdür. Bizde ilim yok ya Rabbi! Bizim ilmimiz kıttır. Ancak senin bildirdiğin kadarını biliriz! Senin bildirmediklerini bilmemiz mümkün değildir. melekler vasıtasıyla Rabbimizin bize sunduğu bu kulluk bilincini, Rabbimiz karşısında bu acziyet şuurunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmamalı-yız. Her yerde ve her zaman biz bilmeyiz, sen bilirsin ya Rabbi! demeyi unutmamalıyız. Öyle değil mi yâni? Allah bu bilgileri bize öğretmeseydi biz nereden bilebilirdik? Allah kitap ve peygamberler göndermeseydi, o kitap ve peygamberler vasıtasıyla bize kendi bilgisinden aktarmasaydı, nereden bilebilirdik bu bilgileri.

Melekler bu bilgisizliklerini itiraf edip pişmanlıklarını izhâr edince de Rabbimiz Hz. Adem'e:
33:"Allah ey Adem! Onlara eşyanın isimlerini haber ver! Buyurdu."

Allah sanki döndü Adem'e ve buyurdu ki ya Adem! Haber ver bunları isimleriyle! Ne bunlar? Az önceki gibi bilmiyoruz, ama bir şeyler var ortada. Ve Allah buyuruyor ki: Ey Adem sen bunları onlara haber ver!
"Adem eşyanın adlarını onlara haber verince."
O da onları sayıp dökünce, tek tek onlar hakkında haber verince. Yâni Hz. Adem Allah'ın bildirmesiyle bilebildiklerini ortaya ko-yunca. Deniliyor ki bu, eşyanın isimlerinin ortaya konulmasıdır. Veya yine deniliyor ki bu, eşyanın tabiatını bilmektir. Yâni eşyanın varlığının sebebini bilmektir. Hangi şey ne için yaratılmış? Hangi şeyin varlık sebebi nedir? İşte bunun bilinmesidir. Allah Adem'e işte bunu öğretmiştir. Peygamberlere hikmet verilmiştir de ondan peygamber olmuştur onlar. Nübüvvet, kitap ve hikmet verilir peygamberlere. Yâni:

1- Allah'tan haber verilir peygamberlere ki, bunun adı nübüvvettir.

2- Kitap verilir peygamberlere ki, bu da Allah'ın toplumuna ulaştırmasını istediği bilgileri, arzularıdır.

3- Bir de hikmet verilir peygamberlere. Bu da neyi nerede ve nasıl gerçekleştireceğinin bilgisidir. Yâni hikmet gereği hareket etmesinin bilgisidir. Allah âyetleriyle hadîselerin birleştirilmesi, âyetlerin ha-yatla birleştirilmesidir. İşte bu hikmet burada anlatılan bilgidir de den-miş.

Yâni Allah Hz. Adem'e eşyanın hakikatini öğretiyordu. Bu, kullukta şu anlama gelir, şu da şu anlama gelir diye eşyanın hakikati öğretiliyor. Bunu şurada kullanman lâzım. Ben bunu şunun için yarattım. Bunun görevi şudur. Şunun

varlık sebebi şudur. Sakın bunu burada kullanmayasın. Bu burada olmasın gibi eşyanın varlık sebebi bilgisi öğretiliyordu. Meselâ bıçağı ben ekmek kesmek için yarattım, sakın bunu insan kesmekte kullanmayasın. Taşın varlık sebebi şudur, sakın ha onu meyhane yapımında kullanmayasın. Üzümün varlık sebebi şarap değildir. Domuzun varlık sebebi yemek değildir. Ağzın varlık sebebi onu sadece yemek yemede, çay içmede kullanmak değil vahyin sözcülüğünde kullanmaktır, gibi eşyanın varlık bilgisi ve hikmeti, hakikati öğretiliyor. Buğday bunun içindir, ateş şunun içindir, erkek bunun içindir, kadın şunun içindir, elbise bunun içindir, insan bunun içindir, hayvan bunun içindir, melek şunun içindir, yağmur bunun içindir, kar bunun içindir, sema bunun içindir, arz bunun içindir gibi eşyanın hakikati anlatılıyor. İşte Allah'ın kendisine öğrettiği bu bilgileri Hz. Adem birer birer sayıverdi..

Melekler anlamazlar bunu, bilmezler onlar. Bilmeleri de ge-rekmez zaten. Çünkü Allah onları öyle yaratmıştır. Onların böyle yeryüzünü idare edecek, yeryüzünde Allah adına Allah'ın yasalarıyla adâleti gerçekleştirecek bir hilafet görevleri yoktur. Onlar sadece Allah yap! der ve hemen yaparlar. Neden yapılacak? Niçin yapılacak? Nasıl yapılacak? bunu düşünmez onlar. Yağmuru yağdırın! der Allah, yağdırırlar. Şunu öldür! der Allah, öldürürler. Veya şunun amellerini yazın! der Allah, yazarlar, bunu silin! der Allah silerler, tamam başkasını an-lamaz onlar. Anlamaları da gerekmez zaten.

İnsan öyle değildir ama. Hele bu insan Peygamberse veya peygamber yolunun yolcusuysa elbette onun bir şeyler anlaması gerekecektir. Madem ki tüm varlıklara egemen olarak yaratılıyor, madem ki tüm varlıklara hükmedecek, o halde hâkimiyeti altındaki varlık-ların tabiatlarını, karakterlerini, özelliklerini ve varlık sebeplerini de bilecekti bu insan. Çünkü idaresi altındaki varlıkları tanımayan birisinin onları mutlu edecek bir düzen kurması mümkün değildir. İşte anla-ması gerekenleri öğretti Allah Adem'e.

Ve sonra meleklere buyurdu ki:

"Ben size demedim mi ki göklerin ve yerin gaybını ben bilirim! Açıkladığınız ve gizlediğiniz her şeyi de ben bilirim! Buyurdu."

Sonra Allah meleklere dönüp buyurdu ki: "Ben size dememiş miydim?" İşte şimdi Allah sözünün mahiyetini biraz daha güzel anladık. Bakın az evvel demeye çalışmıştık ki, Allah meleklerine soru soruyor. Düşünüyoruz, soruyu soran kim? Allah. Allah ki gaybın da şe-hâdetin de Âlimi. Allah ki her şeyi bilen, Alîm olan, Habîr olan, Allâ-m'ul Guyûb olandır. Yâni bilgi kendisinden olan, her şeyi tam bilen bir Allah soruyor. Peki kendisine sorulan kim? Kime soruluyor bu soru? İnsan veya melek. E ne bilsin ki bunlar? Kur'an'ın tarifiyle cahilin cahili denen bu insan nereden bilsin ki bu sorunun cevabını? Ha!

Öyleyse anlıyoruz ki, soru değil bunlar. Soru olarak sormuyor Allah bunları. Ya da cevap isteyen sorular değildir bunlar. İstişare de değildir bunun mahiyeti. Peki nedir ya bunlar? Bunlar birer ihbardır, haber vermedir, haberdar etmedir. Bakın bu iş, işte böylece olmuştur diye haber veriyor Allah.

Bir vakitler melekler vardı, sonra ben babanızı var etmek istedim. Ben istedim, ben istediğim için oldu bu. Babanı da, seni de var eden benim. Ben var ediyorum sizleri. Sizler varlığınız konusunda başka hiç kimseye değil bana borçlusunuz. Bana muhtaçsınız demek adına anlatıyor Rabbimiz bütün bunları. Öyleyse kime minnet duyacağınızı, kime kulluk yapacağınızı anlayın! demektir bunun mânâsı.

Evet ben sizin açığa çıkardıklarınızı da gizlediklerinizi de bilirim. Acaba burada açığa çıkarılan ve gizlenen neydi? diye bir soru sorulursa bu konuda şunları diyebiliriz: Melekler açıktan açığa dediler ki: "Ya Rabbi yeryüzünde kan dökecek ve bozgunculuk yapacak bir insan mı yaratacaksın?" Meleklerin bu sözü açıklanan, açığa çıkan bir sözdü. Ama melekler arasında farklı bir yapıda bulunan İblis de içten içe bir hesap içine girmişti. Eğer bu Adem yaratılırsa ben buna karşı mutlaka bir tavır alırım diyordu. İşte gizlenen de buydu denmiş Allahu âlem. Bundan dolayı ben sizin açığa çıkardığınızı da gizlediğinizi de bilirim buyurdu Rabbimiz. Yâni Rabbimiz açıkladıklarını biliyordu meleklerin, gizlediğini biliyordu İblisin.

Melekler ne dediler?:
Ya Rabbi seni tesbih ve tenzih ederiz! Ya Rabbi bizim bilgimiz yok, ancak senin öğrettiğin kadar var. Ancak senin öğrettiğin kadar biliyoruz, başka bilmiyoruz ya Rabbi dediler.

Bu gerçekleşince, yâni Adem'in bilgilenmesi gerçekleşince, bu sefer sıra onun büyüklüğünü kabule geliyor. Sonra Allah buyurdu ki meleklere:
34. Meleklere "Adem'e secde edin" demiştik, İblis müstesna hepsi secde ettiler, O ise kaçındı, büyüklük tasladı ve inkâr edenlerden oldu."
"Secde edin Adem'e!"

Onlar da:

"Hemen secde ettiler, ama İblis; o secde etmedi."

Âyet böyle anlatıyor. Tüm melekler secde ettiler, ama İblis secde etmedi. Peki acaba o da secdeyle emredilmiş miydi? Yâni İblise de secde emri verilmiş miydi? Hani burada sadece: "Meleklere secde edin!" dedik deniyor. Bu secde emrinin içinde İblis yoktur. Acaba bu emir ona da şamil miydi? Filan deniyor.

Evet A'râf öyle diyordu. Allah ona da secdeyle emretmişti. Peki o bir melek miydi? Hayır o melek değil bir cindi.
"O cinlerdendi ve Rabbinin emrinin dışına çıktı."
(Kehf: 50) Âyeti bunu anlatır.

Bu âyet onun bir cin olduğunu anlatır. İblis, nass ile sabittir ki; cinlerdendir. Çünkü bakın secde etmemeyi becerebilmiştir İblis. Eğer bir melek olsaydı bunu becermesi mümkün değildi. Çünkü melek, kesinlikle Allah'a isyan edemez. Sonra yine Kur'an-ı Kerîm'de İblisin soyundan söz edilir. İnsanların ilk atası nasıl Hz. Adem Aleyhisselâm ise, cinlerin aslı ve ilk atası da İblistir. Bu da onun bir Melek olmadığını gösterir. Zira meleğin zürriyeti yoktur. Onlarda erkeklik dişilik söz konusu değildir. İblis meleklerden olmadığı halde bu secde emrinin ona da tahsisi konusunda şöyle denmiş: İblis melek olmadığı halde kendisini meleklere benzetmiş, onlar gibi Allah'a kulluk yapmaya çalışan bir cin idi de Allah'ın bu emrine onun için muhatap olmuştur demişler.

Peki bu secde nasıl bir secdeydi? Bu konuda uzun uzun söz edilmiş, ama diyoruz ki: Vallahi nasıl olursa olsun bu bir görevdi, Allah emretmişti, onlar da yapmışlardı ve caizdi bu.

1- Cumhura göre bu secde, yüzün yere konulması şeklinde olmuştur.

2- Kimileri bunun Adem'e doğru oluş mânâsına bir secde olduğunu demeye çalışmışlar.

3- Kimileri bu selâm anlamında bir secdedir demişler. Nitekim daha önceleri selâmlama anlamına secde caizdi de sonradan bizim şeriatımızda kaldırılmıştır demişler.

4- Kimileri bunun kesinlikle şu bildiğimiz mânâda Allah'a secde mânâsına gelemeyeceğini, çünkü eğer böyle olsaydı şeytanın kesinlikle bu secdeyi reddetmeyeceğini, zira daha önceden zaten Allah'a secde edip durduğunu filan demeye çalışmışlar.

Ama diyoruz ki bu secdenin şekli, biçimi ne olursa olsun, nasıl olursa olsun Allah emretti onlar da yaptılar o kadar. Velev bu secde şu bildiğimiz Allah'a yapılan secde bile olsa. Zira bunu emreden Allah'sa caiz mi, değil mi? diye düşünmenin anlamı da yoktur yâni. Allah emretmişse yapılır bu. İşte emretmiş ve yapılmış. Bu secde:

1- Bizzat kişinin önüne, ayağına kapanmak biçiminde de olabilir, hiçbir mahzuru yoktur, olabilir Allah dedikten sonra. Hani kardeşlerin birbirleriyle evlenmeleri de yasaktır ama Allah evlenin! deyince Hz. Adem'in çocukları

evlenivermişlerdi birbirleriyle ve hiç bir mahzur yoktu bunda. Veya Yusuf Aleyhisselâm'ın kardeşlerinin de Hz. Yusuf'a böyle secde ettiklerini anlatır Kur'an.

2- İkinci bir anlamıyla bu secde; şeytanın yapmadığı, Meleğin yaptığı şeydir. Yâni boyun eğmektir. Kabul demektir. Tamam ya Rab-bi! Kabul ya Rabbi! deyip ondan intikal eden her bir emri uygulamaya koymak demektir. Namaz secdesi değildir tabii bu. Allah'tan intikal eden her bir emir karşısında yapılacak secde. Tamam Ya Rabbi! Anladım ya Rabbi! İnandım ya Rabbi! Kabul ya Rabbi! diyerek kişinin boyun bükmesinin, teslim olmasının ve uygulamaya koymasının adına secde denir. Hangi emri aldık Allah'tan? İlmin farziyeti emri mi? Tamam ya Rabbi! Anladım ya Rabbi! Amenna ya Rabbi! Hemen uy-gulamaya koyuyorum ya Rabbi! diyerek hemen ilim öğrenmeye başlıyorsak bilelim ki biz tıpkı melekler gibi Allah'a secdeyi gerçekleştiriyoruz demektir. Ama Allah'tan bize intikal eden her bir emir karşısında ukalalık eder, duymazdan gelir, savsaklar ve hemen uygulamaya koy-mazsak, o zaman da biz şeytanın safında yer alıyoruz demektir. Namaz emri böyledir, tesettür emri böyledir, zekât emri böyledir ve tüm emirler böyledir. Hani:

"Mü'minler de "sücceden ve kıyama" Gecelerler."
(Furkân: 64)

Diyordu ya Furkân sûresi. Meselâ namazı tamam kabul ettim ya Rabbi! Derler. Orucu kabul ya Rabbi! Tamam ya Rabbi! Derler, ama bunu sadece sözde bırakmazlar, hemen uygulamaya koyarlar diyordu.

3- Secde bir de yöneliş demektir. Adem kıbledir ama Allah'a secde ediliyor demektir. Hani biz şu anda Kâbe'ye değil de Kâbe'ye doğru secde ediyoruz ya, işte buradaki secde de Adem'e doğru oluştur da denmiş. Yâni ey benim meleklerim bu andan itibaren hareketleriniz, yaşayışlarınız Adem'e doğru olacaktır demektir bunun mânâsı. O ana kadar Meleklerin bir görev alanları vardı. O da sadece Allah'ı tesbih ve takdis. Ama sanki insanın yaratılmasından sonra Rab-bimiz Meleklere ikinci bir görev mahalli daha belirliyor ki o da Adem'e, insana doğru oluş, insanın hizmetine giriştir tabiri caizse.

E bakıyoruz Cebrâil'in işi Adem'e doğru, yâni vahiy getirmek. Azrail'in işi de insana yönelik, bizim canlarımızı almaya yönelik. Mîkâ-il'in işi de bizim karımızı, boramızı, rüzgarımızı ayarlamaya görevli. İsrâfil bizim surumuzu üfürmekle vazifeli. Sağımızdaki, solumuzdaki Melekler bizim hesabımızı tutmakla görevli. Hafaza melekleri bizi korumakla görevli. Sanki Kur'an'da bize tanıtılan bütün meleklerin görevi Adem'e, insana doğru yöneliktir. Hattâ kıyametin kopmasıyla ilgili âyetlerde deniliyor ki:

"Sura üfürülecek gökyüzü ve yeryüzündeki bütün canlılar ölecek, ama Allah'ın dilediği müstesna."
(Zümer 68)

Deniyor. Âyetten anlıyoruz ki; demek ölmeyen de olacakmış, yâni kıyametin dışında kalan da varmış. Elbette eğer kıyamet insan için idiyse, yâni kıyamet bu âlem için idiyse bu da mümkündür. Meselâ arşı taşıyan meleklerin ölmeyeceklerine dair bu mânâda rivâyetler vardır.

4- Bu secdenin tıpkı şu bizim toprağa secde etmemiz gibi olması da mümkündür. Yâni biz şu anda toprağa secde ediyoruz; ama hiçbir zaman toprağa tapınmıyoruz. Allah toprağa secde edin dediği için secde ediyoruz. İşte tıpkı bunun gibi Allah secde edin dediği için secde ettiler diyoruz..

İblis onun şeytanlıktan önceki adıdır. Gerçi "İblis" karıştırmaktan gelir biraz da. Karıştıran demektir. Şeytan ise iblisin yaptığı işi yapmaktır. Yâni secde etmeme işine, secdeden kaçınma eylemine de şeytanlık denir.
"İşte böylece Biz, her bir peygambere insan ve cin şeytanları düşman kıldık"
(En'âm 112)

Deniyor ya. Öyleyse insanlardan her kim ki; Allah'tan kendisine intikal eden her bir emir karşısında boyun bükmez, tamam ya Rabbi! Anladım ya Rabbi! İnandım ya Rabbi! Kabullendim ya Rabbi! hemen uygulamaya koyuyorum, söz ya Rabbi! Bak bunun ameline başladım ya Rabbi! demiyorsa, emri savsaklıyorsa, geciktiriyorsa, tehir ediyorsa, duymazdan geliyorsa, o kişi şeytanlık yapıyor demektir. Giyim kuşam konusu, yeme içme konusu, sosyal konular, ekonomik kaygılar, ya da siyasal yapılanma konusu, hangi konu olursa olsun; kim ki Allah'ın isteğinin ötesinde hareket ediyor, yâni Allah'a boyun eğmiyor, secde etmiyorsa, işte bu adam şeytanlık yapıyor demektir.

Yan çizdi ve müstekbir davrandı, (ihtiyacım yok tavrına girdi) ve kâfirlerden oldu."

Müstekbir davrandı şeytan. Burada istikbar kavramıyla alâkalı biraz bilgi vermemiz gerekiyor.

Allah'a istiğna ve isyan, Allah'ı kale almama, hayatını, hayat programını Allah'a sorma gereği duymama, Allah'ın emir ve yasaklarına karşı aldırış etmeme gibi anlamları ihtiva eden büyüklenme. Bu niteliklere sahip olan kişiye de müstekbir denir. Kelime olarak istikbar, büyük olma anlamındaki "ke-bü-ra" kökünden gelir ve büyüklenme anlamını dile getirir. Aynı kökten gelen tüm kelimeler de büyüklük ve büyüklenmeyle ilgili anlamlar taşır. Meselâ kebir,

büyük; kebire, büyük şey; ekber, daha büyük, en büyük; kibriya, büyüklük, yücelik, ululuk; ikbar, büyük görme; tekbir, büyükleme, yüceltme, ululama; tekebbür, büyüklenme; mütekebbir, büyüklenen demektir.

Büyüklük Allah'a özgü bir niteliktir. Bu nedenle "ke-bü-ra" kökünün tüm türevleri genellikle Allah'ı nitelemek, adlandırmak, yüceltmek için kullanılır. Sözgelimi büyüklük anlamındaki Kibriya, Allah'ın sıfatlarındandır. Mütekebbir de Allah'ın güzel adlarından (esmau'l-hüsna) birisidir. Bu nedenle müslümanlar her fırsatta Allah'ın büyüklüğünü, yüceliğini dile getirmekle yükümlüdürler.

Meselâ, kulluğun en büyük işareti olan namaza, "Allahu ekber" denilip (tekbir) Allah'ın ismi yüceltilerek başlanır. Namaz sonunda Allah Tealâ, yine "Allahu ekber" (Allah en büyüktür) denilerek tesbih edilir. Kurban ve Hac ibadetleri sırasında, Şeytan taslanırken, Kâbe tavaf edilirken, büyüklüğün Allah'a özgü olduğu "Allahu ekber" denilerek, tekbirle ilan edilir. Şaşırtıcı her durumda da tekbirle, "Allahu ekber" denilerek Allah'ın ismi yüceltilir, yaratılmışlara özgü niteliklerden soyutlanır, tenzih edilir.

Ke-bü-ra kökünden gelen kibir, tekebbür ve mütekebbir kelimeleri gibi, istikbâr ve müstekbir kelimeleri de insan için ancak olumsuz bir durumu belirtmek ya da adlandırmak için kullanılır. Bu bağlamda istikbar kelimesi büyüklenme, büyüklük isteğinde olma, bu istekle yeryüzünde bozgunculuk çıkarma, başkaları üzerinde rableşme ve kendinde kibir içinde bir büyüklük vehmetme anlamlarını dile getirir. Bütün bu nitelikler müslüman tanımının dışına, kâfir insan tipine özgü niteliklerdir. Çünkü müslüman olan, tevazu ile Allah'a teslimiyet demektir. Dolayısıyla müslümanın temel nitelikleri tevazu (alçak gönüllülük) ve hilm (yumuşak başlılık) dir. İstikbar ise, hepsi de küfürle eşanlamlı ya küfrün nedeni veya sonucu olan isyan, zulüm, azgınlık ve sapkınlık gibi niteliklerle ilişkilidir.

Kur'an'a göre istikbar, insanlara tepeden bakma, onları küçük görme gibi kâfirin en tipik özelliklerinden birisini temsil eder. Bunu kelimenin kullanıldığı çok sayıdaki ayette açıklıkla görmek mümkündür. Semud kavminin istikbarı ve bunun neden olduğu küfür şöyle dile getirilir: "Sonra (Salih'in) kavminin kibirli (istikbâru) önde gelenleri, hakir görülen insanlara dediler ki; "Siz Salih'in Rabbi tarafından gönderilen biri olduğunu kesin olarak biliyor musunuz?" Onlar da;"Biz onunla gelene iman ediyoruz" dediler. Ama kibirlenenler (istikbâru) dediler ki: "Biz ise sizin iman ettiğiniz şeye iman etmiyoruz" (A'raf,75-76). Aşağıdaki örnekler de kâfirlerin istikbârını ve bunun sonuçlarını ortaya koymaktadır: "Ayetlerimizi yalanlayıp onların karşısında istikbâra kapılanlar, işte onlar ateş halkıdır" (A'raf,36); "Firavun'a ve adamlarına; onlar istikbarda bulundular ve böbürlenen bir topluluk oldular" (Mü'minun, 46); "Sana ayetlerim vasıl oldu da sen onlara iftira ettin ve istikbarda bulundun, iman etmeyenlerden biri oldun" (Zümer,59).

"Teğa" ve türevi olan "tuğyan" da İstikbarın başka bir yönüne ışık tutar. "Tuğyan", engellere bakmaksızın ve özellikle de ahlâkî ve dini kuralları çiğneyerek yola devam etme, kendi gücüne sınırsız biçimde güvenme, yaratıcıyı hiçe sayma ve inkâr etme anlamlarını dile getirir. "Sana indirilenin onların birçoğundaki tuğyan ve küfrü artıracağı muhakkaktır" (Mâide,64) ayeti, istikbarın küfürle özdeş azgınlığını dile getirir. İstikbârla anlam ilişkisi içindeki kelimelerden biri de "is-tiğna"dır. "İstiğna", insanın kendini zengin, Allah'tan ve başkalarından müstağni sayması ve sonuç olarak kendi gücüne sınırsız bir güven duymasıdır: "Yo, doğrusu insan küstahlığını ortaya koydu. Kendini ihtiyaçsız görüyor (Alak,6-7).

Örnek olarak ayetlerde görüldüğü gibi istikbar İblis, Firavun ve Karun gibi tipik kâfirlerin; peygamberlerin davetine karşı çıkarak Allah'ın ayetlerini yalanlayan, peygamber ve mü'minleri aşağı gören, büyük bir şımarıklık ve küstahlıkla yeryüzünde bozgunculuk çıkaran, insanlar üzerinde egemenlik kurarak onlara zulmeden, sömüren küfür toplumunun ileri gelenlerinin değişmez niteliğidir. Bu yönüyle istikbâr küfrün en temelli ve evrensel öğelerinden birini temsil eder. İstikbar içindeki müstekbirler, her peygamberin tebliği sırasında yaptıkları gibi Hz. Muhammed'in tebliği sırasında da onun karşısına dikilmiş; Allah'ın ayetlerini yalanlamış, mü'minleri küçük ve aşağı görmüş, zulüm ve sömürü üzerine kurulu düzenlerini, saltanatlarını korumak için her türlü işkence ve cinayete başvurmuşlardır. İstikbârın bu evrensel niteliği, günümüzde de kâfir düzenlerin müslümanlara karşı tutum ve davranışlarında açık bir biçimde kendini göstermektedir.

Evet, anlıyoruz ki kibir, büyüklenmek, büyüklük taslamak, ululuk iddia etmek şeytan'a ait bir özelliktir. Yine anlıyoruz ki küfür ve inkârın en önemli sebebi kibirdir. Bunu Hz. Adem (a.s)'ın kıssasında görmek mümkündür. Nitekim şeytan'ın kibrinden dolayı isyanından sonra, inkâr ve isyan edenlerin çoğu kibir nedeniyle isyan etmişlerdir. Hz. Musa'nın apaçık delilleri karşısında Firavun inkâr etmişti.

"Sonra da Musa'yı ve Harun'u, firavun ve topluluğuna mucizelerimizle gönderdik. fakat onlar, kibirlendiler ve suçlu bir kavim oldular" (Yûnus,75).

Hz. Peygamber (s.a.s) döneminde inkâr eden zengin ve ileri gelen insanlar kibir neticesinde inkar etmişlerdir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılmaktadır:

"En sonunda da sırt çevirdi. Büyüklük tasladı ve şöyle dedi: "Bu eskilerden kalan bir sihirden başka bir şey değildir" (Müddessir,23-24)

Zenginlik, ululuk ve makam sahibi olmakla kibrin yakın alaka-sı, Allah Teâlâ'nın şeytan'a şu hitabında görülmektedir:

"Kibirlendin mi, yoksa kendini yüce mi zannettin?" (Sâd,75)

Kibir inkârda önemli bir rol oynadığından Allah Teâlâ Kur'an'da kibirden ve bu kelimenin türevleri olan istikbâr, müstekbir ve kibriya'-dan sık sık bahsetmektedir,

Hz, Nuh (a.s) oğluna vasiyet ederken

"İki şeyden seni men ederim, biri şirk diğeri kibirdir" buyurmuştur (Ahmed b. Hanbel,I,170)

Ebu Reyhâne (r,a) Hz. Peygamber (s.a.s)'den şöyle rivayet etmiştir: "Cennete kibirden hiçbir şey giremez". Orada bulunanlardan biri şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben, kamçımın şaklaması ve ayakkabımın sağlamlığı ile güzel görünmekten hoşlanırım, bu kibir midir?" Hz, Peygamber (s.a.s) "Hayır bu kibir değildir. Allah güzeldir güzeli sever Kibir hakkı küçük görmek ve başı gözü ile insanlarla alay etmektir" (Müslim, İman, 47; Ahmed b Hanbel, lV, 133-134) buyurdu. Bu hadis-i şerif hakk karşısındaki alaycılık ve inkârın kibir olduğunu anlatmakla birlikte insanlarla alay etmenin kibirden kaynaklandığına işaret etmektedir. Hz. Peygamber yanında sol eli ile yemek yiyen bir adama "sağınla ye" demiştir. Adam "sağımla yiyemiyorum" deyince Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Yiyemez ol; Bu adamın sağıyla yemek yiyemiyorum demesi yalnızca kibrindendir" (Müslim, Eşribe, 107)

Hz. Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Kalbinde hardal tanesi kadar iman olan hiç bir kimse cehenneme girmez; kalbinde hardal tanesi kadar tekebbür bulunan hiç bir kimse de cennete gire-mez" (Müslim, İman,147,148,149; Ebû Dâvud, Libâs, 26; Tirmizi, Birr, 610; İbn Mâce Mukaddime, 9; Zühd,16), Bu hadis-i şerifin Müslim'in Sahih'indeki bab başlığı, "kibrin haram olması ve bunun açıklanması" şeklindedir. Buradan da anlaşılacağı gibi kibir haram olan kötü huylardan birisidir. Hadisteki ifade kibirli insanın cennete giremeyeceğini anlatmaktadır. Ancak buradaki kibir, Allah'a ve Peygamber (s.a.s)'e karşı olan kibirdir. Ahlâkî bir özellik olarak kibir, başkalarını küçük görmek ve onlarla alay etmek anlamıyla düşünülürse bu özellik insanı dinden çıkaran bir özellik değildir. Ancak haramdır, insanı dinden çıkarabilecek fiiller işlenmesine sebep olabilir. Böyle bir özellik sahibi de cehennemde kibrinin cezasını çektikten sonra Allah'ın afv ve mağfiretiyle cennete girecektir, Nitekim bir âyet-i kerime'de Allah Teâlâ: "Biz onların kalplerindeki kin ve hasedi çıkaracağız" (Hicr,47) buyurarak, cennete giren insanların kalbinden dünyadaki ahlâkî kusurlarının temizleneceğini anlatmaktadır.

Bu konudaki bir başka hadis-i şerif şöyledir: "Kendini büyük gören yahut kibirli kibirli yürüyen kimse Allah'ın huzuruna, Allah kendisine gazaplanmış

olarak çıkar" (Ahmed b. Hanbel, II, 118). Bu hadis kibirlinin âhiretteki durumunu gözler önüne sermektedir. Bu tür bir ga-zab-ı ilâhiye sebep olarak Hz. Peygamber insanın elbisesini sürüyerek çalım satmasını ve kibirlenmesini de göstermiş ve: "Elbisesini kibirle yerde sürüyen kimseye Allah merhamet nazarı ile bakmaz" (Müslim, Libâs, 42) buyurmuştur. Bu hadis-i şerifler ahlâkı bir kusur olan kibrin Allah nezdinde ne derece kötü kabul edildiğini anlatmaktadır. Bir başka kibir şekli olan hakka karşı büyüklenmek ise kâfirlikle bir kabul edilmiş ve lanetlenmiştir. Hz, Peygamber şöyle buyurur: "Mütekebbirler kıyamet gününde, insan yeklinde küçük karıncalar gibi hasredilir. Bütün her taraflarından zillet onları kuşatır..." (Tirmizî, Kı-yâme, 47)

Hz, Peygamber, kibirlilerin cehenneme gireceğini şöyle anlatmıştır: "Cennet ile cehennem münakaşa ettiler. Cehennem şöyle dedi: "Bana zâlimlerle kibirliler girecek" Cennet onu şöyle cevapladı. "Bana zayıflarla yoksullar girecek" Bunun üzerine Allah (c.c) berikine "Sen benim azabımsın seninle dilediğime azap ederim" buyurdu. Ötekine de "Sen benim rahmetimsin, Seninle dilediğime rahmet ederim Sizin her biriniz için dolu dolu insanlar var" (Müslim, Cenne,34,35,36) buyurdu. Bu konudaki kudsi bir hadis-i şerifte Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "Kibriyâ ridam, azâmet izârımdır. Kim bu ikisinden herhangi birinde benimle çekişirse onu cehenneme atarım" (Ebû Dâvud, Libâs,25; İbn Mâce, Zühd,16). Hz. Peygamber (s.aş) kibri zemmettiği gibi, kibrin müspet karşıtı olan tevâzuyu da övmüştür. Bir hutbelerinde Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Allah azze ve celle bana şöyle vahyetti: Mutevâzî olun, öyle mütevâzî olun ki, biriniz diğerine karşı övünmede bile bulunmasın" (ibn Mâce, Zühd, 16)

İslâm bir ahlâkî kusur olan kibri yasaklamıştır. Böyle bir kibir haramdır, Allah'ın rahmetinden kovulma sebebidir. Ancak bir kibir daha vardır ki Kur'an bunu "Müstekbir" ifadesiyle ifade etmiştir. Müstek-birler Allah'ın arzında bizzat kendi güzelliklerini tesis etmek için gayret gösteren azgınlar ve zorbalardır. Bunlar Allah'ın kullarını kendi köleleri yapmak için Allah'ın dinine karşı büyüklenirler. Allah Teâlâ bu çeşit insanlar için şöyle buyurmaktadır: "İşte âhiret yurdu; Biz onu yeryüzünde büyüklenmeyi ve bozgunculuk çıkarmayı istemeyenlere (armağan) kılarız. (Güzel) sonuç muttakilerindir" (Kasas,83).

Evet, İblis bu olayla birlikte kâfir oldu, küfrü açığa çıktı veya:
"Ve o kâfirlerden oldu."

Bölümünü Elmalı merhum ve bazıları: "O kâfirlerdendi" şeklinde anlamışlar. Yâni o zaten önceden de kâfirlerdendi. Şeytanın kâfirlerden olduğunu Allah ezelî ve ebedî ilmiyle biliyordu. Veya sonucun böyle olacağını Allah biliyordu.

Kaderde İblis kâfirler defterinde kayıtlıydı da bu emirle küfrü ortaya çıkıverdi demişler.

Halbuki Allah ona imkân tanıdı. A'râf'ta anlatılır:
"Ey İblis sana secdeyle emrettiğim halde seni secde etmekten engelleyen neydi?"
(A'râf: 12)

Yâni tabiri caizse bir mâzeretin mi vardı? Duyamadın mı? Emre intikal mı edemedin? Kulağında bir rahatsızlığın mı vardı? Belinde secdeye engel bir ağrın mı vardı? Niye secde etmedin? diyerek Rab-imiz aslında ona fırsat tanıyordu. Tevbe ve geriye dönüş imkânı veriyordu. Aslında Allah, onun herhangi bir mâzeretinin olup olmadığını biliyordu. Ama yine de ona bir imkân tanıyordu.

Garip ki şeytan Allah'ı tanıyor, Allah'ın gücünü kuvvetini biliyor. Peki niye böyle yaptı? Niye secde etmedi? Veya şeytan denen varlık niye var? Niye varlığına izin verdi Allah? Veya isyan edip kulluktan çıktığı halde neden defterini dürmedi? Vallahi işin o yanını ben bilemem, bilmem de gerekmez zaten. Peki ben neyi bileceğim? Yâni nesini bileceğim şeytanın? Ben onu düşman bileceğim, ondan kaçacağım, onu dost bilmeyeceğim, benim şu anda üzerinde yürümeye çalıştığım sıratı müstakimin üstünde bu şeytan var bileceğim, beni kandırıp bu yoldan alıkoyabilmek için izinleri kaldırdığını, her ân fırsat kolladığını bileceğim, ona karşı dikkatli davranmam gerektiğini bileceğim. İşte onunla alâkalı kul olarak benim bilmem gerekenler bunlardır.
"Kâfirlerden oldu."

Yâni örtenlerden oldu.. Allah hakikati ortaya çıkarttı, ama o örttü. Peki hangi hakikatti bu, Allah'ın ortaya çıkardığı halde şeytanın örttüğü?

1- Allah'ın "Adem'e secde edin!" Emri açığa çıkmıştı, ama şeytan secde etmedi, bu emri uygulamaya koymadı.

2- Adem'in halîfelik özellikleri açığa çıkmıştı. Ayan beyan gözleri önünde Allah bunu ispat etmişti, ama şeytan bu hakikatin üstünü örtüvermişti.

Zaten:

"Kim, bile bile hiçbir özrü yokken namazı terk ederse o kâfirdir."

Hadis-i şerifin mânâsı da budur işte. Yâni insan namaza olan imanını eylem olarak göstermezse küfrediyor demektir bu adam. Yâni namaza inandım dedi de kılmadı mı, inandım demesine inanmamak lâzım gelecektir.

Şunu da söyleyelim burada: Şeytan Allah'ı inkâr ettiği için kâfir olmadı da Allah'ın emrine itaat etmemesi sebebiyle kâfir olmuştur. Secdeyi terk etti, üstelik secdesizliği savunmaya kalkıştı. Bir kimse meselâ tesettür konusunda secde etmese, yâni hemen uygulamaya koymasa, bu ameli küfürdür. Ama bir de bu tesettürsüzlüğü savunma boyutunda bir tavır sergilerse o kesin kâfir olacaktır.

Evet bir imtihan gerçekleştirdi Rabbimiz. Adem, melekler ve İblisin konu edildiği bir imtihan gerçekleştirildi. Bu imtihanın sonunda melekler kazanan, şeytan da kaybeden olmuştu.

İşte bu noktadan itibaren insan için bir yol, bir hayat başlıyordu yeryüzünde. Ama unutulmamalıdır ki, bu hayatı başlatan Allah'tır. Yeryüzünde başlayan bu yeni hayat, Allah'la başlıyordu. Hayatı başlatan Allah'tı. Başlangıçta Allah var. Melekler var yanı başında ve de şeytan var.

Öyleyse şunu kesinlikle bir saniye bile hatırımızdan çıkarmamalıyız ki, hayatımızda hep Allah olacak, hayatımızda hep melekler olacak ve de İblis olacaktır. Bunu peşin peşin kabul etmek zorunda olacağız. Zira bu hayatta tüm problemlerimizi buna bina etmek ve bu açıdan çözümlemek zorunda kalacağız. Eğer Allah'ı diskalifiye ederek bir insan tanımı yaparsanız, melekleri yok farz ederek bir insan portresi çizmeye kalkarsanız, İblissiz bir insan modeli düşünmeye kalkarsanız şunu kesinlikle bilesiniz ki, bu insanla alâkalı hiçbir sıhhatli sonuca varamazsınız. Bir defa elde bir diyeceksiniz ki, yaratıcısı sürekli onunla beraberdir. Sürekli onun üzerinde hâkim ve gözetleyicidir. Yalnız değildir o. Başıboş değildir insan ve yaratıcısından uzak kesinlikle bir hayat yaşayamaz.

Yine meleklerden de bu insan kesinlikle kendisini soyutlayamaz. Etrafında sürekli melekler vardır onun, kendisini koruyan, amellerini yazan, ölür ölmez kendisini hesaba çekecek olan. Onun dünyasında melekler vardır. Ona, onun hayatını düzenleyecek vahiy getiren melekler var, yağmurunu yağdıran, rüzgarını estiren ve tüm çevresini şekillendiren melekler var. Ve bir de hemen yanı başında da kanında, damarlarında dolaşan ve sürekli onun kulluğunu bitirmek için fırsat kollayıp onun gafil bir zamanını yakalamaya çalışan İblis var. Onu kendi cehennemine gönderip orada yalnızlıktan kurtulma planları yapan şeytan var.

Evet şimdi, siz insanı tanımak, insanı tanımlamak mı istiyor-sunuz? İnsanı tanımak ve onu mutlu etmek mi istiyorsunuz? İnsan için ona en uygun bir sistem, bir hayat tarzı geliştirmek mi istiyorsunuz? Eğer bu insanı, onun yaratıcısı olan Allah'ın onunla alâkalı bildirdiği vahiy birimlerinden habersiz olarak onu sadece maddeden, sadece bedeninden ibaret zannedip bu maddesinden başka ne Allah, ne melek, ne iblis, ne de ölüm ötesiyle ve ne de

yaratılış berisiyle ilgisi olmayan bir insan kabul eder ve tüm sisteminizi böyle bir insan üzerine bina etmeye kalkışırsanız, bu insanı zinhar mutlu edemezsiniz. Zinhar bu insanı bunalımlardan kurtaramazsınız. Ne kendinizi, ne de toplumu kesinlikle intiharlardan kurtaramazsınız. Ama insanı Allah'ın tanıttığı gibi böylece tanır ve ona yaratıcısının çizdiği hayat programını uygularsanız işte o zaman insanla alâkalı en sıhhatliyi bulmuş olursunuz. İşte o zaman insanı mutlu etmiş ve tüm bunalımlardan kurtarmış olursunuz. Bunun başka hiçbir çaresi yoktur.

Bu hadîseden sonra Hz. Adem ve Havva cennete yerleştirilir. Bu Cennet ulemânın çoğunluğuna göre Cennet'ül Me'vâ dır. İsfahanî gibi kimileri de bu cennetin yeryüzünde bir bahçe olduğunu demeye çalışmışlardır.
35:"Adem'e dedik ki ey Adem! Sen ve eşin birlikte cennete yerleşin. Orada olanlardan dilediğiniz yerde dilediğiniz kadar bol bol yiyin. Ama şu ağaca yaklaşmayın; yoksa zâlimlerden olursunuz."

Burada hemen Adem'e bir eşten söz edilir. Adem'e bir Havva'dan söz edilir. Yâni yaratılan bu Adem'in yanı başında bir de Havva var. Bir kadın var. Çünkü Adem için Havva'sız bir hayat, hayat değildir. Havva Adem'i, Adem de Havva'yı tamamlar. Ne Ademsiz Havva, ne de Havva'sız Adem düşünülemez. Bunun içindir ki, kesinlikle İslâm, kadınla erkeği karşı karşıya getirmez. İslâm kadınla erkeği böyle karşı karşıya getirmediği gibi asla kadın erkek eşitliği, kadın erkek eşitsizliği gibi zırvaları da gündeme getirmez. Hiçbir zaman konu etmez bunu. İslâm'a göre böyle bir problem yoktur. Yâni kadın erkeğe eşit midir? Değil midir? Nasıl eşit olur? Nasıl olmaz? Zerre kadar bunu problem etmez İslâm. Zira bu iki varlığı ayrı düşünmez İslâm. Bu ikisi bir varlıktır. Bu iki varlığı ayrı ayrı düşündüğünüz zaman ayrı ayrı hiçbirisi bir değer ifade etmez yâni. Meselâ yüz tane Adem insan değildir Havva'sız. Veya yüz tane Havva da insan değildir Ademsiz. Bu ikisini karşı karşıya getirmek yerine bu ikisini birlikte düşünmek zorundayız.

Hadîselere Kitap ve sünnetin gözlüğüyle bakmak zorunda olan bizler, kesinlikle küfrün kendi içinde yaşadığı çelişkilerini İslâm'a taşımamalıyız. Bu konuyla alâkalı kâfir dünyanın çıkmazlarını, İslâm-ın meselesiymiş gibi İslâm'a sokmamalıyız. İslâm'a göre kadın ve erkek ayrı ayrı varlıklardır, ama ikisi birden insandır. Yalnız başına ne erkek insandır, ne de kadın insandır. İkisi birlikte insandır. İşte problemi böylece çözümlemek zorundayız. Erkek ve kadını karşı karşıya getirmek, İslâm'ın ve müslümanların problemi değildir.

Meselâ bakın bir şehre yüz bin tane erkek yerleştirin, eğer orada kadın yoksa onlar öldükten sonra hayat bitecektir. Öyleyse orada insan yoktur, demek zorunda kalacağız. Aksi de böyledir tabii. Yâni sanki kadınla erkek bir bütünün parçaları gibidir. Bir bütünün ikiye parçalanmış ve sonra da fonksiyonel olarak

birleşmesi gibidir. Allah'ın da zaten erkeğin yanı başında hemen kadını da yaratmasının hikmeti de buradadır. Başka bir âyetinde Rabbimiz:
"Onda sükûnete eresiniz diye içinizden eşler yaratması da onun âyetlerindendir."
(Rum: 21)

Onunla hayat bulasınız diye buyururken bu iki parçanın birbirinin tamamlayıcısı olduğunu anlatır. Hayat bulmak. Yâni bin erkekten bir insan dünyaya getirebilir misiniz? Veya bin kadından bir canlı çıkarabilir misiniz? İşte meseleye böyle bakmak zorundayız ve küfür dünyasının, şirk dünyasının, Allah'ı tanımadan, vahye müracaat etmeden problemlere çözüm getirmeye kalkışan kâfirlerin ürettiklerini İslâm'a taşımanın hiç mi hiç anlamı yoktur, bunu böylece bilelim inşallah.

Hz. Adem'in o gün girdirildiği cennetle, inşallah yarın bizim gir-dirileceğimiz cennet farklıdır. O cennetle bizim girdirileceğimiz cenne-tin üç farkı var:

1- Hz. Adem'in o günkü girdirildiği cennette yasak var. Biraz sonra söyleyeceğiz inşallah. Şu ağaca dokunmayın! dedi Allah. Bir yasak var. Ama bizim girdirileceğimiz cennette yasak yok. Her şey serbesttir.

2- Hz. Adem girdirildiği cennette ebedî kalmadı. O ağaçtan yedikten sonra oradan çıkarıldı. Ama bizim girdirileceğimiz cennette ebedîlik vardır. Ebedîyen o cennette kalacak ve bir daha çıkarılmayacağız inşallah.

3- Hz. Adem o gün girdirildiği cennete bir imtihan sonucu girdirilmedi. Yâni dışarıda imtihana çekildi de bu imtihanı kazanarak girdirilmedi Hz. Adem. Meccanen, lütfen o cennete girdirildi. Ama biz dışarıda, dünyada imtihan ediliyoruz. Kazandığımız takdirde o cennete girme imkânımız olacaktır.

Evet bir cennete konuldu Hz. Adem ve karısı anamız Havva. Âyetin ifadesinden anlıyoruz ki kadın, mesken konusunda kocasına bağımlıdır. Allah diyor ki: "Ey Adem sen o cennette otur, zevcen de." Demek ki mesken konusunda, ev konusunda kadın kocasına bağımlıdır. Kocası nasıl bir ev kurma imkânına sahipse kadın buna razı olmak zorundadır. Ben bu evde oturamam! Ben bu mahallede oturamam! Böyle bir evde oturmak benim kılasımı sarsar! Benim şanıma yakışmaz! deme hakkına sahip değildir kadın. Ama yine âyetin ifade tarzından öğreniyoruz ki, yeme içme konusunda kadın kocasına bağımlı değildir. Allah diyor ki: "İkiniz de dilediğinizden yiyin için!" Öyleyse bu konuda kadın illa da kocasına uymak zorunda değildir. Meselâ koca patlıcan se-viyor diye illa da patlıcan pişirmek zorunda değildir, bazen de patates pişirebilecektir. Ama kadın, olmayan bir şeyi, ya da kocasının gücünün yetmeyeceği bir yiyeceği isteyerek kocasına ve kendisine zulmetmemelidir tabii.

Bunları anlatırken, bir ara koca karısını dövebilir mi diye sordular. Dedim ki eşşekle evli olanlar dövebilirler tabii dedim. Çünkü eş-şek yâni, başka yolu yoktur bunun. Laf anlamaz, söz dinlemez. Ya da içinizden kim bir eşşekle evli olduğunu kabul ediyorsa hadi döverse dövsün dedim. Bir kadınlara vurduk bir erkeklere vurduk. Ama insandır da yine de dövmek gerekiyorsa, Kur'an çok nezih bir örnek veriyor, biliyor musunuz dedim? Efendim işte nâşizeye, itaat etmeyen kadına filan dediler ve yine öncekine gittiler. Yok dedim öyle değildir iş. Ya ne? Hani Eyyub'a Aleyhisselâm deniyordu ya, üç tane sap al, çöp al onunla karına vur da yeminin yerine gelsin! deniyordu ya işte o kadar olur bu iş.

Hani dostlar başına, evlendiği gece adam soruyormuş hanımına: Hanımım adın ne? Bilmem diyormuş, sen ne istersen, sen ne seversen o olsun! Tamam kadından bunu bekliyoruz güzel ama, çevir bandı bize, ya bizler öyle miyiz? Hanımlarımızın efendileri konumun-da olan bizlere karşı böyle davranmalarını isteyen bizler kendi efendimize karşı aynı tavrı gösterebiliyor muyuz? Ya Rabbi sen ne istersen! Ya Rabbi sen ne dersen! diyebiliyor muyuz? Hani kadın bize itaat edecek, biz de Allah'a itaat edecektik ya. Biz Allah'a öyle değilken, tutmuşuz bize itaat etmesi gerekenden böyle bir itaat bekliyoruz, olmaz bu! Biraz dengeli gitsek güzel olacak yâni.

Meselâ adam bir saymaya başlıyor evleneceği kızda aradığı vasıfları, sanki yeryüzünde bulmak mümkün değil. Sanki henüz fabrikası yapılmamış, temeli atılmamış, henüz yok yeryüzünde öyle birileri. Gençlerden birini dinledim, mümkün değil arkadaş bu dedim, şu vasıflar bunda bulunmaz, bu vasıflar da onda bulunmaz. Yâni şu vasıfları bu yapmaz, bu vasıfları da o yapmaz. Ömründe arama böyle bir kızı, kesinlikle bulamazsın! dedim. Yâni Vahhabî'nin Şiî, Şiî'nin de Vahhabî olamayacağı gibi. Kırk yıl bir kazanda ikisini kaynatsanız mümkün değil bir Vahhabî'yi Şiî, bir Şiî'yi de Vahhabî yapamazsınız. Öyle değil mi? Delikanlı öyle bir kızcağız arıyor ki hem tahsilli olacak, hem de saçının bir telini kimseye göstermemiş olacak diyor. Bu mümkün değil arkadaş dedim. Hem o, hem bu. Mümkün değil. Ama sayıyor delikanlı kendi kendine.

Bir de şöyle düşünsene arkadaş dedim ona: Sen kimsin? Nesin sen? Yâni sen nesin ya? Halbuki sen aradığını kendine göre arayacaktın. Bana öyle geliyor ki dedim galiba sen bu aradığını kendine değil de bir sahâbeye arıyorsun! İyi yâni aradığın kızda bu kadar şart sayıyorsun da sen sahâbe değilsin ki! Ya da bu şartlardan hangisi var sende? Bir de onu düşünsene! Yoo sanki kendisi sahâbe de sahabeye lâyık birini arıyor beyefendi.

Adamın biri, işte hısım akrabaları dünürlüğe gidiyorlarmış, onları kapıda durdurmuş, durun bir dakika! demiş ve oğlunu çağırmış ve demiş ki onlara:

Bakın siz buna arayacaksınız demiş, işte oğlan bu! Yâni sakın dünyada eşi, benzeri bulunmaz birine kız istemeye gidiyormuşsunuz gibi pazarlığa tutuşmayın! İşte oğlan bu! demiş. Eh akıllı adammış yâni değil mi? Hoş demiş..
"Oturun beraber cennette!."

Ama şimdi durum değişti galiba, kadınlar nerede oturuyorsa erkekler de orada oturur. Ev olarak demedim bunu. Bakıyorum adam evleniyor, evlendikten sonra hep hanım irtibatlı yaşıyor. Kimlerle arkadaşsa, kimlerle beraberse, kimlerle oturup kalkıyorsa onlarla dost olmaya, onlarla akraba ve arkadaş olmaya çalışıyor. Hele, hele Allah korusun yabancı olur da Konya'dan evlenmeye filan kalkarsa hepten Konya'lı olmuştur o artık.
"Ve sakın ha! Bir de şu ağaca yaklaşmayın zâlimlerden olursunuz!"

Bir ağaca yaklaşılmayacak. Bu yasak Adem ile Havva'nın iradeleridir. Bu yasak iradeyi anlatır. Yâni Adem ile Havva'nın seçebilme özellikleri vardır. İyi, ya da kötü, haram, ya da helâl, hayır ya da şerden, iman, ya da küfürden birini seçebilme, tercih edebilme özellik-lerinin varlığını anlatır bu yasak. Esasen irade yasakla yeşerebilir. Eğer varlıkların hayatında yasak yoksa, onların şahsi-yetlerinin gelişmesi de mümkün değildir. Şahsiyetlerin gelişmesi için yasak lâzımdır. Meselâ her istediğini yapabilen bir çocuk düşünün, şahsiyeti gelişmez bu çocuğun. Bunların da şahsiyetlerinin gelişip yeşermesi için bir yasak var hayatlarında. Allah buyurdu ki bir ağaca yaklaşmayacaksınız.

Peki neydi bu ağaç? Ne'liğini bilmiyoruz, ama tadılan bir şey olduğunu, bir ağaç, yenen bir ağaç olduğunu biliyoruz. Ağaç yenmez de meyvesi yenir tabii. Mihnet ağacı demişler, buğday ağacı demişler, buğdaydan ağaç olur mu? Efendim işte cennette böyle büyük filan, dert ağacı demişler, yiyenler dert bulur filan. Mârifet ağacıdır denmiş, yerseniz kendinizi anlarsınız filan mârifetçiler var ya. Anlamış zaten Adem kendini yahu! Yâni Adem'e eşyanın ne anlama geldiğini anlatarak onu bilgilendirdi dedi ya Allah. Öyleyse Adem zaten anladı bu işi. Bir de ayrıca bundan yemesine gerek yok. Yâni sanki vahiy yetmiyormuş gibi bir de şu şu yollarla kişinin mârifete ulaşabileceğini iddia edenlerin uydurmasından başka değildir bu.

Evet cennetteler ve bir yasak var hayatlarında. Her şeyden dilediğiniz kadar yiyin için, ama şu ağaca yaklaşmayın, yoksa zâlim-lerden olursunuz. Şimdi de öyle değil mi? Bütün meşrubatlar serbest ama içki yasak gibi. Bütün hayvanlar serbest ama domuz yasak gibi.
36:"Derken Şeytan oradan ikisinin de ayaklarını kaydırdı ve onları bulundukları yerden çıkardı."

Şeytan da vesvese verip onların ayaklarını kaydırdı. Şeytanın onlara nasıl vesvese verdiği A'râf sûresinde anlatılır. Şeytan bu konuda Allah'tan izin

almıştı. Allah'tan aldığı bu müsaadeyle o ikisine vesvese vererek onları aldattı. Nasıl vesvese verdiğini de uzun uzun anlatırlar. İşte efendim büyük bir bahçe, geniş bir bahçe, bıkmışlar, usanmışlar karı koca, ne yapsınlar çoluk çocuk da yok, eş dost yok, hısım akraba yok. Gel demişler şöyle bir dolaşalım. İşte kapının yanına yaklaşırlarken şeytan başlamış fitlemeye, tam çocuk mantığı yâni..
Adamın birisi öyle diyormuş: İçki eğer tuvalette içilirse hiç bir şey olmaz! Niye? demişler. Adam demiş ki e canım tuvalette melek olmaz ya! Nereden bilecek melek de yazacak bunu! İşte vücudunun bir yerleri açılınca melek durmaz orada ve insanın o andaki günahları da yazılmaz yâni filan.. Tam bir çocuk mantığı yâni.

Şeytan içeri, cennete giremiyor ya, tam onlar kapının yanın-dayken şeytan kapıcıların, meleklerin gafletine denk getirmiş, yılan şeklinde bir kıvrılmış, kapıcıları atlatıp içeri girmiş.. Tuhaf şeyler bunlar...

E mescid Allah'ın ibâdethanesi iken, namaz da Allah'la buluş-manın en özel makamı iken, buna rağmen mesciddeyken ve namazın içindeyken Allah'ın Resûlü diyor ki: "Şeytan kişinin iki göğsünün arasına girer, göğsü ile kalbinin arasına girer de başlar vesvese vermeye." O zaman ne öyle yâni eğri büğrü yollar arıyoruz da? Şeytan girmiş ve vesvese vermiştir o kadar. Bulundukları konumdan onları çıkarmıştır, soymuştur diyoruz. Neydi bu soyuldukları, çıkarıldıkları şey? Galiba orada olma haklarıydı bu. Cennette bulunma haklarıydı bu. Sanki böyle üzerlerinde bir üniforma vardı, şeytan soydurdu bunu onlara. Bu üniformayı kendilerinin bizzat çıkarmalarının, ya da çıkarmayız! diye diretmelerinin anlamı da yoktu, çünkü bu üniformayı veren Allah: Artık o geçersizdir! dedi mi anında işi bitmiştir değil mi? Öy-leyse cennette kalabilme haklarını, cennette olabilme özelliklerini Allah onlardan almıştır.

Burada yine başka bir konuyu da ifade edelim: Hıristiyanlar diyorlar ki, şeytan cennette önce Hz. Havva'yı kandırdı, Havva'yı baştan çıkardı, daha sonra da onun vasıtasıyla Adem'i kandırdı diyorlar. Yâni kadın şeytanla işbirliği eden, böylece erkeği baştan çıkaran ve onun için de yeryüzünde kendisinden zinhar uzak durulması gereken alçak bir varlıktır diyorlar. Adem'in ve dolayısıyla onun sulbünden kıyamete kadar gelecek bizlerin cennetten çıkarılmamıza sebep olan işte bu kadındır diyorlar.

Kadın, Adem'in ve soyunun başına türlü türlü dertler açmış, şeytandan daha âdî, daha tehlikeli bir varlıktır. Bedeni insan bedeni ama ruhu şeytan ruhu olan bu âdî varlıktan sakınmak gerekmektedir. Ruhunu arındırmak ve böylece Allah'ın rızasını kazanmak isteyen kişinin kesinlikle kadınlardan uzak durması ve onlarla asla evlenmemeleri gerektiğini savunmuşlardır. Neoplatonizm felsefesi. Kadını insanlıktan ve toplumdan dışlayıp onu kendi başına yalnızlığa itme felsefesi.

Hattâ batıda yıllarca kadın, kiliseye giremez denmiş, kadın İncil'e dokunamaz, kadın dine giremez, o pis vücuduyla bu nezih müesseseleri kirletemez denmiştir. Bunların tamamı yanlış ve insanlık dışı anlayışlardır. Bakın Kur'an-ı Kerîmde öyle bir şey denmiyor. Yâni şeytan önce Havva'yı, sonra da Adem'i kandırmıştır diye bir şey yoktur. İfade aynen şöyledir:
"Şeytan o ikisini kaydırdı."

Gerisi düzmeceden başka bir şey değildir.

Ve dedi ki Allah Adem'e ve çocuklarına, yâni yeryüzüne in-dirilecek olan insanlığa buyurdu ki:
"Haydi birbirinize düşman olarak inin!"

Birbirinize düşman olarak inin dünyaya. "Yurtta sulh, cihanda sulh" teranelerine aldanıp kapılmadan bu düşmanlığın fakında olarak yeryüzünde yaşayın! dedi..

Bu söz, tüm insanlar içindir. Sadece Adem'le Havva için de-ğildir. O ikisi ve şeytan için de değildir sadece. Nitekim bundan kısa bir süre sonra hemen Adem'in oğulları birbirlerine düşman oluverdiler. Kabil Habil'i öldürüverdi ve yeryüzünde ilk kan akıtılıverdi. Öyleyse kıyamete kadar bu iki insanın sulbünden gelecek insanlık içindir bu söz. Peki yâni acaba Adem'le Havva hiç birbirlerine düşman olmuşlar mı? Kesinlikle hayır. Ama kimileri kadın erkeğin, erkek de kadının düşmanıdır filan demeye çalışmışlarsa da bunun mânâsı öyle değildir. Eğer kimi hıristiyan bilginlerinin iddia ettikleri gibi bu söz sadece Adem'le Havva hakkında olsaydı o zaman: "İhbita" Derdi Allah. Nitekim bakın yukarıda az önce geçti: "Küla" Denmişti. İkiniz yiyin için denmişti. Burada da ikiniz inin denebilirdi, ama öyle değil. Hepiniz toptan inin ey Adem'in ve Havva'nın çocukları.

İşte bu andan itibaren yeryüzünde Allah'a isyanın temsilcisi olan iblisle, Allah'ın yeryüzündeki halîfesi olan insan arasında kıyamete kadar sürecek düşmanlık başlıyordu. Bu savaş imanla küfür, hak ile bâtıl, hidâyetle dalâlet arasında devam edecek bir savaştır. Ve anlıyoruz ki artık, hiçbir zaman İblis bizimle barış masasına oturmayacaktır. Hiçbir zaman bizimle sulha yanaşmayacak ve sürekli bizi yoklayacak, bizim kulluğumuzu bitirebilmek için zayıf anımızı bulmaya çalışacaktır.

Kitabımızdaki Felak ve Nâs sûrelerinin son sûreler oluşu bize şunu hatırlatır: Ey müslüman! Kur'an'ı baştan sona okuyup uygulamaya koysan da, kitabın tümünü anlayıp yaşamaya çalışsan da unutmayasın ki İblis, sürekli seninle karşı karşıyadır. Sürekli izinleri de kaldırmış olarak peşindedir. Bir gafil anını yakalayıp senin kulluğunu bitirmenin planlarını yapmaktadır. Aman bunu unutmadan yaşayasın, bu konuda çok dikkatli olasın emrini vermektedir.

Burada üzerinde kısaca durmamız gereken birkaç husus var:

1- Hz. Adem ilk andan itibaren zaten dünyada yaşamak üzere yaratılmıştı: Âyeti bunu gösteriyordu. Ben yeryüzünde bir halîfe yaratacağım diyordu Allah. Peki acaba yeryüzünde yaratılan, yeryüzü için var edilen Adem Aleyhisselâm neden direk yeryüzünde değil de başka bir yerde imtihan ediliyordu? Veya neden böyle bir ağaçla imtihan ediliyordu? Bir de onun o imtihanı başarıp başarmayacağını, o ağaçtan yiyip yemeyeceğini ezelî ve ebedî ilmiyle zaten bilmiyor muydu Allah? Bunu bildiği halde Allah neden böyle bir imtihana konu kıldı onu?

a- Bunun bilebildiğimiz kadarıyla birinci sebebi: Hz. Adem'i yetiştirmek içindi.Yeryüzünde ileride halîfe olacak varlığın içinde gizlenmiş olan kuvvetleri uyarmak, onu şeytanla savaşa hazırlamak, bilemek, acıları tattırmak, pişmanlığı yudumlatmak, düşmanını tanıtmak ve düşman karşısında sığınağını bildirmek içindi.

Böylece Hz. Adem deneyim sahibi oluyordu. Benliğindeki zayıflıkların farkına varıyor, düşmanın aldatma yöntemlerini tanıyor ve öğreniyordu ki, bundan sonra onunla daha etkili bir mücâdele verebilsin. Onun iğvalarından korunabilsin.

b- İkinci olarak yanlıştan, hatadan dönmesi gerektiğini, hatadan nasıl dönmesi, nasıl tevbe etmesi gerektiğini öğretiyordu böylece Rabbimiz ona. Tabi onun şahsında biz kullarına da.

c- Üçüncü olarak da aynı zamanda nesli için de bir örneklik söz konusuydu bu. Kıyamete kadar Adem neslinden gelecek insanlara bu konuda ders veriyordu, düşmanlarını tanıtıyordu Rabbimiz.
d: Dördüncü olarak da Rabbimiz böylece, atamız Adem'e ve tüm soyuna bir hedef göstermiş oldu. Ey Adem! İşte cennet budur! Dünyadaki tüm uğraşınızda hedefiniz burası olsun! Burasını kazanmak için çalışıp çırpının! dercesine onlara cennetini gösteriverdi diyoruz Allahu âlem.

Allah sonucun böyle olacağını, onun o ağaçtan yiyeceğini bildiği halde niye böyle bir emirle karşı karşıya bıraktı onu? Filan diyorlar. Bunun şöyle bir izahını yapabiliriz: Birine herhangi bir emir veren kişi bu emri şu sebeplerle verebilir:

1- Ya o emrin bizzat yapılmasını ister. Emri vermesindeki sebep bizzat o işin yapılmasıdır.

2- Ya da mesele o işin yapılması değil de, emredilen varlığın o konudaki samimiyet ve itaatini sınamak için böyle bir emir verilmiştir. O konudaki samimiyet ve imanının gücünü ortaya çıkarmak için emir vermiştir.

Nitekim Cenab-ı Hakkın Hz. İbrahim’e "Oğlunu kurban et!" Emri bu türden bir emirdi. Bu sebeple de eylem gerçekleşmeden de Cenab-ı Hak bu emri geri aldı. Baba ile oğulun teslimiyetlerini ortaya çıkarmak istiyordu. Veya bu konuda onların bu teslimiyetlerini insanlığa örnek sunmak istiyordu. Veya onları böylece eğitmek istiyordu Rabbimiz.

Bir de hıristiyanların iddia ettikleri gibi Hz. Adem Aleyhisselâm işlediği bu suçun cezasını çekmek üzere yeryüzüne indirilmemiştir. Daha sonra gelecek âyette Rabbimiz onun yeryüzüne halîfe olarak indirildiğini anlatır. Hz. Adem yeryüzüne halîfe olarak indirilmiştir. Yeryüzünü idare etmek üzere. Yeryüzünde Allah’ın yasasıyla bütün varlıklara efendilik yapmak ve yeryüzünde Allah’ın hâkimiyetini gerçekleştirmek üzere indirilmiştir.

İşte Hz. Adem’in imtihanı da böyleydi. "İnin birbirinize düşman olarak."
"Sizin orada belli bir döneme kadar yaşama ve faydalanma hakkınız vardır."

Orada belli bir vakte kadar yaşayacak ve geçimlik temin edeceksiniz. İşte yaşıyoruz bu hayatı, herkes için ayrı mesken var, herkes için ayrı mülkler var, herkesin ayrı ayrı yerleri, yurtları vardır. Bir de herkesin ayrı ayrı ömürleri, zamanları vardır. Yeryüzüne indikleri dönem birinin bir yerde, ötekisinin bir başka bir yerde bir süre kaldıklarına ve daha sonra birleştiklerine dair Hay Bin Yakza’nın verdiği bazı bilgiler var, bunu net olarak ben bilmiyorum.
"Orada yaşayacaksınız, orada öldürülecek ve oradan tekrar diriltileceksiniz."
(A’râf 25)

Bu ifade tüm insanlar içindir. Bu söz sadece Hz. Adem’e değil, bize de deniyor aynı zamanda. Peki bunu bana ne için anlattı Allah? Benim imtihanım için anlattı elbette. Bak şu anda sen, senin atan şeytanın fısıltılarına kulak verdiği için buradasın! Adem böyle böyle yaptığı için sen şu anda dünyadasın! Bunu unutma! Eğer sen de şeytanın fısıltılarına kulak verir, onun iğvalarına kapılırsan sen de cennete giremezsin! deniliyor bana. Yâni böylece bana benim kulluğum anlatılıyor.

Bakın inin demiş Allah, ama indikleri dünyada onları başıboş bırakmamış.
37:"Nihâyet Adem Rabbinden birtakım kelimeler belleyip aldı ve bunlarla tevbe etti, O da tevbesini kabul buyurdu. Şüphesiz ki Allah tevbeleri kabul edendir"

Bundan sonra İslâm’ın hata ve tevbe mefkûresi geliyor. Atamız Adem Allah’a karşı nasıl tevbe edecek? Hatasını nasıl affettirecek? Bu konuda Rabbimizden birtakım kelimeler aldı. Adem Aley-isselâm Rabbinden birtakım kelimeler belleyerek aldı da: "Beni, seni, af ya Rabbi! Bağışla Allah’ım!" Gibi birtakım kelimeler öğretti Allah ona da, o da bunu söyledi ve Rabbi onu bağışladı. Şüphesiz tevbeleri kabul eden ve bağışlayan O’dur. Bu âyet Adem’in başına gelenlerin terbiye ve eğitim amacı taşıdığını çok güzel göstermektedir. Allah, böylece Hz. Adem’in yanlıştan nasıl döneceğini, nasıl tevbe edeceğini ve hatada ısrarlı olmaması gerektiğini ona öğretmiştir. Onun Rab-binden aldığı bu kelimeler Allahu âlem A’râf sûresindeki şu âyetin be-an buyurduğu kelimelerdi:
"Ey Rabbimiz biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve merhamet etmezsen mutlaka ziyan edenlerden oluruz!"
(A’râf: 23)

Şeklindeki dua ettikleri kelimelerdir.

Adem hatasını anladı ve hemen pişman oldu, Allah da onu affetti. Demek ki tevbe, kişinin Allah’la ilişkisini düzeltmenin adıdır. Bir insan için Allah’la yakın ilgiden mahrum oluştan daha büyük bir hüsran olamaz. Günah psikozu içinde yaşayıp, Allah’la diyalogunun kesilmesi kadar insanı kahreden başka bir şey düşünmek mümkün değildir. Bir de hemen şunu söyleyelim ki hata ferdîdir, tevbe de ferdîdir. hıristiyanların iddia ettikleri gibi insan doğmadan önce günahkâr değildir yâni. Hıristiyan yazarlar burada diyorlar ki efendim atamız Adem’le anamız Havva bir suç işlediler. Cennette yenmemesi gereken meyveden yiyip Allah’a isyan ettiler. Böylece onların sulbünden dünyaya gelen her çocuk doğuştan günahkârdır. Her doğan kişi babamız Adem’le anamız Havva’nın günah lekeleriyle dünyaya gelmektedir. Eh ne olacak? İşte Kilisedeki mukaddes suyla yıkanacak ve böylece temizlenecektir. Tabi kiliseye gelir sağlama cambazlığından başka bir şey değildir bu. Çünkü Rabbimiz buyurur ki:
"Herkesin kazandığı ancak kendi boynunadır. Hiç kimse kendi vebalinden başkasını yüklenemez."
(En’âm: 164)

Allah herkesi kendi günahından sorumlu tutmaktadır. Kimse kimsenin günahını yüklenemez. Hiç kimse kimsenin günahından dolayı sorumlu tutulamaz. Kimse kimsenin günah lekesini taşıyamaz. Kaldı ki az evvel okudum âyeti; Allah Hz. Adem’i de Havva’yı da affetmiştir. Onlar bu günahla malul değil ki çocukları günahla dünyaya gelsinler. Bu düpedüz kilisede vaftiz yaparak para sızdırmadan başka bir şey değildir.

Hz. İsa hadîsesi de böyledir. Diyorlar ki; efendim bizim pey-gamberimiz İsa burada çarmıha gerilerek, kendini fedâ ederek tüm hıristiyanların günahlarına kefaret olmuştur. Bundan böyle istediğiniz kadar günah işleseniz de korkmayın!

Çünkü tüm günahlarınızı Peygamberiniz sırtında alıp götürmüştür. İnsanları ferdiyetçi anlayıştan uzaklaştırıp günaha teşvik etme tuzaklarından biri. Hoş bizde de kimileri kimilerinin günahlarını yüklenmekten sırtları kamburlaşmıştır. Yok efendi hazretleri sizin vazifelerinizi yaparken uykusuz kalıyorlarmış, yok kabir suallerinize bile onlar cevap vereceklermiş, falan filan. Bunların hepsi zırvadan başka bir şey değildir.

38:"Oradan hep beraber inin! Eğer benden size bir yol gösteren gelirse bilin ki; benim yol göstericime uyanlar için hiçbir korku yoktur. Onlar mahzun da olmaya-caklardır, dedik."

Sizden kim, benden bir hidâyet rehberiyle karşı karşıya gelirse veya size benden bir hidâyet rehberi ulaşırsa, size yol gösterici olarak, hüden olarak, benim emirlerimi, arzularımı size ulaştıran bir peygamber veya Peygamberin mesajı, kitabı veya sünneti size ulaşırsa. Kime? Adem'e veya Havva'ya mı? Hayır bu iş bütün insanlığa deniyor. Kıyamete kadar gelecek bütün insanlara..

"Benden size bir hidâyet, bir mesaj ulaşınca"

Sizin durumunuz şu ikiden biri olacaktır; Ya:

"Benim hidâyetime tabi olanlar için ne korku vardır, ne mahzun olmak."

Ya böyle cehenneme gitme korkusu da, cenneti kaybetme üzüntüsü de duymayanlardan olacaktır. Veya:

"Âyetlerimizi küfrederek yalanlayanlar da cehen-nemliklerdir. Onlar orada ebedîyen kalacaklardır."

(Bakara 39)

Böyle olacaktır. Türkçeleştirelim bu bölümü: Allah'ın istekleri, yâni vahiy kendilerine ulaşınca insanlar iki grup oluyorlarmış. Kitap karşısında veya peygamber karşısında iki grup insan varmış:

1- Ya kimileri bu hidâyete tabi oluyorlar, o yol göstericinin yol gösterisine uyuyorlar, yollarını yol bilene soruyorlar, yol göstericinin elinden tutuyorlar, o nasıl yol gösteriyorsa onun peşinde olmaya çalışıyorlar, o zaman:

"Onlar için korku da yoktur, mahzun da olmayacaklardır."

Hükmü geçerlidir. Yâni onlar kesinlikle cennete gideceklerdir. Onlara korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır. Yâni ne ce-enneme gitme korkusu, ne de cenneti kaybetme hüznü olmayacaktır onlar için. A'râf sûresinde deniyor ki bakın:

"Girin cennete; sizin üzerinize korku da yoktur mahzun olma da."

(A'raf: 49)

Buna göre kesinlikle cennete gireceklerdir bunlar, diyoruz. Yâ-ni insanlar şöyle anlamamalılar: Dünyada mü'min olunca, Kur'an'la, sünnetle tanışınca yine de korkuyoruz, yine de mahzun oluyoruz, neden böyle oluyor öyleyse? Neden tüm korkulardan ve hüzünlerden kurtulmuyoruz filan demesinler, çünkü dünyada olabilecektir bunlar. Üzüntüsüz, gamsız, tasasız bir hayat ancak cennette ola-bilecektir, bunu unutmayalım hiçbir zaman.

2- Ama ikinci bir grup da olacak insanlardan. Benden bir hidâyet rehberi, benden bir yol gösterici, benden bir vahiy ve peygamberle karşı karşıya geldiklerinde ikinci bir grup insan da şöyle davranacaktır:
39:"Âyetlerimizi küfrederek yalanlayanlar da cehennemliklerdir. Onlar orada ebedîyen kalacaklardır."

Âyetlerimizi yalanlayanlar da olacak, küfredenler de olacaktır. Küfür; örtmek, örtbas etmek demektir. Kelime olarak küfür; bir şeyi kapatmak, kamufle etmek anlamına geliyor. Eşyayı örttüğü için geceye kâfir denir. Aslında geceleyin de eşya aynen yerinde durmaktadır ama gece onu örttüğü için geceye kâfir denir. Tohumu örttüğü için çiftçiye de kâfir denir. Yâni mutlak mânâda kâfir dendi mi örten demektir. Buradaki küfür kelimesinde de böyle bir örtbas etme işi söz konusudur. Anlayabildiğimiz kadarıyla bunun birkaç derecesi olur. Allah'ın âyetlerini örtmenin, kamufle etmenin birkaç derecesi vardır:

1- Meselâ âyetlerde; Allah'ın muradını açığa çıkarmayan, onu örtbas etmeye çalışan kişi kâfirdir. Âyeti inkâr ediyorum demiyor da adam, meselâ namaz vardır, namazı kabul ediyorum, inkâr etmiyorum, ama işte insanlar eli boşmuş bir zamanlar, işleri güçleri yokmuş, günde beş vakit kılabiliyorlarmış. Ama şu anda zaman değişmiştir, insanların ona zaman ayırmaları imkânsızdır demek küfürdür. Çünkü Allah'ın namaz diye emrettiği bu ibâdet emrindeki gâyesini kamufle ediyorlar.

Veya başı kapatmak vardır İslâm'da ama yemeğin temiz olma-sı için vardır. Baştaki kılların yemeğin içine düşmemesi içindir başı örtmek diyorsa adam, bu da küfürdür. Bu birinci şekil Allah'ın muradını kamufle etmek türünde bir küfürdür.

2- İkinci bir küfür çeşidi (tabii kimi küfürler insanı dinden çıkarırken kimileri de dinden çıkarmaz küfürler olacaktır): Meselâ, Allah'ın Resûlü "Geniş bir ev insanın saâdet alâmetidir." Buyurur. Ama insan-lar bu genişliği kendilerine göre kamufle edip, kendilerine göre bir genişlik mantığı uyduruyorlar ki, bu örtme, bu kamuflaj insanı dinden çıkarmayan bir örtmedir diyoruz.

3- üçüncü bir küfür çeşidi daha var: İnsanlar kimi âyetleri gün yüzüne çıkarıp, kimilerini örtmeye çalışıyorlarsa, aman bu âyetler toplumda duyulmasın. Aman

bu âyetler insanların gündemine girmesin. O zaman bizim saltanatımız sarsılabilir. O zaman insanlar bizim elimizi, eteğimizi öpmekten vazgeçebilirler. Aman bu âyetler duyulma-sın, o zaman bizim evde huzurumuz kalmaz düşüncesiyle kimi âyetleri gündeme getirip, kimi âyetleri kamufle etmeye, örtmeye, örtbas etmeye çalışıyorlarsa bu da örtmedir ve küfürdür. Ama bu şöyle değil bakın: Şu anda biz bir yerleri örttük, duruyor oralar. Meselâ şu anda bizler Âl-i İmrân'ı örttük, Nisâyı örttük. Niye? Mecburen Bakara öğreniyoruz da ondan. Ama ben Âl-i İmrân'ı duymayasınız diye bunu yapıyorsam, Nisâ'dan haberdar olmayasınız diye Bakara'yı gündeme getiriyorsam bu da küfür olur Allah korusun.

4- Dördüncü bir küfür çeşidi: Hani biliyoruz ki âyetler mânâ ve lafız olarak âyettir. Yâni Kur'an hem metin hem de mânâdır. Kim ki Kur'an'ın lafzını gün yüzüne çıkarır da muhtevasını gizlerse bu da örtmedir yâni. Bakıyoruz mescidde, mektepte, televizyonda âyetlerin metni sürekli gündeme getirilir, ama aynı âyetlerin mânâları, muhtevaları ısrarla gizlenir. Halbuki Kur'an'ı sadece metinden ibaret saymak da küfürdür, onu sadece meâlden ibaret saymak da küfürdür. Bunun ikisi de küfürdür. Bakın meselâ adam:

"De ki, O Allah tekdir"

Âyetinin metnini okuyarak dese ki, ben bu âyete inanmıyorum diyerek âyetin metnini inkâr etse, bu küfürdür ve bu adam kâfirdir. Böyle değil de hayır ben yanlış söyledim! Ben:
Âyetinin metnine inanıyorum da Allah'ın bir olduğuna inan-mıyorum! dese bu adam da kâfirdir. Neden? Çünkü bu defa da adam Kur'an'ın mânâsını, muhtevasını inkâr etmiştir. Öyleyse ha Kur'an'ın lafzını inkâr etmiş, ha onun mânâsını reddetmiş fark etmeyecektir. Kur'an hem metin hem de mânâdan ibarettir. Hal böyleyken, Kur'an okuma yarışmaları düzenleniyor, metin gündeme getiriliyor ama okunan yerlerin hiç olmazsa meâl olarak bari gündeme getirilmesi engelleniyorsa bu da küfürdür.

5- Beşinci bir küfür de Kur'an'ın fonksiyonunu örtmek, varlık sebebini ortadan kaldırmaktır. Adam Kur'an'ı okuyor, ama onun kulluk kitabı olduğunu söylemiyor. Sanki felsefi bir doktrin gibi, bir sistem kitabı gibi, şiir kitabı gibi inceleniyor, ama amele konu edilmiyorsa, sanki bu âyetler güzel yazı yazmaya numûne olsun diye gelmiş gibi hep orada kullanıyorsa, veya adam konferansını, makalesini, vaazını süslemek için bu âyetleri kullanıyorsa, yada kendisinin haklılığını, kendi sistematiğinin düzgünlüğünü ispatlamak için kullanıyorsa bunlar da Kur'an'ı örtmenin bir başka şeklidir.
Böylece âyetlerimizi küfredenler veya amelen onları küfredenler, yalan sayanlar var ya. Meselâ biliyor adam, anlıyor âyetlerin ne dediğini, ama imanını eyleme

dönüştürmüyorsa, inandığı âyetleri amele dönüştürmüyorsa işte bu da ayrı bir küfür çeşididir.
Yalan saymak, küfürden biraz farklıdır. İnkâr etmek, âyetleri tümüyle reddetmek ve inanmamak demektir. Ama yalan saymak, âyetlere inanmakla beraber gereğini yerine getirmemek demektir. Meselâ adam namazın farz olduğuna inanıyor ama yine de kılmıyor. Tesettürün farziyetine inanıyor ama yine de örtünmüyor. Ahiretin varlığına inanıyor ama öyle bir hayat yaşıyor ki; hayatında bu inancın zerresini bile görmek mümkün değildir. İşte bu da âyetleri yalan saymak demektir.

İşte bu şekilde Allah'ın âyetlerini küfredenler, kamufle etmeye çalışanlar, toplumun gündeminden düşürmeye çalışanlar ve de âyetleri kaale almayarak, âyetlerin imanını gündeme getirmeyerek onları yalan sayanlar:
"İşte bunlar cehennem ashabıdır. Ve onlar orada ebedîyen kalacaklardır."

Bunlar cehennemle, ateşle sohbet edeceklerdir. Ateşin arkadaşlarıdır, orada sohbet edecekler, orada oturup kalkacaklar.
"Onlar ebedîyen orada kalacaklardır."

Üstelik hiç çıkmamacasına. Kimi âyetler cennetle ilgilidir. Cennetle ilgili olanlar öyledir, ama acaba cehennemden çıkış var mıdır? diye kimileri cehennemlikleri zorla oradan çıkarmaya çalışsa da, Kur'-an'ın genel mânâsına göre ebedîyen cehennemde kalanlar olacaktır. Bu konuda benim anladığım budur..

Muhyiddin İbni Arabi'nin bu konuda bir mantığı, bir sistematiği vardır. Bu mantığa göre herhalde insanlar ebedîyen cehennemde kalmamalıdırlar. Galiba bundan dolaydır ki Hz. Ebu Bekir Efendimize o malum sözü söyletmişler: "Ya Rabbi! Beni Cehenneme at! Vücudumu öyle büyüt, öyle büyüt ki cehennemi yalnız benim vücudumla doldur! Ta ki orada benden başkası yanmasın!" Yâni ille de yakacaksan, ille de tatmin olacaksan, ille de boşa gitmeyecekse cehennemin, kimseyi yakma da beni yak! dedirtiyorlar Allah korusun. Kitabı ve sün-neti benden çok daha iyi bilen bir efendimin böyle İslâm dışı sözler söylemesi mümkün değildir. Cehennemi yaratan Allah'ın abesle iştigal ettiğini, kendisinin Allah'tan daha merhametli olduğunu iddia etmesi mümkün değildir. Diye bir bölüme geldik. Buraya kadar ki bu 39 âyetlik bölüm sanki Kur'an'ın, dinin, Peygamberin gelme sistematiğinin genel mantığını anlattı. Cenab-ı Hak buraya kadar vahyi anlattı, kitap karşısın-da insanların durumunu anlattı, sonra da bunu Cenab-ı Hakkın gücünü kuvvetini anlatan âyetlerle destekledi. Allah tek Rab'tır! Allah tek İlâhtır! denildi. Sonra da bizim dünyada var oluş gâyemiz anlatıldı. Bakın sizi bunun için yarattım! Sizi dünyaya bunun için getirdim! Denildi.

Ama dikkat edin Şeytan da vardır! O mel'un babanızı nasıl cennetten çıkardıysa, dikkat edin sizi de böyle bir tuzağa düşürmesin! Denildi, sonra da bakın tarihte bunun yaşanmış örnekleri de vardır! Denilerek bu işin örneklerine dönülecek. Yâni bu istenen kulluk acaba nasıl yaşanmış, neler yapılmış, tarihte kimler neler yapmış, nasıl yaşamış? Hangi tavırları takınmış ve başlarına neler gelmiş bu konu-da örneklere dönülecek.

Bir de burada özellikle İsrâil oğullarının anlatılmasında şöyle bir hikmet sezinliyoruz: Bu dosdoğru yoldan, sırat-ı müstakimden, şeytan insanı nasıl saptırmış konusu, yâni sırat-ı müstakimden sapma konusu, Bakara sûresinde ağırlıklı olarak yahudilerin dünyaya meyletmeleri sebebiyle olduğu vurgulanır. Ben Kur’an’ı bu mantıkla okumadan önce bana yahudi lazım mı, değil mi diye düşünürdüm. Bana göre bana yahudi lâzım değildi. Çünkü çevremde hiç yahudi komşum yoktu. Onlarla hiçbir alışverişim yoktu. Kız vermeyecek, oğlan evermeyecektim. Yahudi tanıdığım bile yoktu. Öyleyse bana neydi ki bu yahudilerden diyordum. Ama bakıyorum ki yahudiler diye, Beni İsrâil diye anlatılan bu insanlar bir tiplemeymiş, bir insan tiplemesiymiş ki o yahudi tavrını sergileyenler bazen annem babam, bazen hocam, bazen kardeşim, eşim dostum arkadaşım, Allah korusun da bazen benmişim meğer. Yâni bu tavırları kim yapıyor idiyse işte onu anlatıyormuş Allah. Değilse işte bu âyetler tarihte şunları şunları anlatıyormuş veya işte bir zamanlar yaşamış olan İsrâil oğullarını anlatıyormuş diyemiyoruz. Buna Kur’an’dan iki delilimiz var:

1- Meselâ Cenab-ı Hak En’âm sûresinde Peygamberleri anlatırken buyurur ki: ***"Onlar (o peygamberler) Allah’ın hidâyetine eriştirdiği kimselerdir. Öyleyse sen de onların gittiği yoldan yürü!"*** (En’âm: 90)

Demek ki bu Peygamberler Allah’ın yol gösterdiği insanlardır. Öyleyse sen de onların yoluna ittiba et! Sen de onlar gibi ol! diyor Allah Peygamberine. Ama bu aynı zamanda bizim için de bir emirdir. Demek ki Hz. Mûsâ’nın bu örnek hayatı benim için de örnektir. Bir de:

40:"Ey İsrâil oğulları! Size verdiğim nîmetimi hatırlayın! Siz benim ahdime vefalı davranın ki ben de sizinle ahdime vefalı davranayım! Ve sadece benden korkun!"

Bu âyetler Resûl-i Ekrem döneminin yahudilerine hitap ediyor. Lâkin bu ahid Rasûlullah döneminin yahudilerinden alınmamıştı. Çok önceki dedelerinden alınmıştı bu ahid. İşte bu hitabın öncekilere olmasının yanında aynı zamanda peygamber dönemi yahudilerine de olması, bunun bizi de ilgilendirmesi anlamına gelecektir diyoruz.

3. Bu âyetin bizzat bizi anlattığına dair bir delil daha vardır: Mâide sûresinde 12. 13. ve 14. âyetleri Allah'ın yahudi ve Hıristiyan-lardan ahid aldığını, onlarla anlaşma yaptığını anlatır. Ve sonunda eğer yahudi ve hıristiyanlar Allah'la yaptıkları bu anlaşmaya uygun hareket ederlerse rahat ve huzur içinde yaşayacaklarını, işlerinin düzenli gideceğini beyan eden bu âyetlerin hemen arkasından şöyle buyurulur: Eğer bu yahudi ve hıristiyanlar Allah'la aralarındaki bu anlaşmayı nakzederlerse, o zaman da fitne, fesat, boğuşma, kavga içine düşecekleri ve kıyamete kadar bunun devam edeceği anlatılıyordu.

Öyleyse bize de kitap gönderilmesi bizim Allah'la anlaşmamız anlamına gelmektedir. Ve bu kitaba bizim evet dememiz, bu kitap doğrultusunda hareket etmemiz, sonunda işlerimizin düzeleceği ve cennet kazanacağımız anlamına gelir. Kitaptan ayrı hareket etmemiz, kitapla diyalogu kesmemiz de kin, gayz ve düşmanlıkla kıyamete kadar birbirimizi yememiz anlamına gelecektir.

"Ey İsrâil oğulları!"

İsrâil; Yakup Aleyhisselâm'ın Kur'an'da da kullanılmış adıdır. Bizzat kendisinin adı. Abdurrahmân, Abdullah gibi Allah'ın kulu anlamına geliyor. Yakup Aleyhisselâm da İbrahim Aleyhisselâm'ın oğlu İshak Aleyhisselâm'ın oğludur. İsrâil oğulları ise işte bu Yakup oğlu, İshak oğlu, İbrahim oğlu sülalenin adıdır. Yakup Aleyhisselâm'ın on iki oğlundan meydana gelen sülalenin adına Yakup çocukları veya peygamber çocukları anlamına İsrâil oğulları denir. Bu Yakup'un çocuklarının ilk vatanları Kudüs civarıdır. Hani Hz. İbrahim kavmiyle, ba-bası ve idarecilerle verdiği çetin bir mücâdeleden sonra ülkesini terk etmek zorunda kalır. Ur bölgesinden Harran'a, sonra oradan Şam'a, oradan da Kudüs bölgesine gelip yerleşir. Hz. İbrahim'in Mısır'a da bir seferinin olduğunu biliyoruz. Allah'ın emriyle Oğlu İsmail ile birlikte hanımı Hacer'i Mekke bölgesine bırakıp gelir. Hz. İbrahim'in kendisinin yaşadığı bölge Kudüs civarındaki Halilu'rrahmân denilen bölgedir.

İbrahim (a.s)'ın vefatından sonra bu bölgede İbrahim (a.s)' ın öteki hanımından dünyaya gelen oğlu Hz. İshak peygamber olarak görevlendirildi. Demek ki iki oğlundan Hz. İsmail Mekke bölgesinde, Hz. İshak da Kudüs bölgesinde görevlendirildi. Kudüs bölgesinde İs-hak (as.)'ın vefatından sonra onun oğlu Yakup (a.s) peygamber olarak görevlendirildi. Yakup (a.s)'ın on iki oğlu vardı. Bu oğullarından birinin adı da Yusuf'tu. Yusuf sûresinde uzun uzun Rabbimiz onu ve hayatını anlatır.

Baba Yakup (a.s)'ın, diğer oğullarından fazla Yusuf'a meyli vardır. Babalarının bu meylini kıskanan öteki çocukları kardeşleri Yusuf'u kuyuya atarlar. Kervan, Mısır, pazar, Azîz, zindan filan derken Hz. Yusuf Mısır'da yönetime getirilir. Bundan sonra baba Yakup (a.s) ve onun diğer oğulları Mısır'a

gelip yerleşirler. Görülen ve bilinen o ki Yakup (a.s)'ın çocukları uzun bir süre Mısır'ın yönetimini ellerinde tutarlar. Peygamber çocuklarının yönetiminde bulunan Mısır halkı uzun bir süre mutlu bir hayat yaşar. Ve nihâyet her toplum gibi sünnetullah gereği Mısır'da da peygamber çocukları denen bu İsrâil oğullarının egemenlikleri son bulur. Mısır yönetimine Firavun oğulları denen az-gın bir sülale hâkim olur.

Firavun oğulları, yönetimi ellerine geçirir geçirmez Mısır'da yıllardır yönetimi ellerinde bulundurmuş olan bu İsrâil oğullarını köle durumuna düşürür. Zâlim Firavun oğullarının elinde gerçekten İsrâil oğulları acımasız bir azap yaşamaya başlarlar. Son döneme yaklaşıldığında köle durumuna düşürülmüş bulunan ve en kötü bir hayatı yaşamaya mahkûm edilmiş olan bu İsrâil oğulları-nın arasından bir kurtarıcının çıkması ve İsrâil oğullarını bu Firavun sisteminin acımasız zul-münden kurtarması fikri yaygın hale gelir. Allah'ın sünneti gereği ezilen toplumlara, mus'taz'aflara böyle kendi içlerinden bir kurtarıcı gönderilmesi söz konusudur.

İşte bunu hisseden Firavun yönetimi İsrâil oğullarının arasın-dan böyle bir kurtarıcının gelip kendi yönetimlerine son vermesinden korktuğu için bu toplumun doğan bütün erkek çocuklarını öldürüp kız çocuklarını da hayasızlaştırmayı planlar. Böylece hem belki bu Mûsâ'dır diye doğan bütün erkek çocukları öldürürken, hem de belki ileride Mûsâ'yı doğuracak kadın bu olabilir diye kız çocuklarını da Mûsâ'yı doğuracak özelliği kalmayacak biçimde hayasızlaştırmayı planlar.

Ama görüyoruz ki onun bir hesabı varsa Allah'ın da bir hesabı vardır. Bu kadar büyük bir tedbir almasına rağmen Firavun, Mûsâ'nın doğuşunu engelleyemez. Mûsâ doğar. Kardeşi Harun'la beraber Hz. Mûsâ yıllar yılı köleliği yudumlamış toplumuna yollarını gösterir ve onları Firavun'un zulmünden kurtarır. Çölde onların hürleşmeleri için uzun bir süre çalışır. Onlar adam olurlar, olmazlar, Mûsâ'yı uğraştırırlar ve aradan bir dönem geçtikten sonra Hz. Mûsâ'nın vefatından sonra yine bu toplum yoldan çıkar.

Daha sonra, Tâlût'un Câlût'u öldürmesiyle İsrâil oğulları Dâ-vûd Aleyhisselâm döneminde tarihteki en büyük güce ulaşırlar. En güçlü dönemlerini yaşarlar. İsrâil oğullarının tarihlerinde en zirvedeki dönemleri işte bu Dâvûd Aleyhisselâm ve Süleyman Aleyhisselâm dönemleridir. Ama bu dönem de fazla sürmez. Süleyman Aleyhisselâ-m'ın vefatından sonra İsrâil oğulları, şeytanın yollarına kapılarak he-men yine yoldan çıkarlar. Peygamber öğretisini bırakarak şeytanların uydurduğu sihir veya beşerî sistemlerin peşine takılırlar ve sapıklık içine düşerler. Allah'ın sistemini bırakıp beşerî sitemlere teslim oldukları bu dönemlerinde Allah'ın kendilerine gönderdiği pey-gamberlerden pek çoğunu yalanlarlar, pek çoğunu da öldürürler.

Hattâ bu derbederlik dönemlerinde Allah'ın peygamberlerinden Yahya'yı Aleyhisselâm ve Zekeriya'yı Aleyhisselâm şehid ederler. Daha sonra da kendilerine Allah tarafından gönderilen İsa'yı Aleyhis-selâm da öldürmek için onun peşine takılırlar. İsa'ya Aleyhisselâm benzetilen bir Havariyi İsa diye öldürürler ve nihâyet yeryüzündeki bu keşmekeşlikleri devam ederken Hz. Muhammed Aleyhisselâm döne-mine gelinir. Resul-i Ekrem dönemine gelindiğinde bu İsrâil oğulların-dan belli bir kesim Medine ve civarında yaşamaktadır. Medine'de Be-ni Kureyza, Beni Nadir, Beni Kaynuka ve Hayber'de de Hayber yahu-dileri Rasulullah'ın Medine kentine hicret buyurma-sıyla tarihte pey-gamber karşısında yerlerini alırlar.

İşte tarihin bu son dönemlerinde yaşadıkları bu derbeder hayattan kendilerini kurtaracak bir kurtarıcı olarak bekledikleri ve Tevrat'ta özelliklerini ezberledikleri peygamber gelmiş yanı başlarında duruyordu. İşte Medine'de inmeye başlayan Bakara sûresiyle Rabbimiz, onlardan söz eder ve onları bekledikleri bu kurtarıcıya imana çağırır. Rabbimiz, o günkü bu İsrâil oğullarının artığı olan yahudileri son peygamberine ve ona gönderdiği son kitabına imana davet eder.

Allah'ın son peygamberinin Medine'yi şereflendirdiği o dönemde yahudilerin durumu şöyleydi: O güne kadar tarihte kendilerine pek çok peygamberler gönderilmiş, pek çok kitaplar gönderilmişti. Allah'ın hak kitapları Tevrat, Zebur ve İncil hep bu topluma gönderilmiş-ti. Allah, ısrarla o güne kadar bunları sürekli uyarmıştı. Ama bu toplum peygamber bilgisine, vahiy bilgisine, kitap bilgisine sahip oldukları halde kendilerine gönderilmiş kitapları hep arkalarına atmış, Allah'ı unutmuş ve Allah'ın gönderdiği peygamberleri yalanlamış veya şehid etmiş, hep böyle bir karakter sergilemişlerdi. Ellerinde kitapları olmasına rağmen kitapla ilgisiz bir hayat yaşamayı yeğlediklerinden dolayı, karakterlerinin bozukluğundan ötürü, bilhassa kölelik psikozuna düşmeleri sebebiyle hayatları boyunca böyle rezil, zelil ve köle bir hayat yaşamak bunların vazgeçilmez kaderleri olmuştu.

Burada hemen bu sünnetullahtan hareketle şunu söylemek isterim: Hemen hemen bugün tıpkı İsrâil oğullarının karakterini sergileyen İslâm ümmeti de ellerinde Allah'ın kendilerine gönderdiği Kuran olduğu halde, önlerinde şanlı bir Nebînin hayat düsturları durduğu halde kitabı ve peygamberlerini bir tarafa bıra-kıp şeytanların uydurduğu sihirlere, demokrasi gibi beşerî sitemlere bel bağlayıp onunla uyuşturabilmek için de kitaplarını kendilerine göre yorumlama bed-bahtlığına düşen, peygamberin yolunu, sünnetini öldürerek, onun günlük hayattaki örnekliliğini bitirerek, onunla ilgilenmeyerek, ilgisizlikleri sebebiyle peygamberlerini öldüren bugünkü İslâm ümmetinin de aynen onların durumuna

düşeceğini, düştüğünü anlatıyor Rab-bimiz bu âyetlerinde. İşte İsrâil oğulları ve işte İsmail oğulları.

Ne farkımız kalmış bunlardan? Onlar kitaplarını arkalarına atmışlar, onlar peygamberle ilgilenmemişler, hayat programlarını kitaba ve peygambere sormamışlar, kitaba ve peygambere rağmen farklı bir hayat yaşamışlar ve sonunda rezil bir hayatın adamı olmuşlar. Kitabım Kur'an, peygamberim Hz. Muhammed Aleyhisselâm diyen İslâm ümmeti de kitabı ve peygamberi tanımadan bir hayat yaşamaya devam ederse onların da aynı akıbete düşmeleri kaçınılmazdır, diyor Rabbimiz. Hem onlara, hem de bize hitap ederek buyurur ki:
Burada şöyle bir şey dikkatimizi çekiyor: Ey peygamber ço-cukları! Diye hitap ediyor Allah. Yâni onları önce bir onore ediyor, bir taltif ediyor. Yâni onlara hem sorumluluklarını, hem de konumlarını hatırlatarak diyor ki; gelin inat etmeyin! Bakın bir vakitler peygamber çocuğu idiniz! Siz onların torunları, onların çocuklarısınız! Diye onları hakka davet ediyor. Allah Rahmândır, Rahimdir. Bizi mat etmek, bize galip gelmek, bizi pes ettirmek için din gönder-mez Allah. Bize merhamet ettiği için, bize yol göstermek istediği için din göndermiştir Rabbimiz. Ondan dolayı da sözü hep döndürüyor, dolaştırıyor, bizi hep cennet yolunda tutmaya, ya da arzularını gerçekleştirme ortamında bulunmaya teşvik ediyor. İşte İsrâil sözü de bunu gerektiriyor.

Sanki, Ey Peygamber çocukları! Ey peygamber torunları! Buna göre sanki: Ey imam hatipliler! Ey medrese mezunları! Ey İlâhîyat mezunları! Ey imamlar! Ey vaizler! Ey müftüler! Veya ey bir vakitler imamın arkasından hiç ayrılmayan, camiye beraber gittiğimiz! Ya da ey bir vakitler çevresindekilere hakkı ve hakikati anlatmasından dolayı başına şunlar şunlar gelenler! Ey bunun için hapislere düşenler diye adamın bir vakitler ki, İslâm'ına tutunup onu yeniden İslâm'a davet imkânımız olacak. Yâni karşımızdaki şahsa hem konumunu, hem de sorumluluğunu hatırlatarak onu istenilen konuma çekmeye çalışmalıyız. Bu âyet bize bunu anlatır.

Yâni muhataplarımızın hem konumlarını, hem de sorumluluklarını hatırlatacak bir ifadeyle söze başlamamız, böylece bizi dinlemelerini temin etmemiz isteniyor Âyet-i kerîmede. Ey cömert oğlu! Ey mücahit torunları! Ey âlimin oğlu! Ey Allah'a itaat eden salih kulun çocukları! Siz de Hakka teslim olmada babanız gibi olun! Diyor sanki Rabbimiz..
"Size verdiğim nîmetimi hatırlayın!"

Allah'ın sizin üzerinizdeki nîmetlerini hatırlayın. Peki hangi nî-metlerdi bunlar? Bu nîmetler henüz yok ortada. Ama sayılacak biraz sonra. (ve iz..ve..ve iz.) diye biraz sonra tek tek ele alınacak.

Mısır'da Yusuf Aleyhisselâm dönemi Allah'ın onlara verdiği nîmetler, sonra Mûsâ döneminde, Mûsâ ve Harun Aleyhimesselâm reh-berliğinde yıllardır ezilmişliği yaşadıkları Firavun sisteminden kurta-rılmaları nîmeti, arkasından Kudüs'ün fethi, arkasından Dâvûd Aley-hisselâm döneminde ve Süleyman Aleyhisselâm döneminde Allah'ın kendilerine lütfettiği nîmetler, Tâlût'un Câlût'u öldürmesi gibi inşallah âyetler geldikçe demeye çalışacağız; ama burada birkaç tanesini şöyle özetle ifade edersek:

1- Bu nîmet, Allah'ın onları üzerinde kıldığı din demektir.

2- Nîmet Rabbimizin onları üzerinde kıldığı sırat-ı müstakimdir.

3- Bu nîmet kitaptır, Allah'ın onlara gönderdiği Tevrat'tır.

4- Bu nîmet Peygamberlik ve risalettir. Allah İsrâil oğullarına pek çok Peygamberler göndermiştir.

5- Bu nîmet üzerlerine kayanın kaldırılması, Men ve Selva'nın indirilmesi, onlar için denizin yarılması, Firavun'un zulmünden kurtulmaları, bulutun onları gölgelendirmesi, taştan su çıkarılması, bıldırcın ve kudret helvası ile Rabbimizin çölde onları doyurmasıdır.

6- Allah'ın lütfuyla dönemlerinde İsrâil oğullarının diğer milletlere üstün kılınmaları gibi tarih boyunca Allah'ın onlara lütfettiği nîmetlerdir.

Ey İsrâil oğulları! Size verdiğim nîmetlerimi hatırlayın da:
"Siz benim ahdime vefalı davranın ki, ben de sizinle ahdime vefalı davranayım! Ve sadece benden korkun!"

Sizler bana verdiğiniz sözlerinizi yerine getirin ki; ben de size olan vaadimi îfâ edeyim. Ve sadece benden korkun! Sadece benden çekinin!! Ürküntünüz bana olsun!! Benden olsun!!

Cenab-ı Hak burada İsrâil oğullarıyla kendi arasında gerçek-leşmiş bir anlaşmadan söz ediyor. Acaba bu anlaşma sadece Rabbi-mizle onlar arasında gerçekleşen bir anlaşma mıydı? Yâni acaba bu anlaşma onları diğer insanlar yanında farklı bir konuma getiren özellikleriyle ilgili ve sadece bunlarla alâkalı bir anlaşma mıydı? Yoksa herkesle yapılan bir anlaşma mıydı bu? Bunu bilmi-yoruz. Ama bildiğimiz o ki; Cenab-ı Hak her yer ve zamanda kullarından söz almıştır. Her zaman ve zeminde kullarıyla anlaşma yapmıştır. Bu:

1- Ya fıtrattır. Yâni bu ahit alma işi fıtratla olmuştur. Allah insanı öyle bir fıtrat üzere yaratmıştır ki; insan fıtraten yol bulabilecek, Allah'a yönelebilecek

özellikte, kapasitede yaratılmıştır. İşte yaratılış gereği Allah kulluğa müsait olan, kulluğa elverişli yaratılan bu mayasıyla, kendisini sürekli Rabbine kulluğa çağıran bu fıtratıyla, peygamberleri vasıtasıyla insanlardan söz almıştır diyordur.

2- Veya ikinci bir mânâsıyla bu ahid, Cenab-ı Hakkın Hz. Adem'e verdiği o ilk ahittir denmiş. Yâni atamızdan aldığı o ilk ahidle onun şahsında, insanların tümünden alınan ahiddir bu ahid denmiştir.

Hani Cenab-ı Hak, Hz. Adem Aleyhisselâm'a sûrenin biraz evvelinde şöyle buyurmuştu: "Ey Adem ve ey Havva! İnin yeryüzüne! Ve şunu asla unutmayın k; Sizden kim benden bir hidâyetle, bir hidâyet rehberiyle karşı karşıya gelirse. Veya her ne zaman size benden bir hidâyet rehberi Peygamber ulaşırsa, size yol gösterici olarak, hüden olarak, benim emirlerimi, arzularımı size ulaştıran bir Peygamber veya Peygamberin mesajı, kitabı veya sünneti ulaşırsa." Kime? Sadece Adem'e ve Havva'ya değil tabii. Bunu daha önce demeye çalışmıştım bütün insanlara, kıyamete kadar gelecek tüm insanlığa. "İşte kim de bu mesaja uyarsa, bu mesaja ilgi gösterip hayatını bu mesaja göre düzenlemeye çalışırsa, kim bu ahdimi yerine getirir ve gönderdiğim elçime teslim olursa, ben de vaadimi yerine getirecek ve onları tüm korkulardan ve mahzun olmaktan koruyacak ve kurtaracağım!" buyurmuştu ya, işte o ahid, bu ahittir denmiş..

3- Veya buradaki ahid; Cenab-ı Hakkın Tûr dağını onların üzerlerine kaldırıp kitaplarının içindekilere kuvvetle tutunmaları, kitaplarıyla ilgilerini, alâkalarını kesmemeleri, kitaplarındaki âyetleri sürekli hatırda tutarak hayatlarını onunla düzenlemeleri, kitabı kendilerinden, kendilerini de kitaplarından ayırmamaları konusundaki aldığı ahittir, denmiş.

4- Veya son elçim, Ahmed ismindeki peygamberim geldiği zaman ona iman edeceğinize, onu destekleyeceğinize ve herkesten ön-ce ona sahip çıkacağınıza dair bana söz veriyor musunuz? diye Allah onlardan her bir dönemde söz almıştı da onlar: Evet ya Rabbi! Son elçine herkesten önce biz iman edeceğiz ve ona biz sahip çıkacağız diye söz vermişlerdi. Belki de burada haydi öyleyse bana verdiğiniz sözünüze sahip çıkın! İşte bu son elçim karşınızda duruyor! Ona iman edin! denilmektedir. Allah hatırlatıyor. Haydi, hani bana söz vermiştiniz. İşte o şimdi gerçekleşiyor. Elçim yanı başınızda! Hem de ayağınıza kadar gelmiş. Mekke'den sizin yurdunuza hicret etmiş. Bildiğiniz bir insandı, tanıdığınız bir insandı. Tevrat'ta, İncil'de vasıflarını âdeta ezberlediğiniz ve düne kadar çevrenizdeki putperestlere karşı da kendisiyle istifta ettiğiniz, nerede kaldı? Gelmesi gecikti diyerek kurtarıcı olarak bekleyip durduğunuz bir peygamberdi. Haydi öyleyse ona iman ederek, ona sahip çıkarak ahdinizi yerine getirin denilmektedir.

Ama en doğrusu insanlığın Hz. Adem'le başlayan ilk döneminden beri Allah'ın kendilerine göndermiş olduğu İlâhî risaletlerle karşı kendilerinden alınan ahittir. Her bir zaman dilimi içinde kitaplar ve peygamberler göndererek Rabbimizin her bir dönem insanından aldığı ahittir bu ahid. Şimdi anlıyoruz ki; Allah'la bir anlaşma yapmışız. Ne anlaşması bu? Adem Aleyhisselâm dönemindeki bir anlaşma veya cennetten çıkarken ki bir anlaşma, bir affetme anlaşması, ya da bir Rab olma, bir kul olma anlaşması. İşte Kur'an burada bize onu bildiriyor. Yâsîn sûresindeki âyet de bize bunu anlatır:

"Ey Ademoğulları ben size: Şeytana kulluk etmeyin! Çünkü o size apaçık bir düşmandır diye bir anlaşma yapmadım mı?"

(Yâsîn: 60)

Ey ademoğulları! Allah sizinle bir anlaşma yapmadı mı? Şeytana kulluk etmeyin! Ve sadece bana kulluk yapın diye!! Bakın Allah bizimle bu konuda bir anlaşma yaptığını bize haber veriyor. Peki ne zaman yaptı bizimle bu anlaşmayı? Peygamber gönderince yaptı. Kitabını indirince yaptı. Bize akıl, fikir, feraset verince yaptı. Bizi bunu anlayabilecek fıtratta yaratınca yaptı, Peygamberin sesini duyurunca yaptı. Ya da bizi diniyle karşı karşıya getirince yaptı. Öyle değil mi? Dinle insanlar karşı karşıya gelince, Peygamberle karşı karşıya gelince veya akıl bâliğ olunca kimileri kabul ettiler, bu anlaşmaya sâdık kalacağız diye, kimileri de reddettiler. Mü'minim! diyenler, müslüma-nım! diyenler bu anlaşmayı kabul ettiler. Değilim diyenler de bu an-laşmayı reddettiler.

İşte ey İsrâil oğulları! Sizler, hani Allah'la anlaşmayı kabul etmiştiniz, tamam demiştiniz, Tevrat'taki hükümleri kabul etmiştiniz. O zaman siz bu anlaşmanıza sâdık kalın ki, ben de size cennet vereyim! Siz bana kul olun ki, ben de size cennet vereyim. Ve sadece benden korkun. Ürküntünüz sadece benden olsun. Yâni hep endişeniz bu olsun. Ya Rabbimi üzersem, ya Rabbimin gazabını üzerime çekersem, ya Rabbim rahmetiyle muamele etmezse, ya Rabbim bana cennet vermezse, ya Rabbim gazabıyla beni Cehennemine yuvarlarsa... Hep endişeniz bu olsun. Derdiniz bu olsun.

"Sizler bana olan ahdinizi yerine getirin ki, ben de size olan vaadimi yerine getireyim."

Benim son Peygamberim Hz. Muhammed geldiği vakit ona inanmak ve ona yardım etmek konusunda bana verdiğiniz sözünüzü yerine getirin ki, ben de size olan vaadimi yerine getireyim. Sizler şu anda karşınızda duran, daha önce ona ilk inanan ve ilk sahip çıkıp destek verecek olanlardan olacağız diyerek bana söz verdiğiniz son elçime inanarak sözünüzü yerine getirin ki, ben de size olan vaadimi yerine getireyim. Yâni sizin işlediğiniz günahlar yüzünden boyunları-nıza vurduğum zincirleri kaldırıp atayım. Alınlarınızdaki daha önce işlediğiniz günahlara karşılık vurduğum ve yıllar boyunca taşıdığınız zillet ve meskenet

damgasını silivereyim ve sizi affedeyim. Sizi tekrar yeryüzünün hâkim gücü haline getireyim. Sizi Yusuf Aleyhisselâm dö-nemindeki Mısır'ların hâkimiyetine, Dâvûd ve Süleyman Aleyhisselâm lar dönemindeki saltanatlara kavuşturayım. Haydi ne duruyorsunuz bana verdiğiniz sözü yerine getirin! Ben de size verdiğim ahdimi yeri-ne getireyim! diyor Rabbimiz.

Bakın bu âyet bize de şöyle diyor: Ey İsmail oğulları! Ey üm-met-i Muhammed! Ey Muhammed Aleyhisselâm yolunun takipçileri! Hatırlayın size olan nîmetlerimi! Bir gün Mekke'deydiniz. Tek başına, yapayalnız ortaya çıkmıştınız. Öyle bir durumdaydınız ki, hiç bir şey bilmiyordunuz. Sonra aranızdan birini elçi seçti Rabbimiz ve o elçiye kitap gönderdi. Ve o elçiyle, o elçiye gönderilen kitapla bizler yolumu-zu bulduk. Yolsuzduk, yolumuzu bulduk. Bilgisizdik, Allah bilgisiyle bilgilendik. Allah sayesinde hidâyete ulaştık. Karanlık bir dünyadan aydınlık bir hayata gözlerimizi açtık.

Bu Allah elçisinin Mekke'den Medine'ye hicretiyle ufuklar ge-nişledi. Sonra bu mübârek elçinin bu dünyadan öbür âleme hicret etmesinden hemen kısa bir süre sonra dünyanın en büyük, en güçlü devletleri bile lokmalar halinde müslümanların ağzına sunuldu. Müslümanların önünde yeryüzünün en büyük devletleri bile birer birer diz çöker oldu. Yeryüzünün en büyük saltanatları ve mülkleri müslüman-ların ellerine sunuldu. Peygamberin zuhurundan sonra henüz yüzyıla varmadan Çin sınırlarından Atlas Okyanusu sınırlarına, Kafkasya içlerinden Sibirya'ya doğru, Asya ve Afrika içlerine doğru geniş bir böl-gede İslâm hâkim oluyordu. Öyleyse ey müslümanlar! Hatırlayın o günleri! O günlerde lütuflar Allah'tandı. Bütün bunları size o günlerde lütfeden Rabbinizdi. O günlerinizi size Allah nasip etmişti. Hatırlayın o günlerinizi de haydi bana verdiğiniz sözlerinizi yerine getirin ki, ben de size verdiğim ahdimi yerine getireyim. Sizler her şeye rağmen bana döneceğinize, benim istediğim hayatı yaşayacağınıza, kitabımla ve peygamberimle diyaloglarınızı kesmeyeceğinize dair bana söz vermiştiniz. Rabbimiz Allah diyeceğinize, hayatınızı benim kurallarımla düzenleyeceğinize, benim kitabımı arkanıza atıp şeytanların uydurdu-ğu sistemlerin peşine gitmeyeceğinize dair bana söz vermiştiniz. Hadi bana ezelde verdiğiniz bu sözlerinizi yerine getirin! Yeniden kitabıma dönün! Yeniden peygamberimin sünnetine sarılın ki, ben de sizi tarihte yaşadığınız ve hasretini çektiğiniz o günlere tekrar kavuşturayım. Yeniden sizleri yeryüzünün efendisi yapayım! diyor Rabbimiz. Eğer biz bunu gerçekleştirebilirsek bilelim ki, Allah da bize olan vaadini gerçekleştirecek ve bizi tekrar yeryüzünde izzet ve şerefe kavuşturacaktır. Âyet bize de bunları söylüyor.

Buradaki ahid İslâm'a ve İslâm Peygamberi Hz. Muhammed'e Aleyhisselâm tabi olma, ona sahip çıkıp herkesten önce ona destek verme konusunda daha önce yahudilerin Allah'a verdikleri ahiddir. Buna karşılık Rabbimizin onlara söz verdiği ve yerine getireyim buyurduğu vaad de :

1- Cennettir.

2- Zilletten ve meskenetten kurtuluştur.

3- Rabbimizin onlara hayatın yollarını kolaylaştırma hususunda verdiği sözdür.

4- Veya Rabbimizin onları ve tüm insanları korumaya, kollamaya, onlara destek vermeye dair verdiği sözdür:

"Siz Allah'ın dinine yardım ederseniz, Allah da size yardım eder."
(Muhammed 7) gibi.

5- Veya hayattaki nîmetleri, güçleri ve imkânları onların emrine verme gibi Allah yardım etmesidir.

6- Veya onları Adn cennetlerine gönderme gibi, onları cehen-nem azabında âzâd etme gibi Allah ta onlara vaadini yerine getirecektir. Ama unutmayalım ki bu söz, bu ilkelerle sınırlıdır. İnsanlar ne kadar bu ilkelere sâdık kalırlar, ne kadar Allah'a Allah'ın istediği biçimde kulluk yapmaya koyulurlarsa Allah da o kadar onlara yardım edecektir. Ama şurası da bir gerçektir ki insanlar, Allah'a karşı hiçbir zaman herhangi bir hak iddiasında bulunamazlar. Yâni ya Rabbi bak biz sana karşı şunları şunları yaptık, artık sen de bunlara karşılık şöyle şöyle yapmalısın gibi hiçbir hak iddiasında bulunamaz insanlar. Çünkü insanları Allah yaratmıştır. Yâni tüm insanlar Allah'ın malı, mülkü durumundadırlar. Mülk olanın mâlik olanı minnet altında tutması da düşünülemez. Öyleyse başka değil, sadece Allah'ın lütfu ve rahmeti sonucunda bu kadar mükâfatlara nail olabilirler.
"Ve bir de yalnız benden korkun!"
Peygamberime inanma, dinime sarılma konusunda, bana kulluk konusunda yalnız benden korkun! Benden başka hiç kimseden korkunuz olmasın. Hani bana bir söz vermiştiniz:
"Yemin olsun ki Allah İsrâil oğullarından sağlam söz almıştı. Onlardan on iki mutemet göndermiştik de Allah buyurmuştu ki:"Ben sizinle beraberim! Andolsun ki eğer namazı kılar, zekâtı verir, peygamberlerime iman eder ve onlara kuvvetle yardımda bulunur ve böylece Allah'a güzel bir borç sunacak olursanız elbette ben de sizin günahlarınızı örter ve sizi mutlaka zeminle-rinden ırmaklar akan cennetlerime korum. Ama bundan sonra sizden her kim de küfrederse muhakkak ki o, dosdoğru yoldan sapıp gitmiştir"
(Mâide 12)

İşte bana verdiğiniz bu sözünüzü yerine getirme konusunda sadece benden korkun. Eğer sizler insanlardan gelebilecek tehlikelerden korktuğunuz için yamukluk yapıyorsanız veya elde ettiğiniz mal mülk, makam mevki gibi

imtiyazların elinizden gideceği korkusuyla yan çiziyorsanız bilesiniz ki, Allah'ın izni olmadan hiç kimse size zarar veremez. Öyleyse hem dünya konusunda, hem de âhiret konusunda yalnız Allah'tan korkun! Çünkü dünyanın da, âhiretin de sahibi Allah'-tır. Allah'tan korkun ki, Allah korktuklarınızdan emin kılsın. Allahtan korkun ki, zimamı Allah'ın elinde olan tüm korktuklarınızın şerrinden Allah sizi korusun.

Âhirete ve Allah'ın azabına inanan mü'min devamlı bir korku içinde olur. Bu korku:

1- Öncelikle Allah'tan, Allah'ın makamından ve büyük günün azabından dolayı gerekli bir korkudur.
"Kulları içinde Allah'tan sadece âlimler korkar. Allah azizdir, bağışlayandır"
(Fâtır: 28)

Âyeti bunu anlatır. Allah'tan ancak âlimler korkar. Allah'ı bilenler, Allah'ı tanıyanlar elbette Allah'tan korkacaklardır. O zaman âlimin kim olduğu konusu da aydınlığa kavuşmuş oluyor buradan. Âlim kimmiş? Allah'tan korkan ve onun emirlerine koşan kişiymiş âlim. Ezan okununca hemen fırlayıp mescide koşan amele âlim, yerinde çakılıp kalan profesör de cahilmiş demek ki.

2- Allah'ın hadlerini ikâme edememekten korkar mü'minler. Allah için adâlet "kısd" yapamamaktan korkarlar, kâfirlerin ve din düşmanlarının kendilerini fitneye düşürmelerinden, kendilerinin de onların fitnelerine konu olmaktan korkarlar. Kendilerinden sonra gelenlerin, çoluk çocuklarının Allah yolunda lâyıkıyla yürüyemeyeceklerinden korkarlar. Yerlerine geleceklerin İslâm'a bağlı kalamayacaklarından korkarlar. Bu korku onları, çocuklarını müslümanca eğitme çabasına sevk eder. Onları, Allah'ın istediği biçimde eğitmeye âzami gayret gösterirler ve onların üzerlerine âdeta titreyip dururlar.

Yine bir kısım imtihanlar vasıtasıyla Allah kullarını dener. İşte bu imtihanlar esnasında şeytan insanlara korku vermek ister. Onları bir kısım kaygılarla korkutmaya çalışır. Halbuki o, ancak velilerini korkutur. Şeytan ancak kendisini veli edinenleri, kendisini dost bilip onun fısıltılarına kulak verenleri korkutur. Allah'ı veli bilip O'na kulluğa yönelenleri asla korkutamaz şeytan.
"İşte o şeytan sadece kendi dostlarını korkutur. Siz onlardan korkmayın. Eğer mü'minlerdenseniz sadece benden korkun."
(Âl-i İmrân: 175)

Evet o şeytanlar sadece kendi dostlarını korkutabilir. Mü'min-ler ise:
"Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine: "Düşmanlarınız sizin için ordu topladı. Onlardan korkun!" Dediklerinde, bu onların imanlarını artırdı ve dediler ki; Allah bize yeter! Hem o ne güzel vekildir!"

(Âl-i İmrân 173)

Evet, kendilerine; ey müslümanlar, korkun, ürkün, çekinin, çünkü Mekkeli düşmanlarınız sizin için ordular topladılar. Sizin için insanlar toplanıyorlar, toplandıkça toplanıyorlar, büyük büyük ordular hazırlıyorlar dediler. Amansız bir savaş kapınızda dediler, işiniz bitik dediler. Geldiler, geliyorlar diyerek müslümanları korkutmak istediler. Ama ne derlerse desinler, hiç fark etmez.
Bilâkis Allah düşmanlarının bu sözleri, bu tehditleri müslü-manların imanlarını artırdı. Bu lakırdılar karşısında korkup sinmek yerine imanları, teslimiyetleri, tevekkülleri, cesaretleri bir kat daha arttı müslümanların. Allah'a inanan, Allah'a güvenen, hayatlarını Allah için yaşayan kimseler için ne fark edecek de? Kim gelirse gelsin, ne gelirse gelsin, isterse tüm dünya üzerlerine gelsin, ne fark eder de? Eğer Allah safındalarsa, eğer Allah'ın desteğindelerse, eğer Allah kendileriyle beraberse, eğer Allah'ın melekleri kendileriyle beraberse, eğer Uhut'taki bir mağlubiyetten sonra Allah kendilerine yeni bir galibiyet tattıracaksa, eğer galibiyet de mağlubiyet de Allah'ın elindeyse ne fark eder ki? Şu kadar insan geliyormuş, bu kadar ordu geliyormuş, tüm dünya üzerlerine geliyormuş hiçbir şey fark etmeyecek, yine Allah yolunda savaşacaklar.

Çünkü gelen o düşman kendilerinin değil Allah'ın düşmanıdır ve onlar ilk önce karşılarında Allah'ı bulacaklardır. İşte müslümanlar bu hak bâtıl savaşlarında sadece Allah'a güvenecekler, Allah yolunda savaşacaklar, tüm dünya üzerlerine gelse bile asla geri dönmeyecekler ve şunu söyleyeceklerdi:

"Hasbunallah ve niğmel vekil niğmel Mevlâ ve niğ-men nasir"

Tıpkı yıllar önce ataları İbrâhim (a.s)'ın kralın, toplumun putunu kırdıktan ve tüm toplumu karşısına aldıktan sonra ateşe atılırken söylediğini söyleyeceklerdi. Biz Rabbimize teslim olduk, Allah bize yeter, O ne güzel vekildir diyecekler. Veya tüm dünya üzerimize gelse bile ne gam:

Allah'ın izniyle nice azlar, nice az gruplar nice çoklara galip gelmiştir. Nice azlar nice çokları yenmiştir derler. Evet işte Uhut'ta kâfirlerle karşı karşıya gelen müslümanlar da Allah'a aynı iman, aynı güven, aynı tevekkülü taşıyorlardı.

Evet başka hiçbir şeyden korkmayın, sadece Allah'tan korkun da:
üüçö
41: Ve yanınızdaki (Tevrat) ni tasdikçi olarak in-dirdiğim kitaba iman edin. Ve sakın onun ilk kâfirleri siz olmayın. Zinhar benim âyetlerimi az bir pahaya satmayın.Ve sadece benden korkun !"

İşte bu âyet; bu mesajın, bu anlaşmanın sadece yahudilerle Allah arasında bir anlaşma değil, aynı zamanda bizimle Allah arasın-da bir anlaşma olduğunu daha bir güzel ispat ediyor.

Benim tasdikçi olarak gönderdiğime inanın! Sizin yanınızdakini tasdikçi olarak gönderdiğime inanın!
"Yanınızdakini tasdikçi olarak."

Biliyoruz ki kitaplar ve peygamberler aynı kaynaktan geldiği için birbirini asla nakzetmezler. Aksine bütün kitaplar ve tüm peygam-berler birbirini destekler. Nasıl tekzip edip reddebililecekler de birbirlerini? Çünkü aynı Rab tarafından seçilip gönderilmiş Allah elçileridir onlar. Allah'ın izin vermediği bir şeyi yapmaları asla mümkün değildir. İşte bakın Hz. İsa da bakın şöyle demişti:
"Hani Meryem oğlu İsa: Ey İsrâil oğulları ben size Allah'ın peygamberiyim. Benden önceki Tevrat'ı tasdik edici ve benden sonra gelecek Ahmed isimli bir peygamberi müjdeleyici olarak geldim, demişti."
(Saff: 6)

Yâni ben yeni, garip, türedi birisi değilim! Size duymadığınız, bilmediğiniz bir din de getirmiş değilim! Bu dini daha önce Mûsâ da getirmişti! O halde ben, benden önceki Tevrat'ı yalanlamaya değil, tasdik etmeye geldim! Bunun mânâsı şudur:

1- Benden önce Tevrat'ta benim geleceğime dair verilen müjde işte şimdi gerçekleşiyor. Tevrat'taki kayıtları ispatlamak için Rab-bim beni size gönderdi.

2- Bunun bir ikinci mânâsı da: Ben Allah'ın Resûlü olan Ah-med'in geleceğine dair Tevrat'ın verdiği müjdeyi tasdik etmek üzere dünyaya geldim! Bakın şimdi ben de onun geleceğini size müjdeliyor ve haber veriyorum demektir bunun mânâsı.

Yâni bu âyet açıkça Resul-i Ekrem'in bizzat adı da verilerek Hz. İsa'nın ağzıyla dünyaya geleceğine dair müjdeyi ihtiva etmektedir.

Burada da öyle deniyor bakın:
"Sizin yanınızda olanı tasdikçi olarak"

Bundan şunu anlayamayız: Tasdik edici Kur'an, tasdik ettikleri de Tevrat, Zebur ve İncil'dir. Ama bu tasdiki şöyle anlayamayız: Yâni Kur'an-ı Kerîm kendisi önüne sürülen her şeyi tasdikçi değildir. Hani şimdi kimi muhtarların fonksiyonu sırf budur değil mi? Götürürsünüz imzalar, başka itiraz hakkı yoktur.

Kur’an böyle değildir. Ya ne? Hani Kur’an’ların üzerinde "Mushafları tetkik cemiyeti imzalamıştır" diye mühür, imza filan var ya, sanki öyle. O imza olmadan bu Kur’an olmazsa sanki bu da öyle. Kur’an diye arz edileni bu tasdik edecek, o zaman bu Kur’an olacak. Tevrat diye, İncil diye, Allah’ın gönderdiği kitaptır diye, Allah’ın rızasına uygun ameldir diye, Allah’ın razı olduğu sistemdir, Allah’ın emrettiği eğitim sistemi budur diye, Allah’ın razı olduğu kıyafet budur diye, Allah’ın istediği kazanma harcama budur diye önüne tasdik için sunulan şeyi tasdik etmek veya reddetmek makamındadır Kur’an. Kur’an’ın böyle bir dinamizmi var yâni.

Yâni arz edersiniz kitaba, şöyle bir düğün modeli, şöyle bir kazanç modeli, şöyle bir terbiye modeli, böyle bir çocuk eğitimi modeli veya şöyle bir tapınma modeli veya böyle bir ulviyet, kutsiyet modeli, böyle bir zikir modeli, takva modeli. Bunu Kur’an’a arzedersiniz, Ey Kur’an! Ey yüce Kur’an! Biz düşündük, taşındık, bunu münâsip gördük! Biz bunu Tevrat’tan aldık! İncil’den bulduk! Allah demişti bunu! Mûsâ demişti! İsa demişti bunu! Filanların, falanların hatırı içindi! Vallahi hiç ırgalamaz yâni onu tabiri caiz ise. Bakar ona, eğer tasdik ederse, tamamdır, doğrudur, münâsiptir derse, tamam o doğrudur. Yok tasdik etmezse, o zaman da onun işi bitmiştir diyoruz. Kur’an’ın tasdik ettiklerini kabul ederiz, onun tasdik edip doğrulamadıklarını, onaylamadıklarını da hiç tereddüt etmeden reddederiz.

Değilse Kur’an, Tevrat ve İncil’i hep tasdik edici, tasdik etmek zorunda olucu değildir yâni. Eğer Kur’an, Tevrat ve İncil’in orijinalini tasdik edecekse, hani yok ki, zaten bunların orijinalleri ortada. Bunların orijinalleri Kur’an’ın gelişinden kıyamete kadar ki dönemde tasdik edilmiş değildir. Zaten Kur’an, Tevrat ve İncil’de insanlara sunulacak mesajın orijinalini insanlara sunmuş bir kitaptır. Onlardaki doğruların tamamı Kur’an’la sunulmuştur. Bu kitap onların içindeki tüm evrensel doğruları sinesinde barındıran bir kitaptır. Bu yüzden onların orijinallerini aramaya, bulmaya da gerek kalmamıştır diyoruz.

Yanınızdakini tasdikçi olarak indirdiğimiz bu kitaba inanın! Sakın ha sizler sizden başkalarının yanında olmayan bir bilgiye sahipken, Allah bilgisine, peygamber bilgisine, kitap bilgisine sahipken zinhar bu kitaba inanmazlık yapmayın! Ya da bu mesajın yeryüzündeki insanların hayatını düzenleme konusunda en doğru yol olduğunu bile bile, bu bilgiye sahipken onu ilk inkâr edenler sizler olmayın! Yâni sizler ey yahudiler, kitap ehli iken, kitabı tanıyor iken, peygamberliği biliyor iken, Allah’ın vahiy göndererek insan hayatını karışıcı olduğunu bilip dururken sakın bu son kitabın ilk kâfirleri siz olmayın diyor Rab-bimiz.

Halbuki bu kitap, kendi yanlarındakini kabul ediyor ve reddet-miyordu. Bu kitap ellerindeki Tevrat’ı tasdik ediyordu. Tevrat Allah’tan gelme hak bir kitaptır

diyordu. İşte Rabbimiz bundan dolayı elinizdekini tasdik edici ve ondaki bozulmuşları düzeltici, eksikleri tamamlayıcı ve kıyamete kadar değişmeyecek bir özelliğe sahip kılınmış olan Kur'an-ı Kerim'i kabul edin! Ona inanın! diyordu. Ona iman edin! Ve:

"Sakın sizler onu inkâr edenlerin ilki olmayın."

Yâni onun ilk kâfirleri siz olmayın! Sakın ha onu ilk küfredenler sizler olmayın! Yâni bırakın küfretmeyi, siz herkesten önce inanın ona! Müslümanların ilki olun! Kâfirlerin ilki olmayın! diyordu. Şu sizin düne kadar kendilerine din konusunda hocalık yaptığınız ve kendileri hiçbir şeyden haberdar olmayan müşrik dünyanın duyar duymaz ona koştukları ve hemen iman ettikleri gibi siz de iman edin! diyordu Rab-bimiz, ama onlar böyle yapmadılar. Herkesten önce ona iman etmesi gereken bu hainler herkesten önce onun kâfiri kesiliverdiler.

Acaba bu yahudileri, bu kitaba ve bu peygambere iman konusunda engelleyen sebep neydi? Üç beş kuruşluk dünya menfaati. Başka değil, sadece üç beş kuruşluk bir menfaat. Kendi dünyalarını devam ettirme düşünceleri, insanların kendilerine kul köle olmalarını sağlıyordu. İnsanların akılları onların cebindeydi. Çünkü, bilgi kendi-lerindeydi. Bilen onlar oldukları için, bilgi kendilerinde olduğu için toplumda statü sahibiydi adamlar. El üstünde tutuluyorlardı. İzzet ü ikrama boğuluyorlardı. Şimdi bu yeni dine girdikleri zaman bu yaptıklarını yapamayacaklar, insanları kullanamayacaklardı. İşte bundan korkuları onlara engel oluyordu. Halbuki satın alacakları şey hidâyetti, cennetti, Allah'ın hoşnutluğuydu.

Ama tüm bunları tepip dünyayı tercih ettiler. Ölümle bitecek olan ve yarına intikal etmeyecek olan dünyanın geçici şeylerini. Tıpkı şu anda İslâm ümmeti içinde, kendi dünyalarında Allah bilgisini, peygamber bilgisini bir kenara alarak çeşitli kitapların, çeşitli önder insanların egemenliği altında bir hayat sürmeyi kendilerine din kabul eden zavallı müslümanlar gibi.

Bu müslümanlara da âyetin çağrısıyla: Gelin ey müslümanlar! Her grubun, her liderin, her kitabın, her efendinin mutlak doğru kaynağı olan ve örnek alınacak kişilerin yegâne örneği ve yegâne nümu-ne-i imtisâli olan Kur'an'a yönelelim! Peygambere yönelelim! Çünkü bu kitap, sizin doğru kabul ettiğiniz ve ellerinizden düşürmemeye gay-ret ettiğiniz tüm kitapların en güzelini, en doğrusunu size haber veri-yor. Bu peygamber, sizin önder kabul ettiğiniz tüm şahsiyetlerde bu-lunmayan en mükemmel örneği şahsında taşımaktadır. Hiçbir kişide bulunmayan en güzel örneği Hz. Muhammed'de Aleyhisselâm bula-bilirsiniz! Bunu bilen insanlar olarak gelin herkesten önce siz kabul edin! Gelin bunun bilgisine sahip olarak onu ilk reddedenler sizler olmayın! Grup bilinciyle hareket etmeyin! Birilerinin sizi yargılayıp dış-layacağını veya dünyevî bir kısım statüler kaybedeceğinizden korka-rak eğer buna yanaşmazsanız, bu

kitabın davetine kulak tıkarsanız o zaman bilesiniz ki sizin de bu yahudilerden farkınız kalmayacak! diyor Rabbimiz.

Ama siz tam tersini yapıyorsunuz! Bari inkâr etmeyin! Ama ilk defa siz inkâr ediyorsunuz! İlk defa siz karşı geliyorsunuz! Halbuki siz biliyordunuz. Allah'ın hayata karışacağını siz biliyordunuz. Allah'ın insanlara din göndereceğini, Peygamberler göndererek kullarının hayatına karışacağını, karıştığını, ya da bu mesajın yeryüzündeki insanların hayatını düzenleme konusunda en doğru yol olduğunu biliyordunuz. Biliyordunuz, ama tuttunuz ilk inkâr edenler sizler oldunuz!!!
Sizler Mûsâ'yı tanıyorken, Tevrat'ı biliyorken, bu kitabı doğrulayan belgeler, bilgiler elinizdeyken, yanınızdayken tuttunuz, ilk inkâr edenler sizler oldunuz!

Burada bir soru geliyor hatırımıza: Kureyş müşrikleri onu ilk inkâr edenler olduğu halde acaba neden yahudilere böyle deniyor? Anlayabildiğimiz kadarıyla bunun birkaç sebebi var:

1- Müşriklerin İslâm'ı ve Rasûlullah'ı inkâr ederken etkili bir fonksiyonları veya etkili bir düşünceleri yoktu. Yâni bu konuda, din ko-nusunda, vahiy konusunda, risalet konusunda müşriklerin öncelikli bir bilgileri yoktu. Kitap ehli değildi onlar. Bu konularda müşriklerden çok ehl-i kitap söz sahibiydi. Yâni din konusunda nüfuz onların elindeydi. Bunun içindir ki kendilerinden önce bu müşriklerin inkârı fazla önemli değildi. Onun için yahudilere denildi ki, onu ilk inkâr edenler siz olmayın!!! Ondan sonra:
"Âyetlerimi de az bir pahaya satmayın!"
Az bir değere. Aslında hitabın siyakı değer demektir. Yâni neye değer? Değeri nedir bunun? filan denir ya. Veya yazma arkadaş değmez! filan diyoruz ya. Karşılığında ne alacaksın? filan diyoruz ya, işte öyle bir şey. Yâni adam bin ton toprağı elemeye çalışıyor, karşılığında ne alacak? 3 gram, 5 gram altın. Onu beş günde eleyecek, on günde bitirecek, ne kadar kazanacak? Diyelim üç yüz bin, beş yüz bin. Değmez bu kadar paraya bu iş gibi. Değmezi biliyoruz. Az bir değere olunca, yâni değeri az olan bir şey diyoruz. Değeri az olan bir şey karşılığında satıyorlarmış. Meselâ âyetleri satıyorlar, karşılığında ne alıyorlar? Dünya saltanatı. Değmez yâni buna. Sen neyi veriyorsun bununla? Cenneti veriyorsun tabii. Değilse yâni bir milyara veriyorlar. Aslında üç beş milyar olsaydı, bu iş değerdi değil mânâ. Değmez, karşılığında ne alırlarsa alsınlar yine de değmez demektir bu. Nasıl değmez? Cennet ve o. Allah ve o. Allah'ın rızası ve o. Allah'ın hoşnutluğu ve o. Böyle mukayese edilince hepsi az zaten. İnsana cennet kaybettiren bir dünyalık ne kadar olabilir de? Çünkü cennete en son girecek olan kişinin oradaki makamı, dünyanın bir on misli filan olunca. Şimdi on dünyayı at bir kenara ve tut dünyadan küçük bir parça al, yapılacak şey mi bu? Veya isterseniz cennet birimleriyle mu-kayese edelim: Sen cennet kadını denen o kadını gözünün önüne getir, öyle bir kadın ki tertemiz, aklına ve

hayaline getiremeyeceğin güzelliğin de ötesinde bir güzellik. Ama dünya kadınının pespayeliğini de bir düşün. Hani adam diyormuş: Oğlum illa da kadında gözün varsa, gece saat üçten sonra bak veya yaş yetmişten sonra bak diyor-muş. Onu kaybetmek pahasına berikini değerli görmek nasıl anlamsızsa, âyetleri öylece satmak ta aynıdır. Yâni değiştirmek.. Hani âyet öyle diyordu değil mi?

"İşte bunlar hidâyet yerine dalâleti satın aldılar."

(Bakara: 16)

Hidâyeti elleriyle itip de sapıklığı onun yerine tercih ettiler deniyordu ya. Yâni bir alışveriş yapıyorlar, dalâleti alıp hidâyeti vermek gibi. İşte Allah buyurur ki:

"Âyetlerimi az bir pahaya satmayın!"

Yâni âyetlerimi alışveriş konusu yapmayın!! "Bey" satmak, "iştira" da satın almak demektir. Lokman sûresindeki şîra sözü de böyledir:

"İnsanlardan öylesi de vardır ki; hiçbir delile dayanmadan insanları Allah yolundan saptırmak ve onu eğlence yerine tutman için lehvel hadisi satın alırlar"

(Lokman: 6)

İnsanları çaktırmadan Allah yolundan alıkoymak için lehvel hadisi satın alanlar. Yâni şarkı, türkü, roman, film, eğlence gibi şeylerle insanları meşgul edip onları Kur'an ve sünnete gitmekten alıkoymaya çalışanlar âyetindeki şira, satın almak sözü de aynı mânâya gelmek-tedir.

1- Dünya nîmetleri ve arzuları sebebiyle Allah'ın âyetlerini değiştirmeyin..

2- Buradaki az bir paha dünyadır, dünyalıktır..

3- Âyetlerden ücret almayın..

4- Maddî ve manevî imtiyazlar sebebiyle, menfaatleriniz sebebiyle Allah'ın âyetlerini gizlemeyin. Onları kamufle etmeyin, insanların gündeminden düşürmeye çalışmayın.

5- Yahudi âlimleri liderlik ve reislik mekânizmalarının ellerinden gitmemesi, makamları gereği insanlardan gelebilecek menfaatlerden mahrum olmamak için Tevrat'taki bilgileri insanlardan gizliyorlardı da Allah buyurdu ki; âyetlerimi satmayın!

6- Âyetler satılmıyor, değiştirilemiyor bugün ama, muhtevaları gizleniyor. Okunur Allah'ın âyetleri, ama muhtevası gizlenir. Veya anlatılır ama bu âyet müşrikleri anlatır, bu âyet yahudilere hitap ediyor, bu âyet bizi ilgilendirmiyor gibi birileri de bugün onu satmaya çalışıyor.

"Sadece benimle yol bulun!"

Benden yol bulun! Yolunuzu bana sorarak bulun! Bana sığının! Benim korumama tabi olun! Takvayı benden öğrenin! Ya da ben konusunda takvalı olun! Bana kulluğunuzun bilincine erin! Yaptıklarınızı bana lâyık yapın! Hep benim kontrolüm altında olduğunuz şuuru içinde bir hayat yaşayın! Tüm hayatınızı benim beğenime sunun ve de sadece benden korkun. Hesabınızda hep ben olayım.

42:"Hakla bâtılı karıştırıp da bile bile hakkı gizlemeyin!"

Bunlar aslında saatlerce anlatılacak konular. Neden mi? Çün-kü Kur'an baştan sona bu konuları anlatır. Meselâ az evvelki âyet. Satmayın âyetlerimi diyordu Rabbimiz. İşte satmışlar Kuran'ı, satmış-lar hep âyetleri. Meselâ:

"Kelimenin konumunu değiştiriyorlardı."

(Mâide 13)

Ne için gelmiş idiyse o kelâm, onu farklı konumda anlamaya, farklı atmosferde algılamaya çalışmışlar. Farklı yerlerde kullanmaya çalışmışlar. Fonksiyonunu değiştirmişler kitabın. Ekmeğin, elmanın, suyun, kadının, erkeğin fonksiyonlarını hiç unutmayan insanlar ne yazık ki kitabın fonksiyonunu unutmuşlar. Allah korusun işte bizim durumumuz. Sanki Allah'ın âyetleri Allah'a kulluk için değil de başka gâyeler için gelmiş. Neredeyse Kuran'ı bir parçacık namaz sûreleri, cenaze âyetleri, nişan, nikâh merasimlerinin âyetleri, para toplamayı gerektirecek dönemlerin âyetleri, bir evin veya bir dükkanın mübârek-lenmesi için yeri gelince konuşulacak konunun âyetleri veya celî, dî-vanî, nesih, sülüs ya da kûfî yazı modellerinin sergilenmesinde kul-lanılan âyetler.

Veya işte tamam ben bu sûreden doçent olurum diyen kişinin doktorasının konusu olan âyetler. Maalesef medreselerde bugün Kur'an, Arapça'nın alıştırma kitabıdır. Hani mensup mudur? Maz-mum mudur? Müpteda mıdır? Haber midir? Fiil midir? Fail midir? Bu-nun alıştırma kitabıdır Kur'an. Adamlar sanki Kur'an bunun için gelmiş gibi, onun mânâsı ve muhtevası üzerinde tek kelime bile söylemeden hep i'rabı üzerinde yoğunlaşıyorlar.

Bizim gibi kimilerinin elinde de Kur'an, Allah korusun boş vakitlerimizin, boşlukta geçen vakitlerimizin kamuflajında kullanılan bir kitap. Veya işte konuşmalarımızı, biraz biraz âyet ve hadislerle süsleyince, biraz dolgun gibi gözüküyoruz ve belki de böylece tatmin oluyoruz bununla. Adam balık satıyor aslında, ama maydanozla süslüyor onu. O süs maddesidir, değilse maydanoz filan sattığı yok adamın. Öyle değil mi? Adam İslâm'da aile diyor, İslâm'da takva diyor, İslâm'-da kazanç diyor ve araya bir iki âyet hadis sıkıştırıyor. Böylece âyet anlatmıyor, hadis anlatmıyor da, sattığı, pazarladığı başka şey de, âyetle, hadisle de pazarladığını süslüyor Allah korusun.

Veya hakla bâtılı bulaştırmayın birbirine! Hakla bâtılı birbirine karıştırmak. Bu:

a- Hakla bâtılı birlikte yaşamayın! demektir. Yâni biraz hakkı, biraz bâtılı yaşamayın! demektir. Hakla bâtılı sarmaş dolaş yapmayın! demektir. Meselâ ekonomik hayatta yahudileri, sosyal hayatta hıris-tiyanları, geriye kalan dinsel hayatınızda da müslümanlığı, böyle çor-ba edip karıştırmayın! demektir.

b- Hak mı, bâtıl mı yaşıyorsunuz? Bunu bilmiyorsunuz! Allah-tan mı aldınız? Başkalarından mı aldınız? bilmiyorsunuz? Allah mı bu-yurdu? Yoksa Zerdüşt mü buyurdu? bilmiyorsanız. İşte bu hakkı bâtıla karıştırmak demektir.

Ya da rahmetlik hoca efendinin tabiri miydi? Ne idi? Bilmiyorsanız, işte bunları birbirine karıştırmayın! Hakkı hak olarak bilin, bâtılı da bâtıl olarak bilin! Hakkı bâtıla karıştırmayın! Yâni ha hak olmuş, ha bâtıl olmuş, üzerinde durmaya gerek yok demeyin sakın! diyor Allah.

İnsanlar hakkı bâtıla dosdoğru karıştırmıyorlar gördüğümüz kadarıyla. Müslüman kesim için söylüyorum: Bu kesim hakkı hak biliyorlar, bâtılı da bâtıl biliyorlar da, hakkın ve bâtılın bilgisine sahipler de, ama öyle bir hayat yaşıyorlar, öyle bir hayat programı yapıyorlar ki, ya da öyle bir ameli program düzenliyorlar ki, sanki o program hakkı yaşamaya elverişli değil. Program, hakkı yaşamaya elverişli olmadığından bâtılı mecburen böyle destek çıkıveriyorlar veya sanki her şeylerini Allah'a soracaklarken tutup Allah'a sor-maktan sakınıyorlar. İki sebepten bunu yapıyorlar:

1- Ya soracakları o konuda Allah'ın ne diyeceğini az buçuk önceden kestiriyorlar. Yâni o konuda Allah'ın diyecekleri hoşlarına gitmeyeceği için, huzurlarını kaçıracağı için, iyisi mi hiç sormayalım diyorlar. Sorduğumuz zaman Allah'ın ne diyeceği belli, dinlesek olmaz, dinlemesek olmaz; iyisi mi hiç sormayalım, deyip Allah'a sormuyorlar. Meselâ bazı akrabalarım kimi konuları bana hiç sormazlar. Çoğu zaman o işi yaparlar bitirirler, ondan sonra duyarım ben. Bana hiç haber etmezler. Niye? E, o konuda benim ne diyeceğimi önceden bildikleri için onu bana hiç sormazlar. Şimdi sorarsak; dinlesek olmaz, dinle-mesek hiç olmaz, iyisi mi onun haberi olmadan yapalım bunu diyorlar. Galiba kimi insanların yapacakları işleri Allah'a sormamasının altında yatan birinci sebep de budur. Yâni kitap ve sünnete sormadan iş yap-malarının sebebi budur. Sordukları zaman hoşlarına gitmeyecek cevaplar alacaklarını önceden kestirdikleri için iştahları kaçmasın diye sormuyorlar Allah ve Rasûlüne.

2- İkincisi de, yahu bu da Allah'a sorulur mu? diyorlar ve onun da Allah'a sorulacağının farkında olmadıkları için Allah'a sormuyorlar. O konunun da İslâm'da ve Kur'an'da sergilendiğinin farkında olmadıkları için Allah'a sormuyorlar. Meselâ tamam, namazın kaç rekat olduğunu Allah'a soralım. Veya

abdestin farzlarını Allah’a soralım da, yâni nereden kazanıp nerede harcayacağımı da Allah’a soracak değilim ya! Veya hangi mesleği seçmemiz gerektiğini de Allah’a soracak değiliz ya! Veya nasıl giyineceğimi? Nerde okuyacağımı? Neleri okuyacağımı? Sabahleyin saat kaçta kalkacağımı? Misafirlerime ne ikram edeceğimi? Çocuklarımı nasıl eğiteceğimi de Allah’a soracak de-ğilim ya! Diyorlar ve hayatlarının o bölümlerini Allah’a sormuyorlar, hayatlarının o bölümlerine Allah’ı karıştırmamaya çalışıyorlar.

Ya da kimisini Allah’a, kimilerini de başkalarına soruyorlar. Böylece hayatlarının bazı bölümlerine Allah’ı, bazı bölümlerine de başkalarını karıştırdıkları için hakkı bâtılı birbirine karıştırıyorlar. Namazı Allah’tan, ama mîrası başkalarından aldıkları için hakkı bâtıla karıştırıveriyorlar. Orucu Allah’tan, ama hukuku başkalarından, Haccı Allah’tan, ama ekonomik yapıyı başkalarından aldıklarından, kılık kıyafeti başkalarından aldıklarından hakla bâtılı karıştırıveriyorlar.

Bir de bizim müslümanlığımızın zarûri bir neticesi olarak hayatımızda hakla bâtıl birbirine karışmaktadır. O da şudur: Altı bin âyetlik bir Kur’an’ımız var. Peki bunlardan kaç tanesini biliyoruz? İşte 30, 40, 50, 100, 200 tane. Geriye kalan o bilmediğimiz âyetlerin bizden istediği hayat programında, bizler mecburen başka şeyler uygulayacağız demektir. Çünkü bir şeyler yapıyoruz, yapmak zorundayız elbette, durmuyor ki hayat. Yâni farz edelim ki insan hayatı 100 birim ve Kur’an âyetleri bu 100 birimi düzenlemek için gelmiştir. Bakara şu birimi, Âl-i İmrân bu birimi, Nisâ bu birimi, Tebbet burayı, İhlâs şurayı düzenlemek için gelmiştir. Yâni hayatın tümünü düzenlemek üzere Allah bize bir kitap göndermiştir. O kitapta hayatımızın bir bölümünü düzenlemek için gelmiş bulunan âyet birimlerini bilmiyorsak, hayatımızın o bölümü hep bozuk olacak ve biz sürekli bâtılla birlikte hakkı yaşayacağız; yâni hakla bâtılı birbirine karıştıracağız demektir. Dahası:
"Bile bile hakkı da gizlemeyin!"

Bir de bile bile hakkı gizlemeyin! Çünkü siz, hakkı biliyorsunuz. Hakkı biliyorsunuz siz! Siz Tevrat ehlisiniz! Siz Kur’an ehlisiniz! Siz bu işi biliyorsunuz! Öyleyse siz bu karıştırma işini, bu gizleme işini yapmayın! Her amelde, her eylemde, her fikirde ama. Bu kitap Fur-kân’dır. Bu kitapta hak da bellidir, bâtıl da bellidir. Sizler bu kitabın, size bildirdiği hak bilgisine sahip ola ola, hakkı bile bile dünya men-faatleri sebebiyle bu kitabın hak ve bâtıllarını insanlara açıklamamak durumunda olmayın. Ketmetmek, gizlemek, örtmek, örtbas etmek ko-numunda olmayın.

Anlaşılmadı mı? Bir daha söyleyeyim düzgünce inşallah: Ar-kadaşlar, hakla bâtılın birbirine karıştırılmasını şöyle anlamaya çalı-şıyoruz: Hayatın değişik veçhelerini Kur’an’ın tümü düzenlemek için gelmiştir. Meselâ diyelim ki

Kur'an'dan Mâide sûresini çekip çıkartsak, eğer hayatı düzenlemede bir boşluk olmayacaksa, o zaman Mâide sûresi fazlalık olacaktır hâşâ. Öyle de olmadığına göre, biz bu hayatı zaten yaşıyoruz. Kitapla beraber olsak da yaşıyoruz, kitapsız olsak da yaşıyoruz..

Yâni kitaptan haberdar olsak da hayat devam ediyor, olmasak da. Çünkü işte şu anda kâfirler de yaşıyor bu hayatı. Şinktoist, Budist, ateist, hıristiyan, yahudi herkes yaşıyor bu hayatı. Yâni bu hayat yaşanıyor. Ama yaşayın da nasıl yaşarsanız yaşayın! Her tür hayattan razıyım demiyor Allah. Yâni bu hayatı biz Kur'an'la düzenlemekle sorumluyduk. Kur'an'dan haberdar olmadığımız bölümü, biz Kur'an'dan habersiz yaşadığımızdan dolayı, Kur'an'dan habersiz doldurduğu-muzdan dolayı, mutlaka hayatımızda bir bâtıl bölüm olacaktır. Çünkü hayatımızın o bölümünü de Kur'an düzenleyecekti, ama biz Kur'an'ın o bölümünü henüz tanımadığımız için mecburen o bölümü başka türlü dolduracağız. Ve o zaman hayatımızda hakla bâtıl birbirine karışacaktır. Yâni hayatımızda bildiğimiz kadarıyla Kur'an'ın düzenlemesi olduğu gibi, bilemediğimiz kadarıyla da bâtıllar olacaktır. İşte böylece bizim hayatımızda hakla bâtıl karışmış olacaktır.

Arkadaşın biri öyle diyordu: Meselâ yeryüzünde ne kadar Kur'-an varsa tümünden bir anda on cüzü siliverse Allah. Yâni Kur'an'ı bir açtınız ki, ilk baştan veya ortadan veya sondan bir on cüz silinmiş! Ne yaparsınız? Veya şöyle sorayım: Haberiniz olur mu bundan? Hiç haberimiz olmaz değil mi? E zaten yoktu ya! Birileri zaten bozuk para gi-bi harcıyor müslümanların kitaplarının âyetlerini de hani kimin haberi oluyor da? Belki tamam ya! Çok münâsip olmuş! Zaten okumakta güçlük çekiyorduk! Azaldığı çok iyi olmuş, zaten lâzım değildi bize! İşte hatimlerde kullanacağımız kadar, cenazede okuyacağımız kadar olsun yeter mi diyeceğiz? bir düşünelim.

Allah korusun da Şeytan hem Kur'an'ı elimizden almış, hem de Kur'an'ı elimizden aldığını kamufle etmek için birazını bırakmış. Bizim hayatımızda azıcık bir Kuran var. Kimini de bazı yerlerde kullandırıyor ki, hepsi var zannettirebilsin! İşte kırkıncı gece, elli ikinci ge-ce, Ramazan'ın gecesi, Kadir gecesi filan derken, güya Kur'an duru-yor! Halbuki ne Kur'an vardır ortada, ne de ona sahip çıkan! İşte hak ile bâtılın birbirine karışmasını böyle anlıyoruz. Yâni hak ile bâtıl hayatımızda karışıyor.

Meselâ bir makinede, bir mekânizmada on tane ayar yeri olsa, bu ayar birimlerinden biz üç tanesinin ayarını biliyor olsak. Elbette onların sadece üçünü ancak ayarlayabiliriz. Ötekiler? Ötekiler ya ayarsız olacak ya da ayar yapamayacağız onları. Böyle olunca da yâni ötekiler bozuk olunca da, ayarlılar da bozuk olacaktır. Yâni bozuklar zaten bozuktur, ama hak olduğu halde, doğru olduğu halde berikiler de bozuk olacaktır. Böyle bir ayarsızlık, böyle bir

düzensizlik var bizde, bizim hayatımızda. Meselâ adam dinsel hayatını düzenleyen âyetleri bulmuş, hayatının o bölümünü onlarla düzenliyor, ama hayatının geri kalan bölümünü de başka şeylerle düzenliyorsa, o zaman hakla bâtılı birbirine karıştırıyor demektir. Meselâ namazdan sonra tesbih çekmi-yor adam. Ama bunun günahlığını biliyor. Ya da öğle namazının ilk sünnetini kılmıyor adam. Ama bunun günahlığını da biliyor. Yâni pek âlâ adam dininin eksikliğinin farkındadır.
Yapmayın bunu! Karıştırmayın hakkı bâtıla! Ya da: "Elbese" bir de örtmek, giydirmek demektir ya, o zaman şöyle diyeceğiz: Bile bile, bâtılı hakkın üzerine örtüp de hakkı bakışlardan gizlemeyin! İnsanların gözünden hakkı saklamayın! Hakkı kamufle etmeyin!

1- Bâtıla hak elbisesi giydirip onu insanlara hakmış gibi sunmayın. Bâtılı hakmış gibi insanlara yutturmaya çalışmayın. Bâtıla hak hüviyeti kazandırmaya kalkışmayın.

2- Hakkı bâtılla örterek insanların bakışlarından gizlemeyin.

3- Veya kendinizi, kendi fikirlerinizi, kendi yazdıklarınızı hakmış gibi, Allah öyle diyormuş gibi insanlara sunup hakla bâtılı anlaşılmaz hale getirmeyin!
İleride gelecek, Bakara sûresinde şöyle buyuracak Rabbimiz:
"Vay o kitabı elleriyle yazıp, sonra da onu az bir değere satmak için işte bu Allah katındandır! Diyenlere."
(Bakara: 79)

Vay elleriyle yazdıklarına! Vay onların kazandıklarına! Adam kendisi bir düşünce ortaya koyuyor, sonra da insanlar bunu Allah'tan zannetsinler diye arada bir âyet hadis okuyarak vahiyle desteklemeye çalışıyor. Tanrı da böyle buyuruyor! İslâm da bunu emrediyor diyerek hakkı bâtıla karıştırıyor.
Bir de hakkı gizlemeyin! İleride gelecek: Kur'an'da mükerreren ehl-i kitaba, özellikle de yahudilere bu hatırlatılır. Onların bu halleriyle müşriklerden herhangi bir farklarının olmadığı ısrarla vurgulanır. Onlar Rasûlullah'ı tanıyorlardı, onlar hakkı biliyorlardı. Onlar hak bilgisine sahiptiler:
"Kendilerine kitap verdiklerimiz onu (Muhammed'i) oğullarını tanıdıkları gibi tanırlar."
(Bakara: 146)

Onlar hakkı öz oğulları gibi, ya da avuçlarının içi gibi biliyorlardı. Hani adım gibi biliyorum! Avucumun içi gibi veya oğlum gibi biliyorum denir ya, işte bunlar, çocuklarını tanıdıklarından da öte Allah'ın Resûlü'nü biliyorlardı.

Yahudiler tanıyorlardı; o havuza girdikçe sırtındaki mührü işaret ediyordular birbirlerine. Bakın bakın işte bu onun âhir zaman Nebi'si olduğunun belirgin alâmetidir diyorlardı.

Rahip Busayra tanıyordu; amcasına sakın onu Şam'a götür-me! Ona bir zarar vermelerinden korkuyorum diyordu. Onun alâmet-lerinden haberdar olan ehl-i kitabın kıskançlıklarından dolayı ona bir zarar vermelerinden endişe ediyorum diyordu.

Annesi Amine tanıyordu; çünkü doğumu fevkalade olmuştu. Peygamberlik özelliklerinin tamamı açık bir şekilde ortaya çıkmıştı.

Süt Annesi Halime tanıyordu; O evlerine geldikten sonra evlerine bereket gelmişti. Hayatlarına fevkalade bir huzur ve sükun gelmişti.

Süt kardeşi Şeyma tanıyordu; gözlerinin önünde melekler eliyle karnı yarılmıştı. Harikulade bir ameliyat gerçekleşmişti. Buna tanık olmuştu.

Necaşi tanıyordu; ve Ebu Süfyan anlattıkça tamam! diyordu, beklenen Nebî'nin ta kendisi diyordu. Saydığın özelliklerin tamamı beklediğimiz âhir zaman Nebi'sinin özellikleridir diyordu.

Varaka tanıyordu; Hatice anamız ona durumu açtığında: Vallahi ona gelen, Mûsâ'ya gelen Namus-ı Ekberdir diyordu. Keşke kavmi onu Mekke'den hicrete zorladığında hayatta olup ona destek verebilseydim diyordu. Önceki peygamberlerin ve kitaplarının delâletiyle kesin biliyordu ki kavmi ona hüsnü kabul göstermeyecek, vatanını terk etmeye zorlayacaktı onu.

Pek çok âyetleri değiştirildiği halde Tevrat ve İncil'e az biraz muttali olan herkes tanıyordu Allah'ın Resûlü'nü.

Demek ki kitap ehli olanlar, kitaptan nasibi olanlar, mürekkep yalayanlar, İslâm'ı, imanı, dini tanıyanlar, Kur'an kursunda okuyanlar, imam Hatipliler İlâhîyatlılar, medrese görmüşler, hoca çocukları, hacı çocukları, babası müftü olanlar, Allah ve Peygamberi adına birazcık bilgisi olanlar var ya, onlar da Rasulullah'ı avuçlarının içi gibi bilirler, tanırlar. Rasulullah'ın hak Peygamber olduğunu, onun peşinden gidilmesi gerektiğini, Kuran ve sünnetsiz kurtuluşun olamayacağını bugünün biz ehl-i kitapları da bilirler. Adım gibi, avucumuzun içi gibi biliyoruz, ama zevklerimiz ağır bastığı için, menfaatlerimiz galip geldiği için, evimize engel olur, işimizi etkiler, doktoramız yarıda kalır, doçentliğimiz iptal edilir, tayinimiz çıkarılır, müşterilerimizi kaybederiz, okuldan atılırız korkusuyla bugün bizler de gizlemeye çalışıyoruz hakkı. Sonra:
43:*"Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve rükû edenlerle birlikte rükû edin!"*

Burada İsrâil oğullarına Peygamber Aleyhisselâm ve onun ashabının kıldıkları bir namaz hatırlatılıyor. Kendilerinin ezip bozdukları bir ibâdet türü değil. Rasulullah'ın Allah'tan aldığı ve pratik hayatta uyguladığı rükûlu ve secdeli bir namaz isteniyor onlardan.

Namazı ikâme edin, zekâtı verin, bir de rükû edenlerle beraber rükû edin! Burada olduğu gibi namazla secde, namazla rükû aynı anda zikredilmişlerse o zaman bu secde ve rükû namazdakinden ayrı anlama gelecektir. Çünkü bakın Allah namaz kılın! dedi, namazda zaten rükû var ama ayrıca bir de rükû edenlerle beraber rükû edin! buyurdu. O zaman buradaki rükû, namazdaki rükû demek değildir. Namazdakinden farklı bir anlama gelecektir.

Buradaki rükû: Allah karşısında bel bükün! Boyun eğin! demektir. Allah'ı dinleyin! Allah'a kulak verin! Allah'ın istediğini yaşayın! demektir. Rükû edin; yâni Allah karşısında ukalalık etmeyin! Allah'a kafa tutmaya, Allah'a akıl vermeye kalkışmayın demektir.

Meselâ örtünün! denilmişse hemen bu konuda rükûyu gerçekleştirin! Namaz kılın! Çocuklarınızı eğitin! Kitapla tanışın! Hayatınıza Allah'ın istediği biçimde program yapın! denilmişse hemen uygulamaya koymak üzere rükû edin! demektir bunun mânâsı.

Namazı ikâme edin demek;, namazı kılın! demek değildir. Bunu daha önce de demeye çalışmıştık. Namazı ikâme edin demek;

1- Namazınız hayatınızın direği olsun demektir.

2- Namaz, bedeninizin kulluğunun ifadesi olsun demektir.
3- Namazla Allah'tan mesaj alın ve hayatınızı bu mesajla düzenleyin demektir. Yâni iki namaz arasını Allah'a verdiğiniz söze göre ayarlayın demektir.

4- Öyle bir namaz ikâme edin ki; bu namaz, sizin ferdi ve içtimai hayatınızı dengede tutsun. Zekâtı da verin ki, toplumsal prob-lemlerinizin tamamını bu zekât çözümlesin.

5- Bir de sadece kendi başınıza bu işi yapmayın! Sizden önce de bu işi yapanlar varsa, onlarla beraber olun! Onlarla beraber cemaat olarak ikâme edin! demektir. Onlarla bütünleşin anlamına gelecektir. Varsa rükû edenler, Allah'ın emrine boyun bükenler, siz de hemen onlarla bütünleşin! Anlamına gelecektir.

Yâni bu ağacı kucaklayın! demek yâni sen kendi görevini yap ta, ama senden başka birileri onu kucaklamakla meşgulse sen de onunla birlikte yardımlaş

demektir. Yâni bu yemeği yiyin! demek illa da birlikte yiyin! demek değildir bu. Sen ye de, birileri de yiyecekse sen de onunla yemeye devam et! Yâni. Bu, yahudilere bir emirdir. Buradaki namaz emri yahudilere yapılmaktadır. Öyleyse anlıyoruz ki, biliyoruz ki namaz önce de var. İşte önceden beri, çok önceden beri var olan namazın yahudilerde de aynen devam ettiğini anlıyoruz.

Namazın ikâmesinden söz edilir. Kur'an'da "ikâme-i salât" sözü çok geçer. Allah'ın Resûlü bir hadislerinde:

"Ben nasıl namaz kılıyor idiysem, öylece namaz kılın!"

Buyurur. Ama o zaten peygamber örnekliliğinde bir namaz kılıyor olduğuna göre, namazın ikâmesi zaten peygamberin örnekliliğin-de vardır ve tamam, biz de aynı namazı kılmak zorundayız. Allah "sallâ" yapın! demiyor ama bakın. Yâni bizim yaptığımız gibi sallayın! değil. Ya ne?

"Salâtı ikâme edin!"

"Veyl olsun o namaz kılanlara!"

(Mâûn: 4)

Âyetinde ise namazı sallayanlar anlatılır. Namaz kılmaktan gafil adamlar da, kıldık zannediyorlar veya namazı bir hareket zannediyorlar. Veya namazı kılınca tamam zannediyorlar. Namaz bitti, nama-zı kıldık, müslümanlık tamam zannediyorlar. Namazla din kurtarma çabasına giriyorlar. Halbuki Kur'an'da, dinde, İslâm'da böyle hiç bir şeye karışmayan, mücerret kendi başına bir namaz yok. Hiç bir şeye karışmayan, hiçbir fonksiyonu olmayan bir namazdan söz edilmez İslâm'da. Hayata etkili olmayan, hayatı düzenleme misyonu olmayan bir namaza namaz demez İslâm. Şimdi bize dönüyorum. Şu kıldığımız namazların, görünüşte hiçbir fonksiyonu yok gibi değil mi? Yâni bu kıldığımız namazların hayatımıza hiç etkisi yok gibi değil mi? Sanki bi-zim hayatımızda namaz öncemizle, namaz sonramız hiç değişmiyor. Mektubu atıp o dertten kurtulma işi var ya, aynen onun gibi. Ama bu kadar kötülemek yanında şunu da diyelim, tabii insafsızlık olmasın: Bu hiç gibi olan, hiç fonksiyonu yok gibi olan namazımızın görüyoruz nelere mal olduğunu. Yâni bu kadarı bile bize bir şeyler yaptırıyor aslında. Bazı arkadaşlar anlatıyor, onu, namazı terk ettiğim dönem sanki dinimi terk etmiş gibi oluyorum! diyor. Allah kimseyi o duruma düşürmesin! İnşallah..

O zaman ikâmeyi şöyle bir Türkçeleştirelim: İkâme; İki namaz arasındaki hayata karışan bir namazın kılınışına ikâme diyoruz. İki namaz arasını düzeltme fonksiyonu olacak namazın. Bu, tabi bedenî kulluğun ifadesi olacak. Bireysel kulluğun ifadesi olacak. Zekât da toplumsal kulluğun ifadesi olacaktır tabii. Yâni namaz bireysel bir kulluktur. Ben namazımı tek başıma da kılabilirim, ama

zekâtı tek başı-ma, kendi kendime veremem. Onun için zekâtı verebilecek birilerine muhtacım. Öyleyse zekât toplumsal bir kulluktur diyoruz.
Bu âyette bizden öyle bir namaz isteniyor ki, bu namaz:

1. Allah'tan mesaj alma özelliği sağlayacak. Yâni o namazımızda ne dediğimizin, ne okuduğumuzun, hangi taahhütlerin altına imza attığımızın, Rabbimize hangi sözleri verdiğimizin farkına varacak ve namaz sonrası hayatımızda buna uygun davranacağız. Namaz sonrası hayatımızı namazda aldığımız bu mesajla düzenleyeceğiz. İşte namazı ikâme, namazı ayağa kaldırma bu anlama gelmektedir. İşte namaz bize bunu sağlayacak bir,

2. Allah'a tekmil verme özelliğini sağlayacak. Sanki emir kaynağı, emir makamı olan Allah'tır. Sanki seccadede, onun huzuruna gidiyoruz, ama huzuruna gitmenin şartları var. Böyle isli paslı gidilmez! Temizlik yapılacak, hadesten ve necasetten taharet. Açık saçık gidilmez onun huzuruna, Setr'ul avret yapılacak. Zaman iyi ayarlanacak. Öyle dambadak gidilmez, hedef iyi belirlenecek, yâni ne anlama gidiyorsun? Ne için gidiyorsun huzura? Şöhret için mi? Para için mi? Makam için mi? Yoksa Allah dedi diye mi? Ne için gittiğini belirleyeceksin. Sonra Allah'ı en büyükleme ile, tekbir ile işe başlayacaksın. Allah'ı en büyük kabul edeceksin. Bundan sonra da: Elhamdülillah diyecek ve sadece Allah'ı hamde lâyık görecek, Allah'tan başkalarını hamde lâyık görmeyeceksin. Allah'ı Rab bileceksin. Onu hayata karışır bileceksin. Hayatın programını yapmaya tek yetkili bileceksin ve ondan mesaj alacaksın.

Kabul ya Rabbi, sen en büyüksün! Kabul ya Rabbi, senden başkalarının önünde eğilmeyeceğim! Kabul ya Rabbi, senden başkalarını övmeyeceğim! Kabul ya Rabbi, senden başkalarının dediği yere gitmeyeceğim! Senden başkalarını dinlemeyeceğim! Senden başkalarının kulu kölesi olmayacağım. İrademi senden başkalarına teslim etmeyeceğim. Namazla senden aldığım bu mesajı namaz sonrası hayatımda bir an bile unutmayacağım. Namaz sonrası hayatımı bu mesajla düzenleyeceğim. Sen nasıl istiyorsan ben öylece yaşayacağım diye bir ondan mesaj alma vardır.

Bir de namazın tekmil verme anlamı vardır. Sanki Cenab-ı Hak bizi yarattıktan sonra bize emir vermiş. Beş saatte bir gelin ve bana tekmil verin! Beş saatte bir gelin! Ve bana hayatınız hakkında bilgi verin! Göreviniz hakkında, yaptığınız işler hakkında bana tekmil verin! diye. Hani işveren öyle yapar ya. Gel bana tekmil ver diye adamlarını yanına çağırır ya. Ama öyle bir işveren ki, her şeyi aslında biliyor. Kimin ne yaptığını da biliyor, ne yapmadığını da biliyor. Gizlediklerini de biliyor, açığa vurduklarını da. Kalpten geçeni de biliyor, niyetleri de biliyor. Ama buna rağmen bizden de tekmil istiyor. Her gün ne yaptığımızı kendisine bildirmemizi istiyor. Hayatımızın raporunu vermemizi istiyor.

İşte biz namazla Allah’ın huzuruna çıkıyor ve o namaz öncesi yaptıklarımızın raporunu sunuyoruz. Diyoruz ki: Ya Rabbi ben senden başkasının önünde eğilmedim! Hamdi sana has kıldım! Senden başkasını övmedim! Sadece sana muhtaç olduğumu bildim! İsteyeceğimi senden başkasından istemedim! Sadece sana dua ettim! Sadece sana sığındım! Rızkı sadece senden bildim! Alîm olarak, bilgisi tam olarak sadece seni bildim! Sadece senin bilgine müracaat ettim! Sadece senin için bir hayat yaşadım! Diyerek tekmil veririz Rabbimize.

Tabi hayatı düzgünse bunları söyleyebiliyor adam. Ama hayatı bozuksa bunları söylemekte güçlük çekiyor. Namazın sonunda dua bile edemiyor adam. Niye? Ya yüzüne vurursa Allah! Ya bu ne biçim hayat? Ya bu söylediklerinin tamamı yalandan ibarettir deyiverirse diye korkusundan yakarışta bile bulunamıyor adam.

İşte böyle tekmil verilen, mesaj alınan bir namaz olursa bizim namazımız, o zaman o namaz dinin direği olan bir namaz olmuştur. Ama Allah korusun şu anda pek çoğumuzun yaptığı gibi, sadece çadırın ortadaki direği gibi olunca namazımız, direk tek başına bir anlam taşımayacaktı ya. Sapıyla, ipiyle ve tüm müştemilatıyla o direk çadırı ayağa kaldıracaktı. Yâni namazda tüm hayatı ayağa kaldıracaktı ya, işte böyle bir namaz olmalı bizim namazlarımız. Ama öyle değil de yatıp kalkmak biçiminde bir namaz kılarsak, o zaman sadece direk dikiyoruz demektir. Her yere direkler dikiyoruz ama gün olur bu direkleri muhafaza bile dert olur. Kendi kendine duramaz ki onlar! Gün olur zorlanırız. Zorluk çekeriz. Ve bugün namazın kimi müslümanların hayatında yük olduğunu ben görüyorum zaman zaman. Zorlaşıyor, yük oluyor, zorlanıyor, ama ne yapsın. Evde kılacak, vapurda kılacak, dükkanda kılacak, derste, teneffüste kılacak, eğitim anında kılacak, kılacak.

Ama böyle hayattan kopuk, hayata etkili olamayan ve duvarsız, müştemilatsız sadece direk dikme türünde bir namaz değil de na-mazın istediği hayatı yaşayarak bir namaz kılabilirsek, o zaman namazın dediği hayatı yaşarken namaza yer vardır o hayatta. O zaman bu hayat onu doldurucu, destekleyici olur ve namaz zevk verir. Böyle bir hayatta namaz hiç de zor gelmez mü'mine. Yâni o hayat benim olunca, yâni çadırım benim olunca, o zaman çok kolay olacaktır bu iş.

O zaman direk hoş oluyor değil mi? Öteki türlü hayattan ayrı namaz olmuyor, işte görüyoruz. Adam namaza bir durayım da ayağımdaki oku öyle çıkarın filan, olmuyor. Sanki namazın dışında Allah-tan ayrıymış da namazda Allah’la beraber. İşte durun da Allah’la bir beraber olayım! demiş de ve de oku çekmişler ayağından da, haberi bile olmamış da, bu da fıtrata aykırıdır diyoruz. İnsanın

haberi olur yâ-ni. Hattâ aman çalınma ihtimali filan olursa ayakkabını önüne koy da haberin olsun! diye emirler görürsünüz orada.

Veya meselâ balgam gibi bir şeyler tükürecekseniz, karşınıza tükürmeyin, onu ayağınızın altına alın! deniyor. Böyle olunca haberin olacak yâni bunlardan. Zaten Allah bizden böyle bir namaz da iste-miyor..
Evet işin aslı, bizim namazların pek tadı yok. Hani nasıl desem, mercedesin önünde işte yıldız gibi bir putu var ya, yuvarlak yıldız mı diyorlar ne? Onu çok seviyoruz, ama bizim arabada onu takacak yer yok. Arabamız mercedes değil, murat yâni. Ama olsun diyoruz! Ve murada onu takmaya kalkıyoruz. Bizim namaz biraz öyle gibi yâni.

Aslında namaz hayatın yapı taşlarıdır. Hayatı Allah namazla doldurmuş; yâni hayatı namazla belirlemiş Allah. Namazla belirlenen hayat içinde uykuya zaman ayırın! Yemeğe zaman ayırın! Okumaya, yazmaya zaman ayırın! Şuna şuna zaman ayırın! demiş tamam. Bunlar namaza göre ayarlanacak. Yâni önce namaz sonra namazdan arta kalan zamanda da bunlar yapılacak. Çünkü bunlar hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır.

Biz hayatta yaşamak zorunda olduğumuz bu işlerin aralarını namazla dolduracağız, namazdan aldığımız mesajla dolduracağız. Ama biz şu anda öyle yapmıyoruz da hayatımızın vazgeçilmez birimleri var, biz onları yaşarken namazı araya sıkıştırıveriyoruz. Yâni aslında bizim hayatta namaza yer yok! Ama biz yine de onu bir yerlere takıveriyoruz.

Meselâ bugün bir fabrikaya gittim. Öğlen ezanı saat birde okundu. Niye orada öyle okunur diye sordum. Dediler ki: İşte vardiye, yemek zamanı öyle denk geliyor ne yapalım! Hem böyle bir saat geç okutturuyor adam, hem de resmen hoparlörle ezan okutturuyor. Böyle garip bir şey. Böylece hem işimizin düzeni bozulmayacak hem de araya bunu sıkıştırıvereceğiz. Namaz değil de aslında bu hayatın aksesuarı.

Evet namazı ikâme edin! Başka? Bir de:
"Zekâtı da verin!"

Böylece kişi zekât ile maldan vazgeçebilmeyi öğrenecektir. Yâni malın sahibinin Allah olduğunu öğrenebilecektir. Değilse kişi malının bir kısmını def edecek de gerisinde tam söz sahibi olacaktır değildir mânâ tabii. Ne demekti zekât? Ya Rabbi! Bu malı sen izin verdiğin için kazandım! Senin izin verdiğin yerden kazandım! Senin izin verdiğin yerde harcayacak ve senin izin verdiğin gibi sarf edeceğim! Bunun şiarı olarak da, ispatı olarak da senin namı hesabına işte birilerine veriyorum! diyecektir. Yâni ya Rabbi! Bu mal mülk senindir! Ben karışmıyorum buna! Malımın hepsi senindir! Mânâsına gelecektir bu. Ama hal

böyleyken bakıyoruz bugün adam malının içinden zekât miktarını ayırdıktan sonra gerisine karıştırmıyor Allah'ı. Sanki al senin hakkın bu! Gerisine karışma! diyor! Zekat sanki Allah için sus payı gibi değerlendiriliyor. Olmaz ki böyle.

Çünkü İslâm, zekâtı emretmenin yanında, aynı zamanda mal kazanmaya bu kadar hırslı olmamayı da emreder. Adam mal kazan-maya o kadar hırslı ki, zekât verse de o onu temizlemez. Meselâ nasıl hırslı? İlim öğrenmeye vakit bırakmayacak kadar hırslı! Kur'an öğrenmeye vakit bırakmayacak kadar hırslı! Çoluk çocuğunun eğitimiyle ilgilenemeyecek kadar hırslı! Akşam ezanında camiye, yatsı namazında mescide, sabah namazında müslümanlarla beraber olmaya gidemeyecek kadar hırslı. Sonra da kazandığından zekât veriyor. Al şunu da ağzını tut diyor sanki. Ben böyle zekâtları almıyorum. Meselâ birisi çağırmıştı, işte zekâtı verelim filan diye, hesaplatmak için çağırmış Ramazan'da.

Olmaz arkadaş! dedim, senin malına zekât düşmez! Yahu doğru söyle! filan dedi. Dedim ki, gerçekten olmaz! Senin malına zekât düşmez! Sen bunları sadece kendine harcamaya devam et başkasını da sorma dedim. Israr edince yanında biri vardı. Mecburen izah ettim. Değilse o gün demezdim ona, biraz da o uğraşsın, işi ne? derdim de, ama yanında birisi olduğu için mecburen izah etmek zorunda kaldım. Dedim ki arkadaş! Senin literatürde, senin işte, senin meslekte birtakım ne demektir? Birtakım eşya? Meselâ yemek odası, yatak odası, oturma odası, kalkma odası, amuda kalkma odası, diz çökme, bağdaş kurma odası işte hepsi. Şimdi bir eve bundan kırk takımın olsa dedim hangi birini bir fakire vereceksin? Kırkta birini bir fakire vereceksin.

Peki kim o fakir dedim? Var mı öyle biri? Yâni hangi fakire verilir bu? Bulunur mu böyle bir fakir? Bunu alsın da ne yapsın o fakir ya? Nerede kullanacak fakir bunları? Bu senin kullandığın eşyayı nerede kullanacak fakir? Öyle değil mi ama? Bugün müslümanlar müs-lümana lâzım olmayan şeyin ticaretini yapıyor-lar. Meselâ adam içki satıyor idiyse zaten veremez onu fakire de, çünkü haramdır bunu bi-liyoruz da, aynı zamanda ihtiyaç olmayan şey de haramdır müslüma-nın hayatında, bunu bilmiyoruz. İhtiyaç olan şey: Meselâ yatak lâzım değil mi? Evet lâzımdır ama on beşinci yatak haram! Elli beşinci hep-ten haram yahu! Meselâ kadının süslenmeye ihtiyacı var. Ama erkeği de, yok dediyse, işte iyi kötü giyinecektir. Yahu olur mu, ihtiyacım var-dı benim! demesinin anlamı yoktur. Meselâ tokken yemek, Rama-zanda yemek haramdır. Meselâ bir adamın yıllık öğle yemeği ihtiyacı mümkün değil üç yüz altmış gün olamaz. Çünkü İslâm belirlemiştir onu. Muhakkak bir kere, bir ay yemeyecektir Ramazanda.

Bakın Allah Resûlü der ki:

"Allahu Teâlâ birtakım şeyleri farz kılmıştır. Onları zayi etmeyiniz. Bazı mâsiyetler için de birtakım hadler koymuştur, onları da asla tecavüz etmeyin.

Birtakım şeyleri haram kılmıştır, onlara el uzatmayınız. Birtakım şeylerden de unutkanlık eseri değil, size mahza merhametinden dolayı sükut etmiştir. Onları da soruşturmayın.”

Allah farzlar kılmış, sakın onları zayii etmeyin. Bunlarsız cennet olmaz! demiş. Bir çizgi, bir hat çizmiş ve sakın bunları aşmayın! demiş. Bir de haramlar kılmış, sakın oraya da düşmeyin! demiş. Peki nedir bu mobilyacılık? Nedir bu askıcılık? Allah Resûlü; “yatarken elbisenizi dürüp besmeleyle bir yere koyun ki Şeytan ondan istifade etmesin!” buyurur. Biz de askılara takıp, ey şeytan bak sana hazır burada bekletiyoruz! Rahatlıkla bunu kullanabilirsin! diyoruz sanki. Peki olur mu İslâm toplumunda bu meslekler? Bunları çoğaltabilirsiniz. Şu kadarını söyleyeyim: Yaptırıcısı İslâm olmayan her şey İslâm’da bâtıldır. Öyle olsaydı İslâm yaptırırdı zaten onu! Bugün bu mesleklerin yaptırıcısının İslâm olduğunu hiç düşünemiyoruz. Baklavacılık, sebzecilik, pastacılık ta öyle. Ama unutmayalım ki yarın sorulacak adama. Her yaptığımız iş konusunda: Bu konuda Rabbiniz kimdi? denilecek. Bunu yaptıran kimdi sana? Neden aldın bunu? Neden sattın? Neden yaptın bu işi? Kim dedi de yaptın? Ya Allah dedi de öyle yaptım! diyecek adam ya da işte bilmiyorum, Zerdüşt buyurdu da onun için yaptım! diyecek. İşte ihtiyacımdı ya Rabbi! Güzel görmüştüm ya Rabbi! Uygun bulmuştum ya Rabbi diyecek ve mâzeretini sunacak Allah’a. Allah da tamam, benim istediğim de buydu, iyi yapmışsın demişse ne âlâ, değilse Allah korusun.

Meselâ bakın namaz, namaza kimse laf edemez değil mi? Bunun bile yaptırıcısı Allah değilse, bu bile bâtıldır. Diz kireçlenmelerini önlemek için, jimnastik hareketi için kılınan namaz, yâni yaptırıcısı Allah olmayan namaz da bâtıldır. Öyleyse yaptırıcısı İslâm olmayan bütün eylemler bâtıldır.
"İnanan ve inancının gereği olan amelleri işleyenler."

Bunların bu konudaki imanları vahiyden kaynaklanıyorsa bu güzeldir. Ama değilse salih amel değildir o. Bir amelin yaptırıcısı İslâm değilse o amel salih amel değildir. Bazı ameller İslâm’da suç olmasa da eğer onların yaptırıcısı İslâm değilse yine salih değildir onlar. Meselâ evin bazen geniş olması suç mu? Hayır. Meselâ fethettin bir bölgeyi, Japonya’yı aldın ve orada karşına beş yüz metrekarelik bir ev çıktı. Ne yapacağız? Yıkacak mıyız bunun bir kısmını? Yıkmak da bâtıl zaten. Ama benim demek istediğim o ki: Bu hem hedef belirtmeyecek bizim için, yâni hedefimiz olmayacak böyle bir ev, hem de orada oturuşumuzun modelini İslâm belirleyecek.

Meselâ öyle bir zekât sistemi ki infakı ortadan kaldırmış. İnfakı ortadan kaldırıcı olan zekât anlayışı da bâtıldır. Çünkü Allah zekâtla infakı ayrı ayrı zikretmiştir. Hem "infak ederler" der, arkasından da hem de "zekât verirler" ifadesini kullanır Bakara sûresi 177. âyette. Sonra buyurur ki Rabbimiz:
"Rükû edenlerle beraber de rükû edin!"

Bakın burada rükû namazdan ayrı zikredilmiştir. Namazdan daha şümullü bir kelimedir bu. Eğer Kur'an-ı Kerîmde namazla birlik secde, namazla birlik rükû zikredilmişse o zaman namazdan farklı bir rükû ve secde anlamına gelecektir bu. Rükû edenlerle birlikte rükû edin! demenin anlamı: Bu konuda sizden önce birileri yoksa yine yapın! Ama sizden önce birileri varsa, o zaman siz de onlarla birlik olun! demektir. Yâni onlarla beraber yapacağınız görevler vardır, onu da onlarla beraber yapın! demektir. Topyekün müslümanlarla birlikte hareket edin, kendinize ait oluşturduğunuz küçük küçük gruplarla hareket etmeyin. Yâni İslâm'ın sorumluluk anlayışı, kişiyi sorumluluktan kurtarmak değil onun sorumluluğunu düzenleme çabasıdır.

Şimdi cemaate dahil oluyor adam, İslâm'ın yüz biriminin on tanesi kendine yükleniyor, onun da onda altısını yaptı mı, yâni altısını yaptı mı ben yüzde atmışı yaptım sevincinde oluyor. Oysa yüzde altısını yapıyor. İslâm'da bu yok! Ya ne var? İslâm'da kişinin, bireysel planda görevleri yanında, toplumsal planda görevleri hatırlatılır. Sen birimsin, ama toplumun da bireyisin. Yâni sen kendin yiyorsun, kimse olmasa da onu yine yiyeceksin. Ama birileriyle yerken de dikkat et! Hem ona örnek olma açısından, hem de onunkini yememe açısından. Eh bunu anladınız, şimdi söyleyin bakalım:
44: "İnsanlara birr'i emredersiniz de, kendinizi unutursunuz öyle mi? Üstelik kitabı da okuyorsunuz. (Aklınız yok mu sizin?) Aklınızı kullanmayacak mısınız?"
"Bir de üstelik kitabı da okuyorsunuz. Aklınız yok mu sizin? Aklınızı kullanmayacak mısınız?"

İnsanlara birr'i emredersiniz de kendinizi unutursunuz öyle mi? Birr ne? Bakara 177 de gelecek. Birr; imancı olmak, infakçı olmak, namazcı olmak, zekâtçı olmak, takvacı olmak, sabırcı olmak ve tasdikçi olmak demektir. Öyleyse siz insanların böyle olmalarını emredersiniz, sonra da kendinizi unutursunuz öyle mi? Meselâ Mutaffifin sûresinin hemen başında birr anlatılır:

"Vay o eksik tartıp ölçen hilecilerin haline! Ki başkalarından aldıkları vakit tam ölçüp alırlar, ama başkalarına ölçtükleri vakit de eksik verirler." (Mutaffifin: 1,2,3)

Yâni birilerine farklı ölçersiniz, kendinize farklı ölçersiniz! denilir. İstemeye gelince tam istersiniz, tamı istersiniz, ama ödemeye gelince hep eksikten yana olursunuz. Meselâ çocuklarınızdan, hanımlarınızdan itaat beklerken tam, ya da tama yakın bir itaat beklersiniz, ama kendinizin onlara karşı sorumluluklarınız söz konusu olunca da, meselâ onlara din duyurma, onları müslümanca eğitme sorumluluğunuz söz konusu olunca da eksik ölçersiniz. Veya hanımlarınızdan, çocuklarınızdan tam itaat bekleyen sizler, kendinizin Allah'a itaati söz konusu

oldu mu da hep eksikten yana, eksiltmeden yana olursunuz. Veya hani başkalarının hanımı şöyle şöyle davransın, ama senin hanımın yapmasın. Başkalarının çocuğu şöyle yapsın, ama senin çocuğun yapmasın. Başkalarının kadınlarına anlat, ama kendi hanımına anlatma gibi mi yapıyorsunuz? Başkalarını düşünüyorsunuz ama ken-dinizi unutuyor musunuz? Başkalarına duyurduğunuzlar konusunda kendiniz nötr mü davranıyorsunuz? Başkalarının hesabını yapıyorsu-nuz da kendi hesabınızı unutuyor musunuz? Başkalarının müslüman-lığı konusunda titiz davranıyorsunuz da kendinizi unutuyor musunuz? Veya:
Âyetiyle de birleştirmiş kimi tefsirler burayı: Yâni:

"Ey mü'minler yapmadığınız şeyin niye sözcülüğü-nü yapıp duruyorsunuz?"
(Saff: 2)

Yâni konuştuğunuz şey konusunda niye kendinizi unutuyorsunuz? Bir şeyin sözcülüğünü yapıyorsanız, onu eyleme geçirin! Ya da birilerinin yapmasını emrediyorsanız, siz de bizzat onu yapın! Anlamına gelir. İnsanlara bir şeyler söyler de kendinizi unutur musunuz? Veya kendinizin yapmadığı, yapmayacağı şeyleri niye söylüyorsunuz? Bunun birkaç anlamı var, inşallah onları demeye çalışalım:

1- Yapmanın konusu olmayan şeyleri niye konuşuyorsunuz? demektir bunun mânâsı. Yâni amelin konusu olmayan şeyleri, yarın amele dökülemeyecek konuları, sizi amele sevk etmeyecek konuları niye konuşup duruyorsunuz? Meselâ ne gibi? A.B.D' yi konuşuyoruz, Çin'i, Maçin'i, Mançurya'yı konuşuyoruz. İnkaların Amerikan kültürüne etkilerini konuşuyoruz. Sumatra dosyasını konuşuyoruz, devlet kurmadan, devlet yıkmadan konuşuyoruz. Baş-kalarının çocuklarının eğitim problemini konuşuyoruz. Yâni bütün bunlar bizden amel istemiyor ki! Lüks şeyler bunlar! Yarın amele dökülemeyecek fantezik konuları niye konuşuyorsunuz? diyor Allah..

2- Bir ikinci mânâsı da: Yâni sizler hep söz müslümanı mı olacaksınız? Hep söz planında mı müslüman olacaksınız? Amel planında müslüman olmayacak mısınız? Hep sözlü mü olacaksınız? Hep böyle sözlü mü kalacaksınız? Nişanlanıp evlenmeyi hiç düşünmüyor musunuz? Namazını kılmayacağınız yere niye abdest alıyorsunuz? Abdest, bir daha abdest, bir daha abdest! Yeter ya bir de namaz kılmayı öğrensenize! Halbuki konuşma yerine iş yapmayı sever Allah:
"Muhakkak ki Allah kendi yolunda birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf olarak çarpışanları sever."
(Saff: 4)

Yâni konuşma yerine iş yapmayı sever Allah. Saf saf savaş toplumu olarak Allah yolunda savaşanları sever Allah. Bu işin edebiyatını yapanları değil!

Efendim yapmak lâzım, kurmak lâzım, kırmak lâzım gibi laf ebeliğiyle meşgul olanları değil.

3- Bir de bu tür âyetlerden bizim anlayacağımız: Mü'min söylediği şeyi mutlaka kendisi bizzat yapmalıdır, yaşamalıdır. Sanki Allah korusun sözleri bir vadide, kendisi başka bir vadide olmamalıdır. Sûrenin başında:
(Bakara: 17)
De anlatılan münâfıklar gibi olmayacak yâni. Başkalarını ay-dınlatırken kendisi karanlıkta kalanlar gibi olmayacak. Yâni kişi söy-lediğini kendisi de yaşayacak. Ama yaşamadığını söylemeyecek değildir mânâ. Bunu bir daha söyleyelim: Kişi başkalarına yapın diye tavsiye ettiği şeyleri kendisi bizzat yaşamak zorundadır. Ama bunun mefhum-ı muhalifi caiz değildir. Yâni yaşamadığı şeyleri söylemeyecek demek doğru değildir. Öyle olursa yâni meselâ ben sadece kendi yaşadıklarımın dışında insanlara bir şey anlatamazsam, bir şey söyleyemezsem o zaman din eksik anlatılır. Meselâ ben sadece kendi yaşayabildiğimi anlatırsam, ötekisi de kendi yaşadıklarını anlatırsa o zaman din güdükleşir. Ben bildiğim dini tümüyle anlatmak zorundayım. Benden daha güzel bu dini yaşayan birileri çıkabilecektir zira.

Nitekim Allah'ın Rasûlü veda hutbesinin bir bölümünde kendisini dinleyen ashabına şöyle buyurmuştur: Burada olanlar bu duyduklarını duymayanlara aktarsın! Umulur ki sizden daha iyi anlayıp yaşayanlar çıkabilir! Öyleyse meselâ ben gece namazı kılmıyorsam, eh ben bunu yapamıyorum, öyleyse kimseye anlatmamalıyım! diyemem, zira benden daha güzel bu işi beceren birileri çıkacaktır, o halde gece namazını da anlatmalıyım. Veya ben zengin değilim, zekât veremiyorsam da onu birilerine anlatmak zorundayım. Veya çocuğum yok, çocuk eğitimi konusunda herhangi bir şey yapmıyorum, ama çocuğu olanların bilmeleri için bu konudaki hükümleri de anlatmak zorundayım.

Hani İmamı Azam Efendimize izâfe edilen bir yalan var: Şeker hikâyesi. Adamın biri şeker yiyen şeker hastası çocuğunu, İmam Ebu Hanife'ye getirir ve der ki: Ey imam bu çocuğa bir nasihatte bulunsanız da şeker yemese! İmam Ebu Hanife Efendimiz der ki; "Al bu çocuğu götür, kırk gün sonra getir." Adam götürür çocuğu ve kırk gün sonra getirir. İmam Ebu Hanife Efendimiz çocuğu karşısına alır ve üç kere; "Oğlum şeker yemeyeceksin!" Buyurur ve artık çocuk ta bir daha şeker yemez. Babası der ki; "Ya imam, söylediğin üç cümle, bunu kırk gün önce söyleseydin de oğlum kırk gün bu azabı çekmeseydi olmaz mıydı?" İmam Azam der ki; "Ben o anda kendim şeker yiyordum, o durumdayken çocuğa şeker yeme deseydim tesirli olmaya-caktı. Ama bu kırk gün zarfında ben sabredip şeker yemedim, kendimde tatbik ettiğim için, kendim yaşadığım için tesirli oldu!" der. Hikâye tabii.

O zaman şunu sormamız gerekecek: Peygamberimiz Ebu Cehil'e tesirli olamadı. Acaba Allah'ın Resûlü yaşamadığı için mi tesirli olamadı? Bu yanlıştır, çünkü tesir bizden değil Allah'tandır. Bir de birilerine şekeri yasaklamak için illa da biz şeker yemeyeceğiz diye bir şey yoktur. Şu anda benim anamda tansiyon var ve ben onun önünden tuzu çekiyorum, ama bana yasak olmadığı için ben kendim yiyorum tuzu. O da şekeri benim önümden kaldırıyor tabii.
Evet:
İyiliği, birri, hayrı, İslâm'ı, imanı insanlara emredersiniz de ken-dinizi unutur musunuz? İnsanları imana davet ettiği halde kendi dün-yasında kendince bir hayat süren insanlara söyleniyor bu söz. Yâni pratikteki hayatlarıyla teorideki hayatları farklı olan müslümanlara deniyor. Çünkü bakın sonra da deniyor ki, üstelik sizler kitabı da bili-yorsunuz. Siz kitabı da okuyorsunuz. Kitaptan da haberdarsınız. Ger-çi İslâm toplumunda bir grubun âlim, diğer bir grubun da bu âlimlere tabi olan bir grup olması gibi mutlak mânâda bir ayırım söz konusu değildir. Her müslüman kendi çapında âlim olmak zorundadır. Yâni kendi-lerinden daha çok âlim olanlardan bilgi, kendilerinden daha az âlim olanlardan da yine bilgi alışverişi kurmak zorundadırlar. Yâni her bilen bildiği kadarının âlimidir. Bundan dolayıdır ki, her bilenin kendi bildikleri kadarını birilerine ulaştırabilme sıkıntısını yaşaması gerek-mektedir.

İşte bu âyet mü'minlerin bu sıkıntılarına çözüm getirir. Yâni siz insanlara iyiliği emreder de kendinizi ihmal mi edersiniz? Üstelik siz biliyorsunuz da bunu? Aklınızı kullanmıyor musunuz? Buyurulur.

45:"Sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin. Gerçi bu nefislere ağır gelirse de haşiîn olanlara ağır gelmez."

Onun için yardıma ihtiyacın olacak, yardıma muhtaç olacaksın. Bunu başkalarına deme ve bunu kendin yapma konusunda yardıma muhtaç olacaksın. Bu durumda da biri sabırla, diğeri de namazla Allah'tan yardım iste! Allah'ın yardım kapılarının anahtarı sabır ve namazdır. Bazen nefsin egemenliği, bazen dışındaki ve içindeki şeytanlar, bazen mal mülk derdi, seni baş aşağı getirecek noktaya gelebilir. Bazen bir şeylerden dolayı güçsüz düşebilirsin. İşte o zaman da sabır ve namazla Allah'tan yardım iste! Sabır; direnç demektir. Ve-ya dayanmak demektir, süreklilik veya devamlılık demektir. Kâfirlerin de hareketlerinde bir sabır veya müslümanların da hareketlerinde bir sabır söz konusudur.

Meselâ kâfirler peygamberimiz karşısında dayanabilmek için birbirlerine yürüyün! dediler. Aman bu peygamber karşısında pes etmeyin! dayanın, dişinizi sıkın ve sabredin! dediler. Sâd sûresinde bu husus şöyle anlatılır:

"İlâhlarınıza sarılarak yürüyün! Dayanın! Sabredin! Zaten sizden istenen de budur."

(Sâd: 6)

Diyorlardı. Eğer siz İlâhlarınıza sabreder, İlâhlarınıza sıkı tutunursanız bu peygamberin size yapabileceği bir şey yoktur, diyorlardı. Ve gerçekten de "Ben dedemi şu putun önünde secde ederken buldum. Ey Muhammed, ne yaparsan yap, beni dedemin yolundan çeviremezsin!" diyerek putuna sabredip sıkı tutunan Ebu Cehil'e Allah'ın Rasûlü hiç bir şey yapamıyordu.

Bugün de aman İlâhlarınıza sahip çıkın! Aman demokrasiye sahip olun! Aman laiklik elden gidiyor! teraneleri atanların niyetleri de galiba budur. Hocalarının yolunu takip ediyor adamlar. Onların İlâhlarına sarılıp sabrettikleri kadar keşke bugün müslümanlar da kendi İlâhlarına, İlâhlarının kitabına sarılmayı bir becerebilselerdi, tüm dünya düşman olsa bile kimsenin yapabileceği bir şey kalmayacaktı onlara. Dünya üstlerine gelse imanlarında sarsamayacaktı onları.

Zaten sizden istenen de budur! Siz ilahlarınıza iyi tutunur ve yolunuza devam ederseniz bu peygamberin size yapabileceği hiç bir şey yoktur diyorlardı. Sabırlı olmak demek bıkmamak, usanmamak demektir. On yıldır namaz kılıyorum! Yeter artık dememek sabırdır. On yıldır içki içmiyorum! Yeter artık bu kadar dememek sabırdır. İbâdetten bıkmamaya, günahtan kaçınmaya devam etmek sabırdır. Allah'ın nasıl isterse bizi öylece imtihan ettiğine, edeceğine, gönderilen sorular istikâmetinde Allah'a kulluk etme şuurunun devamına da sabır diyoruz. Bazen yangınla, bazen hastalıkla, bazen zenginlik, bazen fakirlikle, Rabbimizin bizi nasıl isterse öylece imtihan edeceğine iman etmek, sabırdır. Bazen müslümanların zafiyetleriyle, bazen kâfirlerin gücüyle, bazen zaferle, bazen yenilgiyle, bazen Bedir'le, bazen Uhud-la imtihan eder Allah. Biz de o konuda sabredeceğiz. Yâni o konuda nasıl kulluk etmemizi istiyorsa öylece kulluk edeceğiz. Sabır, insanın vücudundaki baş mesabesindedir. Başı olmayan bir bedenden nasıl ki hayır beklenmezse, sabrın kontrolünde olmayan bir imanda da bilelim ki, hayır yoktur. Sabır çok önemlidir İslâm'da:

"İnnallahe mea'ssabirin" denirken ***"İnnallahe meal-musallin"***

Denmediğini görüyoruz. Yâni Allah namaz kılanlarla beraberdir denmezken, Allah sabredenlerle beraberdir dendiğini görüyoruz. Çünkü sabır, namazdan da şümullüdür. Zira namaz kılabilmenin, bunları yapabilmenin yolu da sabırdan geçer. Namaza sabredecek ki kişi, namazı kılabilsin. Zekâta sabredecek ki, verebilsin. Sabır önemlidir. Kulluğa sabır, her şart altında kulluğu sürdürmeye sabır, şeytana ve şeytan taraftarlarına uymamaya sabır. Günahlara düşmemeye, nefsin arzularına kanmamaya sabır gibi.

Evet namazla ve sabırla Allah'tan sürekli yardım isteyeceğiz. Çünkü her ân şeytanla karşı karşıya bir hayat yaşıyoruz. Üstelik şeytanın tüm yardımcıları da bizi çepeçevre kuşatmışlardır.

Şeytanın sıkıntıları, şeytan dostlarının ürettiği sıkıntılar, dünyanın tabîi sıkıntıları, bir de müslümanlıklarının farkında olmadan yaşayan müslümanlardan gelecek sıkıntılar bizi bunaltacak noktaya geldiği zaman başka da çaremiz yoktur. Tüm bu aleyhte şartlara rağmen yine de müslüman kalabilme bilinciyle Rabbimizden yardım isteyeceğiz. Sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyeceğiz.

Namazla ve sabırla Allah'tan yardım dileyin, ama:
"Gerçi bu namaz nefislere pek ağır gelir. Ancak haşiûn olanlar bunun dışındadır"

Ama bu sizin Allah'tan yardım isteyeceğiniz namaz, gerçekten çok ağır ve zor bir konudur. Allah'a bağlanmanın özünü kavrayama-mış, Allah'ın ulûhiyeti ve rubûbiyeti karşısında tam teslimiyet gösterememiş insanlara namaz ağır gelir, zor gelir. Lâkin huşû erbabı için zor değildir namaz. Yâni kalpleri Allah'ı ve Allah'ın âyetlerini anmakla yumuşamış, Allah'ı ve Allah'ın âyetlerini hatırlamaktan zevk alan huşû sahipleri için zor gelmez.

Namaz demek ki, Allah'tan yardım isteme konusuymuş. Ebu Dâvûd'un rivâyetinde şöyle buyurulur:

"Allah'ın Resûlü ne zaman bir şeye üzülürse hemen namaza dururdu."

Bir başka rivâyette de hadîseler onu üzüp, bitkin hale getirince:

"Bizi serinlet ey Bilal!"

Yâni bir ezan oku ey Bilal! Bir namaza duralım da rahatlayalım buyururdu. İbni Cerir rivâyet eder: Allah'ın Resûlü karnı ağrıyan bir adam gördü de ona şöyle buyurdu: ***"Kalk namaz kıl! Çünkü onun şifası namazdır"*** Buyurdu. Yine rivâyet edilir ki İbni Ab-bas'a kardeşinin vefat haberi verilince önce istirca etti, sonra da hemen bir kenara çekilip iki rekat namaz kıldı. Böyle bir durumda Allah'tan yadım dilemeyi ihmâl etmedi. Namazla Allah'tan yardım dilemek.

Öyleyse biz de öyle bir namaz kılalım ki, Allah bize yardım etsin anlamına gelecektir bu. Yâni Allah'ın yardımını celp edecek bir namaz kılmalıyız. Eh ben namaz kıldım. Ya Rabbi hani bana beş bin lira verecektin! Olmayacağına göre, namazın bizzat kendisi yardımın gereğidir. Yardımın anahtarıdır yâni. Bir de peygamberimiz diyor ki; namazla Allah'tan şifa isteyin! Demek ki şifa konusunda da yardım namazla olabilecek, namazla istenebilecektir. Artık ne tür bir şifadır bu? Sosyal dertlere mi? Bedenî dertlere mi? Ailevî dertlere mi? Bunları erbab-ı namaz bilir diyoruz.

Herhalde Allah'ın istediği biçimde bir hayat süren adam, acıları da pek o kadar duymayacaktır. Meselâ şu anda Bosna'dakiler veya Çeçenistan'dakiler eminim bizden daha rahatlar. Bazen kolu gidiyor, bazen ayağı kopuyor, bazen arkadaşı ölüyor gözünün önünde ama adam hiç tınmıyor bile. Niye? Belki de o ortamı daha bir yakın görüyor ve yaşıyor da ondan. E şimdi namaz demek kişinin Allah'la beraberliği demek olunca, elbette Allah'tan yardım dilemesi de, şifa dilemesi de mümkün olacaktır.

Bir de bildiğimiz namaz ***"Ta'lim-i mesele"*** olan Fâtiha ile Allah'tan yardım dileme makamıdır. Hani günde kırk defa:
"Ya Rabbi sadece sana kulluk eder ve sadece senden yardım isteriz!"
(Fâtiha: 5)

Ya Rabbi tüm hayatımda sadece senin kulun olacağım! Sadece seni dinleyecek ve sadece senin git dediğin yere gideceğim! Boynumdaki ipin ucunu sadece senin eline vereceğim! Ama bu gerçekten çok zor bir şeydir. Beni senden koparıp kendilerine kulluğa ça-ğıran binlerce sahte Rabler var. Bu konuda da yardımı senden bek-liyorum! Bana yardım et Allah'ım! diye Allah'tan yardım isteme maka-mıdır namaz. Namaz kılmayan bir adam, yâni bu duayla günde en az kırk defa Allah'a iltica etmeyen bir adamın tüm hayatı bozuk demektir. Neden? Çünkü Allah ona yardım etmeyecek demektir. Allah'tan yardım istemediği için Allah'ın kendisine yardım etmediği kişi zekâtı da veremeyecektir, orucu da tutamayacaktır, müslümanca bir hayata da muvaffak olamayacaktır.

Sabırla ve namazla Allah'tan yardım isteyin! Ama bilesiniz ki bu namaz, gerçekten zordur, ama haşyet duyanlar müstesna. Haşiun olanlar müstesna. Peki kimmiş bu haşiûn? Bundan sonra Cenab-ı Hak haşiûnun kim olduğunu anlatacak:
46: "Onlar öyle kimselerdir ki, her ân Rablerine kavuşacaklarını ve ona döneceklerini bilirler."

Bu kişi her ân Allah'la karşı karşıya gelivereceğine inanan kişidir. Hani bir şehre gidersiniz de orada çok sevdiğiniz bir arkadaşınız olur. Yıllardır görüşmediğiniz, ama görüşebilmek için can attığınız bir arkadaşınız var o şehirde. Günün birinde o şehre gittiğiniz zaman her köşeyi dönüşünüzde onunla karşılaşıverecek gibi olursunuz değil mi? Ha şu köşeyi dönerken, ha bu sokaktan geçerken karşınıza çıktı çıkacak gibi beklersiniz değil mi onu? İşte burada anlatılan haşiûn mü'-minler de Allah'la ha karşılaştılar, ha karşılaşıverecekler. Allah'la her ân karşı karşıya gelivereceklerine inanan insanlarmış bunlar. Her ân Rablerinin huzuruna çıkacaklarının bilincinde olan insanlarmış bunlar.

Buradaki zan, iman mânâsına gelen bir zandır. Halbuki Türk-çe'deki zan biraz bundan farklı. Zannederim şöyle, zannederim böyle, şeklindeki ihtimal zannı değildir bu. Yâni kişinin kesin olduğuna inan-dığı bir şey. Meselâ kapıdan çıkarken zannederim babamla karşıla-şacağım gibi bir zan düşünün. İşte Allah'la karşı karşıya geliverecĕği zannı taşıyan insan. Allah'la ha karşılaştım! Ha karşılaşacağım! Zannı içinde, ümidi içinde bulunan insan. Nasıl yâni? Adam kapıdan çıkar-ken Allah'la karşı karşıya geliverecĕği zannında, müşteriyle beraber olunca, kadın elini uzatınca, ya da yemek yerken, ya da yatarken, ya da kalkarken, yerken, içerken. Yâni hayatının her bir biriminde, za-man ve mekân diliminin her kesiştiği noktada, her halükârda Allah'la karşı karşıya geliverecĕği zannında yaşayan insanlar. Yaşadığı hayatın her bir saniyesinde Allah kontrolü altında olduğunun, yaptıklarının tümünü Allah'ın gördüğünün şuurunda olan insanlar. Her ân ölüvereceği ve Rabbinin huzuruna çıkıvereceğinin bilincinde bir hayat yaşayanlar.

İşte bunlara, böyle yaşayan insanlara namaz kolay gelirmiş. Peki ne anlıyoruz bundan? Yâni ne demektir bu? Anlayabildiğimiz kadarıyla bu ölüm demektir. Yâni bu insanlar şöyle yaşarlarmış: Ha şim-di ölüyorum, ha biraz sonra ölüyorum! Ha şu köşeyi dönerken, ha bu lokmayı yutarken, ha bu sözü bitirmeden öleceğim! Zannıyla yaşa-maktır bu. Kesin bilgi değildir bu. Hem kesin, hem de öyle değil, bir zandır yâni. Hâkka sûresinde de var bu zan, ama orada da iman mânâsına kullanılmış: Kıyamet günü, hesap kitap dönemi, kitabını eline alan mü'min şöyle diyecektir:

"Ben zaten böyle bir hesap ve kitapla karşı karşıya geleceğimi zannediyordum!"
(Hâkka: 20)

Diyecek. Yâni kesinlikle böyle bir günle karşı karşıya geleceğimi biliyordum! Ben bugünün bilinci içinde yaşıyordum. Bugün ha geldi ha gelecek, bunun bekleyişi ve şuuru içindeydim. Bunun zannı içindeydim. Nasıl bir zan yâni? Halbuki Türkçe'deki şüphe anlamına gelen bir zan, insanı cennete götürmez.

Buradaki zan, şüphe anlamına gelmez. Efendim hadisler zan ifade eder. Öyleyse zanla da amel edilmez. Haber-i vahid zan ifade eder, binaenaleyh onunla amel edilmez! O kadar boş bir laf ki, bakın Allah zannı böyle kullanıyor. Kraldan fazla kralcı kesilmenin anlamı yoktur.

Veya bunu gerçekten bir zan anlamına anlarsak o zaman şöyle diyeceğiz: Âhirete hazırlık yapmak, âhiret konusunda dikkatli davranmak için sadece bir zan bile yeterlidir. Zira bugün insanlar bir zan ile de olsa gelebilecek ciddi bir zararı önleyebilmek için, zanla bile olsa gelebilecek bir tehlikenin önüne geçebilmek için nasıl harekete geçiyor, nasıl tedbirler almaya çalışıyor değil mi?

Halbuki kesin bir bil-gisi yok adamın, sadece bir tehlikenin yaklaştığını zannediyor, o kadar. İşte âhiret konusunda da hazırlık yapıp bu konuda tedbirler almanız için bir zan bile yeterlidir deniyor.

Bundan sonra yine İsrâil oğullarına hitap ederek şöyle buyurur Rabbimiz: Anladınız mı ey Beni İsrâil? Ey Yakup çocukları! Ey Yakup'un çocuğu olma şerefine erenler!

47:"Sizin üzerinizdeki nîmetlerimi hatırlayın ki, sizi âlemler üzerine tafdıyl etmiştik."

Yâni bütün âlemlerden daha faziletli kılmıştık sizi! Peki nasıl olmuştu bu? İsrâil oğullarının bütün insanlardan üstün kılınmaları, sınıfsal bir üstünlük değildir. Kişisel bir değer kazanmaları anlamına değildir bunun mânâsı. Bu üstünlük onların nîmetler yönünden üstün kılınmalarıydı. Allah onları nîmetlere boğmuştu. Ama nîmet, nîmet verilenler açısından bir üstünlük sebebi değil ki!

Meselâ şimdi farz edin ki birine el verilmiş, ötekisine verilme-miş, çolak yaratılmış. Hangisi üstün bunun? Allah'ın kendisine el verip öyle imtihan ettiği insan mı üstün? Yoksa Allah'ın el vermeyip çolak imtihan ettiği insan mı üstün? Veya Allah'ın kendisine bolca mal verip imtihan ettiği insan mı üstün, yoksa Allah'ın mal vermeyip fakirlikle imtihan ettiği insan mı üstün? Aslında ne o üs-tün, ne de beriki alçaktır. Bunların hepsi imtihan konusudur. Allah birini malla imtihan ediyor, ötekisini de malsız imtihan ediyor. Kimin üstün, kimin alçak olduğu yarın belli olacak.

Allah, İsrâil oğullarını nîmetlere gark ediyordu. Neden? Herkesten daha çok şükretsinler, herkesten daha fazla itaat etsinler, herkesten daha çok takvalı olsunlar diye bütün bu nîmetleri veriyordu Allah onlara. Herkesten daha çok peygamber gönderiyordu bunlara Allah. Peş peşe bir peygamberler silsilesi gönderdi Allah bunlara: İshak, Yakup, Yusuf, Eyyub, Şuayb, Harun, Dâvûd, Sü-leyman, İlyas, Mûsâ, İsa aleyhimusselâm hepsi bunlara geldi. Böylece İsrâil oğulları kendi dönemlerinde çağdaşları içinde en faziletliydiler denmiş.

Demek ki kitap, Peygamberlik ve hükümranlık vererek üstün kılmıştı Allan onları. Köle iken devlet kurmak, Firavun'un esaretinden ve zulmünden kurtulmak türünde nîmetlerde bulunmuştu Allah onlara. Veya çölde bıldırcın eti ve kudret helvasıyla beslemek türünden, bulutla gölgelendirmek türünden nimetler sunmuştu Rabbimiz onlara.

Ama şurası hiçbir zaman unutulmamalıdır ki; onların bu üstün kılınıp âlemlere tafdıyl edilişleri, Allah'ın onlara lütfettiği hilafet vasfını korumaları ile kayıtlıdır. Yâni böyle ilelebet üstün olacak değillerdi bunlar. Bu hilafete sahip

oldukları müddetçe bu geçerliydi. Allah'a Allah'ın istediği gibi kulluktan uzaklaşıp, Allah'ın kendilerinden istediği bu Hilafet vasıflarını kaybettikleri andan itibaren Rabbimiz bu nîmetlerin tamamını ellerinden alıverecekti.

Halbuki bunlar sonradan İlâhî emirleri çiğnemeleri, Peygamberlerine isyan etmeleri, Peygamberlerini öldürmeleri, Allah'a verdik-leri ahitlerini bozmaları, hilafete sırt dönmeleri neticesinde bu üstün-lükleri de tarihe karışıp gitmiştir. Üstelik Cenab-ı Hak artık onlara karşı hükmünün lânet olduğunu, gazaba, zillet ve meskenete müstehak olduklarını ilan etmiştir..

Sanki bu âyet: Ey yahudiler! Bir zamanlar atalarınıza verilen bu imkânları, bu nîmetleri yeniden elde etmek istiyorsanız şunu çok iyi bilmek zorundasınız: Liyakatsizliğiniz sebebiyle, bana kulluktan uzaklaşmanız sebebiyle bu nîmet elinizden alınmıştır. Âlemlere karşı üstünlüğünüz bitmiştir. Bir zamanlar ona ehil iken size verdiğim bu nî-met şimdi de İslâm'da ve İslâm ümmetindedir. Eğer İslâm'a sahip çıkarsanız ona yeniden kavuşabilirsiniz! Eğer müslüman olursanız yeniden sizi bu nîmetlerime eriştireceğim çağrısında bulunur tüm yahu-dilere Rabbimiz.

Bir zamanlar sizler böyleydiniz. Hani o nîmeti ne yaptınız? Neden elden çıkardınız onu? Ne idiniz? Ne oldunuz? Bir düşünün! diyor sanki Rabbimiz. Peygamberliğin İsrâil oğullarından İsmail oğullarına intikali de onların bu şereflerinin ve liderliklerinin bittiğinin beyanıdır.

Kıble Kudüs'teki Mescid-i Aksa'dan Mekke'deki Mescid-i Haram'a dönünce anladılar ki, artık Kudüs'ün işi bitmiştir. Yâni Kudüs merkezli dinler artık yerini Mekke merkezli, Kâbe merkezli dine bırak-mıştır. Artık öyle anlayacağız. İslâm ümmeti için liderlik, hilafet, İsrâil oğulları için de kıyamete kadar horluk, hakirlik, zillet ve meskenet ya-zılmıştır.
Demek ki onların, İsrâil oğullarının âlemlere tafdıyl edilişi, kıyamete kadar ki âlemlere değil, sadece o döneme kadar ki âlemlere bir tafdıyl olmuş, sadece o döneme kadar ki insanlara karşı bir üstünlükmüş, anlıyoruz.

Tabi bizim için de geçerlidir bu. Eğer biz de o ahde vefalı davranmaz, o hilafete sadâkat göstermezsek; elbette Allah ona lâyık birilerini getirir ve bizim de defterimizi dürmeye her zaman kadirdir.

Öyleyse ey bunu anlayan yahudiler! Böyle geçmişe ait, atalarınıza verilen nîmetler sebebiyle üstün millet, üstün ırk yutturmacala-rıyla kendi kendinizi aldatmayın! Haksız yere iftihar edip durmayın! Bir zamanlar bizler âlemlere tafdıyl edilmiştik. Yeryüzünün en üstün toplumu kılınmıştık. İmamet bizdeydi, hilâfet bizdeydi, liderlik bizdeydi, kitap bizdeydi, ilim ve hikmet bizdeydi diye avunup durmayın. O bitti artık diyor Rabbimiz.

48:"Öyle bir günden sakının ve korunun ki; o gün kimse kimseye hiç bir şey veremeyecek! Kimseden şefaat kabul edilmeyecek, kimseden bedel alınmayacak, kimseye yardım da olunmayacaktır."

Kimsenin kimseye bir faydası olamayacak o gün! O gün ne fidye kabul edilecek, ne de kimseye yardım edilecek. Ne zorla, zorbayla kimse kimseye yardım edebilecek, ne de bir bedel ödeyerek.

Eğer bu yahudiler, şu ehl-i kitap şu andaki durumlarını değiştirip Allah'ın son kitabı Kur'an'a ve son Peygamberi Hz. Muhammed'e Aleyhisselâm tabi olmazlarsa tarihe mal olmuş bu üstünlükleri onlara hiç bir şey sağlamayacak! denilmektedir bu âyet-i kerîmede.

Mesuliyet ferdidir. Hesaplar şahsidir. O gün hiç kimse kimseyi kurtaramayacaktır. Esasen bu âyet İsrâil oğullarının bozulmalarına sebep olan, onların âhiret hakkındaki yanlış inanışlarını, bozuk itikatlarını anlatır. Onlar üstün ırka mensup oldukları için, büyük Peygamberlerin torunları oldukları için, ebedî kurtuluşa erdiklerine inanıyorlardı. İşte bu cesaret onları sorumluluk duygusundan uzaklaştırmış, Allah'ın emirlerine karşı duyarsız ve saygısız hale getirmiştir. Günahlara karşı onları daha da cesur hale getirmiştir.

Halbuki Allah bu konuyu çok güzel açıklamıştır:
"Hiç kimse diğerinin yükünü yüklenemez!"
(Fâtır: 18)
"O gün herkes kendi derdine düşmüştür!"
(Abese: 37)

"Babanın oğluna, oğulun da babaya hiç bir şey ödeyemeyeceği günden çok korkun!"
(Lokman: 33)

Ne zorla, zorbayla ne de kolaylıkla hiç kimse kimsenin başına gelecek olanları defedemez. Zorla defedemez; çünkü yardım yoktur o gün. Kolaylıkla da defedemez; çünkü şefaat da yok o gün. Ne karşılığını aynen vermek sûretiyle bir kurtuluş var, çünkü verecek karşılık yok; ne de başka bir şeyle ödemek mümkün, çünkü fidye de yoktur o gün..

Bundan sonra yine yahudileri, İslâm'a girmeleri konusunda tekrar tekrar tahrik eden nîmetlerin sayılmasına devam ediliyor. Bakın Rabbimiz buyurur. Bu uyarıdan sonra da hatırlayın nîmetlerimi diye nîmetlerin sayımına geçilecek. Ve iz, ve iz, diye nîmetler sayılmaya başlanacak.
49: "(Ey İsrâil oğulları) Hatırlayın ki sizi; Firavun hanedanından kurtarmıştık ki onlar, size azapların en kötüsünü reva görüyorlardı. Erkek

çocuklarınızı öldürüyor, kız çocuklarınızı da diri bırakıyorlardı (Hayasızlaştırıyor-lardı). İşte bu Rabbinizin büyük bir imtihanı idi."

İsrâil oğulları, Firavun'lar sisteminin egemenliğinde bir hayat yaşarlarken; Firavun oğulları, Firavun sistemi bu mus'taz'aflar takımının, bu köle takımının günün birinde güçlenip de kendilerinden hesap sorabilecek bir noktaya gelmelerinden korktuklarından dolayı onların doğan erkek çocuklarını öldürüyorlardı. Ama onlardan doğan bütün erkekleri öldürünce, bu defa işlerinde çalıştıracak insan kalmayınca da bazen bir yıl öldürüyorlarsa, bir yıl da canlı bırakıyorlardı. Canlı bıraktıklarını da köleleştiriyorlardı. Onları en ağır işlerde çalışmaya mecbur bırakıyorlardı. Ehram yapımı, inşaat işleri, tarla tapan işlerinde, hizmetçilik işlerinde çalıştırıyorlardı. Varlıklarının tek sebebi de işte buydu. Erkeklerinin kimileri öldürülüp kimileri de böyle ezilmeye mahkûm edilince de bu İsrâil oğullarının kadınları Firavun oğullarının elinde oyuncak durumuna düşüyordu. Onlara karşı ahlaksızlığın en çirkinlerini yapıyorlardı.

Acaba niye yapıyorlardı bunu? İsrâil oğullarının arasında uzun zamandan beri, ta İbrahim'den Aleyhisselâm bu yana bir söz dolaşıyordu. İsrâil oğullarının içinden bir Mûsâ çıkacak; bu Mûsâ onları kölelikten kurtaracak, Firavun'unun mülkünü, saltanatını yerle bir edecek. Zulüm üzerine bina edilen o sistemin defterini dürecek. İşte İsrâil oğullarının arasında yaygın olan bu söz zâlim Firavun'ların uykusunu kaçırıyor, akıllarını başlarından alıyor, ödlerini koparıyordu. Bunun gerçekleşmemesi, Mûsâ'nın gelmemesi ve sistemlerinin yıkılmaması için tedbir alıyorlardı. Bunun için de İsrâil oğullarından doğan bütün erkek çocuklarını öldürüyorlardı. Bunlardan birisi mutlaka Mûsâ'dır diye. Onların içinden bir Mûsâ gelmesin diye binlerce Mûsâ can veriyordu.

Burada sosyolojik bir tahlille diyoruz ki; tüm egemen güçler, yeryüzündeki tüm hâkim güçler, tüm müstekbirler, tüm sömürgeci ve zâlim güçler, yâni dünya üzerinde küfrü, şirki ayakta tutmaya devam eden tüm tâğutî güçler ezdikleri, sömürdükleri, kanını emdikleri toplulukların bir gün akıllarını başlarına alıp, tüm kelepçeleri ve prangaları çözüp kendilerinden hesap sormak üzere karşılarına dikileceklerini biliyorlardı. Biliyorlardı ki bir gün bu köleleştirdikleri insanlar uyanıp kendilerinden hesap soracaklar. Biliyorlardı ki bu yaptıkları zulümler, bu döktükleri kanlar yerde kalmayacaktır.

İşte bunu kesin bilen bu zalimler bu kaçınılmaz sünnetullah tan korkarak hafakanlı geceler ve korkulu rüyalarla bir ömür sürerler. Ha uyandılar, ha uyanacaklar. Zincirleri ha kırdılar ha kıracaklar. Silahlarına ha davrandılar ha davranacaklar diye ödleri kopmaktadır. Kesin bilirler ki bu köleler, bir gün uyanacak ve kendileri için hayat hakkı kalmayacaktır. Bir gün tüm bu zulümlerinin hesabını vermekle karşı karşıya geleceklerdir. Bu sosyolojik kuralı bildikleri için aman bu İsrâil oğulları bize kafa tutacak sayısal güce

ulaşmasınlar, bu nüfuza ulaşmasınlar diye onların doğan erkek çocuklarını öldürüyorlardı.

Ama bunu yaparken de şunu unutuyorlardı zâlim Firavun oğulları. Bu yasa Allah'ın yasasıydı. Yasayı koyan Allah'tı. Onların bu akıllara durgunluk veren tedbirleri takdiri bozamayacaktı. Onların bir hesapları varsa Allah'ın da bir hesabı vardı. Zulüm ilelebet yaşamaya-caktı. Ve daima mazlumlar, ezilenler, zulme uğrayanlar bir gün Allah'ın yardımıyla zâlimlerin hakkından geleceklerdi. Ve nitekim bakın Mûsâ gelmesin diye binlerce Mûsâ'nın kanına giren Firavun, bir gün Mûsâ'yı kendi kucağında, kendi sarayında buluverecekti.

Ve bu Mûsâ, kendisinin gelmemesi adına öldürülmüş Mûsâ-ların kanları kendi vücudunda timsalleşmiş olarak bir gün Firavun'un karşısına çıkıp hesap soracaktı. Ve sonunda yeryüzünün en güçlü devleti yerle bir olacaktı. Çünkü Allah desteğindeki bir mü'min, karşısında duran tüm dünya bile olsa ne ifade edebildi ki? İşte bunu hatırlatır Rabbimiz Mekke'nin bir avuç garibanlarına. Bunu hatırlatır Rab-bimiz yirminci asrın biz mus'taz'aflarına. Ey müslümanlar! En kötü şartlar altında bile olsanız üzülmeyin! İşte bu Allah sizinle beraberdir! Siz ona lâyık kullar olduktan sonra korkmayın, Allah size yardım edecektir! Müjdesini veriyordu.

Hem de bugün siyah dünyasıyla, Afrika ve Asya dünyasıyla müslümanların bulunduğu bölgelerde aynen dünkü Firavun oğullarının, İsrâil oğulları üzerinde uyguladıkları bir yöntemle Müslümanların çocuklarının öldürüldüğü, yeryüzünde oluk oluk müslüman kanının akıtıldığı, müslümanların köleleştirilip efendilerinin ülkelerinde en kötü şartlar altında çalıştırıldığı, müslüman ülkelerin servetlerinin efendi ülkelere aktarıldığı bir dönemde bu âyetiyle Allah, müslümanlara bu mesajı veriyordu. Ey müslümanlar! Üzülmeyin! Ümitlerini kaybetmeyin! Rabbinize güvenlerinizi yitirmeyin! Bakın İsrâil oğulları içinden çıkan bir Mûsâ tek başına Allah'ın yardımıyla Firavun'lar sistemini yerle bir edip toplumunu kölelikten kurtarmışsa, sizin içinizden çıkacak bir kurtarıcı da size izzet ve şerefinizi yeniden iade edecektir. Çünkü mülkün sahibi sadece Allah'tır. Onu kime vereceğini çok iyi bilmektedir. Elverir ki Rabbinizi, Rab olarak tanıyın; Rabbinizin kitabını yegâne çözüm bilip ona yönelin, diyordu.

Âyet aynı zamanda bugünün yahudilerine de şunu diyordu. Ey yahudiler! Hatırlasanıza bir zamanlar Rabbiniz size ne büyük lütuflarda bulundu. Sizi size zulmeden Firavu'nun elinden kurtardı. Firavun'un zulmü altında her şeyinizi kaybetmiş kölelerken sizi efendi yatı. Size sunduğu nîmetleriyle sizi âlemlere üstün getirdi. Bütün bunları size lütfeden Allah, bugün de Hayy dır, bugün de hayattadır. Ve şimdi de son elçisiyle size sesleniyor. Gelin küfrü ve inadı bırakın! O gün Mûsâ'yı sizin imdadınıza gönderen Allah, bugün de son elçisi

Hz. Muhammed'i Aleyhisselâm göndermiştir. Gelin bu son elçiye de iman edin. Bu son elçiye gönderdiğim kitabıma da iman edin.

Bugün dünkü Mûsâ yerinde olan, Mûsâ konumunda olan Mu-hammed'e Aleyhisselâma karşı dünkü Firavun oğullarının Mûsâ'ya karşı takındıkları tavırlarını takınmayın! Peygamber karşısında düşmanlarınız gibi davranmayın! Muhammed'e Aleyhisselâma karşı Firavun rolünü oynamaktan vazgeçin! Bir yanlışlık içindesiniz! Sanki dün Mısır'da sizi öldürenler İsmail oğullarıymış gibi şimdi müslüman-lardan intikam almaya çalışıyorsunuz! Ha bire müslüman kanı dökmeye, müslüman kemiği kırmaya çalışıyorsunuz! Hayrola dünkü Firavun'ların torunu mu zannediyorsunuz yoksa bu müslümanları? Halbuki o günkü Firavun'ların torunları, bugünkü müşrik batılılardır. Eğer bir intikam alacaksanız neden kâfirlerle hesaplaşmıyorsunuz da müslü-man kanı döküyor-sunuz? diyordu Rabbimiz.

Evet, tüm yeryüzü kâfirlerine de diyor ki bu âyetiyle Rabbimiz: Ey tüm yeryüzü kâfirleri! Mûsâ'lar gelmesin diye istediğiniz kadar tedbirler alın! İstediğiniz kadar aman Mûsâ'ları doğuracak müslüman kadınları aman bunların Mûsâ'lar doğuracak özelliklerini, namuslarını, iffetlerini bozalım da onlar Mûsâ'ları doğuramasınlar diye onları hayasızlaştırmaya çalışın. Aman bu tesettürlü kızları okullarımıza sokmayalım, aman bu İmam hatiplileri üniversite imtihanlarına almayalım, aman okullarımızın kapılarını sıkı kontrol edelim diye istediğiniz kadar tedbirler alın. Sizin bu tedbirleriniz asla Allah'ın takdirini değiştiremeyecektir. Firavun'u yıkacak Mûsâ, nasıl Firavun'un kucağında büyü-müşse, kendisini yıkacak Mûsâ nasıl ki kendi sarayında, kendi imkân-ları içinde büyümüşse, aldığı tedbir Allah'ın takdirini bozamamışsa, sizleri de sizlerin açtığınız mekteplerden çıkanlar, sizin imkânlarınız altında yetişenler yıkacaktır. Bu Allah'ın yeryüzünde değişmez yasasıdır. Gelin inat etmeyin. Gelin Allah'a savaş açmayın. Gelin Allah kullarına zulmetmeyin. Değilse siz bilirsiniz, bu halinizle sonunuzu hazırlıyorsunuz, diyor Rabbimiz.

Hatırlasanıza sizi Firavun ailesinin, Firavun sisteminin zulmün-den kurtarmıştık! Kim bu siz? Yâni burada sizi, sizi derken Rabbimiz kime hitap ediyor yâni? Peygamber dönemi yahudileriydi tabii bunlar. Yâni Rabbimizin Firavun zulmünden kurtardıkları, yıllar öncesinin İsrâil oğullarıydı; ama şu andaki hitap Peygamber dönemi yahudile-rineydi. Öyleyse bundan şunu anlıyoruz: Demek ki bir milletin ecda-dına yapılanlar, aynen kedilerine yapılmış gibidir. Ama şurası da unutulmamalıdır: Demek ki dün peygamber dönemi yahudilerine söylenen bu sözler nasıl onları ilgilendiriyorsa, bugün de bize söyleniyor, bizi ilgilendiriyor demektir. Öyleyse bu âyet bugün de bizi ilgilendiri-yor. Peki nasıl ilgilendiriyor bizi? Eğer biz de kurtulursak, biz de kurtulmuşsak bir şeylerden, bileceğiz ki; bilelim ki; bizi de Allah kurtardı olacaktır.

Sizi Firavun oğullarından kurtarmıştık ki; onlar azabın en kötüsünü sizin hissenize ayırıyordular. Oğullarınızı boğazlıyor, kızlarınızı hayasızlaştırıyordular. Veya oğullarınızı öldürüyorlar ama kızlarınıza hayat veriyordular. Yâni diri bırakıyorlardı onları. Birkaç anlamı var bunun:

1- Birinci anlamı: Onları hayasızlaştırıyorlardı. Kızlarınızı hayasızlaştırıyorlardı. Bakıyoruz bugün de Firavun karakterli sistemler mü'minlerin kızlarını hayasızlaştırmak için çırpınıyorlar. Dertleri bu adamların. Hayalıların bu toplumda kökünü kazıyalım ki, hayasızların hayasızlıkları anlaşılmasın! Örtülüleri yok edelim ki, örtüsüzlerin örtüsüzlüğü açığa çıkmasın! Dertleri bu adamların. Bunun içindir ki bin kişilik koskoca bir okulda iki tane örtülü kızca-ğızın örtüsüne tahammül edemiyor adamlar.

2- Ya da onları, sizin kızlarınızı, Firavun oğullarıyla karıştırıp evlendirmek sûretiyle onların nesillerini de Firavun oğullarının nesline katıyorlardı demek olacaktır.

3- Bir üçüncü anlamı da soy kırımın değişik bir uygulamasıdır bu. Kadınların, İsrâil oğullarının kadınlarının Rahimlerini yokluyorlardı. O günkü Firavun sitemi bunu yapıyordu. Çocuk alıyorlardı yâni çoğalmasınlar diye. Bugünküler de aynı şeyi yapıyorlar mü'minlerin kadınlarına. Aman bu müslümanlar çoğalmasınlar, güçlenip bize kafa tutacak duruma gelmesinler diye ellerinden gelen her şeyi yapmaya çalışıyorlar. Doğum kontrolü bilgilerini mü'minlerin yatak odalarına ka-dar ulaştırıp onların ne ekeceklerine, ne kadar ekeceklerine bile kendileri karar vermeye çalışıyorlar. Tüm dertleri aman bu köleler sayısal çoğunluğa ulaşıp ta biz efendilerinden döktükleri kanların hesabını soracak, bize kafa tutacak duruma gelmesinler.

4- Bunun bir dördüncü mânâsı da: Sizin kadınlarınıza utanılacak, haya edilecek şeyler yapıyorlardı. Kadınlarınıza çok çirkin şeyler yapıyorlardı anlamına gelecektir. Kadınlarınız Mûsâ'yı doğuracak özelliklerini kaybetsinler, namuslarını, iffetlerini yitirsinler diye onlara utanılacak şeyler yapıyordular. Haya damarlarını çatlatacak şeyler yapmaya zorluyordular onları. İnançlarına ters düşecek şeyler yapmaya zorluyorlardı.

5- Bilebildiğimiz bir beşinci mânâsı da: Erkeklerinizi öldürüyor kadınlarınızı diri bırakıyorlardı. Ekonomik yönden erkeklerinizi öldürüyorlar, kadınlarınıza ekonomik imkânlar sağlamak sûretiyle ailelerin dengesini bozuyorlardı. Erkeklerinizi alçaltıp kadınlarınızı yükseltme-ye çalışarak ailelerin dengesini bozmaya çalışıyorlardı. Bugün de öyledir. Bugün de kadını ön plana çıkarıp erkekleri öldürmek istiyorlar. İşe alma konusu, kadın hakları gibi usullerle kadını toplumda ön plana çıkarıp, kadını ekonomik yönden ve siyasal yönden tahrik edip ailenin dengesini bozmaya çalışıyorlar.

6- Altıncı mânâsı da az evvel demeye çalışmıştım. Deniyor ki işte kâhinleri Firavun'a bunu anlatır veya işte Firavun bir rüya görür ve İsrâil oğullarından doğacak bir erkek çocuğun kendi zulmüne ve saltanatına son vereceği kararına varır. Ya da aslında rüya falan yoktur da zaten her zâlimin korkulu rüyasıdır bu. Her zâlim aslında bu işin farkındadır. Günün birinde zulmettiği bu mus'tazaf'ların uyanıp kendisinden hesap soracağının farkındadır her zâlim. Kesin bilmektedirler ki kanlarını emdiği, namuslarını kirlettiği, alın terlerini istismar ettiği bu insanlar, günün birinde dirilecek ve mutlaka kendisinden hesap soracaktır. Bunu anlayabilmek için rüya görmeye filan da gerek yoktur, müneccim olmaya da. Şu anda tüm dünya müstekbirlerinin korkulu rüyasıdır bu. Ha bugün uyandılar, ha yarın uyanacaklar, tüm müstekbirler bunu bekliyorlar. İşte Firavun da bu uyanışı geciktirebilmek için tedbirler alıyor, çareler düşünüyordu. Bunun için insan öldürüyordu.

Bildiğimiz kadarıyla bu iş tarihte iki kere olmuş. Biri Hz. Mûsâ henüz doğmadan önce olmuş, ikincisi de Hz. Mûsâ'nın doğumundan sonra olmuş. Birinde A'râf'ta:
Ötekisinde de burada olduğu gibi:
İfadesi kullanılıyor. Biri gatele, diğeri ise zebeha yapmak. Öldürmek; ikisi de öldürmek ama biri kurşunla öldürmek, ötekisi de e-ğitimle öldürmek. Biri bizzat öldürmek ki, bu konuda 900,000 kişi öldürdüklerine dair rivâyetler var. Bilmiyorum, doğrusunu ancak Allah bilir. Yâni bu kadar çocuk öldürtmüş alçak.

Ama ötekisi de eğitim vasıtasıyla öldürmektir. Öldürebildikleri-ni öldürmüş, ikna edebildiklerini doğum kontrolü yutturmacaları ile da-ha doğmadan Rahimlerdeyken öldürtmüş, ama önünü alamayıp, her şeye rağmen doğanları da eğitimle öldürmüş. Uyguladığı vahiy kaçkını materyalist eğitimle öldürmüştür. İşte şu anda da çağdaş Firavun'lar aynısını yapıyorlar. Müslüman ülkelere karşı yoğunlaştırdıkları propagandalarla etkileri altına aldıkları nice müslümanlara çocuklarını daha dünyaya getirmeden ana rahimlerinde öldürtmekte, kaçırdıkla-rını da doğduktan sonra verdikleri İslâm dışı eğitimlerle yaşarken öl-dürmektedirler. Zira İslâm'ı, kitabı, peygamberi tanımadan bir hayat yaşayanlara ölü diyor Rabbimiz. İşte şehirlerimiz böyle ölülerle doludur.
İşte düşünün ey yahudiler! Sizi onun zulmünden kurtarmamız, İşte tüm bunlar, sizin için çok büyük bir imtihandı, çok büyük bir belâydı. Belâ; iptilâ, imtihan demektir, sınamak denemek demektir. Denemek iyilikle de olur, kötülükle de olur. Hatırlayın hele bir kim kurtardı sizi? Kim kaldırdı bu durumu sizden? Bir de şunu da hatırlayın:
50: "Hani hatırlasanıza! Sizi denizden karşıya geçirmiştik de Firavun oğullarını boğmuştuk. Üstelik siz bakıp duruyordunuz."

Bir olaydan başka bir konuya geçiverdi Rabbimiz. Şimdi de İsrâil oğullarına bir başka nîmetini, denizin yarılması nîmetini anlatacak. Ancak bu iki âyet arasında,

bu iki olay arasında daha pek çok olaylar gelişmiş. Bu olaylar Kur'an'ın değişik yerlerinde anlatılır. Mûsâ Aley-hisselâm uğraşmış, didinmiş, İsrâil oğullarını ikna etmek için çalışıp çırpınmış, uzun bir uğraş sonunda onları Mısır'ı terk edip Firavun'un zulmünden kaçmaya ikna etmiş, özetle söylüyorum onları Mısır'dan çıkarmış. Bir gece beraberlerinde Allah'ın peygamberi Mûsâ olduğu halde İsrâil oğulları Mısır'ı terk ederler. Ertesi sabah onların kaçtığını haber alan Firavun, hemen kentlerine haber salar ve çok büyük bir ordu hazırlar. Bu kölelerin gücü yoktur, biz ise düzenli ve kuvvetli bir orduyuz gururuyla hemen arkalarından harekete geçer.

Çünkü efendiler kölelerini asla kaybetmek istemezler. Bu a-damlar giderlerse bizim işlerimizi kim görecek? Onlarsız biz ne yaparız? Nasıl yaşarız? diyerek onları yakalamayı hedefler. Bir de onlar bi-zim kontrolümüzden çıkarlarsa, kendi başlarına kalırlarsa ne olur ne olmaz belki hürleşiverirler, belki özgürlüğü anlayıverirler diye onları takibe karar verir. Bir de Firavun'un korkusu şuydu: Bu adamlar kaçarlarken tekrar dönerler de Firavun'un zaten çökmekte olan sistemine hücum ederlerse Mûsâ ile beraber işimizi bitirirler, diye korkuyordu. Çünkü Firavun hayatı seven birisiydi, ölümü göze alamayacak kadar da korkaktı. İsrâil oğulları kendi kontrolü altında oldukları sürece ona hizmet edecekler ve ona karşı gelme cesaretini kesinlikle kendilerinde bulamayacaklardı. Zira Firavun'un sistemi, onları bu şekilde eğitiyordu. Ne olur ne olmaz, bu köleler Mûsâ ile bir süre baş başa kalırlar, vahyi tanırlar ve bilinçlenirlerse, geriye dönüp kendisinin işini bitirebilirlerdi.

İşte bu yüzden onları yakın takibe alması gerekiyordu. Bir hesabı vardı Firavun'un; ama Allah'ın da bir hesabı vardı ve o bunun farkında değildi. Tıpkı bugün dünya üzerindeki tüm Firavunî güçlerin müslümanları yakın takibe aldıkları gibi. Müslümanlar bugün tüm dün-yada kendilerine en yakın Firavunların yakın takibi altında bir hayat sürmektedirler. Müslümanlara egemen olan güçler müslümanları sürekli kontrolleri altında tutup, onların birlikte hareket ederek kendilerine karşı bir çıkış eyleminde bulunmamaları için, birleşmemeleri için tüm imkânlarını kullanmaktadırlar. Aynen o gün İsrâil oğullarının, Firavun oğulları tarafından yakın takibe alındıkları gibi.

Ama Allah'ın da bir hesabı vardı. İsrâil oğulları kaçıyordu. Bıktıkları, usandıkları kölelikten kaçıyorlardı. Özgürlük aramak için kaçıyorlardı. Mısır'da kölelik içinde bir hayat yaşamaktansa, çölde seve seve açlığı ve ölümü yudumlamak için kaçıyorlardı. Kölelerini kaybet-menin çılgınlığı içinde gözü dönmüş Firavun da onları takip ediyordu.

Yeryüzünün en büyük olayı cereyan ediyordu. Öyle bir an geldi ki akıllara durgunluk veren bir olay yaşandı. Firavun arkalarından yetişmişti. Önlerinde alabildiğine haşin bir deniz, arkalarında da azgın Firavun'un orduları. İsrâil

oğulları işte böyle bir kaos içindeydiler. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Ama Allah vardı. Mûsâ Aleyhisselâm onları teskin etmeye çalışıyordu. Korkmayın, Allah bizimle beraberdir! Diyordu. Allah buyurdu: Ey Mûsâ âsânı denize vur! Vurdu âsâsını denize ve o âsâ denizde kupkuru yollar oluşturuverdi. Ya bir yol, ya da on iki yol açıverdi. İsrâil oğulları karşıya geçtiler sağ sâlim. Arkalarından yeryüzünün en büyük gücü, yeryüzünün en büyük devleti komutanlarıyla, askerleriyle onlar da arkalarından o yola girdiler. Tam denizin ortalarına geldiklerinde denizin gemini, zimamını salıverdi Allah. Deniz eski haline geldi ve Firavun oğulları tümüyle denizin altına gömülüp hayata veda ettiler. Yeryüzünün en güçlü adamı, en müstekbir insanı Firavun,suda boğulurken şu sözü söylemekten kendini alamıyordu:

"İnandım ki İsrâil oğullarının iman ettiği Allah'tan başka İlâh yokmuş. Ben de müslümanlardanım!"

(Yunus: 90)

Gerçekten bugün, bu sözü tüm dünya müstekbirlerine duyur-mamız gerekmektedir. Tüm dünya Firavunlarına duyurmalıyız bu sözü. Ey müstekbirler! Ey kendilerinde güç kuvvet olduğunu zanneden zâlimler! Firavun'un söylediği bu sözü sizler ne zaman söyleyecek-siniz? Size hiç bir şey hatırlatmıyor mu bu söz? Ölürken mi söyleye-ceksiniz bunu? Ama Firavun'a fayda vermediği gibi, o zaman söyleyeceğiniz bu sözün size de hiçbir faydası olmayacaktır.

Diyor ki Firavun; "Ben inandım ki İsrâil oğullarının inandığı İlâhtan başka İlâh yoktur." Ama bunu ölürken söylüyordu hain. Halbuki şimdi inandım dediği İlâhın gönderdiği Mûsâ'yı dün öldürmeye çalışıyordu. Yıllarca o İlâhın dinini reddetmiş, o İlâhın gönderdiği peygam-beri reddetmiş, o İlâha inanan İsrâil oğullarına kan kusturmuş; kendini ülkesinin yegâne ilâhı olduğunu ilan etmişti. İşte kıyamete kadar gelecek nesiller içinde kendisine özenen, kendi yoluna imrenen, yeryüzünde Rabliğini iddia ederek Allah'a ve Allah'ın dinine savaş açan tüm Firavun taslaklarına bu sözleriyle şu mesajı veriyordu: Gelin ey beni taklit edenler! Benim düştüğüm yanlışa düşmeyin! Ben imanı son dönemime tehir etmiştim. Ama gördünüz ki o iman benden kabul edilmedi. Siz bunu önce-den anlayın da benim durumuma düşmeyin. Şimdiden hatalarınızdan dönüp müslümanlığınızı ilan edin diyordu.
Evet İsrâil oğullarına diyor ki Rabbimiz: Siz bakıp duruyordunuz da yapacağınız bir şey yoktu. Gücünüz de yetmiyordu bu işe. Sizin hesabınıza göre eğer onlar yetişseydi işinizi bitirecektiler. Korku içinde büzüşüp kalmıştınız. Ama bakın bu nîmetimi de hatırlayın! diyor Rabbimiz.

Peki bize ne diyor bu âyetler? Benim anlayabildiğim kadarıyla bu âyetler bize de şunu söylüyor: Yâni bugün bizim çocuklarımız da Firavun'un zulmüne rağmen karşıya geçebilmişlerse, firavunların kontrolüne rağmen dünyaya gelebilmişler

ve sağ kalabilmişlerse, bu doğum kontrolü yutturmacalarına rağmen analarınız sizi doğurabilmişse, doğumla sizlerin arasına koydukları engeller denizini yarıp karşıya geçebilmişseniz yâni doğabilmişseniz bunca Firavuni eğitim barikatlarına, eğitim çukurlarına rağmen bunca küfür ağlarına rağmen sizler ve çocuklarınız müslüman kalabilmişler ve şu anda kurtulabilmişlerse, bilelim ki bunu da Allah'tan başkası yapmış değildir.

Firavunların, Firavun sitemlerinin sizin önünüze koydukları bu engelleri, birer birer yarıp da sağ sâlim sizi karşı tarafa geçiren Allah'tır. Öyleyse bu âyet bize de diyor ki: Ey müslümanlar, sizi de Firavunların elinden kurtaran Benim. Sizi de bu Firavunî sistemlerin elinden kurtaran Rabbinize siz de hamd edin! Siz de, size olan nîmetlerimi hatırlayıp bana şükredin!

Size sunduğum bu nîmetlerime karşılık bana kulluk yapın! Siz de, size olan Rabbinizin nîmetlerini unutmayın! Ona, onun istediği şekilde teşekkür edin! Kul olun Rabbinize!

"Denizi yarıp sizi kurtarmış ve gözlerinizin önünde Firavun ailesini batırmıştık."

Sizi Firavun'dan kurtardık. Onunla sizin aranıza engel koyduk. Sizin için denizi yardık, sizi sağ sâlim karşıya geçirirken Firavun ve adamlarını orada helâk ettik. Maksat bununla sizin gönlünüze şifa ve cesaret vermekti. Size yardım eden, böylece sizi açıkça destekleyen Allah'ınıza dostça bakıp düşmanlarınıza karşı hor bakmanızı sağlamak içindi.

Denizin yarılıp İsrâil oğullarının kurtulduğu, Firavun ve adam-larının gözlerinin önünde boğuldukları o gün Aşure günüymüş. Bugün Hz. Mûsâ'nın ve İsrâil oğullarının Mısır'ı terk ettikleri ve denizin ya-rılarak Allah'ın onları kurtardığı gündür. Tarihi bilgilere göre Hz. Yusuf'un Mısır'a ilk girmesiyle, Hz. Mûsâ'nın Mısır'dan çıkışı arasında 400 yıl geçmiştir.

Ahmed İbni Hanbel'in Müsned'inde İbni Abbas'tan rivâyet edilir ki: Allah'ın Resûlü Medine'ye geldiğinde yahudiler o gün oruç tutuyorlardı, Allah'ın Resûlü de ben Mûsâ'yı sizden daha çok severim buyurarak oruç tutmuştur.

51:"Hani bir zamanlar Mûsâ ile kırk gece (Turda vahiy için) sözleşmiştik. Sonra onun arkasından siz buzağıyı İlâh edindiniz. Ve bu halinizle zâlimlerden oldunuz."

İsrâil oğulları denizi geçtikten sonra Sina çölünde dolaşmaya başladılar. Cenab-ı Hak Mûsâ Aleyhisselâm'ı Tûr'a davet etti. Rabbi-miz Mûsâ Aleyhisselâm'la görüşmek ve ona vahiy göndermek istedi. Oradaki hayatlarını düzenleyecek kitap indirmek istedi. Daha önce de bildiğimiz gibi Mûsâ Aleyhisselâm'ın Medyen dönemi bitip ailesiyle birlikte Mısır'a dönerken Rabbimiz ona suhuf

vermişti, şimdi de Tevrat verilecekti. Düşünebiliyor musunuz? Çölün ortasında bir dağın kenarında, Allah seçtiği kullarından birini huzuruna çağırıyor ve ona kendi bilgisini, Tevrat'ı indiriyor. Rabbimiz kullarından birini muhatap kabul ediyor ve onunla konuşmayı diliyor. Bundan daha büyük bir şeref olur mu? Peki siz de ister misiniz Rabbinizle konuşmayı? Siz de ister misiniz aynı şerefe yükselmeyi? Eğer bugün bizler de Kuran'ı okurken aynı duyguyla, aynı ruhla okursak inşallah bugün biz de Hz. Mûsâ'nın yükseldiği o mertebede olabiliriz. Çünkü Allah'ın kitabıyla, Allah'ın vahyiyle beraber olmak demek; Allah'la bizzat konuşmak demektir. Yâni bugün Allah'ın bizimle konuşması da elimizdeki bu kitapla gerçekleşecektir. Bu da bizim için en büyük bir şeref olacaktır. Tüm dünya sizin olsa bile bu şerefin yanında çok az kalacaktır. Bakın Allah buyurur ki:

Hani bir nîmetim daha vardı size ey yahudiler, onu da hatırla-yın! Mûsâ Aleyhisselâm, Allah'la kırk güne anlaşmıştı da Tur'a gitmiş-ti. Allah onu oraya çağırmıştı. O, oradayken; yanınızdan kısa bir süre ayrılıverdi diye siz, Mûsâ'yı tanıya tanıya, Rabbi bile bile, Mûsâ'nın neye gittiğini, niçin gittiğini, nereye gittiğini bile bile tuttunuz da ıcle taptınız, buzağıya taptınız. Evet, Mûsâ kısa bir dönem yanlarından ayrılır ayrılmaz, Firavun oğullarının zulmünden daha dün kurtulan bu adamlar hemen eski şirklerine dönüverdiler. Firavun oğullarının tanrılarından birisi de öküzdü. Hem Firavun'un kendisi tanrıydı, hem öküz tanrıydı; böyle karmaşa bir hayat yaşıyorlardı o dönemin insanlığı.

Evet sizler ey İsrâil oğulları, o zaman sizler sizi lütuflarına boğan Rabbinizi bırakıp hemen buzağıya tapınmaya başlamıştınız da:
"Zâlimlerden oldunuz!"

Veya zulmediyordunuz! Yâni farkındaydınız bu işin, ama yine de bile bile zulmettiniz! Olmaması gereken şeyi yaptınız! Olunmaması gereken konumda oldunuz. Kendinizi Rabbinize kulluk ortamından çıkardınız da puta tapınmaya başladınız.
52: "Sonra arkasından biz, sizi affettik de belki şükredersiniz diye size imkânlar vermiştik."
Hatırlasanıza! Niye unutuyorsunuz bunları! Yâni sizi kendi kendinize bırakmadık, sizi sürekli hak yola davet ettik.
Denizi geçtikten kısa bir süre sonra kitap vermek için Cenab-ı Hak Hz. Mûsâ'yı Tûr dağına çağırdı. Bu zaman Zilkade ayının başından Zilhicce ayının onuna kadar gündüzü ve gecesiyle beraber devam eden bir müddettir. İslâmî aylar gece ile başladığı için 40 gece denmiştir. Bu olaylar Mekkî sûrelerde detayı ile anlatıldığı için burada sadece hatırlatılmaktadır.

Bakın, bu adamlar Allah'ı biliyorlardı, Allah'ın gücünü görmüş-lerdi, Firavun'un zulmünü görmüşler, Allah'ın kendilerini onun zulmünden nasıl

kurtardığını görmüşler, denizin yarılıp kendilerinin sağ sâlim karşıya geçerlerken düşmanlarının nasıl boğulduklarını gözleriyle görmüşler.

Peygamberi tanımışlar, peygamberin ne için ve nereye gittiğini bilmişlerdi; ama yine de zâlimliklerini ortaya koyuyorlardı. Dediler ki; yahu nereye gitti bu Mûsâ? Eğer bir Allah aramaya gitmişse birlikte arasaydık! Bizler onun yokluğuna dayanamayız! Onsuz biz kime sığınacağız? Onsuz hayatımızı neyle dolduracağız? Olmaz, biz onsuz yapamayız, edemeyiz! Dediler ve yanlarındaki mücevherlerini eriterek buzağı şeklinde bir put yapıp Peygamberden boşalan hayatlarını onunla doldurmaya kalktılar. Allah, onları ineğe tapınmaktan kısa bir süre önce kurtardığı halde, onlar tekrar buzağıya dönerek zâlimlerden oldular.

Bir de üstelik bunlar ineğe de tapamıyorlardı. Çünkü Mısırdaki efendileri ineğe tapıyorlardı. Bunlar hâlâ köleliği içlerinde taşıdıkla-rından efendilerinin taptıklarına tapamıyorlar da ineğin küçüğüne yâni buzağıya tapınmaya çalışıyorlardı. Çünkü inek egemen güçlerin, efendilerinin tanrısıydı. Köleler ise daha küçüğüne tapabileceklerdi. Efendileri onları öyle eğitmişlerdi. Firavun'un eğitim sistemi bunu gerektiriyordu. Sizler kölesiniz denmişti kendilerine. Sizler az gelişmişsiniz, sizler güçsüzsünüz denmişti kendilerine yıllar yılı. Firavun'un eğitiminde yetişen bu insanlar hiçbir zaman efendilerine kafa tutma cesaretini kendilerinde bulamazlardı. Onların yaptıklarını yapma cesaretini de kendilerinde bulamazlardı. Onlar için hayat daima efendilerini taklit ve efendilerinin yolunda olmaktı. Efendilerinin yaşadıkları bir hayata yüz yıl sonra ulaşmak bile onlar için bir şerefti. Efendilerini yüz yıl geriden takip etmek bile şerefti onlar için.

İşte bundan dolayıdır ki efendilerinin kendilerini göremeyecekleri kadar onlardan uzaklaşmış olmalarına rağmen yine de aldıkları bu eğitimin etkisiyle, eh ne yapalım büyükler büyüğe tapar, biz küçükler de ancak ineğin küçüğüne tapabiliriz, diyorlardı.

Bir de dikkat ederseniz buzağı ziynet eşyasından yapılıyor. Bugün de bakıyoruz ziynet eşyalarının, altının, gümüşün, paranın putlaştırıldığını görüyoruz. İnsanlar bugün de bunlara tapınıyorlar âdeta. Ziynet esasen süs demektir. Dünyanın süsü ve ziyneti. Bugün de insanlar âdeta bunlara tapınıyorlar. Öyleyse biz de buna çok dikkat etmeliyiz. Dünya ve dünyanın süsü ve ziyneti olan şeyler hayatımızda putlaşmasın inşallah.

Peygamber kısa bir dönem aralarından ayrılınca hemen putlarına, putçuluklarına dönüverdiler. Elbette peygamberi yok farz eden bir toplumun bundan başka yapabileceği bir şey de yoktu. Meselâ bakın hıristiyanlarda Allah'ın peygamberi Hz. İsa'yı hayatlarından kovup o hale getirince rahat bir nefes alabildiler. İsa için Allah dediler, Allah'ın oğlu dediler, yarı Allah, yarı insan, Allah'la insan karışımı bir varlık dediler ve sonunda rahat bir nefes alma imkânını elde ettiler.

Allah, insan, yarı Allah yarı insan karışımı bir varlık, bu bize örnek olamaz! Biz onun gibi olamayız! dediler ve ondan kurtuluverdiler.

53: "Bir de yine şunu da hatırlayın ki, biz Mûsâ'ya kitap (Tevrat) ve Furkân'ı verdik."

Tevrat'ı ve Furkân'ı verdik. Hakkı bâtılı birbirinden ayırdeden, hakla bâtılı fark ettiren Furkân'ı verdik. Buradaki kitaptan maksat Tevrat'tır. Ama bir de Furkân verdik diyor Rabbimiz. Bu, ya Kur'an'ın olduğu gibi Tevrat'ın da sıfatıdır. Tevrat gibi Kur'an'ın bir özelliği de budur. Kur'an hakla bâtılı fark ettirir. Tevrat da öyleymiş. Kitapla bakıverdi mi insanlar hemen hakkı, bâtılı fark ediverirler. Hak ve bâtıl ayan beyan gözlerinin önünde belirir, belirginleşiverir. Ya da buradaki Furkân Yed-i Beyza ve âsâ gibi mûcizeleridir. Veya Mûsâ Aleyhisselâm'a verilen bir zaferdir, anlamına gelebilecektir.

Bir de Hz. Mûsâ'ya ayrıca suhuf verildiğini biliyoruz. Furkân: 1- Fark eden, ayıran anlamınadır. Kur'an'ın bir adı da Furkân'dır. Yâni hakkı bâtıldan, bâtılı haktan ayıran demektir.

2- Bir de fark ettiren anlamınadır. Kitap kişiye yolunu fark ettirir, hayatını fark ettirir. Kitapla beraber olan kişi hayatındaki tüm bozuklukları, tüm şirkleri, tüm bozuk düzenlikleri fark ediverir. Kitabın böyle fark ettirici ve ayırıcı bir özelliği vardır.

"Ta ki böylece hidâyet bulursunuz."

Yol bulursunuz, Allah'ın dediği yerde olursunuz, diye yapmıştık bunu. Hani hatırlayın, siz zulmetmiştiniz de kendinize, bu buzağıya tapmaktan dolayı da onun affı için Mûsâ demişti ki size:

54:"O zaman Mûsâ kavmine şöyle demişti: "Ey kavmim, siz buzağıyı İlâh edinmekle gerçekten kendinize zulmettiniz. Hemen yaratanınıza tevbe edin ve birbirinizi öldürün işte bu yaratanınız katında sizin için daha hayırlıdır."

Ey kavmim! Haydi Allah'a tevbe edin! Yaratıcınıza dönün! Allah'ın dediğini dinleyin! O size diyor ki: Birbirinizi öldürün! Birbirinizi öldürün!
Bununla ilgili tefsirlerde şu bilgiler verilmiştir:

1- Herkes kendi kendisini öldürsün. Yâni herkes intihar etsin. Herkes kendi kendisini öldürsün.

2- Herkes kendi nefsini öldürsün. Öyle bir öldürün ki nefislerinizi, bir daha böyle gurura, kibre kapılmasın nefisleriniz. Nefislerin öldürülmesi isteniyor burada denmiş. Yâni bu tür isyanları emreden nefislerin ıslahı isteniyor denmiş. Islah-ı nefs edin buyuruluyor denmiş.

3- Birbirinizi öldürün! demektir bunun mânâsı demişler. Gü-nahsızlar günah işleyenleri öldürsün. İçinizdeki puta tapınmayan mu-vahhidler putçuları öldürerek temizlesinler şeklinde anlayanlar olmuş. Acaba Rabbimizin bu âyetini nasıl anlayacağız?

Meselâ şimdi şu arkadaş geldi ve bize ne yapıyorsunuz? dedi. Biz de dedik ki işte okuyoruz, çalışıyoruz dedik. Bu arkadaş bize: İyi iyi, çok iyi böylece birbirinizi yetiştirin! dese. Ya da kendinizi yetiştirin! dese. Ne demek bu? Yâni sen kendini yetiştir, sen de kendini demek değildir bu. Ya ne demektir? Bu söz birbirinizi yetiştirin! demektir. Bu-na âyetten de örnek var: Bakın bir âyetinde Allah buyurur ki:
"Evlerinize girdiğiniz vakit nefislerinize selâm veriniz."
(Nur: 61)

Buradaki "Alâ enfüsi küm" den kasıt kendinize selâm verin demektir. Kendi kendinize değil tabii. Birbirinize selâm verin demektir bu. Öyle olunca, bu: Kendi kendinizi öldürün! demek değildir. Yâni intihar edin! demek değildir. Zira bakıyoruz bu hadîseden sonra kimse intihar etmemiş. Bunu biliyoruz.

Nefsinizi öldürün! Yâni nefislerinizi öldürün! demek de pek hoş gelmiyor. Yâni böyle insanda bir nefis var, bir de işte insanın kendisi var. Nefsini öldüreceksin; ama kendin yaşayacaksın demek de olmaz. Çünkü İslâm'da böyle bir şey yoktur. İslâm'da nefis, insanın bizzat kendisi demektir. Şu bedenle ruhun bileşkesi olan insanın bizzat kendisine İslâm'da nefis denir. Çünkü:
"Her nefis ölecektir, ölümü tadacaktır ve sonunda bize döneceksiniz."
(Ankebût: 57)

Âyeti de bunu anlatır. Yâni insanda bir nefis var, bir de onun kendisi var, insanın kendisi ölmeyecek de onun nefsi ölecektir diyemeyeceğimize göre, mânâ öyle de değildir. Peki nedir? Nefis insanın bizzat kendisi demektir. Kişinin kendisi demektir. Arapça şekliyle söylersek:

"Gultü li nefsi"

Ben nefsime dedim değil de, ben kendime dedim; yâni kendim kendime dedim ki demektir. Nefis insanın bizzat kendisi demektir. Yâ-ni nefis kişi demektir, şahıs demektir. Buna göre:
Birbirinizi öldürün! anlamına gelecektir bu. Bundan biliyoruz ki, her günahın tevbesi kendi cinsindendir. Her günahın tevbesi, o günahla doğru orantılıdır. Allah'ı bırakıp ta buzağıya tapınmanın cezası veya tevbesi de bunu yapan insanların öldürülmesidir. Bu insanların ölümle karşı karşıya gelerek şirk pisliğinden temizlenip Allah'ın rızasına ulaşmasıdır. Meselâ bile bile oruç yiyen

bir adamın cezası, o cinsten altmış gün oruç tutmaktır. Ama hastalıktan dolayı oruç yiyen kişinin cezası da bir gündür.

İşte bu ceza da şirke düşmenin cezasıdır ki, eğer o kişi tevbe edecekse, o kişinin cezası ölümdür. Peki nasıl oldu bu iş? O Icle, buzağıya tapanları tapmayanlar öldürdüler olmuştur. Öyle rivâyetler var. Allah'ın lütfuna bakın ki, o buzağıya tapanları tapmayanlar öldürecek, şirke düşenleri şirke düşmeyenler öldürecek ve onların öldürülmesiyle birlikte hem toplum temizlenecek, hem toplumdaki yamuklar temizlenecek, hem onları engellemek konusunda zaaf gösterenler öldürme azabıyla karşı karşıya kalarak temizlenecekler. Yâni hem bu öldürülenler kâfir olarak ölmeyecekler, bu öldürülme işi onların tevbeleri olacak, hem de böyle günah işleyen akrabalarını öldürmek zorunda kalan müslümanlar onları engelleme görevlerindeki ihmâllerinin bedelini ödeyerek tevbe etmiş olacaktır. Böylece her iki tarafın da, günahkarların da, onları bu işten engellemeleri gerekirken bu görevlerini yapmayanların da cennete gitmeleri mümkün olacaktı.

Bilebildiğimiz kadarıyla Hz. Mûsâ buzağıya tapmayanlara; bu puta tapanları öldürün! diye emir verir. İbni Abbas der ki: Buzağıya tapınmayanlar ellerine kılıçlarını alıp ayağa kalktılar. Üzerlerine şiddetli bir karanlık çöktü. Onların aralarına dalmışlar ve önlerine gelen herkesi öldürüyorlardı. Babaları, anaları, kardeşleri, çocukları kim olursa olsun önlerine gelen herkesi öldürüyorlardı. Sonra Hz. Mûsâ işaret etti ve bıraktılar. Bu hadîsede ölenlerin sayısı yetmiş bini bulmuştu. Böylece ölenlerin de öldürenlerin de tevbeleri kabul ediliyordu.

Bir gruba ölüm cezası, öbür gruba da kardeşlerini öldürme azabı tattırılmıştı. Çünkü berikiler de onları bu işten vazgeçirme konusunda zaaf göstermişlerdi. Ölmek kadar öldürmek de zordur. Her iki grup da böylece cezalarını çekmiş oldular.

Birileri ölümü tadıyordu, ama berikiler de kendi kardeşlerini, kendi babalarını öldürme azabıyla karşı karşıya kalıyorlardı. Böylece her iki gruba da bu azap tattırılarak affa mazhar olma imkânı lütfedilmiştir.

Üstelik bunların arasında bulunan Hz. Harun'un ısrarla bu işten vazgeçmeleri konusundaki uyarılarına aldırış etmeyen bu isyankârların elbette böyle ciddi bir biçimde cezalandırılmaları gerekiyordu, Cenab-ı Hak da öyle yaptı. Öldürdükçe öldürmüşler. Allah'ın emriyle Hz Mûsâ: Tamam yeter buyuruncaya kadar.
"Bu sizin için daha hayırlıdır Allah katında."

Bu sizin hakkınızda daha hayırlı da Allah onun için bu cezayı size verdi. Toplumda suçlular, suçsuzları da saptırıp kendileri gibi yapmasınlar diye Allah bu cezayı veriyordu. Dönün Allah'a, O Allah Tevvab'dır ve Rahim'dir. Demek

ki Allah'la çatışma noktasına gelecek kadar yoldan çıkmış bir toplumun bile temizlenme ve arınma yolları daima açıktır. Toplumlar bu noktaya düşebilirler. Allah'ı unutup başka şeylere tapınacak kadar alçalabilirler. Allah'la harbe tutuşurcasına bir kısım tâğutları ona eş ve ortak koşacak bir duruma gelebilirler.

Veya Allah kanunlarını bir tarafa atarak kendilerine egemen olan toplumların kanunlarını uygulama noktasına düşebilirler. Kendilerine egemen olan toplumların tanrılarından daha düşük tanrılara tapınacak hale gelebilirler. Ama bilelim ki ne yaparlarsa yapsınlar tevbe kapısı her zaman için açıktır onlar için. Yeniden Allah'a dönebilme, yeniden Allah'ın kitabına dönebilme imkânları her zaman mevcuttur. Böylece yeniden Allah'ın affına, Allah'ın merhametine ve nîmetlerine ulaşma imkânları olabilecektir.

Ayrıca Mûsâ'ya siz demiştiniz ki:
55:"Ey Mûsâ, biz Allah'ı açık açık görmedikçe sa-na asla inanmayız! Demiştiniz."
"Bunun üzerine siz bakıp dururken, sizi bir yıldırım çarpıvermişti."
56:"Böylece ölmüştünüz de bu ölümünüzden sonra sizi tekrar dirilttik."
"Belki siz şükredersiniz diye."

Bu adamların özellikleri aynen şu andaki bizim özelliklerimiz. Şu anda meselâ bakın adamın çocuğu elinden alınır, ses çıkarmaz. Kızı öldürülür, ses çıkarmaz. Oğlu mahvedilir, gene ses çıkarmaz. Ve bundan kendisini kurtaracak pozisyona adımını bile atmaz. Peygamberle bir an diyalogu kesilince, yâni peygamberi Tûr'a gidince kendisi kalır, yine putuna tapmaya başlar. Bakın Peygamberleri Mûsâ aley-hisselâm kısa bir dönem yanlarından ayrılıp Tura gidince kavmi şöyle demişlerdi:
"Mûsa bize dönünceye kadar biz bu buzağıya tapmakta devam etmekten asla ayrılmayacağız! Demişlerdi."
(Tâhâ: 91)

Peygamber azıcık yanlarından ayrıldı diye bunu yapmaya başlayıverdiler. Şimdiki insanlara da eğer peygamber modeli tanıtmaz-sak, onlar da kendi putlarına tapmaya devam edeceklerdir. Peygam-bersiz hayatlarını bir şeylerle doldurmaya devam edeceklerdir. Meselâ yemek yemede sünnet modelini öğrenmezse adam, elbette bir başkasının yemek yeme modelini onun yerine ikâme edecektir. Meselâ giyim kuşamda peygamber modelini bilmiyorsa, onun yerine bir başkasının giyim modelini benimseyecektir. Peygamberimizin böyle bir hadisini hatırlıyorum:

"Her sünnet ortadan kalkınca yerine bir bidat yerleşir."

Mecburdur adam çünkü. Yâni eşyanın tabiatı bunu gerektirir. Eğer bir konuda sünnet bilinmiyorsa, bilinmediği için de tabii olarak uygulamaya konulamıyorsa, elbette başka bir şey uygulamaya ko-nulacaktır. Kaçınılmazdır bu. Çünkü o hayatın vazgeçilmez bir unsurudur. O yoksa başka bir şey gündeme gelecektir. Çünkü öyle de olsa, böyle de olsa hayat devam etmektedir. O hayatı bir şeylerle doldurmak zorundayız. Hayatın o bölümünü dolduracak, düzenleyecek sünnet yoksa onun yerini bir başkasının sünneti, bir başkasının uygulaması dolduracak ve düzenleyecektir.

Sonra Allah; kitap vermiş, Furkân vermiş yolumuzu bulalım diye, hayatımızı onunla düzenleyelim diye, ama biz yine de yolumuzu buna değil de başkalarına soruyorsak. Ve de Allah korusun tevbe, suçluları ortadan kaldırmak için varken, buna razı olup hattâ suçlularla kol kola gezmeye kalkarsak o zaman işimiz bitiktir..

Çünkü bakın, yahudilerle alâkalı tarihte böyle bir husus anlatılıyor. Allah'ın Rasûlü diyor ki: İsrâil oğullarından din bilenler çarşı pazar dolaşırlar, insanlara Allah'ın emirlerini emrederler, münkerden de nehyederlerdi. Ama bu yanlış yapan, günah işleyen insanlarla da ertesi günü kol kola pikniğe giderlerdi de Allah da onların kalbini, günahkârların kalbine benzetiverdi, diyor. Eh şimdi: İsteniyor. Yâni onları öldüreceksin! Onların varlığını ortadan kaldıracaksın deniyor. Yâni yahu adam tevbe edecek, vazgeçecek belki! Öldürmeye ne gerek var? Hayır bu bizim şeriata göredir. Onlarınkinde öldürmeydi ceza. Bizimkinde de ya onu sürdürmeyecek, piş-man olacak, vazgeçecek veya onu ortadan kaldıracaksın. Başka türlü de İslâm yaşanmaz yâni..

Meselâ adam zina ediyor, yine yapıyor. Adam öldürüyor, yine yapıyor. Bunlar ortadan kaldırılmalı ki, biz Allah'ın istediğine göre yaşayalım. Toplumda bu insanlar, ellerini kollarını sallaya sallaya dolaştıkları ve aynı suçu tekrar tekrar işledikleri sürece, o toplumda günah işlemeyen insan kalmaz. Bu adamlar günün birinde suçsuzları da suç işler hale getireceklerdir. Bu kaçınılmazdır.

Bir de görmeden inanmayız sözü sanki pozitivizm denen bilimciliğin yaygınlaştırılması. Deneye girip çıkmayana inanmaz adam. Günümüzde pozitivist kâfirlerin de aynı şeyleri söylediklerine şahit oluyoruz. Laboratuar deneylerine konu olmayan şeylere inanmayız! diyorlar. Ve bugün bunu söyleyenler de zirvede bir düşünceye sahip olduklarını iddia ederler. Halbuki bu âyetle birlikte bu zavallıların ne kadar basit bir akıl yürütmeden bile mahrum olduklarını görüyoruz. Bundan dört bin yıl önce de İsrâil oğullarının seçkinlerinin dediklerinin aynısını söylüyorlar. Yâni bir şey değil bu.

Demek ki, yeni bir şey değil bu materyalist felsefenin insanlığa sunduğu mesaj. Bunlar maddeden başka bir şey tanımayan, gözlerine batmayan bir şeye

inanmayan, gayba inanamayan insanlardır. Bunlar tıpkı sopasız yürüyemeyen körlere benzerler. Tapacakları Mâ-budlarını elleriyle tutmak, dokunmak, yoklamak isterler. Yâni tapmak için cisim ararlar, putlar ararlar. Bulamazlarsa yaparlar, ondan imdat beklerler. Çünkü insanlarda ibâdet hissi doğuştan vardır, tapacak-lardır bir şeylere. Hiç olmazsa bir öküz veya öküzün altındaki bir buzağıyı ararlar.

Allah'ın dediğine inanmaz, gayba inanmaz, ayın yarılmasına inanmaz. Sanki İsrâil oğullarının kavgası tam da bizi buluyor anlamı-na gelecek.

Aynen onlar gibiyiz, işte bizim piyasa, işte İsrâil oğullarının durumu:
Bunlar bu defa da, biz Allah'ı açık açık görmedikçe kesinlikle inanmayacağız ey Mûsâ! diye tutturunca rivâyetler gösteriyor ki, Hz. Mûsâ bunlardan, kendi içlerinden yetmiş kişiyi seçip kendisiyle birlikte Tûr'a göndermelerini istedi.
A'râf sûresi bunu şöyle anlatır:
"Mûsa tayin ettiğimiz vakit için (Buzağıya tapmayanlardan Allah'ın emri ile) yetmiş kişi seçti."
(A'râf: 155)

A'râf sûresi bunların sayısının yetmiş kişi olduklarını anlatır. Hz. Mûsâ kavminin seçtiği bu yetmiş kişiyle beraber Tur'a gitti. Bunlar buzağıya tapan arkadaşları namına özür dileyeceklerdi. Ya da Hz. Mûsâ'nın Allah'la konuşmasına şahit olacaklardı. Gözlerimizle görme-dikçe ne Rabbine ne de sana inanmayacağız diyenler adına bu görme işine şahit olacaklardı. Göreceklerdi Allah'ı ve dönüp müvekkille-rine: Evet inanın bu peygamberin dediklerine! Çünkü gerçekten biz Onun Rabbini gözlerimizle gördük diyeceklerdi. Gittiler Mûsâ aleyhis-selâm ile birlikte Tura. Orada Rabbimizin elçisi Hz. Mûsâ aleyhisse-lâm ile konuşmasına şahit oldular.

Burada Cenab-ı Hakkın Hz. Mûsâ ile konuşmasına şahit oldukları halde dediler ki: Ey Mûsâ, bizim için bu yetmez! Sadece senin Rabbinin sesini işitmemiz bize yetmez ey Mûsâ! Bizler senin Rabbini açık açık gözlerimizle görmedikçe, ellerimizle Ona dokunmadıkça, duyularımızla Onu algılamadıkça asla Ona da, sana da inanmayacağız! dediler. Sonra:
Gözleriniz göre göre, siz bakıp dururken yıldırım çarpmıştı. Saika; yıldırım, veya bir ateş, veya "Geberin!" diye bir sesti. Her şey olup bitmişti. Hepsi ölmüşlerdi. Sanki alın öyleyse, Allah'ı ancak böyle görebilirsiniz! dercesine Allah onların tamamını öldürüverdi. Hz. Mûsâ ağlamaya başlamıştı: Ya Rabbi sen kavmimin seçkinlerini öldürdün! Şimdi ben onların yanına varınca ne diyeceğim? diye yalvarıp yakarınca Allah onları tekrar diriltti. Ya da:
"Siz o zaman bakıp duruyordunuz!"

İfadesinden bunlar ölmemişlerdi de kımıldayamıyorlardı, ölüm haline gelmişlerdi diyenler de olmuş. Nitekim A'râf: 155 de:
"Onları bir titreme alınca"

Buyurulur. Bir saika, bir titreme, bir ürperti onları yakalayıverdi deniyor.

Ama dikkat ederseniz bunu yapanlar, hayır ey Mûsâ bizler biz-zat senin Allah'ını gözlerimizle görüp ellerimizle dokunmadıkça iman etmeyeceğiz diyenler, bu suçu işleyenler yetmiş kişi olduğu halde tüm kavme teşmil olunuyor. Yâni sadece suç işlemiş olan bu adamları değil de Rabbimiz tüm kavmi cezalandırıyor. Bundan şunu anlıyoruz ki:

1- Bir toplumun içinde yetmiş kişinin işledikleri suçtan dolayı tüm toplum fertlerinin cezalandırılacağı haberi veriliyor.

2- Bir de seçenler seçtiklerine dikkat etmelidirler. Zira bundan anlıyoruz ki müvekkillerinin suçları onları da ilgilendirmektedir. Çünkü seçenler seçtiklerinin yaptıklarından sorumludur.

Evet, Allah'ı gözleriyle görmek cinnetine kapılan bu insanlar, Allah'ı görememişlerdi; ama diğer mabutların, meselâ buzağının yapamayacağı şeyi Allah'ın yaptığını görmüşler ve bunun sonunda biraz biraz akıllanmışlar ve tüm kavim affedilmiş, yeniden dirilmiştir.

Bu âyetiyle Rabbimiz, tüm insanlığa şu mesajı veriyordu. Ey insanlar! Vazgeçin bu materyalist felsefeden! Vazgeçin bu bilimsel putçuluktan! Vazgeçin bu maddeci ve dünyacı tavırlarınızdan! Görmediğimize inanmayız değil, Allah'a ve Allah'tan gelenlere inandık deyin! Aksi takdirde bu tutumlarınızı sürdürürseniz geberir ve tekrar dirildikten sonra da başka bir âleme gözlerinizi açar ve pişmanlıklarınızın fayda vermeyeceği bir gerçekle karşı karşıya gelebilirsiniz, diyordu. Bundan sonra: Cenab-ı Hakkın İsrâil oğullarına verdiği nîmetlerden biri de şu:
57:"(Tih sahrasında) Bulutla sizi gölgelendirdik ve size kudret helvası ve bıldırcın indirdik."

Çöl ortamında ihtiyaçlar biraz daha net belli. Şehirde de öyle de, şehirde karıştıranlar çoktur. Şeytan ve uşakları şehirde saklanma yeri buluyorlar. Şehirde saklanma yerleri çoktur. Çölde saklanma yerleri yoktur. Adam geldi mi biliyorsun, nereden geldiğini bilebiliyorsun yâni. Orada neye ihtiyacı var insanın apaçık ortaya çıkıyor. Çölde, çöl ortamında üç zaruri ihtiyaç maddesi vardır:

1- Yemek ihtiyacı,

2- İçmek ihtiyacı,

3- Bir de barınma ihtiyacı vardır.

Cenab-ı Hak onların, bu ihtiyaçlarının tamamını gidermiş, hepsini temin etmiş. Allahu Teâlâ yemeği de şekillendirmiş, biçimlendirmiş. Hattâ tatlı, tuzlu, yağlı, ballı oluşunu da hazırlamış. İhtiyaç mı diyorsunuz? Alın size! diyor sanki çöl ortamında. Bütün ihtiyaçlarını bedavadan giderivermiş Allah. Yok korunmaydı, yok ısınmaydı, öyle odun lâzımdı, kömür lâzımdı, kaloriferdi, orada böyle bir dert yok. Her şeylerini temin etti Allah. Ama sadece bana kul olacaksınız! Sadece beni dinleyeceksiniz! Başka yok! diyor. Tabi bunlar bütün bunlara rağmen soğan sarımsak derdine düşünce de mahvolup gitmişler. Hiç bir şey yapamamışlar. Geri kalanlar, işte onlar yapabildikleri kadar bir şeyler yapacaklar..
Üzerlerini biz bulutla gölgeleyiverdik. Onlar için hazırlanan ve onların barınmalarını sağlayan bir bulut. Zaten orada korunmaydı, öyle odun lâzım, kömür lâzım, kalorifer mi? Orada öyle bir dert yok. Sadece sıkıntı; hava şartlarından kişinin barınmasıydı, onu da Allah bulutla sağlamıştı tamam. Mücahidin ifadesine göre bu bulut, şu bizim bildiğimiz bulut değil. Cenab-ı Hakkın kıyamet günü müminler için getireceği çok özel, çok güzel, böyle serinlik veren bir bulut olduğunu söyler.

İbni Abbas da bu bulutun Bedir günü müslümanların üzerlerine getirilen bulutun aynısı olduğunu söyler.
Üzerlerine de kudret helvası ve bıldırcın eti indirdik. Bu inmek, tepeden inmek olabileceği gibi, yaratmak anlamına da olabilir. Meselâ Allah Hadîd sûresinde demiri de indirdik diyor. Enzele indirmek anlamınadır ama yaratmak anlamına da geliyor. Meselâ yine Allah Mîzanı indirdik diyor, demiri indirdik diyor. O da öyle. Yine kıyamette Mîzan indiriliyor.

Ama indiriliyor değil aslında, onu yaratıyor veya ortaya çıkarıyor demektir. Nasıl indirildiğini bilmiyoruz ama Allah bir tür indirişle kudret helvası ve bıldırcın eti indiriyor. Çölde İsrail oğullarını bu nîmetleriyle perverde ediyor.

Men ve Selva Cenab-ı Hakkın onları doyurmak için verdiği iki ayrı nîmetti. Satın almak için paraya gerek yoktu, elde etmek için zah-mete ihtiyaç yoktu. Rabbimiz bedavadan sunuyordu nimetlerini o kullarına. Eğer mü’min rızık endişesiyle kulluğu terk etmez, birinci planda Allah’a kulluğa koşarsa, bilelim ki Allah kesinlikle onu doyuracak, aç ve açıkta bırakmayacaktır. Her yerde, her ortamda rızık zaten Allah’tandır.

Nitekim, köle olarak Nemrut'un mahiyetinde yaşamaktansa çölde aç kalsa da Allah'ın kulu olarak hür yaşamayı tercih eden İbrahim Aleyhisselâm'a çölün ortasında Zemzem'i lütfeden de Allah'tı.

Veya Firavun'un sarayında yağlı ballı köle hayatı yaşamak-tansa, çölde hür bir şekilde Allah'a kul olmayı tercih eden Hz. Mûsâ'yı da elbette aç ve açıkta bırakmayacaktı Rabbimiz. Onlara kudret helvası ve bıldırcın gönderdi. Men, yâni kudret helvası sütten daha beyaz, baldan daha tatlı imiş ve fecir vaktinden güneşin doğuşuna kadar ki zamanda böyle onların üzerlerine kar gibi yağıyormuş.

Rivâyetlere göre de yarına saklama endişesi taşımamaları ge-rekiyordu. Eğer saklayıp yarın yiyelim derlerse kokuyormuş. İşe yara-mıyormuş, bozuluyormuş. Mantarın bu kudret helvasından arta kalan bir yiyecek olduğu söylenir. Veya Rasûlullah'ın hadislerinden anladığımıza göre böyle özel bir yiyecektir mantar. Göz hastalıklarına da şifa olduğu anlatılır. Bir de Şırnak taraflarında bilmem hangi dağın arasında demişlerdi de şu anda bilmiyorum, temmuz ya da ağustos aylarında iki veya üç gece, böyle kar gibi helva yağdığı anlatıldı. Bizzat bunu yiyen adam anlattı. Hükümetin oradan İsmet Paşa mektebine kadar yürüyemezdim, kalp vardı diyor. Siirt'te memurmuş adam, gitmişler oradan yemiş, şu anda gördüğünüz gibi hiç bir rahatsızlığım yok diyordu adam. Eh Cenab-ı Hak verebiliyor yâni, aslında şu inen kar da ayrı bir şifadır ciğerlere.

Aslında biz eşyanın tabiatını ifsat etme girişimini bitiriversek şifa kolay, her şeyde şifa var da biz bozuyoruz eşyayı. Havanın düzenini bozuyoruz, toprağın düzenini, yiyeceklerin düzenini bozuyoruz, gıdanın düzenini bozuyoruz, elmanın elli çeşidini, kirazın kırk çeşidini, hurmanın seksen çeşidini icad etmek için peygambere rağmen aşılama yapıyoruz. Peygamber de bakıyor bu yaptığımız kişinin dinini, imanını bozacak niteliğe ulaşmamışsa: "hadi bakalım neyse siz bilirsiniz" diye salıveriyor, bu dünya işidir diye.

Sonra da müslümanlar zannediyorlar ki Peygamber Aleyhis-selâmın bilmediği bir de dünya işi vardır diyorlar, bu sözün mânâsını böyle anlıyorlar ve Peygamberin bilmediği bu dünya konularını biz kendi kendimize hallederiz, filan diyorlar. Diyorlar ama sağlıkları adına neleri kaybettiklerinin farkına bile varamazlar. Halbuki tüm bunlar ifsada götürüyor insanları. Resul-i Ekrem'in hani o hurma aşılama ko-nusundaki sözü var ya, onu kimi sahâbeler şöyle anlamışlar ki bu anlayış; benim daha çok hoşuma gitti. Yâni insanlar Peygam-bere rağmen, yâni ona sormadan yaptıkları işlerde dinden çıkıyor idiyse, Allah'ın Rasûlü o konularda asla müsamahalı davranmıyor. Israrla onu yaptırmaya çalışır.

Ama bir iş, bir şey ki, onu yapınca insanlar dinden çıkacak değillerse o zaman: Hadi bakalım neyse! diyebiliyor. Onlara bu konuda müsaade edebiliyor. Meselâ birisi hanımını zina ihtimaliyle yargılıyor, sonra da dönüp Rasulullah'a diyor ki: Ama ya Rasûlallah! Ben onu çok seviyorum! Ve ona dayanabileceğimi sanmıyorum! deyince Allah'ın Rasûlü: İyi hadi öyleyse nikâhında tut! Ama dikkatli ol diyor. Yâni bazen din bozulmuyorsa, karşısındakinin fikrine müsaade ediverdiği oluyor. Değilse zinaya evet demiyor bakın gene de. Bunu böyle anlayamayız.

Bıldırcın eti ve kudret helvası da böyle iniyor imiş. Daha sonraki âyetlerde gelecek, su isteyecekler, Hz. Mûsâ aleyhisselâm vuracak asını taşa ve oradan da su fışkıracak. Çölde başka da bir ihtiyaç yoktur zaten. Çöl ayrı bir şeydir. O ortamda yasakları Allah belirler. Allah'ın âyetleri belirler. Gündüzü güneş belirler, geceyi güneş belirler.

İstediğin yere dosdoğru gitmek hakkın vardır. Ama dağ varsa aşmak zorundasın tabii. Yâni bir başkasının yasağı yoktur orada. Herkes alabildiğine özgür, alabildiğine hür, Allah'ın âyetleriyle köle ama. Sonra çöl ortamı insanın Allah'ı daha bir güzel anlama ortamıdır. İnsanın tabiata etkinliğinin sıfıra indiği, insanın hem Allah'ı hem de kendini daha bir güzel tanıma ortamıdır. Bir de çöl ortamı sanki karakterin öze dönüşmesinin ortamıdır. Yâni insanlar neye müsaitlerse, kendilerinde ne varsa onu ortaya koyabiliyorlar. Güçleri, korkuları, gayretleri, cesaretleri, dayanıklılıkları, açlıkları, susuzlukları, ne varsa, ne yapabiliyorsa işte çölde bu rahat ortaya çıkıyor. İşte Allah sanki onların her birinin müdahalesini sanki sıfıra çıkarmış, ortaya koymalarına izin vermemiştir. Yâni biraz daha düzgün söylersek, dünyada insanların birbirlerine hava atmaları, çöl ortamının dışında olmalarından kaynaklanıyor.

Biri benim arabam diyor, öbürü benim atım diyor, ötekisi ben şöyle kazanırım, berikisi ben şöyle ev yaptırırım diyor, biri benim diplomam, öbürü doktoram diyor. İşte bu işleri dengeye getirdi mi Allah, yâni tek düze haline koydu mu, karşındaki insan da senin hakkına sa-hip oluveriyor. Yâni kimsenin kimseye muhtaç olması söz konusu değil. Herkesin ihtiyaçları aynı seviyede giderilmiş durumda.

Ama bakın ki İsrâil oğulları bu durumdayken bile isyan edecekler, ukalalık edecekler, Allah'a kafa tutacaklar, Hz. Mûsâ'yı üzecekler, yoracaklar. Onları, örnek bir toplum olarak Cenab-ı Hak bize anlatacak.
"Rabbinizin size verdiği rızıkların iyi ve güzelinden yiyin için."

Peki Allah ne vermişti onlara tertemiz? Bıldırcın eti vermişti ve kudret helvası vermişti. Peki niye Allah'ın verdiği rızıklardan yiyin dedi? Niye bunlardan yiyin demedi? Ha bu âyetler aslında bizim âyetlerimiz de ondan. Bize anlatılan

âyetlerdir. Meselâ Allah diyor ki; biz sizi Firavun'dan kurtardık! Kimi kurtardı? Hz. Mûsâ dönemindeki yahudi-leri kurtardı. Ama bu hitap peygamberimiz dönemindeki yahudileriydi. Yâni bize değil gibiydi. Hayır halbuki bizi anlatıyordu bu âyetler. Burada da Allah'ın verdiğinden yiyin için! Yâni çölde apaçık belli Allah verdi diye. Peki sizinki belli değil mi? diyor sanki âyet? Sizinkini kim veriyor ya Allah değil de? Allah vermiyor da siz mi kazanıyorsunuz? Siz mi muhafaza ediyorsunuz? Gibi meselenin yine Allah'a ircaını görüyoruz âyette.
"Ama onlar itaat etmemekle bize zulmetmiş olmadılar, ancak kendilerine zulmettiler."

Yâni onlar bütün bu nîmetlerimiz karşısında serkeşlik edince, bize mi eziyet edebilecektiler? Hayır! Bize hiç bir şey yapamazlar! Kendilerine yazık ediyor onlar.

Aynı şeyi bizim için de düşünüyoruz şimdi. Biz size bu kadar nîmet verdiğimiz halde, siz bütün bu nîmetler karşılığında bana kulluk etmezseniz, etmeyecekseniz, bu asla bize eziyet olmaz, siz ancak kendi kendinize eziyet ediyorsunuz! Olacaktır mânâ. Israrla Kur'an-daki mantığı böyle yakalamaya çalışıyoruz tabii. Yâni her bir âyeti, ya ben! Ya ben! Ya ben! diye dinlememiz gerekiyor. O ortamda ben! O ortamda ben! Ona denen bana, onlara verilen banadır demek Allah'ın âyetlerini böyle dinlemek, böyle okumak, böyle değerlendirmek zorundayız. Değilse şu anda ne Mûsâ aleyhisselâm var, ne de İsrail oğulları. Bütün bu hitaplar bizedir. Bütün bu anlatılanlar bize bizim kulluğumuzu anlatmak içindir unutmayalım.

Meselâ Mûsâ, Firavun, Harun, Karun, Hâmân anlatılan bir ortam düşünün. Sihirbazlar ve halk var o ortamda. Bu bölümü okuyan, dinleyen biz o ortamda kendi yerimizi bulmaya, kendi rolümüzü anlamaya çalışacağız. Ya orada ben halktan birisiysem! Ya da sihirbazların durumundaysam bu olayda! Ya da Firavun gibiysem! Veya Hâmân gibiysem! Karun gibiysem! Yâni bunlardan birinin rolünü oynuyor, fonksiyonunu icra ediyorsam! O olayda ben buysam diye düşüneceğiz. Ve kendimizi yargılayacağız. Ha!! Ben meğer firavun gibiymişim! diyecek ve kendimi düzeltmeye çalışacağım. Veya çok şükür o ortamda ben Mûsâ gibiymişim diyecek ve devam edeceğim. Veya ben halk gibiymişim! diyecek ve Mûsâ'yı desteklemek ve Firavun'u kösteklemek durumunda olacağım. Ya da sihirbazlar gibiymişim! diyecek ve hemen Firavun'un hizmetinden ayrılmalıyım! diyeceğiz ve ayrılacağız hemen. Ya ben! Ya ben! diyeceğiz hep, bize söyleyecek Kur'an hep. İşte o zaman bu kitap bizim kitabımız olur. İşte o zaman bu kitap bize yol gösterir. İşte o zaman bizim de bir kitabımız var demeye hak sahibi olmuş oluruz. Kitapsızlıktan kurtulmuş oluruz Allah'ın izniyle.
58: "Hani hatırlayın, şu karyeye girin demiştik biz size."

İsrâil oğulları Sina çölünde. Kendilerine Allah tarafından bir emir veriliyor. Bu emir çöl ortamından farklı bir ortama girmeyle ilgili bir emirdi. Ya ısrarla kendileri bunu istedikleri için ya da Rabbimiz bunları böyle bir imtihana tabi tutmak için istiyordu bunu onlardan.
Tih sahrasından çıktıktan sonra bir şehre girmelerini istemişti Allah onlardan. Hangi karye bu? Burada adı verilmemiş. Allahu âlem Filistin'e doğru giderlerken bir karye. Filistin yolu üzerinde bir karye. Arz-ı mev'ud'a gitmelerini sağlayacak bir şehrin girişi. İşte bir şehir ki, o şehre girmeleri istenmiş. Diyor ki Rabbimiz; şu kente girin!
"Ve orada ne bulduysanız, istediğiniz gibi serbestçe yiyin için."
"Ve kapısından secde ederek girin!"

O şehrin kapısından girerken de, şehre giriş eylemini gerçekleştirirken de secde ederek girin. Yâni bu nîmetleri ve zaferi size nasip ettiğimden dolayı sücceden girin! Secdeyi biliyoruz. Meleklerin Hz. Adem'e secdeleri niteliğinde bir secde. Boyun eğmek anlamında, tamam ya Rabbi! Senin istediğin gibi ya Rabbi! Bu şehirde biz ancak senin istediklerini ister, senin istemediklerinden de biz nefret ederiz! Şeklindeki bir gerçeği kabul ediyoruz biçiminde bir secdeydi bu..
"Ve de hıtta deyin!"

Türkçe'si: Allah'ım bağışla! Allah'ım affet! Rabbim mağfiret et! demektir. Yâni Arapça'daki estağfirullah anlamına bir kelime.
"Biz de sizin hatalarınızı siliverelim, mağfiret edelim."
"Bilin ki biz ihsan edenlere artırırız."

İhsan edip muhsince davrananlara artıracağız. Yâni daha çok nîmet vereceğiz! Veya affedeceğiz. Af ile mağfiret kelimelerinin anlamları farklıdır.

Cenab-ı Hakkın bunlara böyle bir yol gösterisi var. Yâni gelin hıtta deyin ki sizi affedelim, mağfiret edelim! diyordu Rabbimiz. Yâni biz sizi affedeceğiz, yeter ki siz Allah'a yönelin! Allah karşısında ta-kınmanız gereken tavrı takının. Kul olduğunuzu unutmayın.

Birisi öyle diyordu: Meselâ daha yeni doğmuş bir bebek düşünün. Bu bebek acziyetinin, küçüklüğünün doruk noktasındayken, yâni kimseye kafa tutamayacak bir dönemi yaşarken, gücünün, iktidarının olmadığının farkında olan bu bebek daima el üstünde tutulur. Annesi, babası, kim alıyorsa kucağına, aman aman diye üzerine titrer. Ama çocuk biraz büyüyüp de ben de varım! Ben de yürüyebilirim! Ben de alabilir, ben de satabilirim! demeye başladı mı, artık burnu bilmem neden kurtulmamaya başlar ya.

İşte aynen bunun gibi insan da Allah karşısında böyle bebek gibi bir sekînet, bir teslimiyet gösterirse. Ya Rabbi senin karşında ben bir hiçim! Ancak senin

izninle yaparım! Senin yap dediğini yaparım! Senin bildirdiğini bilirim! diyerek Allah yolunda olursa, Allah da onu öylece koruma altına alıverir. Ama ben de bilirim! Ben de beceririm! demeye başlarsa ki tâğutlukdur bu. Firavun'un yaptığı da buydu zaten. O ortama kendini düşürüverdi mi Allah korusun, hepten helâk olup gitmiştir. Bunlardan da bu isteniyor: Gelin inat etmeyin! İsyan etmeyin! deniyor. Ya Rabbi ben beceremedim! Ben bu kadarını yapabildim! Ötesinde beni affet! dememizi istiyor.

Affet Allah'ım! Sen büyüksün! dememizi istiyor. Ama bunda da samimi olmamızı istiyor.

59: "Ama o zâlimler kendilerine denilen sözü denilmeyene çevirdiler de."

Kendilerine denileni denilmeyenle değiştirdiler. Yıllarca Firavun siteminin zulmü altında kalmış, Firavun eğitiminin etkisi altında her şeylerini kaybetmiş, ezilmiş, şahsiyetleri silinmiş bir toplum olarak Allah'ın emrini değiştiriverdiler. Yâni Allah'ın kendileri için çizdiği programın dışına çıkıverdiler.

Bunun bize şu mânâyı hatırlattığını unutmamalıyız: Allah bizden hangi lafızlarla, hangi stilde, hangi usulde bir kulluk istemişse aynen o şekilde uygulamak zorundayız. Bunu asla değiştirme hakkına sahip değiliz. Diyelim ki Allah bizden iki rek'at sabah namazı istiyor. Yahu iki rekat ne olur ki kılmışken dört kılalım, beş kılalım diyerek bunu fazlalaştırmaya kimsenin hakkı yoktur. Allah bizden otuz Ramazan oruç istemiş. Bunu sayısal olarak değiştirmeye veya fazlalaştırıp azaltmaya kimsenin hakkı yoktur. İbâdetlerdeki, namazlardaki lafızları bir başka şekilde değiştirmeye kimsenin hakkı yoktur. Tesettür öyle, mîras öyle, zekât öyle, kadın erkek ilişkileri öyledir. Yâni Allah bizden ne tür bir kulluk istemiş ve onu ne tür uygulamamızı istemişse onu aynen Allah'ın istediği biçimde uygulamak zorundayız. Bunları değiştirmeye, ya da yeni yeni tapınış biçimleri ihdas etmeye hakkımız yoktur.

Ama bunlar değiştirdiler bakın. "Hıtta" yerine "hınta" demek gibi, ya da secde yerine arka kapıdan girmek gibi Allah'ın emirlerini değiştirdiler. Allah'ın istemediği bir eylemi gerçekleştirdiler. İnsanlar ne yaparlarsa yapsınlar. İsterlerse gökte yürüsünler Allah'ın kendilerinden istemediği bir kulluk türüyse bu yaptıkları, boştur. Bakın Allah diyor ki:
"Biz de bu zâlimlere yaptıkları sapıklığın karşılığı olarak gökten murdar bir azap indirdik."

Onların bu fısk u fücurlarından ötürü, fâsıklıklarından, emre muhalefetlerinden dolayı, kendilerinden istenilenin dışında hareketlerinden, emri değiştirmelerinden ve kendilerine göre yorumlamalarından dolayı gökten onlara azap indirildi. E denileni denilmeyene çevirdiler de. Ne demektir bu? Bunun

anlamı yahudi ve hıristiyanların kendilerine gönderilen emirlerdeki kelimeleri konuluş amacının dışına çıkardıkları haberi var Kur'an-ı Kerim'de.
"Ama zulmedenler, kendilerine söylenmiş olan sözü başka sözle değiştirdiler"

Deniliyor. Yâni kelâm ne için konulmuş idiyse ortaya, onu onun dışında anlamaya çalışmışlar. O anlamın ötesinde, berisinde mâ-nâlandırmaya çalışmışlar. Meselâ nasıl bugün için söylersek; Pey-gamber demiş ki, insanın saâdeti için saliha bir kadın ve geniş bir ev gerekir. Birde iyi bir binit var değil mi? Birincisi için müslümanlar adının saliha olması yeterlidir diyorlar. Ya da işte iyi, otoriter bir kadın. Veya işte dediğini yaptıran cinsten filan birisiyse, Osmanlıdır, sali-hadır tamam. Ama ikinci biraz daha bariz. Nasıl? Allah'ın Rasûlü geniş ev demiş. Peki ne için demiş? Ne anlamda demiş bunu? Yâni bu sözün mânâsı ne? Vaz edildiği mânâsı ne bu sözün? Ha! Onu Peygambere sormak yok! Ya Rasûlallah sağ olasın bu kadar dedin, yeter! Gerisini biz anlarız! Gerisini biz tamamlarız! diyoruz ve genişlik modelini kendimize göre ortaya koyuyoruz. Peki nedir bu şimdi? Tahrif değil mi bu?

Veya kardeşlik deniliyor, kendi kendimize tamamlıyoruz. Veya ***"hiç bilenle bilmeyen bir olur mu!"*** Âyetini ele alıyorlar ve herkes kendine göre yorumlamaya çalışıyor: Efendim işte hiç matematiği bilenle bilmeyen bir olur mu? Kurbağanın bağırsağını, Fujiyama yanardağını, Everest tepesinin yüksekliğini bilenle bilmeyen bir olur mu?

Yâni insanlar önce inanıyorlar bir şeylere. Sonra da bu inanışlarını desteklemeye çalışıyorlar Kur'an'la. İşte bu Kur'an'ın kelâmının tahrifi ve de değişik yerlerde kullanımı anlamına geliyor. Allah öyle diye koymamıştı halbuki kelâmını. O mânâya gelsin diye, öyle anlasınlar diye göndermemişti bu âyetlerini.

Bu âyetle ilgili olarak bir de şunu hatırlatayım size: Kur'an, ya-hudileri bize ne için tanıtıyor? Sakın ha sizler de Onlar gibi olmayın! diye tanıtıyor değil mi? Hattâ bazı yerlerde de şunu söylüyor Kur'an: Ama onlarda, onların içinde mü'minler de var! Bak şöyle şöyle inananlar da var diyecektir. Onlar gibi olmayın! dan mânâ onların bozuk düzenlilikleri kastedilmişse artık iğneyle kuyu kazmanın da anlamı kalmamıştır diyoruz. Meselâ denilmiş ki; Acaba onlara şöyle yapın! denilip de onların değiştirdikleri kelime neydi?

Efendim işte hıtta denilmişti de hınta'ya çevirmişler, yâni buğdaya çevirdiler demişler. Yâni illa da bunun denmesinin bir anlamı var mıdır bilmiyorum? Ama onlar Allah'ın kendilerine dediklerini tersine çevirmişler.

Meselâ Allah dedi ki onlara: Cumartesi balık avlamak yasaktır! Onlar bundan cumartesi günü balığı tutup eve götürmenin yasaklığını anladılar ve değiştirdiler kelâmı. Kanal kazdılar, kuyu ettiler bir dalga ile balığı oraya düşürdüler ve

cumartesi günü de gidip avladılar onu, pazar günü de gidip aldılar. İşte kelâmı değiştirmenin anlamı budur. Meselâ bizim hayatımızda zikir, vecd, istiğrak, veli, velâyet, takva, teslimiyet gibi kelimeler hep değişmiş.

Ya da vatan, millet gibi kelimeler değişmiş. Özgürlük, müsa-vaat, kardeşlik gibi kelimeler hep değiştirilmiş. Ya da Kur'an okuma kelimesi değiştirilmiş. Okuma nedir? Kişinin gözü ile ilgi kurduğu gerçeği emir veya nehiy olarak aksettirmesidir. Yâni gördün ki bir kız açık saçıksa bakmaman gerektiği emrini kendine alacaksın veya ona yardım etmen gerçeğini anlayacaksın filan. Yâni o gördüğün kişiyle bir ilgi kuracaksın. İşte okumak budur.

Vitrinler okunur, tabelâlar okunur, eşyalar okunur, yiyecekler, içecekler okunur, insanlar okunur bu anlamda. Ama öyle olmamış. Nasıl olmuş? Kur'an okumak denilmiş, tamam birisi mücerret tilavet etmiş, yâni teyipcilik yapmış ki, peygamberin kesin nehyine rağmen şuradan aşağıya hiç intikal etmemiş; ama buradan yukarısında adam mest olmuş, ayakkabı olmuş, güzel de okumuşlar kendilerince; ama bu Kur'an okuma olmamış. Kur'an okumak bu değildir. Kur'an okumak dilin telaffuzu, aklın tercümesi ve kalbin tavır almasıdır. Sadece dilin telâffuzuna İslâm okumak demiyor.

Âyetlerde arka arkaya birkaç defa zulüm kavramı geçtiğini biliyorsunuz. Zulüm bir şeyin olmaması gereken yerde olması, ya da olması gereken yerde olmamasıdır. Kazılmaması gereken bir yeri kazmışsan bu zulümdür. Elli lokmayla doyacakken elli birinci lokmayı ye-mişsen zulmettin demektir. Kime? Hem lokmaya, hem midene, hem de onu yiyecek olan diğer kardeşlerine. Ya da lüzumsuz lakırdı ve gürültü ettiğin zaman zulmettin demektir. Kime? Hem kulağa, hem nefese, hem gırtlağa hem de çevrendekilere.

Veya bir insan kendisini olması gereken yerde tutmamışsa, ya da olmaması gereken yerde tutmuşsa bu onun kendi kendine zulmetmesidir. En büyük zulüm şirktir, o da kişinin kendisini Allah'a kulluk ortamında tutması gerekirken orada tutmaması, ayrıca Allah'ı yegâne kulluk makamında tutması gerekirken, tutmaması, işte bu en büyük zulümdür ki, buna şirk diyoruz işte. Yâni Allah'a baştan sona tüm İlâhlık haklarının verilmesi gerekirken birazının alınıp Allah'tan başkalarına verilmesi şirktir ve büyük zulümdür. Buna göre biz de zul-mediyoruz kendimize, elimize, ayağımıza, başımıza. Meselâ nice nehir isimleri, nice şehir isimleri, matematik problemleri, geometri formülleri öğreniyoruz ki, hepsi zulümdür bize. Kafaya da zulüm, öğre-nene de zulüm, öğretene de zulüm.

Meselâ hayatımızdaki bu kadar eşyanın bir araya getirilmesi, vallahi hem paraya zulüm, hem emeğe zulüm, hem harcanan zamânâ zulüm, hem kafaya, ilgiye, hem de belleğe zulümdür..

Ama bakıyoruz öncekilere, adam yirmi yıl önce Ukaz'da dinlediği bir metni, bir hitabeyi yazılı da değil üstelik, konuşan Allah'ın Ra-sûlü de irticai konuşuyor zaten, yirmi yıl sonra Peygamberi kendisini hatırladı diye oracıkta okuyuverecek çok kapasiteli ve zeki insanlar oluyormuş. Peki bu adamlar çok zeki olduklarından mı böyleydiler? Belki hayır! Ama şimdi bizimki gibi zekâlarını alt üst edecek eşya kar-maşaları yoktu hayatlarında onların. Bilmem başınıza hiç geldi mi de, şöyle bir gezmek için bazen dolaşırım da pazarı inanın başım döner. Başımın döndüğünün farkına varırım ve fazla dolaşamam. Hele hele öyle vitrinlere ciddi bakarak dolaşırsam, hepten mahvolduğumu hissederim. Niye? Eşyanın bu kadar çokluğu ve bir de karmaşası insanı mahvediyor. Ya bakmayacaksın, ya değilse kahroluyor insan.

Meselâ omuzlarıma şöyle iki çubuk assam, üstüne bir tabelâ ve üzerine de: "Elektrikler sönünce" yazısını yazsam. Yâni biraz da devamı istenen bir cümle olsa. "Elektrikler sönünce!" Veya "Mumu ya-kınca" filan gibi. Bu durumda hem beni dinlersiniz, hem de onu okumaya çalışırsınız ve yorulursunuz değil mi? Peki o yazıyı okursunuz da bu eşyaları okumuyor musunuz yâni? Bunun sertliğini, şunun yumuşaklığını, berikisinin yeşilliğini, ötekisinin tazeliğini, bayatlığını oku-muyor musunuz? İşte bu da zulümdür benim anladığım.

Peki ne yapacağız öyleyse? Nedir mesele? Mesele Allah'ın izin verdiği aksesuarlarıyla ancak bir hayat programımız olacak. Yâni Allah'ın şu olsun mutlaka hayatınızda! Şu da olsa iyi olur! Ama Şunu siz bilirsiniz! İsterseniz olsun! İsterseniz olmasın! dediği sınıra kadar bir hayat programımız olacak. Ama şunlara benim rızam yok! Bunlar kesinlikle olmasın! dediklerini de kenara alırsak, o zaman güzel yaşarız işte. Her şey güzel olur o zaman.

Meselâ zina eden öldürülür! der İslâm. Ama hem zinaya giden bütün yollar kapalıdır, hem kişinin evlenme yollarının tümü açıktır. Hattâ ikinci, üçüncü evlenme yolları hem de boşanma yolları kolaydır. Hem tüm bu imkânlar olacak, hem de böyle bir toplumda kişi zina edecek o zaman işte bu adam öldürülür. Şimdi bu toplumda bu şartlarda kimi öldürüyorsunuz da?

Bir de muhsin kavramı vardı, o da Allah'ı görürcesine ona kulluk. Yâni ibâdet anlayışında temel kriter Allah dedi diye o amelin yapılmasıdır. Müslümanlar bunu bir kazansa inanın her şey bitecek! Yaptıklarının tümünü Allah dedi diye, Allah istedi diye yapacaklar. Pozitif ve negatif tüm eylemleri kitap kaynaklı olacak. Hepsinin vahiyden delilini bilerek yapacaklar veya yapmayıp terk edecekler. Ne güzel olur o zaman hayat değil mi? Bunun iki faydası var:

1- Böyle hep vahiy kaynaklı bir hayat yaşayınca bu asla yanlışa düşürmez insanı. Neden öyle yaptın? Allah dedi diye! Peki gerçekten mi dedi Allah? Adam şöyle bir duracak. Eh tabi! Mâide'de, Nisâ'da, En'âm'da, Allah şöyle dedi! diyecek veya peygamberim Buhâ-rî'de, Müslim'de şöyle şöyle dedi! diyecek gönlü rahat adamın. Ve Allah dedi olunca hiç kimse onu değişti-remeyecek. Hiç kimse onu ezip bozamayacaktır. Hiçbir şeytani güç o müslümanı o davranıştan alıkoyamayacaktır. Eh bizimkiler Allah dedi diye olmayınca, rahmetlik hocam böyle demişti olunca, yaşayan hoca da rahmetlininkini değiştiriveriyor tabii.

2- Bir de hikmet arayıcılığından kurtuluruz o zaman. Acaba ne dendi ki? Acaba hangi sebepleydi ki? Acaba hikmet-i mucibesi neydi ki? demenin anlamı da kalmayacaktır o zaman. Allah dedi diye canım! Başka nedeni yok bunun. Acaba niçin otuz gün oruç tutuyoruz ki? Ne faydası var ki bu orucun? Ne faydası var ki bu teyemmümün? Allah'a kulluk faydası var, başka bilmemiz gereken bir şey yoktur diyeceğiz ve çok rahat amel edeceğiz.

Evet Allah onlardan bir şehre girmelerini istemişti ve girerken de kendi zatına secde ederek girmelerini istemişti. Bu Allah'ın kullarına gösterdiği bir usuldür. Allah'ın Rasûlü Mekke'nin fetih günü devesinin üzerinde iki büklüm bir vaziyette şehre giriyor ve Allah'a şükrediyordu. Fetih sûresinde bu konu anlatılır. Bir de Allah onlardan "Hıttah" demelerini istiyordu. Yâni estağfirullah demelerini, Allah'tan af dilemelerini, Affet Allah'ım! demelerini istiyordu. Veya fethettikleri ülkenin insanlarına iyi davranmalarını, af ilan etmelerini istiyordu. Allah'ın Ra-sûlü Mekke'ye girerken yine umumî af ilan etmişti. Şu anda kimsenin müslümanlardan korkmasına gerek yoktur. Müslümanlar en amansız düşmanlarına bile aftan yanadır. Çünkü müslümanların Rabbi onlardan böyle davranmalarını istemektedir.

Bu İsrâil oğullarının Rabbimizin bu emir karşısındaki tavırlarını Mâide sûresi biraz daha açık anlatır:
"Dediler ki; ey Mûsâ muhakkak ki orada zorba bir toplum vardır. Onlar oradan çıkmadıkça biz oraya girmeyeceğiz."
(Mâide: 22)

Demişlerdi.
"Sen ve Rabbin gidin savaşın! Doğrusu biz burada oturacağız!"
(Mâide 23) Demişlerdi.
60:"Bir zamanlar Mûsâ kavmi için su dilemişti de biz ona; âsânla taşa vur! Demiştik. Bunun üzerine o taştan on iki pınar fışkırdı, her insan içeceği yeri bildi."

Evet çöl ve su. Çöl ve içecek. Çölde en büyük problemdir bu. Evet Mûsâ kavmi için su istemişti, istiska yapmıştı da biz dedik ki ona: Ey Mûsâ asanla taşa vur. Şu bir zamanlar vurunca denizi yaran ve İsrâil oğullarının sağ sâlim karşı tarafa geçmelerini sağlayan âsâ. Şu evvelki gün Firavun ve sihirbazlar karşısında yılan haline gelip tüm sihirbazların iplerini ve değneklerini yutuveren âsâ. İşte bu asayı vurdu Mûsâ Aleyhisselâm ve ondan on iki pınar fışkırıverdi. Ve onlardan her grup, her kabîle her fâsile içeceklerini tanıdılar, bildiler. Şu nîmete bakın çöl, âsâ, taş ve su.

"Yiyin için Allah'ın rızkından ve de yeryüzünde bozguncular olarak hareket etmeyin!"

Deniliyor. Şu bilgi kırıntı ve sızıntılarıyla zafere tırmanmak için köprüde bekleyen arkadaşlar var ya, bunların bu âyet hakkında bir yorumları var: Efendim bu âyet artezyen kuyularına işarettir, işte taşa vuruyorsunuz su çıkıyor filan diyorlar. Kuran bu âyetleriyle yol gösteriyormuş bize. Meselâ Salih'in Aleyhisselâm devesiyle de şöyle bir kabîleyi doyurabilecek ineklere işaret vardır filan diyorlar. Öyleyse çalışıp çabalayıp, o tür inekleri bulmak, yetiştirmek zorundaymışız filan. Bunları bilmem de buradan anlayabildiğim birkaç şey var; onları şöyle kısaca bir özetleyelim inşallah:

1- Allah bu işi, bu su işini birisi manevî, diğeri de maddî olmak üzere iki sebebe mebnî olarak ihsan ediyor. Bunlardan manevî olanı dua, maddî olanı da fiili bir teşebbüstür. Âyet-i kerîme bu konuda yapılacak duanın hemen arkasından fiili bir teşebbüsün de gerekli olduğunu anlatıyor. Bu fiili teşebbüs de âsânın taşa vurulmasıdır. Yâni du-yla birlikte sebeplere imtisalın gereğini de anlıyoruz buradan. Anlıyo-uz ki evlenmeden, sebebini işlemeden çocuk istenmez. Tarlaya tohum ekmeden mahsul beklenmez. Tüm sebeplerini işledikten sonra sonucu Allah'tan beklemek üzere dua etmeliyiz. Dua budur zaten.

Yâni dua elle ve dille yapılır. Sadece dille yapılan dua eksik bir duadır. Yattığımız yerden zafer beklemek yerine ellerimiz kılıçlara gittikten sonra Allah'tan zafer istemek ve beklemek zorundayız. Âyetten ben bunları anladım. İşte Mûsâ aleyhisselâm diliyle istiska yapıyor, Allah'tan su istiyor, ama Rabbimiz sadece onun diliyle istemesini yeterli görmüyor, bunun yanında bir de eliyle fiilî bir teşebbüste bulunmasını, asasını bir taşa vurmasını emrediyor.

Evet bir taşa vurmasını istemiş Allah. Bu taşı Mevdûdî görmüş. Allah rahmet etsin Tûr dağının eteklerindeymiş bu on iki pınar fışkıran taş. Hattâ bu taş İsrâil oğullarının gittikleri her yere onlarla birlikte taşınır ve onların su ihtiyaçlarını giderirmiş.

Şimdi birleştiriyoruz âyetleri. Bıldırcın eti hazır, kudret helvası hazır, gölge de hazır, su da tamam. Fakat adamlar bu kadar nîmet içinde bile yine huysuzluğu

elden bırakmıyorlar. Aslında İslâm, insan fıtratını hiç göz ardı etmeyen bir dindir: İnsan kavgacıdır, insan bencildir, insan hotfuruştur, insan haset eder, insan küser gibi özellikleri var ya bunları yok farz etmiyor İslâm. Ama dengeye getiriyor. Meselâ gazaplanma! diyor ama her şeye rağmen onun gazaplanacağını hesap ederek o durumda kişiye yol da tarif ediyor. Öfkelendiğiniz zaman ayaktaysanız oturun, oturuyorsanız yatın buyuruyor. Neden? Çünkü ayakta duran bir öfkelinin karşısındakine verebileceği zararla oturan birinin verebileceği zarar elbette farklıdır. Oturanınki daha da azalacaktır. Burada da hele hele İsrâil oğulları tipi insanların o özelliklerinden dolayı dövüşüp, kavga etmesinler diye on iki kaynak fışkırtıveriyor Rabbimiz.

Taş, âsâ ve su. E peki ne ilgisi var bunların suyla? Deseydi Hz. Mûsâ bizim gibi. Yâni Hz. Mûsâ akıl yürütseydi, problemi fizikle, fizik kanunlarıyla değerlendirseydi kesinlikle su çıkmazdı, çıkmayacaktı. Ama Allah demişse tamam ilgisi vardır. Mûsâ Aleyhisselâmın vahiy karşısındaki tavrı kesin teslimiyetti. Vahiy ne emrediyorsa hemen kabul edip teslim olmak zorundayız. Hemen onu uygulamaya koymayarak akıl süzgecinden geçirip yoruma tabi tuttuğumuz zaman da kaybedeceğimizi hiçbir zaman hatırımızdan çıkar-mamalıyız. İşte bu âyetle kıyamete kadar bu mesajı veriyordu Hz. Mûsâ bize. Kıyamete kadar Rab'den gelen emirlerin hikmeti konusunda kesin bir bilgi sahibi olamayabiliriz. Ama unutmayalım ki bizler hikmetini anlayamasak da Allah'ın emrettiği şeyler serapa hikmettir, hikmetlidir. Ve şunu asla unutmayalım ki; hikmetini anlayamasak da merhametli olan Allah, kulunun faydasına olmayan hiç bir şey emretmez. Bize düşen sa-dece Allah'ın emrine boyun eğmektir. İşte o zaman Rab'den gelen nî-met bize ulaşacaktır.
Bu olaydan sonra artık Allah bize diyor ki: Kullarım! Yiyin için Allah'ın size verdiği rızıktan; ama yeryüzünde haddi aşan bozgunculardan olmayın! İşte İslâm'ın kuralı bu. Allah verecektir verdiğini, yeter ki siz Safa ve Merve'yi iyi belirleyin. Eğer Safa'nızı ve Merve'nizi İslâm belirlerse, Kur'an belirlerse, yâni eğer sizler benim dediğimi tutar, benim dediğim yerde sa'y ederseniz, bilesiniz ki; sonunda mutlaka Zemzem'i size ulaştıracak olan benim diyor, Allah. Benimbildiğim kadarıyla, bu on iki boy'un teşkili şöyle: Yusuf'un Aleyhisselâm bir öz kardeşi var, bir on kardeşi daha var, etti on iki. Zaten İsrâil oğulları demek Yakup oğulları demektir. Bunlar on iki çocuktan dolayı, on iki boydur biliyoruz. Ama şöyle de biraz daha münâsip anlaşılabilir di-yoruz: Yusuf'un Aleyhisselâm da iki çocuğu varmış ve o iki çocuktan da iki boy, geriye kalan on bir çocuktan da on bir boy, böylece etti on üç boy. Bunlardan bir tanesi Peygamber boyu, yâni Mûsâ'nın Aleyhis-selâm boyu ki o özel bir boydur. Ötekiler de on iki boy oluyor. Yâni Mûsâ Aleyhisselâm onlardan farklı bir boydaymış. Kavga etmemelerinin sebebi de biraz bundandır denmiş. Bundan dolayı biraz makul geldi bana. Fakat konunun Dâvûd, Süleyman, Zekeriya ve İsa aley-hisselâm efendilerimiz zamanlarındaki boyutunu ve çözümünü bilmi-yoruz.

61:"Hani ey Mûsâ! Biz bir tek yemeğe asla katlanamayız! Bizim için Rabbine dua et de yerin yetiştirdiğin-den; sebzesinden, hıyarından, sarımsağından, mercime-ğinden, soğanından çıkarsın! Demiştiniz."

Evet ey Mûsâ biz böyle bir tek yiyecek üzerine sabredemiyoruz! diyordular. Yeter artık! Bizler böyle tek yemeğe dayanamayaca-ğız! Sabrımız kalmadı arkadaş! Bıktık usandık artık!!

Köle ruhlu insanlar bakın dün Mısır'da yedikleri yemekleri, ürünleri, portakalları, limonları arzulamaya başlamışlardı. Evleriyle, barklarıyla, atlarıyla, arabalarıyla, çayları ve kahveleriyle böyle bir hayat yaşamaya alışmış insanlar o hayata karşı, şehir hayatına karşı içlerinde bir hasret yatıyordu. Halbuki bütün ihtiyaçları temin edilmesine ve peygamber aralarında olmasına rağmen yine de huysuzluk edebiliyorlar adamlar. Öyle ya alışmıştı adamlar o hayata, ne yapsın-lar yâni? Alıştığınız şeylerden ayrılmaya dayanabiliyor musunuz?

Öyleyse alışkanlıklarımızı, bağımlılıklarımızı, zevklerimizi as-gariye indirmeden yana olalım. Çünkü yarın onları bulamayacağımız bir zindan hayatı veya bir savaş ortamında bulunduğumuzda çok zorlanırız. Çay, kahve, sigara gibi alışkınlarımızı atmadan, bunlarsız bir hayata alışmadan yana olalım inşallah.

Meselâ hiçbirimiz arabanın içinde doğmadık; ama bir anda arabasız kalıverseniz ne yaparsınız? Arabasız, telefonsuz, televizyon-suz nasıl yaşanır değil mi? Bunlarsız olmaz değil mi? Her şeyine karış adamın, ama bunlarına dokunma. Şimdi de öyle demiyor mu biz köleler? Görüyoruz işte hiçbir sıkıntıları yok, dertleri yok, ekmek Allah'tan, su Allah'tan, ev, bark, bulut, bıldırcın da Allah'tan. Üstelik her şey o kadar çok, o kadar bol ve o kadar rahat ki paylaşım için birbirleriyle çekişme ortamı da yok. Senin olacaktı, benim olacaktı, senin şu kadardı, benim bu kadardı, bunun için kavgaya da gerek yok. Herkese yetecek kadar gönderiveriyor Allah.

Buna rağmen adamlar dünyaya çakılı kalma ıstırabından, dünyaya meyillerinden ötürü öyle bir huysuzluğun içine giriyorlar. Demek ki hayatı soğan sarımsakla geçmiş, bu tür şeylere alışmış bir toplumun böyle bıldırcın eti ve kudret helvasından memnun olması da pek kolay olmuyor işte. Çünkü geçmişte alışkanlıkları var adamların. Dünya kavgasının içine düşüyorlar.

Peygamberimiz şöyle diyordu bir hadis-i şeriflerinde: Bir oğlak ölüsü bulmuştu da Medine pazarının yanında, buyurdu ki; kim benden bunu bir dirheme satın almak ister? Hiç kimseden cevap yok. Peki dedi, kime hediye vereyim? Kim benim bunu kendisine hediye vermemi ister? Diyorlar ki ya

Rasûlallah! Bunun dirisi bile para etmez, değil ki ölüsü! Ölüsünü ne yapalım biz? Bunun üzerine Allah'ın Ra-sûlü buyurdu ki:

"İşte Allah katında dünyanın değeri sizin katınızdaki bu oğlak ölüsü kadardır. Eğer Allah katında sineğin kanadı kadar dünyanın bir değeri bulunsaydı; o dünyadan Allah kâfirlere bir yudum su bile vermezdi!"

Diyordu.

İşte Allah katında dünyanın değeri budur. Kâfirlere de ondan bolca verildiğine göre varın dünyanın değerini, ya da değersizliğini siz anlayın. Ve sizler düşünün ki ey müslümanlar! Şu anda bu oğlağın parçalanmasının, paylaşımının kavgasını veriyorsunuz! Yok ben budunu alacaktım! Yok sen bağırsağını kapmıştın! işinin savaşını veriyorsunuz. Bir bakın insanların kavgalarına: Aman atım! Aman arabam! Aman işim! Eşim! Eşyam! Dükkanım! Tezgahım! Geçimim! Seçimim hep onun kavgası..

Ama dünyada yoluna devam ederken yorulup kendisine din-lenmek için bir ağaç gölgesi arayan, orada birkaç saat serinledikten sonra tekrar yoluna revan olan adamın durumuna bir gelsek, o zaman işler kolaylaşıverecek, ama ne yazık ki bizler bunu anlayamadık. Ne yapar adam orada? En fazla şöyle oturacağı yerde sert taşlar falan varsa onları eliyle düzeltir ve hemen oturuverir değil mi? Han hamam filan yaptırmaz değil mi adam? Ya zaten ne kadar kalacak da orada? Birkaç saat dinlenip sonra yoluna devam edecek. Dinlenmek üzere uğradığımız dünyada daha fazla kalacağız sanki. Sanki dünyaya kazık çakacağız. Şu koşturmalarımız, şu hedeflerimiz, şu hiç öl-meyecekmiş gibi yaptığımız plan ve programlarımız bunun en güzel göstergesidir.
Özellikle geçim derdi üzerinde duruyoruz. Ya geçinemezsek? Ya anlaşamazsam? Ya karakterim uyuşmazsa? Hani bizde öyle bir hastalık aşılanır ya. Ne olacak? Niye geçinilmeyecek? Bak hiç tanımadığımız biri ile üç gün, beş gün, bir ay, bir yıl geçinebiliyoruz. Eh hocam dert orada ya! Onlarla geçinebiliyoruz. Üç günlük, beş günlük, bir aylık, bir yıllık, geçici olarak geçiniyoruz. Ama berikiyle? Eh onunla da geçici değil miyiz be kardeşim? Kaç yıl kalacağız da beraber? Sonsuza dek beraber olacak değiliz ya! Onunla da geçici değil de ebedîyen olsa tamam anladık. Ama onunla da geçiciyiz. Ölüme kadar nihâyet. Kaldı ki ölüm insanın başına gelecek şeylerin en yakınıdır. Göz açıp yummadan daha yakındır ölüm bize.

İşte bu âyet, bize bu tür bir ahvali sergileyen yahudi karakterini tanıtıyor. Arzla bütünleşme, arza çakılı kalma, arzın içine dalma ve orada ebedîyen yaşama eğiliminde olan insanları anlatıyor. Böyle olan insanlar için hayat hep ıstıraptır. Bunlar hep bıldırcın etiyle beslenseler bile hep ıstırap içindedirler. Çünkü onların kafalarının takılı kaldığı hayat programları vardır. Onsuz olmazları

vardır. Yaşadıkları hayattan daha güzel, daha müreffeh hayatların da olduğuna inanan, bunun beklentisi içinde olan kimselerin bulundukları ortamdan, içinde yüzdükleri nîmetlerden memnun olmaları asla mümkün değildir. Hep bir yukarıya çıkabilmek için bir ömür çırpınır dururlar zavallılar.

Çünkü onsuz olmazları vardır adamların. Bunsuz yapamayız ları vardır. Meselâ telefondur, telgraftır, televizyondur, sinemadır, arabadır, romandır, plajdır, parktır, garajdır, gezmedir, seyahattir. Meselâ bazen Konya'ya gezmeye gelen kimi insanlar neredeyse sıkıntıdan patlıyorlar. Neden? E ya adamın şöyle gezip dolaşacak bir yer bile yoktur Konya'da. Şöyle rahat koltuğuna yaslanıp üç beş kadeh atabileceği bir yer yok. Adam öyle alışmıştır. Ne yapsın şimdi bu adam? Deniz yok, su yok, gazino yok, pavyon yok, hiç bir şey yok ya! Ne yapsın adam ya!? Çıldırsın mı? Delirsin mi yâni? Evet bakın Mısırda böyle bir hayata alışmış, böyle kokuşkan bir hayatın mahkûmu olmuş İsrail oğulları da kendilerine bedavadan sunulmuş bütün bu nîmetlerin arkasından dediler ki:
Mûsa!! Böyle adamların tabirleri de farklı, hitapları da değişik, ukala adamlar. Hey Mûsâ! Baksana! Bir tek yiyecek "Taam-ı vahid" olmaz böyle şey! Biz buna nasıl dayanalım? Artık biz buna dayanamayacağız! Sıfırı tükettik, dayanma gücümüz kalmadı! Türkçe'ye böyle nakil ediyoruz mecburen. "len" Ebedîyen, hiç mümkün değil artık, biz buna dayanamayacağız diyorlar. Peki ne olacak?
"Bizim için Rabbine şöyle bir dua ediver."

Bizim için Rabbine bir yalvarıver. Rabbine bir yalvarıver. Bizim adımıza Rabbine bir dilekçe gönderiver. Ukalaların ukalalığına bakın: Rabbine bir dua ediversen! Rabbimize değil, Rabbine. Sanki O Rab Mûsâ'nın Rabbi, onların değil ki! Alçaklar şöyle demiyorlar: Ey Mûsâ haydi Rabbimize bir dua edelim demiyorlar. Bir de birlikte dua edelim değil, sen dua et! Tam ukala adamlar. Yâni ağızları kurumuş adamların, kendileri duaya yanaşmıyorlar da duayı Mûsâ aleyhisselâmdan bekliyorlar. Haydi ey Mûsâ Rabbine bizim için bir dua ediver. Bizde de çok değil mi böyle yahudi karakterliler. Kendileri dua etmiyorlar adamlar da hep başkalarından bekliyorlar. Duamızı birileri yapıversin, hatimlerimizi birileri okuyuversin, ölülerimizi birileri defnediversin, çocuklarımızı birileri okutuversin biz de işimize gücümüze bakalım diyenler bizde de pek çok.

Evet işte böyle diyorlar Allah'ın elçisine. Çünkü öyle garip bir ortam ki puta taptılar, buzağıya taptılar, eskiyi hatırladılar, eskiye dön-mek istediler, işte böyle hep ukalalıkları devam etti.

Görmeden inanmayız dediler, şehre girmeyiz dediler filan ve o ortamda bir de karşımıza çıkan bu var. Böyle dediler. Ne olacak Rab-bine dua edip te?
"Rabbin bizim için yeryüzünün bitirdiği sebzesinden, hıyarından, sarımsağından, mercimeğinden soğanından burada da bitirsin! Dediniz"

Dua ediver bizim için Rabbine de işte soğan, sarımsak, marul, elma, portakal, fındık, fıstık bitirsin burada. Bu çölde bizim bunlara da ihtiyacımız vardır dediler. Bunları istediler. Huysuzdu adamlar, ukalaydı; ama Allah'ın Peygamberi bıkıp usanmadı da yine bunu sabırla anlattı onlara.

İnşallah biz de böyle ne yaptıklarının, ne istediklerinin farkında olmayan muhataplarımıza karşı Mûsâ gibi sabırlı olalım. Bizim peygamberimiz de imreniyor çünkü onun sabrına, inşallah biz de öyle olalım, öyle olmaya çalışalım. İnsanlar anlamadılar, densizlik ettiler, ukala davrandılar diye hemen kırıp dökmeyelim onları. Sabırla bir daha anlatalım, bir daha uyaralım. Anlamadınız galiba kalın kafalılar de-meyelim. Ben anlatamadım galiba. Bir daha düzgünce anlatayım diyelim. Sabırla, şefkatle, merhametle onları Allah'ın dinine abone yap-maya, cennete üye yapmaya çalışalım inşallah, Allah yardımcımız olsun.

Onların bu tavırları karşısında Hz. Mûsâ o kadar şaşırdı ki, yâni tam böyle merhametli bir insanın edasıyla, onlara acıyan bir tavırla bakın onlara şöyle diyor: Değilse bu isyanları karşısında:

Ya Rabbi bu adam olmadıkları kahret! diyecekti ve bitecekti onların işleri. Çünkü kesinlikle mümkün değildi bu! İstenmemeliydi böyle bir şey! Yâni böyle Rabbimizin bedavadan kendilerini böyle bir çöl ortamında olmadık nîmetlere boğmasına karşılık yapılacak şey değildi bu yaptıkları. Akla hayale gelmeyecek derecede cömertlik sahibi, kerem sahibi bir Allah'ın elçisine karşı böyle bir tavır mümkün değildi. Olacak şey değildi. Ama yaptılar işte.

Bakın dedi ki Hz. Mûsâ:

"Daha hayırlı bir şeyle, daha edna, daha dun bir şeyi mi değiştirmek istiyorsunuz?"

Yâni şu istediğiniz şeylere bir bakın! Bıldırcın eti, kudret helvası, bulut ve de gölge olmayacak! Allah'tan bedava gelen bu nîmetler olmayacak, siz kendiniz sarımsak ekeceksiniz, soğan dikeceksiniz ve onların ürününden yemeye, kokmaya, tütmeye çalışacaksınız öyle mi? diyordu. Allah'tan gelen bu hayırlı nîmetleri onlardan daha ednâ, daha değersiz şeylerle değiştirmek istiyorsunuz öyle mi? Hiç aklınız yok mu sizin? Hiç düşünmez misiniz?

Arkadaşlar, burada bu hayırlı hayırsız ifadeleriyle alâkalı belki aklınıza bir şey takılmış olabilir. Allah'ın nîmetlerinin hepsi hayırlıdır. Ama burada özellikle bu çöldekilerle ilgili daha hayırlı ifadesinin kullanılmasını şöyle anlamaya çalışıyoruz. Bu nîmetlerin hayırlı oluşu herhalde insan emeği olmadan direk Allah'ın lütfu olduğu için bir. Bir de insan çölde bunlara ulaşmak için say etse de ulaşma imkânı olmayan nîmetlerdir bunlar iki. Yâni kıyamete kadar hiç kimsenin böyle bir çöl ortamında ulaşamayacağı nîmetler olduğu için daha

hayırlı ifadesi kullanılmıştır diyoruz. Değilse Allah'ın kullarına sunduğu tüm helâl nîmetler hayırlıdır, bunda şüphemiz yoktur.

Ecdat; Allah razı olsun onlardan, bize çok güzel bir mîras bırakmışlar. Hemen burada acaba mı ki diye bir parantez bırakmışlar. Demişler ki: Yâni insan fıtratına uygun gelmeyebilir tek tip yemek. Hani bıkabilirler, usanabilirlerdi elbette demeye çalışmışlar. Yâni bilemiyorum ama şöyle olayın biraz dışında olsak. İsrâil oğulları var, Firavun hanedanının, Firavun sisteminin o eski zulmünden kurtulmuşlar Allah'ın yardımıyla. Akla gelen, gelmeyen her şeyi yaptılar onlara. Kızlarının namuslarına dokunmaktan, kadınlarının Rahimlerini yoklamaktan tutun da, erkeklerini boğazlamaya kadar her şeyi yapmışlardı onlara. Yâni onlar firavunî bir toplumun köleleriydi. Firavunî bir eğitimden geçmişlerdi. Firavunî bir sistemin ürünleriydiler onlar. Her şeyi reva gördüler onlara. Sonunda bunlardan, tüm bu pisliklerden ve zulümlerden Allah'ın izniyle kurtuldular. Göz göre göre Allah'ın mûcizeleri de geldi onlara. Kan geldi, ama bunlara değil; kurbağa yağdı, bunlara değil; tufan oldu, bunlara değil; denizde boğulma geldi, bunlar kurtuldu. Mûcizelerle Allah onları kurtardı. Gözlerinin önünce cereyan etti bütün bu Allah mucizeleri.

Deniz yarıldı, bunlar kaşıya geçtiler; ama yine de ukalalıklarına devam ettiler. Sonra Allah bunların tüm ihtiyaçlarını en güzel biçimde karşılamak üzere yiyecek ve içecek indirdi. Her türlü ihtiyaçlarını temin buyurdu Allah. Sonra da dediler ki: Ya biz bıkarız bu işten. Biz buna dayanamayız. Dua et Rabbine de bize şöyle şöyle yapsın.

Yâni bu teklif fıtratı bozulmamış normal bir insanın teklifi değildi. Hani evet bal yiyen baldan usanır. Tamam bu fıtrattır da, ama ekmek yiyen ekmekten asla usanmaz. Zira ekmek usanılacak bir yiyecek değildir. İnsan fıtratına en uygun ve bıkılmayacak bir yiyecektir ekmek. Bundan dolayı zayıflamak isteyenler sadece ekmeğe dönerler. Sadece ekmek yerler. Aslolan ekmektir çünkü, ötekiler olmasa da onsuz olmaz denmiştir. Burada da bu adamların dertleri tek yemeğe sabırsızlık değil. Mesele bu değildi.

Mesele Allah onların burada kalmalarını murad ediyor ve böyle bir yiyecek yemelerini istiyorsa ve de bu sabırsızlıklarından ötürü cezayı da hak ettikleri söyleniyorsa, o zaman anlıyoruz ki bu yemekten bıkılmaz arkadaş. Allah bıkılmaz diyorsa bıkılmaz! Bunun başka bir izah tarzı da yoktur yâni. Bu işin doğrusu budur. Evirip çevirip onların bu konuda haklılıklarına deliller bulmaya çalışmanın anlamı yoktur bana göre. Bal gibi huysuz adamlar. Çünkü bakın Rabbimiz Bakara sûresinde bu işin esasını bize anlatırken şöyle buyuruyordu:

"Allah hiç kimseye güç yetiremeyeceği yükü yüklemez."
(Bakara: 285)

Allah onların altından kalkamayacakları bir şeyi de onlardan istemez. Ama yine de onların bu cevabına da hak verelim ve diyelim ki; bu ceza onların tek yemeğe dayanamamalarından değil de bu durumlarını, yâni bıkkınlıklarını çok çirkin ve ukalaca dile getirmelerindendi. Yâni hiç olmazsa böyle diyerek ecdadımızın bu konudaki gayretkeşliklerini hepten boşa çıkararak ukalalık etmemeyi uygun buldum. Yâni gerçekten bu adamları masum görmek, suçsuz göstermek mümkün değil. Bakın şu adamların hitap tarzlarına:

Hey! Hadi be Mûsâ! Rabbine bir dua ediver! Şu ukalalığa bir bskın. Şu edepsizliğe bir bakın. Kime diyorlardı bunu? Gözlerinin önünde kendilerine bu kadar mucize göstermiş, denizin yarılıp sağ salim karşı geçmelerini sağlamış, kendilerini o rezil hayattan kurtarmış bir peygambere bu hitap yakışır mı bir müslümana? Ama haydi biz yine en iyimser bir mantıkla diyelim ki onların cezalandırılmaları tek yemeğe dayanamadıklarından değil de işte böyle demelerindendi. Bu hitap tarzlarının bozukluğundandı. O Rab sanki onların Rabbi değil. Ağızları kurumuş sanki kendileri dua edemiyorlardı. Sanki serapa ukalalık sergiliyordu adamlar.

Bu hastalık onların dünkü Mısır'dan getirdikleri bir hastalıktı. Firavun oğulları da aynı dua modelini kullanıyordu dün. Allah'a isyanları sonucu Mısır'a kan geldi, kan gönderdi Allah. Sanki suya el attılar kan, ekmeğe el attılar kan, neye el attılarsa kan oldu her şey. Pişman olarak geldiler Hz. Mûsâ'ya ve dediler ki: Ey Mûsâ bunlar bize isyanlarımızdan dolayı geldi, Rabbine bir dua ediver de bu belâyı üzerimizden kaldırsın! Sonra Mûsâ aleyhisselâm dua etti de Allah kaldırdı onu onlardan.

Sonra yine azdılar, çekirge geldi, ey Mûsâ dua ediver! Kurbağa geldi, bit geldi, her gelişte ne geldiyse: Ey Mûsâ Rabbine dua ediver dediler. İşte efendileri olan Firavun oğullarının bu hitap tarzını bu defa müslümanların kullanması hiç de hoş değildi. Berikiler kâfirdiler, diyebilirdiler böyle sözleri.

Bakın A'râf sûresinde Firavun oğullarının şöyle dedikleri anlatılır:
"Dediler ki; ey Mûsâ! Seninle Rabbinin arasındaki anlaşma hatırına hadi sen Rabbine bir dua ediver de Rab-bin bunları kaldırsın üzerimizden. Biz de sana iman edelim ve İsrâil oğullarını sana verelim"
(A'râf: 134)

Demişlerdi.

Sen bunu yap, biz de istediğini yapalım. Yâni seninle beraber İsrâil oğullarını gönderelim; Mısır'dan gitmenize izin verelim demişlerdi. İşte bunlarda da böyle bir çelişki vardı sanki. Bize soğan sarımsak filan. Yâni bunun altında yatan şehir

özlemi, Mısır'ın özlemi var adamların içinde de bunu böylece ifade etmeye çalışıyorlardı. Ama mesele sadece şehir de değil. Yâni herhangi bir şehir de değil mesele. Çünkü bakıyoruz aynı bu topluma, şu şehre girin de denmiş. Ama buna da cesaret edememişler ve:

"Sen ve Rabbin, ikiniz gidip savaşın! Biz burada oturacağız!"
(Mâide: 37)

Demişlerdi.

Üstelik orada, çölde sürekli kalmak için de gelmemiştiler onlar. Allahu âlem kısa bir dönem onlara hürriyetin mânâsını tattırmak, özgürlüğün bilincine erdirmek için çöle çekmişti Allah onları. Çünkü böyle yıllar yılı Firavun oğullarının zulmü ve işkencesi altında köleleştiril-miş, her şeylerini kaybetmiş, kimliklerini bile yitirmiş bir toplum ancak böyle bir ortamda özgürlüğün ne demek olduğunu anlayabilirlerdi. Çöl hayatı kölelerin hürriyeti anlayabilecekleri en güzel ortamdır. Orada ihtiyaçlar sınırlı olduğu için, öyle şehir hayatında, yerleşik hayatta olduğu gibi kimsenin kimseye hükmetmesi, kimsenin kimseye ege-menlik iddia etmesi mümkün değildir. İşte gördük, ekmek Allah'tan, su Allah'tan. Bulut Allah'tan, bıldırcın Allah'tan. Kimsenin kimseye bir eyvallah'ı yoktur yâni. Şehirde öyle mi? Hayır, işte görüyoruz kimi kimine hükmediyor, kimi kiminin işinde çalışıyor, kimi kiminin kapısında köledir. Böyle karmaşa bir hayat vardır şehirsel hayatta.

Evet Rabbimiz Mısırdan kurtardıktan sonra onları özgürlüğü daha güzel anlayabilecekleri bir çöl hayatına çekiverdi. Yâni Yakup aleyhisselâm döneminde oğlu Yusuf'un Mısır'a sultan olması sebebiy-le Filistin'den Mısır'a giden İsrâil oğulları, Yakup oğulları, müslüman-lar şimdi de Mısır'dan geldikleri ülkeye, yâni Filistin'e doğru gidiyor-lardı. Yusuf aleyhisselâm döneminde Mısır'a egemen olmuşlar, uzun bir süre Mısır'ın egemenliğini ellerinde tutmuşlar, Mısır'a en güzel günleri yaşatmışlar, ama daha sonra Firavun oğullarının Mısır'da egemenliği ellerine geçirmeleriyle birlikte yine uzun bir süre orada köle hayatı yaşadıktan sonra şimdi de Yakup'un torunlarından Hz Mûsâ eşliğinde Yakup'un diyarına gidiyorlar.

Lâkin bu gidişte ve kalışta Allah'ın dediklerine rıza isteniyordu onlardan. Madem böyle mi yiyecek gönderildi, buna razı olun! deniyordu. Teslimiyet isteniyordu. Bunlar bir tür şehir hayatı istiyorlardı, ama Mısır'daki gibi bir şehir hayatı istiyorlardı. Çünkü onu biliyorlardı ancak.

İşte buzağı yapmaları da ondandı ya. Firavun oğulları ineğe taparlarsa biz de ancak onun küçüğüne tapabiliriz diye küçüklüğün ifadesi olarak buzağıya tapınmışlardı. Bugün de öyle efendilerinin yaptığına cesaret edemeyen binlerce uşak görüyoruz. O büyük yapar, biz onu beceremeyiz diyor ve küçüğünü yapı-

yor bizimkiler. Amerika büyüğünü yapar, biz ancak bu kadar yapabiliriz diyorlar. Efendilerini yüz yıl geriden takip etmeyi bile şeref sayıyorlar köleler. Evet bunların içinde Mısır'ın özlemi vardı ve bu cinsliklerinin altında yatan da işte buydu.
Arkadaşlar yeri gelmişken inşallah burada bir tespitte buluna-lım. Sözü epey uzattık ama, önemli gördüğüm için bunu da söyleyip bu akşamki dersimizi burada kapatalım inşallah. Kur'an'ın tabiriyle iki tür hayat vardır. Ya da iki hayat modeli vardır:

1- Birincisi göçebe hayat. Yâni savaş hayatı veya akıcı hayat, durağan olmayan hayat.

2- Bir de şehir hayatı, yerleşik hayat vardır. Yâni yahudi'nin hayat tarzı. A'râf 176. anlatıldığı gibi ¬ türünde arza çakılı, durağan, yerleşik, ya da şehirsel hayat vardır. İsrâil oğullarının önce Mısırda yaşadıkları hayat işte bu yerleşik hayattı. Çöle gidip de neredeyse Hz. Mûsâ'nın burnundan getirmeye çalıştıkları ikinci hayat da göçebe hayattı.

Yerleşik hayat yahudi toplumunun sürekli özledikleri, can attıkları, orada kişilerin ebedî kalacaklarmış gibi plan program yaptıkları, ev bark kurdukları hayattır. Hiç ölmeyeceklermiş gibi plan program yaptıkları hayattır.

Ama göçebe hayat savaş toplumlarının hayatıdır. Yâni hareketli hayat. Durağan olmayan, kokuşmaya müsait olmayan hayattır. Tabi bu iki hayat insanının yapılanması birbirinden çok farklıdır. Savaş insanının evi, savaş insanının eşyası, şehir insanının evinden ve eşyasından çok farklıdır. Onun tüm eşyası bir merkebin, bir atın sırtının alacağı kadardır. Savaş insanı yâni yarın öleceğine inanan ve ölümü hep yakınında hisseden insan bu evlerle bu eşyalarla uğraşmaz, uğraşamaz. Çünkü onun ne böyle bir evde oturacak, ne de böyle eşyaları kullanacak vakti yoktur. Onun tüm eşyası bir atın sırtının alabileceği kadardır. Çünkü yarın ya düşman gelecek bu ev ve eşyalar ona kalacak, ya da kendisi bir yerlere gidecek onlarla ilgileneme-yecektir. Onun içindir ki savaş toplumunun insanı, göçebe toplumun insanı şu bizim tür evlerle, eşyalarla ilgilenmez. Çünkü savaşı kaybedince düşmana kalacak bu evler ve eşyalar, ya da kendisi savaş için başka coğrafyalara gidince boş kalacak bu evler ve eşyalar onun için çok anlamsızdır. Çünkü onun hayatı böyle durağan ve kokuşkan bir hayat değildir. Onun hayatı hareketli, akıcı, diri ve canlı bir hayattır.

Bunu Muhammed Esed şöyle özelleştiriyordu: Su akarsa tazeliğini korur, durgunsa kokuşmaya mahkûmdur diyordu. İslâm da hayat programı olarak akıcılıktan yanadır. Durağan ve kokuşmaya müsait bir hayatı istemez İslâm.

Meral Marufun “Hicret Günleri” isimli kitabını okudunuz mu bilmem? Orada şöyle bir hadîse anlatılır: Düşman geliyor haberini alınca hemen alelacele kasabayı terk etmek üzere eşyamızı bir merkebin üzerine sardık diyor. Meral Maruf’un böyle çok kıymetli, nâdide, baba yâdigarı bir fincan takımı varmış, onu çok merak eder. Bunları illa da ölürüm de yanımda götüreceğim der. Anası der ki; kızım yapma, etme, götüremezsin. Dağ taş, dere tepe gideceğiz, ağırlık yapar, taşıyamazsın! dedilerse de dinlemez Meral ve onları alır yanına. Yola çıkarlar, gittikçe ağırlaşır, gittikçe zorlaşır ve nihâyet kaza süsü vererek birini atar. Eyvah düştü! Kaza oldu! Kırıldı filan der. Olsun kızım bir şey olmaz filan derler, zaten bekliyorlardı onu. Az sonra birini daha, birini daha derken hepsini atıverir ve o yükten kurtuluverir. İşte savaş insanının hayatı, işte diğer tarafta da yahudi anlayışındaki şehir insanının yerleşik hayatı. İşte savaş insanın evi ve eş-yası ve işte yerleşik hayat insanının evi ve eşyaları.

Evet, kendisinden yerleşik hayat isteyen İsrail oğullarına karşı Bakın diyor ki Hz. Mûsâ:
"Öyleyse haydi inin Mısır’a! Orada istediğiniz her şey var."

Haydi inin Mısır’a! Dönün gerinize! Alıştığınız, tutkunu oldu-ğunuz o alçak hayata dönün! Orada istediğiniz her şey var! Telefon, telgraf, radyo, televizyon, elma, armut, limon, portakal, koltuk, kanepe hepsi var. Ama orada Allah’tan başkalarına kulluk da var. Firavunlara kulluk da var. Çocuklarınızın öldürülmesi de var. Kızlarınızın hayasız-laştırılması da var. Siz bilirsiniz, sonucuna kendiniz katlanmak kaydıyla hadi dönün Allah’ın sizi kurtardığı o pis hayata. Nefislerinin arzuları yüzünden kendilerini satmaya karar vermişlerdi bunlar. İşte kıyamete kadar özgürlüğü bir tarafa bırakıp soğan sarımsak derdine düşen tüm toplumlara uygulanacak bir yasadır bu.
Öyleyse hadi inin bir şehre. Ama "İhbitu" Adem’le Havva’ya ve bir de İblis’e cennette kalabilme ortamından dünyaya, ednaya, aşağılık bir ortama iniş olarak tabir edilmişti ya, aynı tabiri, bakın burada da görüyoruz. Hadi bu ulvi yaşayıştan, bu yüce yaşayıştan inin bir şehir hayatına! Kendi kendinize kazandığınız, kendi kendinize çalıştığınız, kendi kendinize ekip diktiğiniz, ya da yorulduğunuz, usandığınız, köleleştiğiniz, köleleştirdiğiniz, ezdiğiniz, ezildiğiniz sadece fesada imkân verecek bir şehir hayatına hadi denecek.

Madem siz oradan alındınızsa, o pislik içerisinden çıkarılıp kurtarıldınızsa artık dönmek istememeliydiniz bir daha oraya. Artık böyle pis bir hayatı özlememeliydiniz. Derdiniz ne sizin? Neyi hatırlıyorsunuz siz? Neyi özlüyorsunuz? Ne demek istiyorsunuz? Eski hayatınıza geri dönmek mi istiyorsunuz? Ya da yerleşik bir hayat mı istiyorsunuz? Durağan, kokuşkan bir yerleşik hayat özlemi mi duyuyorsunuz? Bu isteğinizin size nelere mal olacağını bilmiyor musunuz? Dünkü rezilliğinizi ne çabuk unuttunuz?

Orada sizin istedikleriniz hep var. İstediğiniz, nefislerinizin arzu ettiği, tutkunu olduğu her şey var orada. Ama benim görevim o değil! diyor sanki Hz. Mûsâ Aleyhisselâm. Yâni ben sizleri şehir hayatına ulaştırmak için ortaya çıkmış değilim! Benim planım, benim programım, benim tüzüğüm, benim yasam size müreffeh bir hayat sağlamak değildir. Sizi kalkındırmak için de gelmedim ben! Benim geliş amacım, varlık sebebim bunlar değildir. Ben size Allah'ın sizden istediği kulluğu göstermek, sizi dünyada hidâyete, dünyada mutlu ve dengeli bir hayata, âhirette de cennete ulaştırmaya geldim. Benim varlık sebebim işte budur.

Çünkü bakıyoruz bugün müslümanlara vaadedilen şeylere, hep bunlardan söz ediyorlar. Kimileri müreffeh bir hayat vaadediyor müslümanlara, kimileri aman eğer biz başa geçersek, camiler, fabrikalar, plajlar, parklar televizyon yayınları, her evin önüne arabalar diye böyle bir şehir hayatı öneriyorlar. Oysa inanan ve inancını yaşayanlara cennet hayatı vardır.

Gidin! İnin bir şehre! Alçalın! Alçak herifler! Sizin için orada istediklerinizin hepsi var. Soğan var, sarımsak da var, pırasa da var. Ama onun dışında işte şehir hayatında olanlar da var. Yâni iyi öyleyse hadi ekin dikin denmiyor. Siz bilirsiniz ama orada parkınız, pavyonunuz da var, köleliğiniz, esaretiniz de var, ezikliğiniz, horluğunuz, hakirliğiniz de var deniliyor...
"Böylece onların üzerine bir zillet ve meskenet damgası vuruldu. Ve Allah'ın gazabına uğradılar."

Bunun üzerine onlara Allah'tan bir azap ve gazap geldi; bir de onların üzerine zillet ve meskenet damgası vuruldu. Veya duribet, böyle duvarın üzerine çamurun yapışıp oradan bir daha ayrılmaması gibi zillet onlara yapıştırılmıştır. Zilletle özdeş oldular onlar. Zillet ve meskenet onların alınyazısı, vazgeçilmez özellikleri olmuş.

Zillet eşittir yahudiler, o hale geldiler yâni. Peki ne demektir bu zillet ve meskenet? Yahudi'yle özdeş olan ve yahudi'nin ayrılmaz vasfı olan bu zillet ve meskeneti nasıl anlayacağız? Ne anlayacağız bundan?

Zillet; eziklik demektir, kahır demektir, kişinin kendi kendine güven duygusunu yitirmesi demektir. Veya zillet; İnsanın alçaklığını veya aşağılık olduğunu kendisine sindirmesi demektir. Bunu kabullenmesi demektir. Ben ki aşağılık, ben ki âdi, ben ki alçak, ben ki süflî biriyim! İnancını, düşüncesini kişinin kendi kendine kabul ettirmesi demektir zillet.

İşte yahudilere böyle bir zillet damgası vurulmuştur ve kıyamete kadar da sürecektir bu damga. Siyaktan anlıyoruz bunu.

Şu anda veya bundan önce bu damganın onlar üzerinden kaldırıldığına dair bir delil yoktur. Kaldırılmamıştır. Kıyamete kadar bunu üzerlerinde taşıyacaklardır. İşte bu âyetten sonra da onlar, bakıyoruz hep zelil yaşamışlardır.

Ama İslâm'ın zillet anlayışına göre düşünüyoruz tabii. Burası çok iyi bilinmelidir ve gözden kaçırılmamalıdır. Bakıyoruz İslâm'ın zillet anlayışına göre yahudiler her zaman zelildirler. Meselâ anlatılır 67 yahudi Arap savaşında, yahudi'nin biri siperden kafayı çıkarıp bağırıyormuş: Abd'üs Selâm! Bir kafa çıkıyor Arap istihkamlarından onu vuruyor yahudi. Sonra Abdurrahmân! Bir kafa daha çıkıyor, onu da vuruyor. Hasan! Bir kafa daha, onu da vuruyor. Müslümanlar, ulan ne yapıyoruz biz hep avlanıyoruz be! diyorlar, nihâyet müslümanlardan birinin kafası çalışmış ve hazır olun! demiş, mermiler hazır olsun bunun yolunu buldum. Hepimiz birden ateş edeceğiz, bakın kaç tanesinin işini bitireceğiz. Çıkarmış cebinden bir demir para ve bu para kimin başına düşerse onundur! diye bağırarak parayı yahudi istihkamlarının üzerine atmış, parayı görünce hepsi birden üşüşünce hepsinin işini bitirmişler. Zillet budur işte.

Yâni izzet ve şeref İslâm ise, onlar her zaman zelildirler, zelil olacaklardır. Hem öyle bir zillet ki; âlemlerin Rabbi olan Allah'ı sadece kendilerine münhasır bir Allah yapmışlar, millî bir ilâh yapmışlar, bundan sonra bunun cezası ve sonucu olarak da sadece kendi toplumlarıyla münhasır bir dünya yaşamak zorunda bırakılmışlar. Onlar herkesten üstün bir sevdaya kapılmışlar, ama bu aslında onların kendi kendilerini yemesi anlamına gelmektedir. Neden? Çünkü Yahova onların tanrısıdır. Onları üstün tutmak için hep vardır. Bunu pratize etmek için de hep zillet içine düşmüşlerdir. Birbirlerini birbirleri ezmiş, milleti ezmek için hep planlar kurmuşlar, dünyaya yönelik bir plan kurmuşlar, sonunda ölüp giderken hep rezil, hep rezil olmuşlardır...

Yâni Allah'tan bir gazaba, azaba uğramış bunlar. Dünya açısından bir azap, kalpteki bir azap, onu anlatamıyorum; ancak yahudi olan bilir diyorum. Zira Allah'ın dediğine göre, öyle bir azap vardır onlarda. Doğarken azap, ölürken azap, yaşarken azap, azap, azap.

Meselâ yahudilerin bir evlenme törenini anlattı bir arkadaş, lisans tezi olarak hazırlanmış: Yahudilerden bir adam ölünce onun karısı ile o adamın en büyük kardeşi evlenmek zorundaymış. Evlenmek istemezse bunu ifade etme cesareti olmazmış zaten de, mecbur evlenecekmiş onunla da, ama her şeye rağmen gemi azıya alır da yine de evlenmem! demişse kıyamet koparmış. Dayak atılırmış, dövülürmüş, üzerine kara sürülürmüş, dışlanırmış, aforoz edilirmiş. Her şeye rağmen yine de diretirse adam, iş mahkemeye intikal edermiş. Orada o kadın ona ağzına geleni söylermiş. Adam eğer her şeyi sineye çekerse ancak o zaman evlenmeyebiliyor ve bu işten kurtulabiliyormuş. Zillete bakın zillete. Bundan daha büyük, bundan daha korkunç zillet olur mu?

Tersi, eğer mecburen evlenmişse tamam ondan bir çocuk doğuncaya kadar beklenir, oğul oluncaya kadar bu evlilik sürdürülür, çocuk doğunca da o ölen adamın adı bu çocuğa verilir ve adamın kaydı silinmezmiş listeden. Zillet değil de nedir bu?

Meselâ Katolik kilisesindeki zillet de aslında aynı zillet değil mi? Onlarda da adam bir kere evlendi mi tamam artık bir daha boşanamıyor. İstesen de istemesen de tamam artık onunla yaşayacaksın! Başka çaren yoktur. Yahu ben istemiyorum! Anlaşamıyorum! Hayır, o zaman başkalarıyla idare et durumu, ama onunla evli görüneceksin. Nerede bulalım bir daha! Bir enayi bulmuşuz, hiç olmazsa bir çocuk filan olursa böylece ana baba belli olsun gibi görünelim diyorlar ve böyle yürütüyorlar işi. Evet onlarınki de zillet, bunlarınki de zillettir. Eğer izzet:

"Onlar mü'minleri bırakıp da kâfirleri veli ediniyorlar. İzzet ve şerefi onların yanında mı arıyorlar? Şüphe yok ki izzetin tümü Allah'tadır."

(Nisâ: 139)

Âyetine göre izzet tümüyle Allah'ınsa, yine:

"İzzet ve şeref Allah'ın, peygamberinin ve mü'min-lerindir. Lâkin münâfıklar bilmezler."

(Münâfikûn: 8)

Âyetine göre izzet Allah'a, Resûlüne ve mü'minlere ait ise, münâfıklar da bunu bilmiyorsa; onlarda ne izzet vardır, ne şeref vardır, zelil insanlardır ve miskin insanlardır onlar diyeceğiz.

Peki meskenet ne demektir? Meskenet; Fakirlik, şiddetli ihtiyaç hali demektir. Galiba yahudi mantığının yaşantısına meskenet diyeceğiz. Yahudi'ce bir hayat tarzı. Ne o? İşte adam kazanacak, uğraşacak, aldatacak, atlatacak, çalacak, çırpacak. Meselâ yahudi mantığına göre karşıdaki adama yapılabilecek en büyük kötülük onun kesesindeki, kasasındaki parayı kendi kasasına aktarmaktır. Böyle birini tanırım, tam o tıynette biri. Adam, düşmanıma yapacağım en büyük kötülük onun parasını almaktır diyor. Hani anasına küfret, babasına söv istersen, ama dükkanına git herkesten fazla hürmet eder sana. Niye? Seni kandıracak ve paranı alacak ta ondan. Herhalde meskenet de budur, başka bilmiyorum. İşte görüyoruz adamları bir ömür boyu paranın, dünyanın, malın mülkün kölesi olarak bir hayat sürüp geberip gidiyorlar.

Evet, onlara zillet ve meskenet damgası vuruldu. Bugünkü müslümanların da zillet ve meskenete düşmelerinin sebebini de bu âyetle izah etmek mümkün olacaktır. Zira sosyal yasalar asla değiş-mez. Bu yasalar önceki toplumlar için

neyse, sonrakiler için de öyledir. Allah'ın toplum yasalarında, sosyal yasalarında bir değişiklik bulamazsınız.

"Allah'ın sünnetinde değişiklik yoktur."

Dikkat ederseniz ısrarla her namazımızda Fâtiha sûresiyle:

"Ya Rabbi bizi kendilerine nîmet verdiklerinin yoluna ilet, gazaba uğrayan ve dalâlette kalanların yoluna değil."

Diyoruz. Rasulullah'ın ifadesine göre bu gazaba uğrayanlar yahudilerdir. Zillet ve meskenet alınlarının vazgeçilmez damgası ol-muş yahudiler. Eğer şu anda bizler de zelilsek, Allah'ın gazabı eğer şu anda bizim de üzerimize yağıyorsa; o zaman biz de derin derin bu âyetler üzerinde düşünüp kendimize çeki düzen vermek zorundayız.

Bir de bunlar Allah'tan bir gazaba uğradılar. Peki kimdi bunlar? Yâni Allah'ın kendilerine gazap ettiği bu insanlar kimdi acaba? Bunlar Allah'ın kendilerine her türlü imkânı hazırladığı halde yine de Allah'a değil de başkalarına kulluk yapmaya kalkışan ve ulemânın ifadesiyle: Kocasından çok başkalarını sevmeye çalışan fahişe bir kadın karakteri sergileyen yahudilerdi. Peki nasıl bir imkân? Yâni Allah'ın bunlara hazırladığı imkân, nasıl bir imkândı? Yâni insanın hayatına yeterli, zarurî ihtiyaç dediğimiz, fizikî ihtiyaç dediğimiz şeyler konusunda Allah mutlaka insana yeterli ihtiyaç maddelerini temin etmiştir. Yâni doğan her insanın hayatını sürdürme dönemindeki rızkını ona ait kılmıştır Allah. Mutlaka o ayrılan rızık ona gökten inecektir. İşte Allah'ın böylece kendisini düşündüğü, yaşaması için her türlü ihtiyaçlarını temin ettiği halde Rabbine değil de ondan başkalarına kulluk yapmaya, başkalarını razı etmeye çalışan herkes aynı noktada demektir.

"Sizin rızkınız ve vaadolunduğunuz göktedir!"
(Zâriyât: 22)

Diyordu âyet-i kerîme. Yâni sizin rızkınız göktedir, Allah onu size takdir etmiştir ve o kesinlikle sizi bulacaktır deniyordu. Bu iş bu kadar kesinken, yâni bana ayrılmış olan mutlaka beni bulacakken ben tutup onunla yetinmeyeyim de dünyada sanki farklı kalacakmışım gibi, veya ebedî kalacakmışım gibi, veya illa da şehirde kalacakmışım, ya da illa da falan makamda ,filan mekânda olacakmışım gibi kendi ihtiyaçlarımı kendim belirleme çabası içine girersem; o zaman ben de aynen bunlar gibi olmuşum demektir Allah korusun. Yâni o zaman ben de tıpkı onlar gibi soğan sarımsak derdine düşerim, doktora, diploma, makam, koltuk derdine düşerim. Yâni yahudi durumuna düşerim Allah korusun. Yâni öyleyse burada reddedilen, zemmedilen, kötülenen onların bu tavrı oluyor işte..

Çünkü İsrâil oğullarına belirlenen nîmetler (Bıldırcın eti, kudret helvası ve gölge) gibi nîmetler bugün aynen benim için de geçerlidir. O gün onların

hayatlarını sürdürebilmeleri için zaruri olan şeyler nasıl ki onlara Allah tarafından tahsis edilmişse, bugün benim de hayatımı sürdürebilmem için bana zaruri olan fiziki ihtiyaçlarım, biyolojik ihtiyaçlarım aynen bana da Rabbim tarafından tahsis edilmiştir. İhtiyaçlarının temin edildiği o ortamda onlara düşen neydi? Bu ihtiyaçları bedava onlara temin ediveren Allah, o konumda onlardan ne istiyordu? Allah'ın ve O'nun Peygamberleri olan Hz. Mûsâ'nın dediklerini dinlemekti değil mi? Öyleyse tüm bu ihtiyaçlarımın temin edildiği bu ortamda bana düşen ne? Yâni benden ne ister Rabbim? Bana düşen de Peygamberim Muhammed'in Aleyhisselâmın dediklerini aynen dinlemek ve bu konuda azami gayret etmek..

Peygamberim bana diyor ki, helâlinden rızık arama çabasında ol! Yâni yatma ve sa'y et buna! Hepsi bu kadar. Yâni Safa'ya git! Mer-ve'ye gel! İşte o kadar. Sen bunu yaptıktan sonra sana lâzım olan artık bıldırcın eti mi? Kudret helvası mı? Merak etme onu bulacaksın elbette. Ötekilerin peşine takılmam gereksiz olacak böylece. Yâni illa da et arayacağım, süt arayacağım, ot arayacağım bu gereksiz oluyor. E, bunları hep kâfirler mi yiyecek? Yo Allah bana onu da ayırmışsa, ondan da ayırmışsa elbette o beni bulacaktır. Dert etmemin anlamı yoktur. Evet: Âyetini şöyle tercüme ediyoruz öyleyse. Ya Rabbi şu başlarında Peygamberin olduğu halde seni dinlemeyen, senin vahyinle ilgilenmeyen, senin kendilerine mahza kullukta örnek olarak gönderdiğin peygamberini takmayan, tanımayan, onunla diyalog gereği duymayan, senden gelen hayata razı olmayan, kendi hayat programını kendisi seçme çabasında olan toplum gibi eyleme bizi.
Çünkü onlar gazaba uğrayanlardır. Onlar bu halleriyle senin gazabını hak edenlerdir. Ve Rahmetinden mahrum kalanlardır. Peki nedenmiş o? Niye gazaba uğramışlar bu adamlar? Neden zillet ve meskenet damgası vurulmuş bu adamların alınlarına? Çünkü:
"Çünkü onlar Allah'ın âyetlerini küfrediyorlar (örtüyorlar)dı."

Nedenmiş o? Çünkü onlar Allah'ın âyetlerini küfrediyorlardı, örtüyorlardı, örtbas ediyorlardı, kendilerinin ve toplumlarının gündemlerinden düşürmeye çalışıyorlardı. Allah'ın âyetlerini açığa çıkarmıyorlardı. Aman bu insanlar Allah âyetlerini duymasınlar, görmesinler diye ısrarla âyetleri kamufle ediyorlar, gündemi değiştiriyorlar, kendi suni ve yapay gündemlerle insanları meşgul ediyorlardı.

Allah'ın iki tür âyeti vardı. Biri metluv âyetler, ötekisi de meş-hûd âyetler. Farklı ifade edersek, birisi kulağa hitap eden işitsel âyetler dediğimiz şu elimdeki Kur'an'ın âyetleri. Ötekisi de göze hitap eden görsel dediğimiz şu kâinatta Allah'ın serpiştirdiği kendi varlığına alâmet ve nişane kıldığı ay gibi, güneş gibi, gece ve gündüz gibi, bulut ve rüzgar gibi, insan, hayvan, ağaçlar, bitkiler gibi âyetler. İşte bu adamlar bunları küfrediyor, örtüyor, örtbas ediyorlardı, kamufle ediyorlardı, halkın gözünden, kulağından saklıyorlardı.

Yâni gündeme getirmiyor, gündemlerinden kaldırıp onlarsız bir hayat programı yapmaya çalışıyorlardı.

Allah için 8 yıllık bir temel eğitimden geçen şu müslümanların çocukları kaç âyet duyuyorlar? Hayatlarını düzenleyecek kadar kaç âyet öğretiliyor bu çocuklara? Bu yaptıkları Allah'ın âyetlerini örtme, kamufle etme değil de nedir? Veya sizler şu ana kadar evdeki bu çocuklarınıza kaç âyet öğrettiniz? Kaç âyet açtınız, açımladınız onlara? Yoksa sizler de âyetleri örtenlerden misiniz? Ama unutmayın ki gerek evlerinde, gerek okullarında Allah'ın âyetlerini örten onun yerine başka şeyleri açanlar zilletten, meskenetten, horluktan, hakirlikten asla kurtulamayacaklardır.

Evet onlar âyetleri örtüyorlar, örtbas ediyorlardı. Başka? Başka ne yapıyorlarmış bu adamlar?

"Ve de Peygamberleri haksız yere öldürüyorlardı."

Peygamberleri haksız yere öldürmek. Peki acaba haklı yere Peygamber öldürülür mü ki, Rabbimiz burada haksız yere Peygamberleri öldürüyorlardı buyurmuş? Anlayabildiğim kadarıyla bunu şöylece özetleyelim inşallah:

1- Bazen bâtıl işleyen, bâtıl iş yapan birisi, onu hak zannıyla yapabilir. Onun yapılması gereken bir hak olduğunu zannettiği için veya o konuda bilgisiz olduğu için doğru zannıyla, hak zannıyla o işi yapabilir. Ama bu iş, bu Peygamber öldürme işi onların kendi inançlarına ve zanlarına göre de hak olmayan, haklı olmayan bir işti. Bunu biliyorlardı, bunun çirkinliğini biliyorlar, yapmamaları gerektiğini biliyorlar; ama yine de yapıyorlardı bu işi. Bir böyle anlıyoruz. Bir de Mü'-minûn 117 de anlatıldığı gibi:

"Kim ki Allah'la beraber başka birine bu konuda hiçbir delili olmadığı halde dua eder, ibâdette bulunursa."

(Mü'minûn 117)

Âyetinde olduğu gibi te'kid içindir bu. Çünkü Allah'tan başka ikinci bir İlâh edinen kimsenin buna herhangi bir delil bulması kesinlikle mümkün değildir. Ancak tekid içindir diyoruz. Burada da "Haksız yere" ifadesi te'kid için kullanılmıştır diyoruz.

3- Eğer Cenab-ı Hak burada haksız yere sözünü kullanmayıp da sadece Peygamber öldürdükleri için onları zemmetmiş olsaydı, o zaman: "O peygamberleri gerçekten öldüren Allah değil mi?" diyerek itiraz edebilirlerdi. Yâni öldüren sen değil misin ya Rabbi? diye bir mantık oyununa girebilirlerdi. İşte Cenab-ı Hak burada kendi öldürmesinin hak olduğunu, bunlarınkinin ise haksız olduğunu vurgulamak istemiştir diyoruz Allahu âlem.

4- Öyleyse hak öldürme, haklı öldürme, öldürmeyi gerekli kılan bir öldürmedir. Bakın Rasulullah Efendimizin şu hadisi bunu anlatır:

"Şu üç durumun dışında bir müslümanın kanı helâl değildir. İman ettikten sonra tekrar küfre dönen kişi, muhsan iken (evli iken) zina eden kişi ve haksız yere adam öldüren kişi."

İşte bunların dışında müslümanı öldürmek haramdır. Ya da bu kimselerin öldürülmesi haklı bir öldürmedir. Yâni bu adamlar kendi mantıklarına göre de haksız olduklarını biliyorlarmış da onu anlatıyor âyet-i kerîme. Yâni Peygamberlerin onlara göre de suçu yok, ama bu-na rağmen haksız olduklarını bile bile peygamber öldürüyorlar. Hem öyle öldürüyorlar ki; sabah öldürüyorlar akşam hiç bir şey yokmuş gibi ellerini kollarını sallaya sallaya hayatlarına devam ediyorlar. E, şimdi de aynen öyle değil mi? Şimdi de öldürmüyorlar mı insanlar peygamberi? Tamam fizikî anlamda bizzat peygamber öldürme yoktur bugün ama fikrî anlamda öldürmeler bugün de aynen devam etmektedir. Bu-gün de insanlar peygamber öldürüyorlar. Bugün de insanlar, insan öldürüyorlar.

Meselâ kürtaj yoluyla her gün binlercesi öldürülüyor; ama herkes her gün elini kolunu sallaya sallaya hiç bir şey yokmuş gibi hayatına devam ediyor. Yâni bugün de her gün binlerce insan öldürülüyor, ama insanlar hiç bir şey olmamış gibi yine de işlerine, aşlarına rahat gidip gelebiliyorlar.

Bununla birlikte şunu da diyeceğiz: Peygamberi öldürmek iki türlüdür tabii:

1- Peygamberi kendi başına bırakmak biçiminde öldürmek. Hani onu destekleyecekleri hususunda Allah öncekilerden söz almıştı.
"...Allah şüphesiz ki ben sizinle beraberim. Namazınızı kılarsanız, zekâtı verirseniz, peygamberlerime inanır ve onlara yardım ederseniz, Allah'a güzel bir karzda bulunursanız andolsun ki sizin kötülüklerinizi örterim." Evet, peygamberlerime inanır ve onlara kuvvetle yardımda bulunursanız."
(Mâide: 12)

Evet, peygamberlerime inanır ve onlara kuvvetle yardımda bulunursanız. Ama bir tek Peygambere değil Peygamberlerime inanır-sanız. Nasıl? Yâni nasıl inanılacak peygamberlere? Konumunuz veya toplumunuz Lût'un Aleyhisselâm kavmi gibi cinsel ahlâksızlığı doruklaştıran bir toplum mu? O durumda Hz. Lût'u Aleyhisselâm örnek almaya çalışarak peygamberime inanırsanız. Eğer toplumunuz Hz. Nuh kavmi gibi salih kişileri putlaştıran, salihleri putlaştırmayı doruklaştırmış bir toplumsa o zaman da Hz. Nuh'u örnek alarak, toplumunuz Âd kavmi gibi dünyayı putlaştırmış, dünyayı kıble edinmiş bir toplumsa o zaman Hûd'u Aleyhisselâm örnek almaya çalışarak Peygamberlerime iman ederseniz. Peygamberlere iman demek budur işte. Değilse işte bir zamanlar tarihte

Peygamberler de yaşamış, eh ne olacak yaşamışsa yaşamıştır? İsimlerini de tek tek atlamadan bilsek ne çıkar da onları örnek almadıktan sonra?
Evet Peygamberlerime inanırsanız bir, bir de Peygamberlerimi destekler, onlara yardımcı olursanız. Peki acaba Peygamberlere yardımı nasıl anlayacağız? Acaba ne kastediyor Cenab-ı Hak bununla? Meselâ bir düşman grubu var elli altmış kişilik ve farz edin ki onlarla ben kesin dövüşeceğim. Şimdi böyle bir durumda sizlerin bana yardım etmeniz ne demek? Onlardan birkaçını da sizin haklamanız değil mi? İşte benim böyle bir durumdayken sizin bana bu şekildeki yardımınız ne demekse, Peygambere yardım da o demektir. Peygambere yardım da o şekilde yapılacaktır. Nasıl yâni? Hani Peygamberler küfür karşısında küfre dimdik kalkan olmuşlar, küfre asla geçit vermemişlerdir ya; işte biz de aynısını yapıvereceğiz, biz de öyle oluvereceğiz, biz de aynı rolü üstleniverecegiz, böylece Peygamberlere yardım etmiş olacağız demektir bu.

Meselâ bakın, bir mü'min kişi vardı Firavun hanedanından, Firavun'un sarayında bir süre imanını gizlemiş. Nihâyet Firavun ve adamları Hz. Mûsâ'yı öldürme kararı alınca artık bu durumda imanını gizlemenin anlamı kalmamıştı; hemen harekete geçer, kendisini onların önüne atar ve vücudunu Hz. Mûsâ'nın önüne kalkan yaparak: Sizi, sizden hiçbir ücret istemeden Allah'a çağıran salih bir Peygamberi öldürmeye mi kalkışıyorsunuz? Bunu asla yapamazsınız! Yapamayacaksınız! diye haykırarak Peygamber mesajını savunuyordu. İşte böylece kendini fedâ ediyor; ama peygambere de destek veriyordu.

Yine Yâsîn sûresinde şehrin çok uzaklarından koşup gelen bir mü'min de, Peygamberin yalanlandığı bir ortamda peygamberlerle beraber onların sözünün bittiği yerde cesurca tevhidi ortaya koyuyor ve Peygamber fonksiyonuna sahip çıkıyordu, kendisini bu uğurda fedâ edecek biçimde. İşte peygambere yardım budur.

Hz. Fatıma anamız, Hz. Ömer'in karşısında haykırırken kendini savunmaktan çok Resul-i Ekrem'e yardımcı oluyordu. Resul-i Ekrem'in geliş gâyesine yardımcı olamaya çalışıyordu. Demek ki Peygamberlere yardım, onların görevlerine yardım şeklinde olur. Yâni Peygamber Aleyhisselâm dünyada Allah'ın istediği adâleti gerçekleştirmek, insanların dünyada Allah'ın istediği hayat programını yaşamalarını sağlamak, insanların cennet yollarını açmak, cehennem yollarına barikatlar koymak için gelmişlerdir. İnsanların yeryüzünde Rab olarak Allah'ı, din olarak İslâm'ı, kitap olarak Kuran'ı ve bu konuda örnek olarak da Hz. Peygamberi tanımaları için gelmiş olan Peygamberin bu görevini, bu fonksiyonunu kendimize görev edinir, dert edinir, iş edinir, din edinirsek biz de onlara yardımcı olmuş oluruz. Onların inandığına inanır, yaptıklarını yapar, sevdiklerini sever, reddettiklerini de reddedebilirsek, varlıklarını ve programlarını kendimize program kabul edebilirsek, isteklerine köstek değil, destek olabilirsek; o zaman biz de onlara yardımcı oluyoruz demektir. Değilse

ona ve onun getirdiği mesaja karşı kör ve sağır kesilirsek; o zaman biz de peygamberi öldürüyoruz demektir. Peygamber, bizim ilgisizliğimiz yüzünden öldürülüyor demektir.

Birileri eğitim programlarıyla, birileri kılık kıyafet kanunlarıyla, birileri hayat programlarıyla onun yolunu, onun sünnetini, onun anlayışını yok etmek, toplumdan silmek isterken biz de beri tarafta buna seyirci kalıp onların işlerini kolaylaştırmak yerine onun sünnetini öğrenip, yaşayıp, müdafaa durumuna gelirsek o zaman biz de ona yardım ediyoruz demektir.
"Muhammed başka değil ancak bir peygamberdir. Ondan önce birçok peygamberler de gelip geçmiştir. (Şimdi) O ölür ya da öldürülürse siz hemen gerisin geriye mi döneceksiniz?" Yâni kâfir mi olacaksınız?"
(Âl-i İmrân: 144)

Âyeti bunu anlatır. Tamam o gün peygamberin ölmesi de öldürülmesi de mümkündü, bunu anladık da, lâkin zaten ölmüş bir peygamberin bugün ölmesini, ya da öldürülmesini nasıl anlayacağız?

Bakın bunu şöyle anlamaya çalışıyoruz: İslâm'da öldürme iki anlamdadır:

1- Tesebbüben öldürme,

2- Amden öldürme.

Yâni ya bizzat kasten öldürüyorsun. Ya da bir de ölmesine, öldürülmesine sebep oluyorsun. Peygamberi ya böyle kasten öldürü-yorlar, ya sebep olarak öldürüyorlar. Eh şimdi de toplum aynen ya peygamberi kasten öldürüyor ya da ölümüne sebep oluyor veya öldürülmesine göz yumuyor, öldürülmesi için uğraşanlara yardımcı oluyor demektir.
Allah'ın âyetlerini küfretmek konusunda daha önce sanırım birkaç laf etmiştik. Âyetlerin mânâsını, lafzını, muhtevasını örtmek, örtbas etmek, gizlemek, duyurmamak, fonksiyonunu öldürmek, kullanılmaması gereken yerlerde kullanmaya kalkmak, işine gelenleri gündeme getirip, işine gelmeyenlerin üzerinde hiç durmayarak, hiç gündeme getirmeyerek gizlemek gibi mânâlara geldiğini söylemiştim. Evet bunlar, işte bunları yaptıkları için Allah'ın gazabına maruz kalmışlar. Başka?
"Evet bu isyan ederek aşırı gitmelerindendi."

Burada ikinci bir hikmet anlatıyor Rabbimiz. Yâni bu hale gelmelerinde iki sebep anlatıyor.
1- İsyan etmeleri.

2- İkincisi de haddi aşmalarıdır.

Peygamberlere karşı isyan ediyorlar ve de haddi aşıyorlardı bunlar.

Peygambere karşı isyan etmek; peygamberle diyalog kurmak-la beraber, Peygamberi ve Peygamberin mesajını tanımakla, onlarla ilgi kurmakla beraber onun dediklerinin tersini yapmak demektir. Yâni hem tanıyor, hem biliyor adam; ama yine de tersini yapıyor, işte bu peygambere isyan demektir.

Haddi aşmak ta; Peygamberi tanımadan, Peygamberin mesajıyla hiç ilgilenmeden, yâni Peygamberle hiç diyalog kurmadan kendi kendine o çizginin dışında yürümektir. Benim anladığım budur.

Yâni adam hem İslâm'dan haberdar, hem Peygamberi tanıyor, hem Peygamberin kendisinden istediklerini biliyor, hem de denilenin, kendisinden istenilenin aksine hareket ediyorsa işte bu adam Peygambere isyan ediyor, Peygambere kafa tutuyor demektir. Peygamber böyle dese de ben bildiğimi yaparım! Diyorsa, bu adam isyan ediyor demektir. Peygambere rağmen iş yapıyor demektir. Peygamber öyle dese de o böyle yapmaktadır. Birincisi böyle ki; bu isyandır.

Ama ötekisi Peygamberle hiç diyalog kurmamış, Peygamberi ve onun getirdiklerini hiç tanıma gereği duymamış, böyle bir adamın kendisi de çizgiyi zaten bulması mümkün değil..
Veya buradaki isyan ve haddi aşmayı şöyle de anlayabiliriz: Peygambere karşı birisi pozitif, diğeri de negatif olmak üzere iki tavır almaktır bu. Birisi negatif olur. Yâni adam Peygambere karşı negatif bir tavır alıyor. Nasıl? Meselâ Peygamber kıl diyor! Ama adam kılmıyor. Peygamber ver diyor, vermiyor. Yap diyor, yapmıyor. Tut diyor, tutmuyor gibi negatif bir tavır, aksine bir hareket, O da Peygambere karşı pozitif bir hareket demektir. Yâni isyan türünde denilenin ötesinde bir hareket. Yâni içki içiyor, adam öldürüyor gibi. Evet: Bunların bu cezaya çarptırılmalarının sebeplerini Rabbimiz büyükten küçüğe doğru sıralamış:

1- Evvela Allah'a karşı işledikleri suçlar,

2- Sonra peygamberlere karşı işlenen suçlar,

3- Daha sonra da haddi aşmak, zulmetmek gibi insanlara karşı verdikleri zararlar anlatılmış.

Şimdi bize gelelim. Acaba bugünkü müslümanların Allah'ın âyetlerine karşı tavırları nedir? Ne kadar örtüyorlar âyetleri? Acaba bugünkü müslümanların Allah elçilerine karşı tavırları nasıldır? Onları diriltmeye mi çalışıyorlar? Yoksa

öldürmek için mi soyunmuşlar? Onlara karşı isyan mı ediyorlar? Yoksa hadlerini mi aşıyorlar?

Allahu Teâlâ'nın Kur'an-ı Kerim'indeki âyetlerinin sayısı altı bin küsurdur. Peki sorayım şimdi: Acaba sizin bilincinizdeki âyet sayısı ne kadar? Yâni siz bu âyetlerden ne kadarını açıyor, gündeme getiriyor? Ne kadarını örtüyorsunuz? Yâni sizin hayatta uygulayacak kadar, hayatta size yön verecek kadar bildiğiniz âyet sayısı ne kadar? Kaç âyet yol gösteriyor size? On tane, yirmi taneyse o zaman siz beş bin dokuz yüz doksan dokuzunu örtüyorsunuz demektir. Yâni sizin imanınızda, İslâm'ınızda, ekonominizde, siyasetinizde, beyninizde, dünyanızda size yol gösterecek kaç âyetiniz var? Şu peygamber böyle yap-mıştı, öyleyse bu konuda ben de öyle yapıyorum! diyebileceğiniz kaç peygamber uygulamasını biliyorsunuz? Örnek alacak kadar peygamberleri tanıyor musunuz?

Yoksa peygamberlerle tanışma zahmetinden kaçtık da bu lânetlik yahudilerin yaptığı gibi dini önderleri, siyasal önderleri, ekono-mik önderleri mi tanımaya koşuyoruz? Gündeme almamız gereken mutlak olarak doğrulukları ve örneklilikleri Allah tarafında tescil edilmiş peygamberler dururken, biz onları bir tarafa bırakıp da kendi kendimize örnek şahsiyetler mi oluşturuyoruz? Acaba gündemimizde peygamberler mi var, yoksa başka şahsiyetler mi? Bizim peygamber-lere ulaşma imkânımız yoktur. Biz onları ancak bize örneklenen şahsiyetlerde tanıyabiliriz diyenler de çıkabilir. Ya da bizim için örnek olarak sadece Allah'ın Resûlü vardır. Ondan başka peygamberlere ihtiyacımız yoktur diyenler de çıkabilir. Ama zaten Rasûlullah'ın örnekli-liğini kabul demek otomatikman diğer peygamberlerin örnekliliğini de kabul demektir. Zira Kuran-ı Kerîmde Resul-i Ekrem'e: Peygamberim! İşte örnek elçilerim! Sen de onlar gibi ol! Sen de onların yoluna tabi ol! Buyurulmuş. Allah'ın Resûlü de onların tümünün hayatını bize örnekleyivermiştir diyoruz.

Evet başka çaremiz yoktur. Zillet ve meskenetten kurtulmak istiyorsak Allah'ın kitabıyla ve Peygamberle barışmak zorundayız. Allah'ın kitabına ilgisiz kalmak, Allah'ın Resûlüyle tanışmamak ve böylece Allah'ın istemediği bir hayatı yaşamak, Allah'la savaşmak demektir. Allah'ın dediklerinin aksini yapmak, ya da: Ya Rabbi! Senin gönderdiğin kitap, senin gönderdiğin peygamber bin dört yüz yıl öncesinin hayatını düzenlemiş! Aradan bin dört yüz yıl geçmiş! Devir değişmiş! Zaman değişmiş! Şimdi bizim bilimlerimiz var! Bizim pozitif bilimlerimiz gelişti! Laboratuarlarımız var! Teknik bilimlerimiz var! Bilimsel çalışmalarımız var! Binaenaleyh artık senin modası geçmiş kitabına ve peygamberine ihtiyacımız kalmadı! diyerek onun arzu ettiği hayatın dışında yaşamaya çalışmak Allah'a harp ilan etmek demektir ki; Allah'la savaşa tutuşan bir toplumun zillet ve meskenetten kurtulması da asla mümkün değildir. İşte yahudilere seslenen bu âyetler bize de bunları söylüyor.

Sonra da bunun hemen ardından bir ara cümle geliyor. Peygamberlerin geliş sebeplerini anlatan bir cümle. Veya sadece İsrâil oğulları değil mesele, bütün insanlığa gelen Kur'an'ın anlatım mesajını bize söyleyen bir cümle ile karşı karşıyayız. Çünkü bu âyet olmasaydı sanki hep İsrâil oğulları anlatılıyor gibi oluyordu. Ama bakın burada İsrâil oğullarını anlatan âyetlerin arasına konulmuş bir âyet: San-ki sakın ha! Bunları tarihi olaylar olarak anlamayın! Bunlar işte bir za-manlar olmuş, geçmiş, tarihe karışıp gitmiş, tarihi vakalar olarak görmeyin bunları! Bunlar sizi ilgilendiren âyetlerdir! gibi Cenâb-ı Hak bizi bize söylüyor şimdi. Yâni Kur'an'ın muhataplarına bu âyetleri neden anlattığını söylüyor bu âyetler şimdi de.

62:"İman edenler, Mûsâ dinini kabul eden Yahu-diler, Sabiin olanlar. Şimdi bunlardan her kim Allah'a ve âhiret gününe iman eder ve salih amel işlerse bunların ecirleri Rableri yanındadır. Onlara korku da yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır."

Düşünün iman edenler. İnandığını iddia edenler, ben de mü'-minim diyenler, inandım diyenler.

"Mûsa dinini kabul eden yahudiler."

Bir de hadu yapanlar, yol budur diyerek yahudilik iddiasında olanlar. Hz. Mûsâ'dan sonra bu isimle anılmaya çalışanlar. Hz. Mûsâ'dan sonra kendilerini bu isme izâfe edenler. Çünkü yahudilik Hz. Mûsâ'dan sonra böyle bir anlam kazanmıştır.

"Bir de Nasraniler."

Nasaralar, hıristiyanlar. Yâni Hz. İsa'nın dinini din kabul ettik-lerini iddia edenler.

"Bir de Sabiin olanlar."

Yâni tüm bu dinlerin dışında olup ateşe, aya ve yıldıza tapanlar. Yâni dinin dışında olanlar. Sabiin, İslâm'ın dışındaki tüm din ve inanç mensuplarını kapsamaktadır. Bunu şöyle anladım ben:

İnandığını iddia edenler, yâni mü'min olduklarını kabul edenler. Allah'tan gelen dine ben de inanıyorum diyenler. Çünkü az sonra bu kimselere, yâni inanan bu insanlara yeniden iman edin denecekse, o zaman bu iman sadece iddiadan ibaret bir iman olacaktır.

"Ey iman edenler, iman edin!"
(Nisâ: 136)

Âyetlerinde de aynı mânâyı görüyoruz. Yâni başta ey iman edenler! denilmiş ve daha sonra da iman edin! denilmişse bunun anlamı şudur: Ey iman iddiasında bulunanlar demektir bunun mânâsı. Eğer sizler ben de inandım diyorsanız, o

zaman bu sözler size de söyleniyor demektir. Meselâ "Ey siyah sarıklı arkadaş!" desem, tüm siyah sarıklılar bu sözün muhatabıdır. Bir böyle ey inandığını zannedenler, inandığını iddia edenler demektir.

Bir de ey buraya kadar anlatılanlara inananlar! demektir bunun mânâsı. Buraya kadar bir şeyler anlatıldı anlatıldı ve sonra da ey buraya kadar anlatılanlara inananlar demektir ve o zaman ne anlatılmışsa ona inananlar anlamına gelecektir. Yâni buraya kadar anlatılanlara inandın, bundan sonraki anlatılacak olanlara da inanın! demek olacaktır mânâ.

İnananlar, inandığını iddia edenler, Allah'ın gönderdiği dine inandığını iddia edip de yahudi'ce sapıp sapıtan, dünyacı ve maddeci olan insanlar. Allah'ın gönderdiği dine inanıyorum! Benim de kitabım var! Ben de kitap sahibiyim! Ben de kitap ehliyim! Benim de Peygamberim var! dediği halde ruhçu görüşe saplanarak yahudi'nin zıddına hıristiyan gibi sapıp sapıtanlar. Ve de ey bütün bunlara rağmen Allah'ın gönderdiği dine ben de inanmıyorum diyenler. Demek ki iman karşısında insanlar dörde ayrılıyor:

1. İnandığını iddia edenler ve yaşayabildikleri kadar imanlarını yaşamaya çalışanlar.

2. İnandığını iddia edip de maddeye tapıp sapıtanlar, yahudi gibiler.

3. inandığını iddia edip de ruhtan yana meyledip öylece sa-pıtanlar. Yâni hıristiyanlar gibi olanlar. İmanla, İslâm'la hiç ilgisi olma-yanlar.
"Şimdi bunlardan her kim; Allah'a ve âhiret günü-ne iman eder ve salih amel işlerse, bunların ecirleri Rableri yanındadır. Onlara korku da yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır."

Evet bu dört grup insandan kim ki; iman eder ve inancını da amele dönüştürürse, yâni salih amel işlerse, yâni imanından kaynak-lanan ameller işlerse işte o zaman o, cennete girecektir.

Ama adam, böyle kendi kendine ben müslümanım dedi, müs-lümanlıkla ilgi kurdu, tamam bitti değil. Gerçek mânâda Allah'ın istediği gibi:
Yapacak. Allah'ın istediği şekilde Allah'a iman edecek. Allah'ın istediği şekilde Allah'tan gelenlere iman edecek. Allah'ın model kul, örnek kul olarak seçip gönderdiği peygamber örnekliğinde Allah'a ve O'ndan gelenlere iman edecek. Ama sadece bu da yetmez, bir de:
Yapacak. Yâni salih amel de işleyecek. İman kaynaklı ameller işleyecek. Bu imanını hayatında görüntüleyecek. İmanını dışa yansıtacak. İmanıyla hayatını düzenleyecek. İmanı hayatında görülecek. İmanının eserini gösterecek. Yoksa kitaba dayalı olmayan, hayatta eseri görülmeyen, sadece dışarıdan söyleniveren

mücerret bir müs-lümanlık istemiyor Allah. Sadece iddiadan ibaret bir müslümanlık is-temiyor. İşte görüyoruz bizde, bizim toplumda diliyle müslümanlık iddiasında bulunup da Allah korusun yahudi'ce dünyaya, maddeye tapanlar var; hem de pek çok. Nadir de olsa hıristiyanlar gibi dünyadan el etek çekmiş, ruhbanca yaşamaya çalışanlar da var. Aynen Hıristiyanların ve yahudilerin bozuk dinlerine sarıldıkları gibi, İslâm'a bozuk düzen sarılan müslümanlar var. Yâni Allah korusun, adam kitabından habersiz. İşte Allah Muhammed'e de bir kitap göndermiş, der gibi inananlar. Bunu zaten Allah Bakara'nın başında anlattı.

Yâni kitapla ilgisiz müslümanlar, kitaplarının bozukluğunun farkında olmayan hıristiyanlar, kitaplarını tahrif etmiş yahudiler ya da Allah'ın kitabından başka dinin müntesibi olan insanlar. Eğer kurtulmak istiyorlarsa, Allah'a ve âhiret gününe inanır ve salih ameller işlerler. Başka çaresi yoktur bunun.

Kimileri Bakara sûresindeki bu âyeti temel kabul ederek Ehl-i kitabı cennete postalama gayretine kapılmışlardır. Efendim madem ki Allah bu âyetinde, bu dört grup insanlardan kim ki Allah'a ve âhiret gününe inanır ve de salih amel işlerse, onlar cennete gidecektir buyurmuştur. Eh bu yahudiler de, bu hıristiyanlar da Allah'a inanmaktadırlar, bunlar da Havralarına, Kiliselerine girip amel işlemektedirler; öyleyse neden bu adamlar da cennete gitmesinler derdine düşmüş-lerdir.
Halbuki tek bir âyet, hem de yalın olarak temel kabul edilip onun üzerine hüküm bina edilemez. Bu hâricî mantığıdır. Top yekun âyetler, topyekün Kur'an, topyekün sûreler ve peygamberimizin top-yekün sünneti birlikte düşünülerek, değerlendirilerek bir sonuca gidilmek zorundadır. Değilse yalın olarak tek bir âyetle, bir konuda sonuca gitmek harici mantığıdır ve dinden sapmadır. Çünkü ehl-i kitabın Kur'an'da açıkça kâfir olduklarını anlatan âyetleri imdadımıza çağırdığımız zaman ve de az önceki âyetlerde bunların İslâm'a çağrılmaları-nı, müslüman olmalarını emreden âyetleri de göz önüne getirdiğimiz zaman bu sonuca gitmenin kesinlikle mümkün olmadığını göreceğiz. Yâni bu ehl-i kitabın kendilerince oluşturdukları bir hayat, kendilerince oluşturdukları bir iman ve salih amel anlayışlarıyla cennete gidebileceklerini söyleyebilmek kesinlikle mümkün olmayacaktır.

Bundan yüzyıl önceye gidersek o dönemde kesinlikle hiçbir İslâm âliminin ağzından böyle bir sözü duymak mümkün değildir. Bu moda yeni çıktı. Selef ulemâsından -Allah onlardan razı olsun- bu konuda tek cümle bile bulmak mümkün değildir. Yeni çıktı bu ehl-i kitabın cennete gidecekleri iddiası. Peki bunun sebebi nedir? Niye bu devirde çıktı bu moda?

1- Bunun birinci sebebi müslümanların ehl-i kitap karşısında aşağılık kompleksine kapılmaya başladıkları bir dönem olduğu için ortaya atılmıştır.

2- İkincisi de, müslümanlar yavaş yavaş kendilerine vurulan morfinin tesirinden kurtulup yahudi ve hıristiyanlar karşısında bir izzet ve şeref kavgası vermeye başlayınca, müslümanların onlara karşı bu dirençlerini kırmak için ortaya atılan düşünceden ibarettir. Yâni müslü-manlar onlara karşı bu mücâdeleden vazgeçsinler, kendileriyle birlikte cennete gidecek olan bu has kardeşlerine karşı ılımlı davransınlar diye ortaya atılmış bir yutturmacadan başka bir şey değildir bu.

Şimdi birinci şart neydi? Allah'a ve Allah'tan gelenlere inanacaklardı. Peki acaba bu adamlar gerçekten Allah'a inanıyorlar mı? Allah'a iman ne demektir? Allah'a iman demek Allah'ın istediği biçimde iman demektir. Allah kitabında kendisini nasıl tanıtmışsa, hangi sıfatlarla muttasıf olarak bildirmişse o şekilde iman, Allah'a iman demektir. Yâni Allah'a iman aynı zamanda Allah'tan gelenlere de imandır. Öyleyse bu insanlar Allah'a inanacaklar, Allah'ın istediği biçimde. Âhirete inanacaklar, Allah'ın istediği biçimde. İman budur işte. E efendim onlar da inanıyorlar. Peki nasıl bir Allah'a inanıyor onlar?

Muhammed'i Aleyhisselâm peygamber olarak gönderen bir Allah'a mı inanıyorlar? Yoksa Mûsâ'dan sonra, İsa'dan sonra kesinlikle Peygamber göndermeyen bir Allah'a mı inanıyorlar? Son kitap olarak katından Kur'an'ı indiren bir Allah'a mı inanıyorlar? Yoksa sadece İncil'i, sadece Tevrat'ı gönderen bir Allah'a mı inanıyorlar? Allah'a iman demek; Allah'ın gönderdiklerine iman demektir. Allah'a iman demek, Allah'ın bunlara da inanın dediklerine iman demektir.

Şimdi Allah'a, Allah'ın istediği biçimde inanmayan, Allah'ın gönderdiklerine inanmayan bu adamlar için nasıl mü'min diyeceğiz? Bir müslüman bile Allah'a inansa; ama Allah'tan gelenlerden herhangi birine inanmasa, buna bile kâfir denir. Meselâ ben Allah'a inanıyorum; ama tesettüre inanmıyorum. Veya zekâta inanmıyorum diyen bir adam kâfirdir. Bu iman, Allah'ın istediği bir iman olacak.

Değilse, yâni işte biz müslümanız, kurtulduk! Biz hıristiyanız, kurtulduk! Biz yahudiyiz, kurtulduk! Yok. Allah ve Rasûlü nasıl inanın demişse öylece inanın denilmektedir. Sadece iman da yetmez; arkasından bu imanın hayatında görüntülenmesi adına salih amel şartı geliyor. Peki nedir salih amel? Salih amel; mahza Allah için yapılan ve sünnette yeri olan ameldir. Bir amelin salih amel olabilmesi için iki şart vardır:

1- Birincisi o amel, mahza Allah için yapılmış olmalıdır. Yâni niyet sadece Allah için olmalıdır.

2- Bir de bu amelin sünnette yeri olması gerekmektedir. Yâni Allah'ın Resûlü'nün hayatında yeri olan bir amel olması lâzımdır. Yâni salih amel, peygambere uymak demektir. Muhammed'e Aleyhisselâm uymak, Muhammed'e Aleyhisselâm tabi olmak, onun dediklerini, dedikleri biçimde yapmaktır salih amel. Bu iki şarttan biri eksikse, o amele salih amel denmez. Meselâ nasıl?

Meselâ farz edin ki bir adam dışarıda şu karın buzun altında başını yere koyup ayaklarını yukarıya getirse, amuda kalksa ve iki üç saat bu şekilde kendisine işkence etse. Oradan geçen birisi de: Hayrola arkadaş bu vaziyet ne? dese. Adam dese ki vallahi ben ibâdet yapıyorum! Ben bu halimle Allah'ı kendimden razı etmeye çalışıyorum! dese. Ve bunu söylerken de gerçekten ciddi ciddi Allah için niyet taşır olsa. Yâni gerçekten bunu Allah için ibâdet niyetiyle yapsa. Şimdi bu amele salih amel diyebilir miyiz? Diyemeyiz değil mi? Niyet var, ama bu amelin sünnette yeri yoktur. Yâni Allah'ın Resûlü'nün haya-tında böyle bir kulluk türü yoktur ve boş bir iştir bu. İkinciye de bir örnek verelim.

Meselâ bir Alman düşünün, dükkanına gelen bir fakire yardım ediyor. Veya yaptığınız bir alışveriş sonunda size eksik ödediğini fark edince arkanızdan iki ay sonra da olsa paranızı adresinize postalıyor. Amel aslında güzel ve salih bir ameldir. Peygamberin Aleyhisselâm hayatında yeri olan bir ameldir. Ama acaba bu Alman, bu ameli niye yapıyor? Allah için mi? Allah'ı razı etmek için mi? Âhirette bunun mükâfatını bulmak için mi yapıyor bunu? Kesinlikle hayır! Bu amel, onun imanından kaynaklanan bir amel değildir. Çünkü Âhirete inanmıyor ki adam, onun için amel işlesin. İyi adam desinler diye, cömert desinler diye, daha çok müşteri celp edeyim diye, daha çok alkış, daha çok teveccüh diye yapıyor bunu. Bu da salih bir amel değildir. Çünkü sünnette yeri olan bir amel; ama bu defa da niyet Allah için değil.

Şimdi madem ki salih amel peygambere uymak, peygambere tabi olmaktır, o halde peygambere inanmayan bu adamların salih amel işlediklerini nasıl söyleyebiliriz, bunu bir türlü aklım almıyor. Ben size İslâm'a göre ve İslâm'ın salih amelini tarif ettim. Bu İslâm'ın salih amel anlayışıdır. Acaba bir yahudi'ye göre salih amel nedir? Onlar ne diyorlar acaba bu salih amel konusunda? Kraldan fazla kralcı kesilip onlar adına ahkâm kesmekten vazgeçelim de bu konuda onlar ne diyor, ona bir bakalım: Ellerindeki tahrif ettikleri Tevrat'ın kendileri tarafından yazılmış bir âyetinde salih amel, bakın şöyle tarif edilir: "Allah'ın rızasını kazanmak istiyorsanız, İsmail oğullarından yâni Müslü-manlardan birinin kemiklerini kırmalısınız. En salih amel işte budur!"

Yahudiler, muharref Tevrat'ta kendilerinden istenen bu salih ameli gerçekleştirip Allah'ın rızasını kazanabilmek için yıllardır tüm dünyanın gözleri önünde Filistinli İsmail Oğulları'nın kemiklerini kırma eylemini

gerçekleştirmişlerdir. Yıllardır salih amel işleyeceğiz diye kolunu bacağını kırmadık müslüman bırakmadılar orada. İşte yahudi'nin salih ameli budur.

Yine başka bir âyette de: Salih amel şöyle tarif edilir muharref Tevrat'ta: "Bir müslümanı iğneli bir fıçıya yerleştireceksiniz, kanını son damlasına kadar akıtıp onunla hamur yoğurup ekmek yapacaksınız ve bir mukaddes günde şarapla birlikte bu ekmeği yiyeceksiniz." İşte yahudi'nin salih ameli. Şimdi varın siz bu adamlar salih amel de işliyorlar diye bunları cennete postalama kavgası verin.

Peki acaba hıristiyana göre salih amel nedir? Hıristiyan Amerika'ya ve hıristiyan bâtılıya göre de salih amel; körfezde beş yüz bin ton bomba atarak dört yüz bin Irak'lı müslümanın kanını akıtmaktır. Onlara göre de salih amelin tarifi budur işte. Adamlar resmen ilan ettiler bunu. Tüm dünyada bir tek İsmail oğullu müslüman kalmayıncaya kadar İsrâil oğullarının savaşı devam edecektir dediler. Bu savaş iyilerle kötülerin savaşıdır. Bu savaşta iyiler, yâni biz hıristiyanlar kötüler olan Müslümanların kökünü kazıyıncaya kadar sürecektir diye yeminler ediyorlar. İşte onların salih amelleri de budur.

Ve şu anda tüm dünyada bütün şiddetiyle bu savaş sürmek-tedir. Tüm dünyada İsrâil oğullarıyla İsmail oğullarının savaşı sürmek-tedir. Ama ne gariptir ki bizim idarecilerin savunacak bir dinleri olmadığı için bunun adını koyamıyorlar. Israrla bunun bir din savaşı olmadığını vurgulama çabası içine giriyorlar. Halbuki yeryüzünde tek müs-lüman kalmayıncaya dek bu savaşımız sürecek diyor adamlar. Biz onlar gibi cani değiliz. Biz de diyoruz ki yeryüzünde fitne kalmayınca-ya kadar savaşımız sürecektir. Aramızdaki fark budur. Onlar tek müs-lüman kalmayıncaya kadar diyorlar. Biz öyle demiyoruz. Yeryüzünde tek kâfir kalmayıncaya kadar demiyoruz. Yeryüzünde fitne kalmayıncaya kadar diyoruz. Yâni yeryüzünde Allah'ın kullarının özgürce Allah'a ibâdetine imkân vermeyen tüm engeller kaldırılıncaya kadar savaşımız sürecektir diyoruz. Yoksa İslâm'a savaş açıp Allah'ın hâkimiyetinin önüne dikilmedikçe bizim dinimiz durup dururken hiçbir kâfirin öldürülmesine cevaz vermez.

Evet bu halleriyle bu ehl-i kitabın cennete gitmeleri hayalden başka bir şey değildir. Nitekim Müslim'in rivâyet ettiği bir hadislerinde Allah'ın Rasûlü şöyle buyurur:

"Allah'a yemin ederim ki, yahudi olsun, hıristiyan olsun bu ümmetten herhangi bir kimse benim risaletimi işitip sonra da kendisiyle gönderildiğim şeye iman etmez-se, o mutlaka cehennemliklerdendir."

Çünkü zaten Kur'an, hemen sûrenin ilk başında bunu ortaya koymuştu: ***"Sana ve senden öncekilere gönderdiğimiz kitaplara inanırlar o mü'minler diye."***

Şart budur işte. Mü'min olmanın şartı budur, cennete gitmenin şartı budur yâni. Ve yine biliyoruz ki kitap; Yahudi ve hıristiyanları kendisine imana çağırmıştı:
"Yanınızdakini tasdikçi olarak indirdiğim son kitaba iman edin!"
(Bakara: 40)

Demişti. Yâni eğer bu adamlar bu halleriyle kendi şekillendirdikleri dinlerini yaşayarak cennete gidebilecek olsalardı herhalde Kur'an onları ayrıca kendisine imana çağırmazdı. Siz bildiğiniz gibi yaşayın ve cennete gidin der ve onları bu konuda serbest bırakırdı. Halbuki öyle yapmamış Rabbimiz. Kitabının her bir sayfasında sürekli onları bu son kitaba ve bu son elçiye imana çağırmıştır. İleride âyetler geldikçe okuyup bunu göreceğiz inşallah.

Bir de şunu biliyoruz ki, bu konuda Rasulullah Efendimizin gel-mesinden önce Allah'a ve âhiret gününe iman eden ve de salih ameller işleyen kimseler bile Tevrat ve İncil'in hükmünce geleceğin büyük Peygamberi olan Hz. Muhammed Aleyhisselâm 'a inanmakla mükellef idiler. Yâni o gün Hz. Mûsâ ve Hz. İsa Aleyhimesselâm dönemle-rinde yaşayan yahudi ve hıristiyanlar, o dönemde bile daha gelmemiş Peygambere, âhir zaman nebisine iman etmedikçe iman etmiş sayıl-mıyorlar, mü'min sayılmıyorlardı. İşte buna işaret olarak ta Rabbimiz şöyle buyurmuştu:
"Sizler bana verdiğiniz ahdinizi yerine getirin! Ben de size olan sözümü yerine getireyim! Sadece benden korkun"

Yâni son elçime iman ettiğinize ve edeceğinize dair dün bana verdiğiniz o sözünüzü yerine getirin ki, ben de size karşı vadimi yerine getireyim. Her bir elçim döneminde sizden bu konuda ahid almıştı. Son elçime iman edeceğinize dair söz vermiştiniz. Haydi siz sözünüzü yerine getirin ki ben de size verdiğim sizi yeryüzünde izzet ve şerefe ulaştırma, âhirette de cennetime koyma vaadimi yerine getireyim.

Hal böyleyken, o dönemde bile son elçiye iman etmedikçe mü'min sayılmayan bu insanlar arasında Resul-i Ekrem'in zuhurundan sonra onun Peygamberliğini reddettikleri halde, nerede kaldı hâlâ iman ehli bulunduğu varsayımına imkân kalsın.

Buna göre bu âyetin şöyle bir izahını da yapabiliriz:
Burada bu âyet-i kerîmede anlatılan yahudiler, Hz. Mûsâ'ya ve ona gönderilen Tevrat'a iman edip, Hz. İsa'dan önce yaşayıp ta masi-yete iştirak etmeyen ve iman üzere yaşayıp, iman üzere ölüp giden kimselerdir diyebiliriz. Çünkü Hz. İsa'nın Peygamber olarak gönderilmesinden sonra artık ona iman etmeyen yahudilerse helâk olmuşlardır diyoruz.

Âyet-i kerîmedeki hıristiyanlardan kasıt da Hz. İsa'ya ve ona gönderilen İncil'e inanıp Muhammed Aleyhisselâmdan önce yaşayıp, salih iman ve salih amel üzere devam edip bu imanla ölen kimselerdir. Ama Muhammed Aleyhisselâm'ın zuhurundan sonra ona iman etmeyen hıristiyan ve yahudilerin tamamı helâk olmuşlardır diyeceğiz.

Sabiîlerin durumları da aynen bunlar gibidir. Onlar Rasulul-lah'ın gönderilmesine kadar şâyet kavimlerinden ayrılmaları isteniyor idiyse, kavimlerinden ayrı kaldıkları için kurtulmuş olurlar. Ama Rasu-lullah'ın Peygamber olarak gönderilmesinden sonra ona iman etmemişlerse, onlar da kesin helâktedirler olacaktır mânâ.

Peki biz bunlardan hangisindeniz? Biz bunlardan inandığını iddia edenlerdeniz. Ama bu inancımız:
Olmadıkça bilelim ki; bize de cennet yoktur. Yâni tamam biz müslümanız, öyleyse kurtulduk! Yok. Zira iddiadan ibaret bir iman is-temiyor Allah. İnanacağız; ama bu imanlarımız Allah'ın istediği gibi olacak. İnanacağız, ama bu imanımızı mutlaka amele dönüştürme sa-vaşı içine gireceğiz. Başka çaremiz yoktur. Evet işte bu sayılanlardan her kim Allah'a, Allah'tan gelenlerin tümüne Allah'ın istediği biçimde inanır ve bu imanını da salih amellerle görüntülerse: Onlara Allah katında ecirler vardır. Toplumdan bir ecir, veya dünyada bir ecir değil, veya kendi kendilerine bekledikleri, buldukları bir ecir değil, Allah'tan bir ecir. Allah onlara güzel bir ecir hazırlamıştır. Onlar mahzun ve mükedder de olmayacaklardır. Bu, onlar cennete girecekler demektir. Yâni onlar için ne cehenneme yuvarlanma korkusu, ne de Cenneti kaybetme üzüntüsü olmayacaktır. Çünkü A'râf'ta idi galiba:
"Girin cennete! Sizin için korku da yoktur, mahzun olma da!"
(A'râf: 49)

Deniliyordu.

Bakın bu konuda şöyle bir özet yapıp bu konuyu kapatalım inşallah: Bir adam Tevrat'a inanıyorsa, Mûsâ ile beraberse, onun için onunla beraber savaşmışsa, on iki naipten birisiyse, Peygamberin de-diği gibi yaşamış ve bu uğurda ölmüşse, bu adam garanti cennettedir.

Ya da bir kişi Hz. İsa Peygambere ilk inananlardansa, 12 Havariden birisiyse, sadâkatini sürdürmüş ve:
Demişse. Allah'ın dinini, Allah'ın kitabı olan İncil'i okuma, anla-ma, yaşama, insanlara tebliğ etme ve hayata egemen kılma konu-sunda ben Ensarullah'ım demişse. Allah'ın kitabı İncil'e inanıp sahip çıkmış, Allah'ın elçisi Hz İsa aleyhisselâma sadâkatini ortaya koymuş ve bu imanıyla ölmüşse bu

adam da garanti cennettedir. Tabii burada dediklerim o dönem yahudi ve hıristiyanlarıdır.

Ya da sonradan dünyaya gelip de şu tahrif olmuş Tevrat'ı tanımışsa, Allah bana kitap göndermiş diye onunla beraber olmuş, onunla amel etmeye çalışmış, anlamadığı yerde susmuş, yenisini, doğrusunu, orijinalini aramaya çalışmış, ama bulamamışsa, hakka ulaşamamışsa, orijinalini bulamamışsa, Kur'an'ı da duymamışsa, Kur'an'a ulaşamamışsa bu adamın cennete gitmesini bilmem; ama cehenneme gidiyorsa bütün müslümanlar sorumludur bu adamdan. Onlar da herhalde şöyle bir uğrarlar o cehenneme. O tarafını hiç söylemi-yorlar değil mi? Meselâ Kutuptaki insanlar nasıl namaz kılacaklarmış? Ben gideceğim oraya da oradakiler namaz kılacaklar. Orada kendi kendine niye namaz kılsın da adam? O tarafını hiç düşünmez müslü-manlar.

Evet günümüzde üzerinde çok spekülasyonlar yapılan bu âyetle alâkalı benim diyebileceğim bunlardır. Bu âyeti de böylece tanıdıktan sonra bundan sonraki âyetinde bakın Rabbimiz şöyle buyuruyor:
63:"Hatırlayın, hani bir zamanlar biz sizden sağlam söz almıştık. Tûr dağını da başınızın üzerine kaldırmıştık. Ve demiştik ki; size verdiğimiz kitaba kuvvetlice sarılın! İçindekileri hatırlayın! Umulur ki takvalı olursunuz."

Hatırlayın hani mîsak alma konusunda size zor da kullanmıştık. Bu olayın İsrâil oğullarının tarihinde çok meşhur bir vakıa olduğunda şüphe yoktur. Çünkü Kur'an'ın muhtelif yerlerinde bu olayın anlatıldığını görüyoruz.

Allah, Tur'u üzerlerine kaldırarak onlardan bir ahit almıştı. Kendilerine gönderilen vahyin sorumluluğunu üstlenmelerini ve o vah-ye sımsıkı sarılmalarını istemişti Allah. Şartlar ne olursa olsun bunu unutmamalarını, onu hep hatırlarında canlı tutmalarını istemişti. Hayatlarını onunla düzenlemelerini istemişti.

Bu Tur'un kaldırılması meselesi anlatıldığı kadarıyla sanki böyle Tûr dağı İsrâil oğullarının üzerine kaldırılmış, ha bırakıldı ha bıra-kılacak; tabi Allah onu neyle kaldırdı bilemiyoruz. Yatmışlar adamlar başlarını, alınlarını kaldırıp bakıyorlar, acaba dalga mı geçiyor Allah bizimle? diye. Ama bu beklentileri de fayda vermeyince tamam diyorlar! Ya Rabbi dinleyeceğiz seni!!

Tehlikeyi görünce "İşittik ve itaat ettik" demişler, ama tehlikenin kaldırılmasından hemen kısa bir müddet sonra da bunu unutup "İşittik ve isyan ettik" deyiverdiler. "İşittik ama isyan ettik" deyiverdiler. Yâni Allah'a verdikleri bu sözlerini unutuverdiler, yan çiziverdiler. Peki bunu niye anlatıyor Allah bize? Tarihi bir olay olsun diye mi? Hayır.

Bakın Allah bize de böyle bazen imtihanlar gönderiyor. Bizim de başımızın üzerine böyle kârlı dağları kaldırıveriyor bazen. Çocuğumuz ölüm döşeğinde oluyor bazen, alacaklılar kapımıza dayanıyor bazen, ciddi bir hastalık altında ecel terleri döküyoruz bazen. Yâni bir sıkıntı, bir dert başımızın üzerine kaldırılıyor böylece bizden de ahit alıyor Allah. Belâ ve musîbet anında tamam ya Rabbi! Dinleyeceğim ya Rabbi! Sözünden çıkmayacağım ya Rabbi! der de, yolumuz selâmete çıkınca da, başımızın üzerine kaldırılan bu dağ kalkınca da yan çizmeye kalkarsak, unutuverirsek, bizim de onlardan farkımız kalmamış demektir.

Meselâ adamın babası ölür, çocuğu ölür de bazen, onun heyecanıyla üç gün, beş gün namaza koşar, ama bu olayın tesiri geçince de yan çizmeye başlayıverir. İşte böyle yaparsak bizim de bu lânetlik yahudi'den bir farkımız kalmayacak demektir Allah korusun.

Evet bu yahudiler öyle cins bir toplum ki; öyle kolay kolay Allah'a söz vermeye de yanaşmayan bir toplum. Başlarına dağı kaldı-rarak ancak ahid veren bir toplum. Zor karşısında kulluğa yanaşan bir toplum.
64:"Bundan sonra yine yüz çevirdiniz. Eğer Allah'ın size nîmeti ve rahmeti olmasaydı muhakkak hüsrana uğrayanlardan olurdunuz."

Allah'ın rahmeti ve fazlı olmasaydı muhakkak ebediyen kaybedenlerdendiniz. Neydi bunlara Allah'ın rahmeti? Yâni eğer Allah sizi affetmeseydi, tekrar tekrar size Peygamberler göndermeseydi,işiniz bitikti.

Aslında herhangi bir ümmete kitabın gönderilişi onlarla sözleşme anlamına gelmektedir. Kitabın gelişiyle Allah, o ümmetten ahit alıyor demektir. Sanki o ümmet bu kitapla Allah'a söz vermişlerdir. Bize de elimizdeki bu kitabın gelişiyle Allah bizden de ahid almış demektir. Hangi konuda? Kitaba sımsıkı sarılmamız, onu kendimizden, kendimizi de ondan bir an bile ayırmamamız ko-nusunda, kitabın içindekileri sürekli zikretmemiz, yâni hayatımızı onunla düzenlemek için onu sürekli hafızalarımızda canlı tutmamız konusunda Allah bizden de ahid almıştır.

Peki acaba Allah'ın bizden aldığı bu ahdi bozmak ne demektir? Kitabın hükümlerinden birini çiğnemek, bu anlaşmayı bozmak de-mektir. Kuvvetlice tutunmamız, sarılmamız gereken bu kitaba karşı ilgisiz ve kayıtsız kalmamız, bu ahdi bozmamız demektir. Hayatımızı bu kitabın hükümlerine göre değil de başka İlâhların, başka Rablerin kanunlarına göre düzenlemeye kalkmamız, bu ahdi bozmamız demektir. Bakın bundan sonraki bölümde, böyle bir hükmün nasıl çiğnendiğini anlatacak Rabbimiz. Bu ahdin nasıl bozulduğuna dair bize bir örnek verecek:

65, 66: "Yemin olsun ki, içinizden cumartesi günü azgınlık edenleri elbette biliyorsunuz. Onlara aşağılık birer maymun olun! Dedik. Bunu önlerindekilere ve arkalarındakilere bir örnek ve bir de Allah'a karşı gel-mekten sakınanlara bir öğüt olsun diye yaptık."

Bu konu A'râf'ta etraflıca anlatılmıştır. Kısa bir özet yapalım inşallah: İsrâil oğulları deniz kenarında bir kasabada, bir karyede oturmaktadırlar. Peygamberlerine gelirler, Allah'a dua etmesini ve Cenab-ı Hakkın haftanın bir gününü kendilerine bayram olarak tahsis buyurmasını isterler. Peygamberleri Cenab-ı Hakka dua eder ve Rabbimiz de onlara cuma gününü bayram olarak tahsis buyurur. Ama hayatları hep tahrif olan bu yahudiler cumayı cumartesine değiştirirler. Allah'a verdikleri söz gereği o gün hiçbir iş yapmayacaklar ve sadece ibâdet ve taatte bulunacaklardı. Bir süre buna riâyet ederler. Sonra Rabbi-miz bunları denemek için cumartesi günü deniz kenarına bolca balık gön-derir. Bunların yasağa karşı sabırlarını denemek ister. Yahudiler, Allah'a verdikleri sözlerini unutarak oltasını, ağını kapan balık tutmaya koşar.

Allah bir dönem böyle bir denemeyle müslümanları da dene-mişti:

"Ey mü'minler! Allah gıyabında kendisinden korkanları açığa çıkarmak için sizi av gibi bir şeyle imtihan edecektir. (Bir av bolluğu ki isteyince) elleriniz de mızraklarınız da yetişebilecek. Ondan sonra kim de haddini aşarsa ona acıklı bir azap vardır."

(Mâide: 94)

Hudeybiye günü Allah Sahabe-i Kiramı da böyle bir imtihana tabi tutmuştu. Sahabe ihramlıydı. Bu durumda avlanma yasaktı ken-dilerine ve Allah bu esnada bolca av hayvanı göndermişti. Elleriyle yakalayabilecekleri, mızraklarıyla vurabilecekleri kadar av hayvanları onlara yaklaştırılmış; hattâ aralarında, ayaklarının altında dolaşmaya başlamışlardı. Niye yapmıştı Allah bunu?

Gıyabında kim Allah'tan korkuyor, kim korkmuyor? bunu de-nemek istemişti Rabbimiz. Bolca bir av hayvanı gelmişti, ama mü'-minler ihramlıydı. O durumda av avlamak şöyle dursun kişinin üzerindeki pireyi bile öldürmesi yasaktı. Yasağa karşı ne kadar dayanacaklardı? Bunu denemek istemişti Rabbimiz. İçki necistir, bellidir. Kişinin ona karşı sabretmesi kolaydır; ama tab'an necis olmayan pis olmayan, av hayvanı gibi şer'an yenmesi helâl olan bir şeyi Allah geçici bir süre yasak kılıyordu. İşte böyle aslı helâl olan bir şey karşısında dayanabilmek gerçekten zordur. Müslümanlar hırslarını gıdıklayan, arzularını kamçılayan bir helâl karşısında, bir dünya nîmeti karşısında ne derece saygı göstereceklerdi? İşte Allah'ın temizle pisi, korkanla korkmayanı ayırt edeceği bir imtihandı bu. Allah için mütedeyyin olanla, dünya ve nefisleri için dindar olanların açığa çıkarılması için bir imtihandı bu.

Bir de şunu söyleyelim burada: Elde olmayan bir nîmetten sar-f-ı nazar etmekle, nîmetin karşısındayken ondan sarf-ı nazar etmek çok farklıdır. Birincisi çok kolaydır. İkincisi ise gerçekten zordur. Meselâ dağ başında kalmış bir adamın açlığa sabrederek Allah'a ibâdet etmesiyle, kurulmuş bir sofranın başında sabrederek Allah'a kulluk yapması farklıdır. Birinci durumda muvaffak olan insanların pek çoğu ikincisinde muvaffak olamamışlardır. Ruhbaniyet terbiyesiyle İslâmiyet terbiyesinin farkı işte burada anlaşılacaktır. Birisi toplumdan kaçarak, mağara ve mânâstırlara kapanarak Allah'a yönelme yollarını ara-ma, öbürüyse toplumun içinde kalarak toplumun yanlışlarını dü-zeltme ve de toplumdan etkilenmeme şartıyla Allah'a yönelme usulü. Birinciye nazaran ikinci daha zordur ve Rasulullah Efendimizin bir hadis-lerinin beyanıyla Rabbimizin bizden istediği de ikincisidir.

Evet Allah bir dönem müslümanları da böyle bir imtihana tabi tuttu. Av hayvanlarını yakınlaştırdı onlara, ama müslümanlar başardılar bu imtihanı. Bugün de aynı imtihanlarla Rabbimiz bizi de imtihan eder. Meselâ bir para kasasının başına getiriverir bazen Rabbimiz bizi, elimizi uzatıverince alıverecek kadar paraların başına getirir ve dener Allah bizi. Bazen bizi öyle bir konuma, öyle bir makama getirir ki Rabbimiz, orada binlerce insanın namusu bizim elimizin altındadır. İfta makamındasınız farz edin, öğretici konumundasınız farz edin, siz-den din öğrenmeye gelen pek çok kadını, kızı size yaklaştırıverir Allah da, böylece sizin o konudaki ağırlığınızı, takvanızı ölçüverir. Gıyabında kendisinden korkup korkmadığınızı ortaya çıkarıverir.

Veya bazen size küçük küçük imkânlar verir. Meselâ belediyeler verir, muhtarlıklar verir ve sizi dener Allah. Buradaki ciddiyetinize, samimiyetinize bakar da daha sonra size devlet idaresini teslim eder. Oralarda başaramamışsanız daha büyüklerini nasip etmez size. İşte oralarda başarılı olamayanlardan alıveriyor tüm bu imkânlarını.

Evet biraz uzattık galiba. Allah İsrâil oğullarına cumartesi günü bolca balık göndererek onları imtihana tabi tutar. Bu manzara karşısında kasaba halkı iki gruba ayrılırlar. Bunlardan bir grup Allah'a daha önce verdikleri sözlerini unutup, yasağı çiğneyerek balık tutmaya koşar. İkinci grup da kollarını makas gibi açarak: Yahu ne yapıyorsunuz siz? Hani cumartesi günü iş yapmayacağı-nıza dair Allah'a söz vermiştiniz! Yapmayın! Etmeyin! Bu yaptığınız yanlıştır! Üzerinize azap yağacak, gazap gelecek! diyerek günaha giden insanları uyarmaya çalışanlar.

Evet başlangıçta kasaba halkı böyle iki gruba ayrılıverdi. Bir süre bu iki grup arasında çatışma devam etti. Ama zaman uzayınca ve günaha gidenler uyaranları dinlemez hale gelince, bu uyaranlar da kendi aralarında ikiye ayrılıverdiler. Bir grup diyordu ki: Bizim vazifemiz bitmiştir artık! Elli kere

uyardık! Yüz kere uyardık! Bunların adam olmaları geçmiştir artık! Allah bunların kalplerine mührünü basmıştır! Artık bunlar kesinlikle adam olmayacaklar! Adam olma istidatlarını yitirmiştir bunlar! diyerek evlerine çekiliverenler. Öteki grup ta baştaki heyecanlarından hiç bir şey kaybetmeden günaha gidenleri uyarmaya devam edenler. Böylece kaç grup oldu? Üç grup oldular.

1- Günah işleyenler. Allah'a verdikleri sözü bozup yasağı çiğneyenler.

2- Kendileri günah işlemeyen, ama başkalarını da uyarmaktan vazgeçip bizim vazifemiz bitmiştir artık diyerek evlerine çekiliverenler. Allah'ın emrettiği emri bil'ma'rufu terk edenler.

3- Ne pahasına olursa olsun günahkârlara engel olmaya, onları uyarmaya devam edenler. Yapmayın! Etmeyin! Haramdır! Günah-tır! diye çırpınmaya devam edenler. Hattâ bakın bu bizim vazifemiz bitmiştir, peygamber miyiz ki ümmet kayıracağız? diyerek evlerine çe-kiliveren grup o günahkârları uyarmaya devam edenlere şöyle diyor-lar:

"Allah'ın kendilerini helâk edeceği ve şiddetle azaba uğratacağı bu insanlara niçin nasihat ediyorsunuz? Demişlerdi."

(A'râf: 164)

Yâni bu Allah'ın kalplerini mühürlediği, Allah'ın kendilerine azap edeceği bu insanları neden uyarıyorsunuz? Adam olmayacakları kesin belli olan bu adamları uyaracağız diye niye ömür tüketiyorsunuz? Niye yoruyorsunuz kendinizi? Bunlar adam olmaz! Bunlar yola gelmez! Boşuna niye uğraşıyorsunuz? Demişlerdi de, bakın öteki müslümanlar şöyle diyorlardı:

"Rabbinize karşı bir mâzeretimiz olsun diye, bir de belki sakınırlar diye biz onlara nasihat ediyoruz dediler."

(A'râf: 164)

Evet yarın Rabbimize karşı bir mâzeretimiz olsun diye bunu yapmaya devam ediyoruz! Yarın soracak Rabbimiz: Ey kullarım! Yanı başınızda günah işleyen insanları görüyordunuz da ne yaptınız? Onları uyardınız mı? Onlara hakkı duyurdunuz mu? diye sorduğu zaman: Evet ya Rabbi sen şahitsin ki, biz vazifelerimizi yaptık! diyebilelim diye bunu yapıyoruz bir; bir de bilmiyoruz ki, belki bugün olmazsa yarın adam olurlar! Bugün dinlemezse yarın dinlerler diye bunu yapıyoruz! diyorlar. Evet elimizde bir liste yok ki! Kimler adam olacak, kimler olmayacak? Kimlerin kalbi mühürlenmiş? Kimler asla yola gelmeyecek? Kimler de yarın dönecek? Bunu bilmiyoruz ki! Onun için belki adam olurlar diye bu görevi yapmaya devam ediyoruz dediler.

Öyleyse şunu hiç bir zaman hatırımızdan çıkarmayalım: Karşımızdaki muhataplarımıza yapacağımız uyarının bitmesinin iki şartı vardır: Ya geberecek o muhatabımız Ebu Cehil gibi, bizim vazifemiz bitecek. Ya da müslüman olacak Ebu Sufyan gibi, bizim görevimiz bitecek. Değilse gebermedikçe ve müslüman olmadıkça bizim ona yapacağımız tebliğ bitmeyecektir. Efendim ben namaz kılmayan komşuma yüz kere anlattım, iki yüz kere anlattım, artık benim görevim bitti, yok. Rasulullah'ın bir hadisinden öğreniyoruz ki; adamın biri diğerinden hakkını isteyecek Allah huzurunda. Ya Rabbi benim bu adamda hakkım vardır. Ben ondan bunu istiyorum diyecek. Berikisi diyecek ki; Ya Rabbi bunun ne hakkı varmış bende? Ben bu adamı ta-nımıyorum bile. Bu sefer diyecek ki adam; Ya Rabbi bu benim komşumdu, kendisi biliyordu İslâm'ı, biliyordu Kur'an'ı ama bana anlatmadı! Bize duyurmadı! Berikisi diyecek ki: Ya Rabbi sen şahitsin ki ben buna yüz kere anlattım! Adam diyecek ki yüz kere anlatan yüz birinciyi anlatmaz mıydı? Ha yüz birinciyi de gelip anlatsaydın! Belki o zaman anlayacaktım! Yüz bir kere anlattım demişse, bu defada yüz ikinciye niye gelmedin? diyecektir. Öyleyse yüz kere, bin kere anlatmış olmak yetmez, muhatabımız ölünceye veya müslüman oluncaya kadar anlatmak zorundayız.

Bir de şunu diyelim burada: Meselâ kayınpederinize on yıl İslâm'ı anlattınız. Ama bu sizin anlattığınız on yıl içinde hiç çocuğu ölmemişti. On birinci yılın içinde çocuğu ölmüşse, veya yeni bir eve taşınmışsa, veya dükkanı yanmışsa, veya evlenmişse, veya hayatında değişik bir dönemi olmuşsa belki o dönem sizi dinleyecek bir noktaya gelmiş olabilir; gidip bir daha anlatmak zorundasınız. Evet, bakın o kasaba halkının sonu ne olmuş? Allah buyurur ki:

"O günaha gidenler, artık uyaranların uyarılarına aldırış etmez hale gelince biz de uyarıcıları kurtardık ve günahkârları da fısklarından ötürü şiddetli bir azapla yakalayıverdik."

(A'râf: 165)

Yine A'râf'ta bundan sonraki âyette şöyle buyuruluyordu:

"Kendilerine belirlenen yasakları aşınca da onlara alçalmış maymunlar olun! Dedik."

(A'râf: 166)

Buyuruluyor. Bakın burada uyaranları kurtardık diyor Rabbi-miz. Günahkârları da maymunlar yaptık diyor. Bu iki grubun akıbetini anlatıyor âyet ama üçüncü grup hakkında herhangi bir bilgi vermemiş Rabbimiz. Yâni o kendileri günah işlemeyen, ama evlerine çekiliverip de günah işleyenlerle mücâdeleyi bırakıveren, pes eden, ya da günaha rıza gösteren bu üçüncü grubun akıbeti meçhuldür. Bilemiyoruz, belki de bunların zikriyle Rabbimiz kitabını kirletmek istememiştir. Aslında bu insanlar zikre bile değmeyen insanlardır demek en münâsibi olacak diyoruz. Haramı bildikleri halde, günahı günah olarak bildikleri

halde günah işleyenleri uyarmayanlar, onların varlığından rahatsız olmayanlar zikre bile değmeyen insanlardır. Bunlar ya dünyada o günahkârlarla birlikte helâk edildiler, yahut da bunların azapları âhirete intikal etmiştir.

Evet, aslında her toplumda bu üç sınıf her zaman mevcuttur. Günahkârlar, haram bilmezler, yasak tanımazlar. Günahkârları sürekli uyarmaya çalışan, çevrelerine Allah'ın kitabını ve peygamberinin sün-netini duyurmak için çırpınanlar. Yapmayın müslümanlar! Etmeyin insanlar! Haramdır, günahtır diye bir ömür koşturanlar. Allah için sevenler, Allah için gazaplananlar. Sevdiklerini Allah için sevip, küstüklerine Allah için küsenler. Allah adına tavır belirleyenler. Bir de kendileri günah işlemeseler de günah işleyenlerden rahatsız olmadan onlarla sarmaş dolaş yaşayanlar. İşte bu âyetler çerçevesinde bizler kendi yerimizi bulmak zorundayız. Eğer günah işleyenlerdensek may-munlar olmadan hemen dönmeye çalışalım. Uyaranlardansak buna daha bir ciddi devam edelim ve kurtulanlardan olalım. Öteki gruptansak hemen vazgeçelim inşallah. ***"İşte biz bunu onlarla beraber bulunanlara, onlardan sonra gelecek olanlara bir ibret ve muttakilere de bir nasihat olsun diye verdik."***

Bundan sonra Rabbimiz İsrâil oğullarının hayatında çok meşhur olan bir kıssayı anlatmaya başlayacak. Bu kıssa Bakara sûresine adını veren kıssadır. Biliyoruz ki sûrelerin isimleri Peygamber döneminde kazandırılmış. Ya bizzat peygamberimiz vermiş, ya da sahabeden bize intikal etmiştir.

Ama bu iş sahabenin böyle kendiliğinden bilebileceği bir iş de değildir tabii. Bunu peygamberden duymuşlardır diyoruz. Hani duymamış bile olsalar, onların bu konuda bir üstünlükleri vardır. Yâni sahabe-i kiram her ân Peygamberle beraberler, sûreyi tanıyorlar, ne za-man geldiğini, hangi hadîse üzerine geldiğini, isimlendirmenin ne demek olduğunu, neden öyle isimlendirildiğini biliyorlarsa, bu sûreye de öylece isim verildiğini biliyorlardır, diyoruz.

Tabi Bakara gibi kimi sûrelerin Peygamberimiz tarafından isimlendirilmesinin yanında, kimi sûrelerin de Peygamberimiz tarafından şöyle şöyle isimlendirildi gibi rivâyetler olmayınca, onların isimlerinin sahabe döneminden intikal ettiğini biliyoruz.

Eğer bizler sadece sûrede anlatılan konuları göz önüne alarak bu sûreleri isimlendirmeye kalksaydık eminim başka başka isimler bulacaktık. Meselâ bu sûrenin adı belki de "Beni İsrâil sûresi" olacak-tı. Veya "Muamelât sûresi" olacaktı. Ya da dünya sûresi olacaktı veya hayat sûresi olacaktı. Bu sûreyi pek o kadar bilmesem de Meselâ Âl-i İmrân sûresi herhalde "Şehâdet" Sûresi olacaktı. Sanki eğer konudan isim olacaksa o zaman şehâdet anlatılan sûre demek yerinde olacaktı. Çünkü Allah'ın şehâdeti, meleklerin şehâdeti, ilim adamlarının şe-hadeti, Havarilerin şehâdeti, mü'minlerin şehâdeti anlatılır bu sûrede. Bizzat

savaştaki şehâdetten söz edilir bu sûrede, ondan sonra yine sürekli şehâdetten söz edilir. Buna göre, o sûre sanki bize kalsaydı şehâdet sûresi olurdu, ama öyle değil tabii.

Bir sûrenin birden fazla ismi olduğu gibi, bazen birden fazla sûrenin bir ismi de olmuş. Meselâ Bakara ile başlayan ve sekiz, ya da dokuzuncu sûreye kadar olan bölüme "Seb'uttıval" denilir. Yâni yedi uzun sûre demektir. Ondan sonra "Miun" denilen yüz âyetli sûreler, ondan sonra "Mufassal" denilen besmeleyle daha yakın ayrılmış sûreler gelir. Böyle bir çok sûreye tek isim verilmiş. Meselâ Bakara ile ve Âl-i İmrân'a "Zehravan" denilmiş. Felak ile Nas'a "Muavezeteyn" denilmiş. İhlas ile Kâfirun'a "Mugaşgışateyn" denmiş. Veya kimi sûreler arada besmele olduğu halde bir kabul edilmiş. Meselâ Duhâ ile İnşirah gibi. Bunlar teknik terimler olduğu için onu geçiyoruz.

Sûrelerin isimlendirilmesini Sahabeye intikal ettirdiğimize göre bir de onlardan misal verelim: Meselâ İsrâ sûresine "Beni İsrâil" de denilmiş. O zamandan kalma bir isim olarak Ğâfir sûresi "Mü'min" diye de anılmış, ya da Fâtır sûresine "Melaike" denilmiş, Dehir sûresine "İnsan" denilmiş gibi..

Bakara sûresi demek yerine içinde Bakara'dan söz edilen sûre diyelim diye daha bir edepli davranmaya çalışanlar da bulunmuş. Yâni davar, sığır, inek sûresi demek yerine, içinde davardan, sığırdan, inekten söz edilen sûre demek daha bir edepli kabul edilmiş. Ecdadın böyle güzel nükteleri olmuş ki; benim çok hoşuma gider. Ama bize çaksan geçmez değil, kaynatsan tutmaz geliyor. Yâni böyle çok tuhaf bir edepsizliğimiz var bizim. Tamam, İslâm'ın yasaklamadığı şeyde serbest olalım, ama şöyle yapsak meselâ: Ben ayaklarımı da uzatarak anlatırken siz kınamazsanız, ama ben bunu yapmasam. Yâni karşımızdaki insandan İslâm'ın izin verdiği şeyin dışında bir hareket bek-lemeyelim, ama biz de karşımızdakini hiç incitmeyecek bir durumda olalım. İfademizde, tavrımızda, örneğimizde, yaptığımız ve yapmadığımız şeylerde karşımızdakini hiç incitmeyelim. Ayrıca incitmemek bir yana onu ne kadar memnun edebileceksek o kadar memnun etmeye çalışalım. Anlatabildim mi? Bilmem anlatabildim mi? diyordu dünün adabı. Ama bugün diyor ki adam: Anlamadın ki! Zaten anlayamazsın ki! Kalın kafalı! diyor adam.

Bir de Kur'an-ı Kerîmde 114 sûrenin (sadece ikisi müstesna olmak üzere) içinde sûrenin ismi vardır, ya doğrudan ya da dolaylı olarak. Yâni meselâ ya fiil şeklindedir:

"Muhakkak ki Allah, kocası konusunda seninle mücadele eden kadını işitmiştir."

(Mücâdele 1)

Gibi âyetin içinde geçen «t7¬(@«D# "Tücadiluke" fiilinden ötürü sûrenin adı mücâdele olmuştur:

Sadece iki sûrede, o sûrelerin ismi, en yaygın ve tanınmış olan ismi uzaktan ve yakından hiç yoktur. Bunlardan biri Fâtiha, diğeri de İhlâs sûresidir. Bu sûrelerde ihlâs kelimesi de, Fâtiha kelimesi de hiç geçmez.

Bakalım içinde Bakara'dan söz edilen bu sûrenin Bakara bölümü bize neler anlatacak: Önce genel bir muhteva tanıtımı yapalım: Kur'an-ı Kerîmde kimi zaman olaylar detaylı verilir, olayın teferruatı anlatılır, sonra hükme geçilir. Bazen de önce baştan bir hüküm beyan edilir, daha sonra da onun detayına geçilir. Burada birinci model gözümüzün önünde. Önce olay anlatılıyor, sonra da bu olayın ne olduğu anlatılıyor.

Ama meselâ En'âm sûresinde Âyet 74. İbrahim kıssasında de-niliyor ki, önce İbrahim'e melekûtu öğrettik. Yâni semayı, arzı, mülkü, ayı, yıldızı, bunların ne olduğunu, kimin olduğunu öğrettik deniyor, sonra da bunu öğrenen İbrahim'in nasıl davrandığını devamında anlatıyor. Benzer üslûpta bir örnek sûrenin baş tarafında yer almıştı: Ey Yakup oğullar! Nîmetlerimi hatırlayın da şöyle şöyle olun! denildikten sonra nîmetlerin tanıtımına geçiliyordu; (Ve iz ve iz) diyerek bu nîmetlerin neler olduğu sıralanıyordu.

Ayrıca bir güzel örnek de Sâd sûresinde karşımıza çıkmaktadır: Dâvûd'a Aleyhisselâm "Faslel-Hitap" verildiği beyanından sonra örneklemeye geçiliyor. Burada ise önce bir Bakara kesmeleri isteniyor. Niye? Ne olacak kesilince? Neye yarayacak bu? Önce söylenmi-yor bu da, sonra denilecek. Sonra denilecek ki hani siz bir adam öldürmüştünüz ya, ve onun katili konusunda eğri büğrü davranışa geç-miştiniz ya, işte onun katillerini ortaya çıkaralım diye bir Bakara kesmenizi istedik diye meselenin öncesine dönülüyor..

İşte bu Kur'an'ın bir anlatım modelidir ve Kuran'da değişik yerlerde böyle anlatımlar görüyoruz. Şimdi inşallah Bakara sûresindeki bu Bakara kıssasını okumaya başlayalım:

67:"Mûsa kavmine dedi ki:"
"Allah size emreder ki bir Bakara zebh edin."

Allah size emrediyor ki; bir bakara kesin. Bir bakara zebh edin. Zebh; nahr'den ayrı bir şeydir. Zebh; Bakaranın kesiminde kullanılan bir ifadedir ve boğazlamak demektir. Nahr ise boyunlamak demektir. Deve şu çukur yerden bıçak sokularak kesilir, bu da nahrdır. İşte, Allah size bir Bakara kesmenizi emrediyor. Yâni yatıracaklar ve bir inek kesecekler, istenen bu. Onlar diyorlar ki bunun üzerine:

"Bizimle alay mı ediyorsun ey Mûsâ!"

Bir alaya mı konu ettin? Bizi alay konusu mu edindin? Yâni bizimle dalga mı geçiyorsun? Bizi makaraya mı sarıyorsun? Böyle bir ihtiyacın mı var Ey Mûsâ? Ne oluyor bizimle gırgır mı geçiyorsun? Diyorlar.

Peki niye böyle diyorlar Allah'ın Peygamberine? Anlayabildiği-miz kadarıyla bunun iki sebebi var:

1- Birincisi bu ölüm sebebiyle ineğin ne ilgisi var? diyorlardı. Bir adam ölmüş, öldürülmüş ve bunun için bize bir inek kesmemizi emrediyorsun. Anlayamadık bununla onun ilgisini? Adam ölüsüyle, maktulün katillerinin bulunmasıyla bunun ne ilgisi var? demeye çalışıyorlar.

2- İkinci olarak ta inek ha! O kesilecek! Bizden bunu istiyorsun ha! Bizden bir tanrı kesmemizi istiyorsun ha! Nasıl olabilir bu iş? Nasıl yapabiliriz biz bunu? Olacak şey mi bu? demeye çalışıyorlardı. İnek gibi kutsal bir varlığın kesimine yeltenmek, böyle bir şeye cüret etmek bizim için çok zor bir iş demeye getiriyorlardı.

Bakaraya inek demeyi münâsip bulmadık, çünkü Bakara de-mek daha güzel diyor Elmalı merhum ve bunu uzun uzun anlatmaya çalışıyor tefsirinde. İşte biraz genç olacak, biraz dinç olacak, biraz sarı, biraz beyaz olacak, böyle bir sığır cinsi. Ama öküz değil, inek de değil, düve de değil, tosun da değil. Ne ya? İşte onların ortalaması bir şey olacak.

Sizin bir Bakara kesmenizi emrediyor Allah diyor Mûsâ Aley-hisselâm; onlar da diyorlar ki: Mûsâ, bizimle dalga geçme! İki sebeple böyle dediklerini anladık. Peki kime diyorlardı bunu? Yeryüzünde zâlimlerin en büyüğü olan Firavun karşısında en onurlu mücâdeleyi gözlerinin önünde vermiş bir Peygambere diyorlardı bunu. Öyle ki bu peygamber karşısında dünyanın en zâlim adamı dize gelmiş ve pili bitmişti. Bu iş de üstelik kendi gözleri önünde cereyan etmiş, onlar buna bizzat şahit olmuşlardı.

Bu sözü iki sebeple söylediklerini anladık:

Birincisi ki en haklı bölümleri öyle. Ne oluyor ey Mûsâ? Ne ilgisi var bununla bu işin? Bir adam öldürülüyor, sen de tuttun Allah böyle istiyor dedin. Yâni nereden çıkarttın bu işi? diyorlar. Aslında Allah'ın böyle bir şey emretmemesi, böyle bir şey istememesi gerektiğine kanaatlerinden dolayı değil benim anladığım. Yâni onlar şaşırıyorlar bunun ne ilgisi var diye. Ve de şaşkınlıklarından böyle feveran ediyorlar.

Çok hain bir toplum. Allah'ın ne dediğini biliyorlar, anlıyorlar aslında. Yâni bunu Allah dediğini biliyorlar başta, ama yine de böyle kıvırtmaya çalışıyorlar.

İçlerindeki o inek sevgisini o tür açığa çıkart-mıyorlar da: Ne? Ne? İnek mi dedin? Bir inek mi keseceğiz? O kutsal bir varlıktır, biz nasıl keselim onu? diyemiyorlar. O ineği araya araya kırk sene sonra buluyorlar. Ama şöyle değil tabi mesele. Efendim işte bir alana, bir meydana toplandılar. Allah bir inek, bir bakara kesmemizi istiyor, Allah böyle diyor, hadi bakalım diye bu ineği aramaya koyulmuyorlar yâni. Allah'tan peygamberi aracılığıyla gelen bu emri duyduktan sonra yan çiziyorlar, ilgilenmiyorlar, duymazdan geliyorlar, işlerine güçlerine gidiyorlar, aradan bir beş on yıl geçtikten sonra tekrar geliyorlar ve ey Mûsâ Rabbine bir dua ediver de biraz açıklasın filan diyorlar. Allah'tan biraz biraz açıklama geliyor, yine dinlemiyorlar, yine anlamıyorlar, aradan bir beş on yıl geçtikten sonra bir daha geliyorlar filan. Yâni böylece bir kırk yıl geçiyor aradan da bu ineği öyle kesebiliyorlar.

Hz. Mûsâ onlara bunu tek tek anlatıyor, toplu anlatıyor, alenî anlatıyor, sırrî anlatıyor, düğünde anlatıyor, bayramda anlatıyor, tekrar ediyor, bakın dinleyin diyor, gelin inat etmeyin kesin bu ineği diyor. Uğraşıyor, çabalıyor, çırpınıyor ama hiç tınmıyorlar, dinlemiyorlar, bana mısın demiyorlar, böylece bir kırk yıl geçiyor.

Mesele hangi inek kesilecek meselesi değil de aslında bunlar inek kesmeye yanaşmıyorlar. İşte asıl mesele budur. Zaten bu âyetlerin bana vermek istediği nedir diye bir soru sorulursa burada, ben ancak şu cümleyi söyleyebiliyorum: Rabbin ne dediyse, ne emrettiyse bunu akıl süzgecinden geçirip de kendi mantığına uydurmaya çalışma! Hemen teslim ol! Ve yapabildiğini, yapabildiğin kadar yap! demektir bu. Yâni meselâ Rabbin anlat mı dedi Kur'an'ı? Hemen anlat! Efendim ben ne biliyorum ki, ne kadar biliyorum ki, nasıl anlatabilirim ki diyerek savsaklama, hemen becerebildiğin kadarıyla anlatmaya başla. İnfak et mi dedi Rabbin, hemen yarım hurma da olsa infak et. Efendim benim neyim var ki vereyim? Ben neyi infak edeyim? deme, gücün neye yetiyorsa yarım hurma da olsa hemen yap bunu. Yap mı dedi, hemen yap! Kıl mı dedi, hemen kıl! Kes mi dedi, hemen kes! Küs mü dedi, hemen küs! Vur mu dedi, vur! Dur mu dedi, dur! İşte bunu anlatıyor bu âyetler. Zaten eğer inşallah dememiş olsalardı kesemeyeceklerdi demiş kimileri, ona bağlamaya çalışmışlar meseleyi.

Bir de sordukça işin zorlaştırılması meselesi başka âyetlerle de sabittir. Cenab-ı Hak buyurur ki:
"Ey iman edenler açıklandığı zaman hoşunuza gitmeyecek şeyleri sorup durmayın! Halbuki onları Kur'an indirilirken sorarsanız size açıklanır."
(Mâide: 101)

Yâni böyle olur olmaz her şeyi sorup durmayın! Açıklanınca bıkıp usanacağınız şeyleri sormayın diyor âyet-i kerîme. Meselâ âyetin sebeb-i nüzulüyle alâkalı anlatılır ki; Allah'ın Rasûlü size hac farz kılındı buyurunca: Sahabeden birisi:

Her yıl mı haccedeceğiz ey Allah'ın Rasûlü? Hac her yıl mı ya Rasûlallah? diye ısrar etmeye başlamış. Allah'ın Rasûlü: Evet deyiversem her yıl haccetmeniz üzerinize farz olacak ve bunun üstesinden gelemeyeceksiniz, o halde size açıklanandan fazlasını sormayın! buyurur.

Aynen bunun gibi bakın önce zorlaştırmıyordu Allah. Kesin! diyor. Ne keserseniz kesin! diyor. Zaten biliyoruz ki Allah, sözünü bu tür sorulara ihtiyaç kalmayacak biçimde ulaştırır, dinin mantığı bunu gerektirir. Adamlar, aslında nasıl olacaktı bu? Diye sorular sorarak kendilerine yük getiriyorlar. Zorlaştırıyorlar işi.

Halbuki yük getirmemeliydiler. Soru sormamalıydılar. İşi için-den çıkılmayacak biçimde ağırlaştırmamalı ve hemen ne denmişse yapmalıydılar.
Dediler ki, bizimle dalga mı geçiyorsun ey Mûsâ!

Buraya geçmeden önce şunu da söyleyelim: Mevdûdî Rahi-mehullah der ki: Hindu dininde olan bir adam, Hindu'larda sonradan uydurma inek kutsallığı vardır, asıl Hinduizmde yoktu bu. Hindistan'da İngilizlerin sömürgesinden sonra ortaya çıktı bu iş. İngilizler Hindistan halkı et yemesin de böylece İngiltere'ye bolca et gitsin diye sömürgesi altında bulunan Hindistan halkına ineği kutsallaştırıvermişler. Demişler ki inek çok kutsal bir varlıktır, ona dokunmak günahtır. Böylece bu yutturmaca sonunda inek eti yemeyen Hindistan halkının tüm etleri İngiltere'ye gitmektedir.

Bizde de bazen bazen meselâ tereyağının zararlarından filan bahsederler. Efendim tereyağı hayvansal bir yağdır, binaenaleyh damar sertliği yapmaktadır, kalbe giden damarları tıkamaktadır filan. Niye diyorlar bunu? Herhalde vatandaş tereyağı yemesin de elit tabakaya bolca tereyağı çıksın diye bunu yapıyorlar. Veya kimilerinin sık sık çocuk için ana sütünün zararlı olduğundan bahsettiklerine şahit oluyoruz. Niye diyorlar bunu? Ürettikleri çocuk mamalarının satılması için diyorlar. Her kadın kendi çocuğunu kendisi emzirse bu defa ürettikleri mamalar satılmayacak. İmal ettikleri çocuk mamalarının satıl-masını hedefledikleri için uyduruyorlar bunu. Evet efendiler kölelerine bazen empoze ederler böyle şeyleri ve köleler de aynen kabul ederler bunu.

Mevdûdî diyor ki: Hindu dininde olan bir adam müslüman olursa kurban keseceğinde koyun ve keçi kesemez diyor, o mutlaka bir inek kesmek zorundadır diyor. Niye? Kalbindeki o sevgiyi, o inek sevgisini tümüyle bitirsin diye. İnek kesmeli ki kalbinde en küçük de olsa bir inek sevgisi kalmasın. İneğin tanrılığı ve kutsallığı inancı bitsin diye.

Arkadaşın biri de diyor ki, Türk olan bir adam da eğer müslü-man olduğunu iddia ediyorsa ilk önce onun iki evlenmesi gerekiyor. Neden? Çünkü o put var

ya kalbinde, ilk önce o da onu bitirmelidir diyor. Neyse şimdi bunlara girmeyelim.

İnsanların kalbinde öldürmedikçe canlılığını sürdüren, sürekli yaşayıp giden böyle kimi putlar, kimi inançlar vardır. Onların da kalbinde, İsrâil oğullarının da gönlünde bu inek sevgisi vardı Mısır'dan kalma, firavunlardan kalma, Firavun düzeninden kalma. Böyle Apis öküzlerinin tanrılığı vardı kalplerinde, sevgisi, saygısı vardı.

Hattâ çölde Samiri'nin yaptığı put da onun için buzağıdır demişler kimileri. İnek değil, ama ineğin küçüğü. Neden inek değil de küçüğü? Çünkü kölelik ruhu adamların içine işlemiş. Diyorlardı ki büyüğe büyükler tapar, biz ancak küçükleriz ve küçüğe taparız, küçüklere tapabiliriz. Şimdi bizde de öyle değil mi sanki? Büyük işleri büyükler yapar. Biz küçükler ancak bunları yapabiliriz, bü-yüklerin yaptıklarını yapamayız diyorlar. Meselâ büyük eğlence merkezlerine ancak büyükler gidiyor şimdi de. Yâni meselâ şu anda Türkiye'de Amerika gibi bir yapılanmaya gidecek cesaret olur mu? Olur mu canım? Onu büyükler yapar sadece. Biz küçüğüz ancak kendi çapımızda işler yaparız.

Cevdet Sunay bir gün Konya'ya gelmiş, yolu köyden de geçiyor, çocuğun biri at pislikleriyle oynuyormuş. Cevdet Sunay kocaman, böyle dev gibi bir adam çocuğa göre, zaten kalıbı da yerinde, evlâdım ne yapıyorsun, ne uğraşıyorsun? Demiş. Amca işte filanın kafasını yapıyordum demiş. Hani o sarı, bu da sarı sarıyı sarıya benzetmiş ço-cuk, bir de Cevdet Sunay sevecek ya bunu. Oğlum demiş, rica etsem benim heykelimi de yapar mısın? Demiş. Çocuk şöyle başını kaldırıp bir bakmış ve şöyle demiş: Senin kadar pisliği nereden bulayım amca! Demiş.

İşte asıl mesele buydu. Dün efendileri olan Firavun oğullarının tapındıkları, kutsadıkları bir şeydi inek. Efendilerinin kutsadıklarını onlar da kutsamaya çalışıyorlardı. Hani nasıl şimdi köleler efendilerinin, yâni kendilerine egemen olan ülkelerin kendilerine empoze ettikleri, kutsadıkları şeylere nasıl karşı gelemiyorlar. Öyle değil mi? Meselâ demokrasi kutsaldır dediler efendilerimiz, efendilerimizin kutsadığı bu demokrasiyi biz de kutsuyoruz şimdi. Laiklik kutsaldır diyorlar, berikiler de, köleler de onların kutsadıkları şeyleri kutsal bilip dokunamıyor-lar, karşı gelemiyorlar ya.

İşte aynen bunun gibi. Kutsanan bir varlık, yâni bir tanrı kurban edilecekti gözlerinin önünde. Böylece kalplerinde put sevgisi kal-mayacaktı. Bir de onlara şu anlatılacaktı: Herhangi bir kutsallık varsa, bu sadece Allah'tandır. Çünkü kutsama hakkı sadece Allah'a aittir. İn-sanların kutsama hakkı kesinlikle yoktur. Kutsama hakkı sadece Kutsalın hakkıdır. Kutsal olmayanların, Kuddüs

olmayanların asla kutsal belirleme yetkileri yoktur. İşte bunu anlatacaktı Allah onlara, bu inek kesme işiyle.

Şimdi bu adamlar kendilerine göre put yapıyorlar ve kendileri çapında tapınıyorlardı. Hiç olmazsa en azından bunu kalplerinde taşıyorlardı. İşte bunun açığa çıkması lâzımdı. Onun için Rabbimiz onlara bir inek kesmelerini emrediyordu.

Bizler de İslâm'la tanıştığımız sürece, İslâm'a toptan inandık, müslümanız da, bundan sonra birim birim, âyet âyet İslâm'la tanıştığımız sürece, o birim birim tanıştığımız İslâm birimlerine karşı bizde önceden var olan putçu görüş vardı ya, varmış ya, anlıyoruz bunu ya, inanç olarak hemen değiştirdiğimizi ve yanlış olduğunu ifade ediyoruz ya. Ama bunu amel haline dökelim inşallah. Yâni hiç olmazsa bunun sözcülüğünü yapalım inşallah. Şöyle yanlış inanıyormuşum, böyle yanlış yapıyormuşum, meğer öyle değilmiş iş! Diyelim inşallah. Ve hiç çekinmeden, bunu rahat rahat ortaya koyalım. Böyle bir şey söyledi bu âyet bana bilmiyorum. Çünkü meğer bunların içlerinde daha varmış bu inek sevgisi ya. Peygamber Efendimiz de Kâbe'deki putları, onları dikenlere kırdırmıştır bu yüzden. Usuldür bu; put, dikene kırdırılır. Onları dikenler kırarsa kalplerinde az da olsa bir sevgi varsa, o da bitirilecektir.

Bir tanrı bitirildi gözlerinin önünde. Bir İlâh öldürüldü güpegün-düz. Bir inek kesildi. Ama bakın görün ki o tanrı kendisini öldürenlere karşı hiç bir şey yapamadı. Öldürülmesine bile engel olamadı. Hem de bizzat kendi elleriyle öldürdüler onu. Şu dün onu dikebilmek için kullandıkları elleriyle.

Put, onu dikene kırdırılır dedim. Peygamberimizin Kâbe'deki putları, onları dikenlere kırdırmasının benim kafamda yansıması olarak şunu da ifade etmiş olayım: İnsanların kafalarındaki, içlerindeki putları açığa çıkarıp onları kendilerine kırdırmak için, din ancak sözlü anlatılır, yazılı anlatılmaz diyorum. Çünkü bir adamla karşılıklı konuşacaksın, adam içindekileri mecburen dökecek, açığa çıkaracak. O konuştukça, o açığa çıkardıkça da siz onun müşahhas hale getirdiği putunu ona kırdıracaksınız. Yâni kendisi bizzat onu kabullenecek, ondan sonra da değiştirecek bu işi. Yazmanın hiç faydası olmaz anla-mına değil tabi bu. İşte benim şu konuştuklarım da belki bir gün yazı-ya dökülüp Müslümanlara ulaştırılmış olacaktır. Ama nihaî hedef, hani savaşta sonuç piyadenin olduğu gibi, bu iş de ancak muhatapla karşılıklı konuşmakla olacaktır diyorum.

Ey müslüman! Sana da uygulanan yöntemler, verilen yanlış eğitimler sonucunda eğer kalbinde bazı putlar, bazı yanlış değer yargıları varsa, sen de onu kendi ellerinle kırar, kesersen Allah sana da yücelikler nasip edecektir, bundan hiç mi hiç şüphen olmasın!

Onlar, bizimle dalga mı geçiyorsun ey Mûsâ? Deyince Hz. Mû-sâ buyurdu ki:
"Ben cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım dedi."

Yâni ben böyle nasıl yaparım! Nasıl dalga geçerim sizinle? demek değil tabi mesele. Rabbim istemediği halde size Allah'ın istemediğini nasıl söylerim! demektir. Değilse Allah'ın istediği dalga geçmek olsaydı geçerdi tabii. Toplumla da dalga geçerdi, fertle de dalga geçerdi. Ama onlar ne diyorlar? Ey Mûsâ! Bu iş Allah'ın işi değil, sen herhalde dalga geçmek için söylüyorsun bunu diyorlardı ya. Öyle şey mi olur? Bunu size Allah söyledi! Ben Allah'ın peygamberi olarak Allah'a yalan mı isnat edeceğim? Bu nasıl mümkün olabilir? diyordu Hz. Mûsâ. Böylece peygamber kendisinin elçi olduğunu ortaya koyu-yor-du. İşi Allah'a raci anlatıyordu. Bir peygamber olarak benim size söylediklerimin tümü Allah'tandır. Emrettiklerimin ve yasakladıklarımın tü-mü Allah'tandır. Ben kendi hevamdan size bir şey demem, yapmam. Benim söylediğim ve yaptığım, yapmanızı istediğim her şey vahiydir, vahiy kaynaklıdır. Çünkü ben yeryüzünde Allah'ın sözcüsüyüm. Ben yeryüzünde Allah'ın konuşan kısmıyım. Ve kesinlikle bilesiniz ki bana itaat Allah'a itaattir, bana isyan ise kesinlikle Allah'a isyandır.

Evet Hz Mûsâ böyle diyerek onları uyardı. Onlar duydular duymadılar, anladılar anlamadılar, yanaştılar yanaşmadılar. Aradan zaman geçti, dönem geçti, geldiler Peygambere ve dediler ki:
68:"Dediler ki; ey Mûsâ! Rabbine bir dua ediver de bu ineğin mahiyetini bize biraz açıklasın."

Bizim için Rabbine bir davetiye gönderiver. Hainlere bakın, kimin Rabb'iydi bu Rab? Mûsâ'nın Rabbi sadece, onların Rabbi değil sanki. Rabbimize bir dua ediver filan da demiyorlar yâni. Sanki o Rab kendilerinin Rabbi değil de sadece Mûsâ'nın Rabbi. Bir de bakın; Rabbimize birlikte dua edelim de demiyorlar. Sanki ağızları kurumuş hainlerin, kendileri dua etmek istemiyorlar da, ey Mûsâ hadi sen bir dua ediver diyorlar. Bizdeki hani şu malum felsefe de herhalde bun-lardan geçme mi ne? Hani diyorlar ya herkes Rabbe dua edemez, herkes Rabbe ulaşamaz, ulaşabileceklere dua ettirmek lâzım filan. Bakın bu adamlar da en azından müslümansalar bile, Rablerini Rab biliyorsalar bile yine de duayı, davetiyeyi Mûsâ gönderecekti. Elbette bu iş peygamber aracılığıyla olmalı değil mi? Tamam belki, ama ifade bozuk. Evet, yine peygamber dua etsin, ama Rabbimize dua edelim desinler. Veya gel birlikte dua edelim desinler.

Yâni biz bu işi beceremeyeceğiz, bize biraz yardım et, hadi seninle birlikte dua edelim falan deseler bu kulluğun ifadesi olacak, ama buradaki ukalalığın ifadesi oluyor.

Rabbine dua etsen de o ineğin mahiyetini bize biraz beyan ediverse. Yâni nedir bu inek? Nasıl bir şey? Bu konuda bize bir beyanda bulunsun Rabbin diyorlar. ***"Dedi ki; Mûsâ Aleyhisselâm*: *İşte o şanı yüce Allah"*** (zamirle anlatılınca daha bir yücelik ifadesi var)***"Der ki, Diyor ki"*: *"O size emredilen inek bir Bakara'dır ki"***

Dikkat ediyorsanız tekrar tekrar üstüne basa basa, ben de-miyorum! Allah size diyor ki! Ben Allah'ın dediğini size diyorum ki! Ben Allah'ın emrini size tebliğ edip duyuruyorum ki şeklinde meseleyi Allah'a irca ediyor ve de iş karışık kuruşuk bir duruma gelmesin diye bizzat tekitli olarak söylüyor Hz Mûsâ aleyhisselâm. Benim aracılığımla Allah size diyor ki: Size emredilen o bakara, "Bakara tün" bir bakaradır ki. Öyle bir bakaradır ki:
"Ne farımış, ne de taptaze."

Yâni ne farımış, ne yorulmuş, ne amelden kesilmiş, ne de böyle taptaze. Bakire, yâni henüz analık fonksiyonlarını icraya başlama-mış demektir.
"Bu ikisi arasında bir inek düşünün."

Yâni olgun, dolgun, gücü kuvveti yerinde, yaşı başı yerinde, tam bir inek.
"Hadi öyleyse emrolunduğunuzu hemen yapın!"

Fa, fa-i ta'kıbiyyedir. Hadi, beklemeyin artık emrolunduğunuz şeyi hemen icra ediverin! Beklemeyin artık! Ne bekliyorsunuz? Bu işin mahiyetini istediniz, onu da anlattı Allah. Ama onlar dinlemediler, yanaşmadılar, ilgilenmediler, duymazdan geldiler. Tam İsrâil oğulları karakterini, yahudi karakterini bize gösterdiler.

Rabbimiz bunu bize niye anlatıyor? Rabbimiz bize bunu, şu-nun için anlatıyor: Bakın sizin toplumda da böyle insanlar pek çoktur diye anlatıyor. Bizim toplumda da pek çoktur böyleleri. Söylersiniz adama, anlatırsınız, didinirsiniz, uğraşırsınız: İyi ama! diye bir şey daha bulur adam. Sizi dinlemez, anlamaz, itiraz eder. Siz bir daha söylersiniz, döner bir daha itiraz eder. Tamam onu anladık da, ama! Şu nasıl olacaktı? diye bir daha sorar. Söylenenden kaçmak için anla-mamış gibi davranır. Söylediğinizle hiç mi hiç ilgisi olmayan başka ko-nularda sürekli sorular üreterek sizi oyalamaya çalışır.

Meselâ kıyafet konusunda çok görüyoruz bunu. Meselâ kızın birine ısrar ediyorsunuz, kızım, tamam, piyasa böyle, okulun böyle anladık, ama hiç olmazsa cazip bir renk olmasın giydiğin! diyorsunuz. Ama bir eşarp takıyor ki başına, üç kilometre öteden görebilirsiniz. Anlamıyor o bunu, dinlemiyor zaten de, gene de diyorsunuz. Sonra da diyor ki; eh ne yapayım, ben bunu bulabildim! Böyle bir mantık. Şimdi bizim piyasada da çok bu mantık. Burada da böyle bir mantık var.

Aradan bir beş on yıl geçtikten sonra tekrar geliyorlar; ve di-yorlar ki:
69:"Ey Mûsâ Rabbine dua et de bize bu ineğin rengini açıklasın."

Diyorlar ki, tamam, yapalım da, ama bunun rengi ne olacaktı? Bu ineğin rengi nasıl olacaktı? Tamam anladık keseceğiz de, biz onu sormayı unutmuştuk! Tam serkeşlik. İyi iyi, kes dedin, tamam, keselim de rengini söylemedin ama! diye sanki suçlarcasına Mûsâ Aley-hisselâm'a döndüler. Yine aynı model cevap; o Rabbine iltica etti de Rabbi dedi ki:
"Mûsa Aleyhisselâm dedi ki; Allah diyor ki, o size emredilen Bakara, bir Bakaradır ki sapsarı, onun rengi de pas parlaktır."

Böyle sanki bakanları sevindirecek bir tarzda.
Tabi böyle bir ineğe baktıkça sevinilir elbette. Yâni ne ihtiyar, ne genç, zayıf da değil, etine dolgun bir inek. Onlar yine hemen yanaşmıyorlar, yapmak istemiyorlar, kesmeye yanaşmıyorlar veya uzatmak istiyorlar işi. Belki de rivâyetlerde yok diye demeye cesaret edemedim ama desek mi? Belki de bu işin başlarına neler açacağını biraz biraz seziyorlar da sonunda, onun için yanaşmı-yorlar. Yâni bu kadar ısrarla söylenince sonunda başlarına nelerin gelebileceğini sez-meye başlıyorlar ve biraz uzatmayı istiyorlar, zaman kazanmak isti-yorlar. Çünkü bu ineği kestikleri zaman ölen kişinin katilleri de ortaya çıkacaktı. Bunu sezdikleri için bu işi uzatıp zaman kazanmak istiyorlar. Aradan bir beş on yıl geçtikten sonra tekrar geliyorlar ve diyorlar ki:
70: "Dediler ki; ey Mûsâ! Dua etsen de Rabbine, bu işin mahiyetini biraz daha açıklasa bize."

Çünkü:
"Biz biliyoruz ki, bütün Bakaralar birbirlerine benzerler."

Yâni böyle aklımız karıştı. Bilemiyoruz, ayırt edemiyoruz. Bu kadarcık bilgi yetmez ki bize! Çünkü sen de biliyorsun ki, bütün inekler birbirlerine benzemektedir. Biraz daha açıklansın da neyi keseceğimizi biz de bilelim. Yâni bu, tam böyle şeytanca bir tavır. Tam İsrâil oğulları tavrı. Tam yahudi tavrı. Hani diyorum ki toplumu tanımasak, Mûsâ'yı Aleyhisselâm bilmesek, Mûsâ'nın Aleyhisselâm onlara karşı şefkatini, merhametini bilmesek neredeyse doğru ya! Adamlar haklı diyecektik. Ne yapsın adamlar, gerçekten hangi ineği keseceklerini bilemediler diyecektik. Adamlar, bayağı bayağı adam gibi laf ediyorlar. Tamam inek, keselim de ama bu inek nasıl bir inek yâni? Bu ayan beyan açıklansın diyorlar, diyesimiz geliyor. Açıklanıyor biraz: E rengi ne olacaktı? O da açıklanıyor. İşte biraz sarımtırak, biraz genç, biraz dinç deniyor. Olanlar yine de birbirlerine benzer efendim! Biraz daha açıklık olmaz mı? diye kendi kendilerine bir şeyler üretiyorlar.

Şimdi bizde de öyle değil mi? Meselâ zekât hesabında böyle davrananlar biliyoruz. Ev bark konusunda böyle davrananlar, ihtiyaç felsefesinin tespitinde böyle davrananlar biliyoruz. Sosyal ilişkilerde veya siyasal bakış açısı konularında böyle davrananlar biliyoruz. Halbuki adam kafaya dolduruyor; meselâ partisiz olmazı, parasız olmazı, kadın erkek beraberliğini. Adam tüm bu konularda bir hüküm koyuyor ortaya, ondan sonra da buna nice deliller, nice yan ürünler, yan destekler bulmaya çalışıyor. Aynen bunların mantığı. Allah dedi ya tamam ondan da çıkmıyor. Tamam onu zaten yapacağım da diyor, ama geri kalanını hep kendine göre ayarlayıp gidiyor.

Ey Mûsâ Rabbine dua et de hele biraz daha açıklasın:

"İnşallah, kesinlikle biz buna bir yol bulacağız."

Yâni böyle bir inek bulacağız, hele biraz daha tarif eder misin ey Mûsâ diyorlar. Biz bu işi becereceğiz, ama bilgi eksikliğimiz var. Sen onu bizim için tamamlayıver diyorlar.
71:"Öyle bir inek ki, ne yeryüzünü sulamada kullanılmış, ne de ekmede ve dikmede."

Ne ekin ekmede, ne çift sürmede, ne de tarla sulamada kullanılmış bir inek.
"Boyunduruk da vurulmamış."

Yâni başıboş, ya da başına buyruk, müsellem, yâni kendi başına sâlim bir inek. Hiç boyunduruk vurulmamış, çifte kullanılmamış bir inek.
"Yâni böyle alacası da yok."

Alasız, alacasız bir inek.

"Dediler ki işte şimdi hak söyledin!"

Hah! Şimdi doğru söyledin ey Mûsâ! Şimdi tamam! Şimdi oldu bu iş. Ötekiler? Ötekiler olmamıştı sanki. Hz. Mûsâ'nın önceki dedikleri yalandı sanki. Hayır ötekiler de haktı, ötekiler de doğruydu; ama yapmadıklarını kamufle ediyorlardı, kamufle edeceklerdi alçaklar.

Bu zamana kadar niye yapmamışlardı? Niye böyle bir ineği bulup hemen kesmemişlerdi? E anlayamamışlardı canım, ne yapsındı adamlar? Ya da o zaman henüz hakikat beyan edilmemişti de ne yapacağımızı şaşırmıştık. Veya işte, ey Mûsâ, o zamanlar sen bizimle alay ediyor, dalga geçiyordun. Hah! Şimdi hakkı söyledin! Şimdi oldu! diyorlar. Ondan sonra da onu boğazladılar, o ineği kesebildiler.
"Onu boğazladılar, ama neredeyse yapamayacaklardı bu işi."

Neredeyse kesemeyecektiler. Çünkü bu iş kendilerinin Peygambere kafa tutma işiydi. Bayağı bayağı da ileri gitmişler, ukalalık etmişler, karşı gelmişler, laf dinlememişler. Ama biraz daha ileri gider-lerse helâk ta olabileceklerdi. Bu kadardan sonra da hâlâ yapmazlar-sa işleri bitirilecekti. Nitekim yine de yapmayacaklardı da. Çünkü yapamamak değildi mesele, yapmamaktı. Böyle bir ineği bulamamak değildi mesele, bulmamaktı. Kesememek değil, kesmemekti.

Ama sonunda ağızlarından bir inşallah sözü de çıkıvermişti. Bu işi Allah'a izafe etmeyi becerivermişlerdi. Ulemânın ifadesine göre ağızlarından böyle biz söz çıkmasaydı neredeyse kesemeyeceklerdi ineği. İnşallah dedikleri için, meşieti Allah'a bıraktıkları için, Allah'ı her işe etkin ve yetkin bildikleri, bunu hatırladıkları için Allah onları bu işte muvaffak kıldı.

"İnşallah buna bir yol bulacağız!"

diyebildikleri için o ineği kesmeye, Allah'ın emrini yerine ge-tirmeye muvaffak oldular.

Bu âyet inşallah sözünün etkisini anlatan âyetlerden biridir diye gündeme getirilmiş. Bunlar da inşallah diyorlar ve sonunda ancak bu kadar beceriyorlar. Hani Peygamberimiz de bir seferinde, yarınki bir iş için inşallah dememişti de Allah uyarıda bulunmuş ve o da pişman olmuştu.
"Herhangi bir şey için Allah'ın dilemesi dışında: "Ben onu yarın yapacağım" deme, unuttuğun zaman Rabbini an ve şöyle de: "Umulur ki Rabbim doğruya daha yakın olana eriştirir."
(Kehf: 23)

Denilmişti. Buna biz de alışalım tabi. Ama bazen fıkralar uydurulur, dalga geçilir. Hani adamın birisi ava gidiyormuş ta, işte inşallah demiyormuş da filan. Burada inşallahı bir tanıyalım inşallah.

İnşallah; meşietin Allah'a ait olduğunu anlamak, kavramak ve bu idrakle iman etmek demektir. Meşiet; dilemek demektir. Allah dilerse, Allah isterse, Allah izin verirse, bu elde bir diyeceğiz bir kere. Ama "Allah dilerse" den sonra kişi kendinin dilemesini mutlak ortaya koyarsa, bu Allah'la dalga geçmek demektir. Yâni yapacağı herhangi bir iş konusunda inşallah der de bir adam, yâni Allah dilerse, Allah izin verirse der de, ama bu işe kendini mutlak etkin ve yetkin zanneder ve öyle davranırsa bu inşallahla dalga geçmek demektir. Meselâ birine kafayı taktı bir delikanlı, onunla evlenecek, tamam inşallah. Ama öyle ısrar ediyorsa ki, her çareye baş vuracak, illa da evlenecek onunla. Yer yerinden oynasa da onu başkasına yâr etmem diyorsa işte bu inşallahla dalga geçmek demektir. Veya bir yerden dükkan tutacak adam veya bir işin başına geçecek,

biriyle beraber olacak veya birine engel olacak, inşallah demiyor mu? Diyor ama kafaya öyle bir takıyor ki bu işi, mutlaka yapacak onu. Sanki bu konuda Allah -hâşâ- istese de yapacak istemese de. İşte bu Allah korusun da inşallahla dalga geçmek demektir.

Meselâ arkadaşın biri evlenme çabasındaydı, tamam inşallah da diyordu, maşallah da diyordu. Ama konuşmasına bir bakın ki; her şeye rağmen, yer yerinden oynasa da onu alacaktı. Mümkün değil onu kimseye yar etmem diyordu. E, hani inşallah diyordun? Hani Allah isterse, Allah dilerse diyordun? Nerede kaldı inşallah? Belki de onunla evlenmeni istemiyordu Allah. Belki o makama gelmene razı değildi Allah. Hayır öyle değil. Adam hem inşallah diyor; hem de o makama gelebilmek için Allah istese de istemese de her şeyini, na-musunu, iffetini fedâ ediyor. İşte bu inşallahla dalga geçmek demektir.
Allah korusun da bugün müslümanın yalanı olmuş inşallah. Bükra inşallah, yarın inşallah diyor adam, e yine yarın da bükra. Müslümanlar inşallah dedi mi, neredeyse bir sene sonraya söz veriyorlar. Oysa diyecekler ki yarın öğle namazında buluşalım inşallah. Bu ne demek? İslâm'ın mâzeret kabul ettiği şeyler dışında orada olacağım demektir. Çok acil bir vaka olmadıkça hastalık gibi, ölüm gibi, evlenmek gibi mutlaka orada olacağım demektir bu. Öyleyse sözlerimize dikkat edelim, de durup dururken kendi kendimizi münâfık yap-maya-lım inşallah. Kırk yıl bu emir ile ineği kesme arasında geçti deniyor. Kitabımızdaki kırk günle alâkalı iki konu, iki yorum biliyorum: Birisi sûrenin 51. âyetinde geçmişti:

"Kırk gece için Mûsa ile vaadleştiğimiz zaman.."

Hani Hz. Mûsâ Aleyhisselâm ile Rabbimiz kırk güne vaadleş-mişlerdi. Böyle bir kırk gün konusu var. İkincisi:
"Allah dedi ki: "Orası onlara kırk yıl haram kılındı; Yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşacaklardır."
(Mâide: 26)

O Tih çölünde kırk yıl gezdiler, dolaştılar diye bir kırk yıldan söz edilir. Bir de bu inek kesme işi böyle kırk yıl sürdü deniyor. Zaten kırk yıl, o kırk yıl dolacak da o nesil bitecek, tükenecekti. Köleler, köle ruhlular ölecekler ve onların çocukları, babalarının yaşadığı şehir hayatını görmeyen, Mısır'ı tanımayan ve çölde doğup büyüyen, özgürce büyüyen, babaları gibi Mısır'ı görmeden büyüyen o özgür insanlar kalacak; onlar zamanında Filistin'e gidilecek ve artık orada devlet kurulacaktı.
İnşallah konusunda şunları bileceğiz :

1- Adam inşallah diyor; ama kendisinde mutlak bir güç var zannediyor, bu yanlıştır. Bunu az evvel demeye çalıştım. Hani Kâlem sûresinde de

anlatılıyordu. Adamlar yarın biz bağımızı bozacağız diyorlardı, bu işe kendilerini etkin ve yetkin zannediyorlardı. Allah'ı hesaba katmıyorlar, Allah'ı diskalifiye ederek inşallah demiyorlardı da sabahleyin Allah da onların bağını bozuvermişti ya. İşte kişi hem inşallah diyor hem de o iş konusunda işi Allah'a bırakmayarak kendisini mutlak güçlü görmeyecek. Birinciyi herhalde anladınız. Hem inşallah diyor, Allah isterse diyor, hem de kendi bildiğince yapacağını zannediyor.

2- Bir de inşallah diyerek kişinin yapmak istediği şey aslında, zaten Allah'ın kendisinden istediği şeydir de, o inşallah diyerek Allah isterse diyerek Allah'tan yeni bir davetiye bekliyordur. Yâni inşallah dedikten sonra sanki Allah o işi yapması gerektiğini bir daha beyan edecekmiş gibi yeniden davetiye bekliyor adam. İşte bu da inşallahla dalga geçmek demektir. Meselâ soruyorsunuz adama: Arkadaş namaza başlayacak mısın? İnşallah diyor adam. Yâni inşallah, Allah isterse, Allah dilerse yakında başlayacağım! diyor. E, Allah zaten istiyor! Namaz kılmanı zaten istiyor Allah ne duruyorsun?

Veya meselâ soruyorsunuz adama: Arkadaş hacca ne zaman gideceksin? İnşallah gideriz diyor. Ya Hacca gitmeni zaten istiyor Allah senden. Hattâ kimileri yeniden bir davetiye filan bekliyorlar. Efendim henüz rüyamızda çağrılmadık, herhalde yakında çağrılacağız filan. Ya iki bin yıl önce İbrahim Aleyhisselâm çağırmış, bin dört yüz yıl önce Allah'ın Rasûlü çağırmış, şu anda da Kur'an çağırıyor, sünnet çağırıyor; adam hâlâ rüyasında çağrılmayı bekliyor. Ne demek Allah isterse sakal bırakacağım? Allah isterse örtüneceğim, Allah isterse in-şallah hacca gideceğim! Allah baştan istemiş zaten, bir daha ne bekliyorsun da?

3- İnşallahla üçüncü dalga geçme de şöyledir bakın. Aslında Allah onu kendisinden istemezken, bu inşallah diyerek sanki Allah'ı zorlayacak zannediyordur.

Yâni kişinin inşallah dediği konu, Allah'ın istemeyeceği bir konudur. Allah'ın kendisinden yapmasını istemediği bir konudur da o yapacağı iş; ama yine de bu adam inşallah diyerek sanki Allah'a yol gösteriyor veya Allah'a akıl veriyor demektir. Meselâ nasıl? Adam meyhane açmaya çalışıyor ve inşallah, Allah izin verirse yakında açacağız diyor. Bütün hazırlıkları tamamladık, inşallah yakında meyhaneyi hizmete sokacağız diyor. Yahu Allah izin vermez ona! Allah istemez onu! Sen nereden çıkardın bunu? Sen şeytandan izin alıp açıyorsun! diyeceğiz ona da. İşte bu da inşallahla dalga geçmek demektir.

Evet inşallah dedikleri için bu ineği kesmeye muvaffak oldular. İnek kesildi. Gözlerinin önünde kutsadıkları bir tanrının işi bitirildi. Öyle bir tanrı ki kesildi;

ama kendisini kesenlere karşı hiç bir şey yapamadı. Öyle bir tanrı ki kendisinin öldürülmesine bile engel olamadı. İnekten tanrı olursa bu kadar olur işte.

Bundan sonra hüküm gelecek. Yâni ne içindi bu iş? Niye emredilmişti bu? Bunun sebebi konusunda hüküm geliyor. Buyurur ki Rabbimiz:
72:"Hani sizler bir adam öldürmüş de suçu başkalarının üzerine atmıştınız ya. Halbuki Allah gizlediğinizi açığa çıkaracaktı."

İşte mesele buymuş. Hani siz bir nefis öldürmüştünüz de o konuda böyle çelişkiye düşmüştünüz, yamuk yumuk davranışlar içine girmiştiniz. Onu saklıyor ve birbirinizin üstüne atıyordunuz. İşte Allah bunun açığa çıkarılması için bu ineği kesmenizi size emretmiştir.

Hani bir nefis öldürmüştünüz de. Nefis; kişi demektir, insan demektir. İnsanın bizzat kendisi demektir. Efendim işte insanda bir ruh vardır, bir de beden vardır filan diyorlar bunun aslı yoktur. Nefis insanın kendisi demektir. Yâni kişinin çamurdan meydana gelmiş bedeni ile Allah'tan gelmiş ruhunun bileşkesine insan denir veya kişi denir.

Değilse işte insanda bir beden vardır, bir ruh, bir de nefis vardır. Sen bunlardan sadece nefsi öldürmeye bak demek enayiliktir; çünkü her nefis zaten ölümü tadacaktır. Zaten o diri kalmayacak ki. Sen ölecek olanı niye öldürmeye çalışıyorsun da? Bedenini diri tutacaksın, ruhunu diri tutacaksın, canını diri tutacaksın, ama nefsini öldüreceksin olmaz bu! Yoktur İslâm'da. Ya ne? Nefis denilen şey bizzat insanın kendisidir. İnsan olma özelliğidir. Meselâ insanın sevmesi, nefret etmesi, kabul etmesi, reddetmesi, iman etmesi, küfretmesi gibi olaylar nefsin işidir. Yâni iman etme, reddetme insanın işidir. Ne sadece ruh yapar bu işi, ne de beden yapar. İkisi birleşince, o mükellef varlıktır ve o insanın kendisi yapar bunu. İşte nefis bu anlama gelir ve bu nefsin de derecesi olmaz o zaman. Ancak vasıfları olur.

Siz bir insan öldürmüştünüz de, böyle onun katili konusunda alavere dalavere düşünüyordunuz. Bunun kim olduğunu saklayıp, suçu birbirinizin üstüne atmaya çalışıyordunuz.

Allah da onun kim olduğunu açığa çıkaracak, yâni sizin gizlediğinizi açığa çıkaracak.

73:"Biz bunun üzerine dedik ki; o ineğin bir parçasıyla o ölüye vurun!"

Bu bir hüküm cümlesi. Neden bunu emrettiğini söyledi Allah. Onun bazısıyla ona vurun! O öldürdüğünüze, bu kestiğinizin bir kısmıyla vurun! Neresiyle vurdularsa.

"İşte Allah böylece ölüleri diriltir."

Müfessirlerin Allah kulaklarını çınlatsın, böyle âyet buldular mı tamam, alır yürürler. Efendim acaba bu ineğin neresiyle vurdular ki ölüye! Acaba diliyle mi vurdular ki! Kuyruğuyla da olabilir mi ki? Kulağıyla mı? Yoksa neresiyle vurdular ki? Zırvanın tevili olmaz. Allah de-memişse, bunun üzerinde uzun uzun münakaşa yapmanın anlamı yoktur. Eğer bu bilinmeyince bizim dinimiz eksik olacak olsaydı ve mutlaka bilmemiz gereken bir konu olsaydı elbette Allah onu bize bildirirdi diyor ve geçiyoruz.

Evet vurdular ineğin bir parçasıyla o cesede; ceset dirildi ve katillerinin kim olduğunu söyleyiverdi.
"İşte Allah böylece ölüleri diriltir. Âyetlerini de ak-ledesiniz diye size böylece gösterir."

Akledesiniz, aklınızı bunları anlamada kullanasınız diye böylece Allah size âyetlerini gösterir. Demek ki âyetlerden kimileri göze yöneliktir. Ölünün böyle diriltilmesi gibi, inek âyeti gibi. Kimileri de kulağa yöneliktir, şu elimdeki Kur'an'ın âyetleri gibi. Yâni Allah'ın iki tür âyeti vardır. Bunlardan birisi göze yönelik olanlar, birisi de kulağa yönelik olanlar. İşte Allah bu İsrâil oğullarına bir görsel âyet gösterdi. Ölünün dirilip katillerini gözlerinin önünde söylemesi âyetini gösterdi onlara. Niye göstermişti Allah bunu onlara? Bu âyetle onların kalpleri mutmain olsun, kalpleri Allah'a imana yatışsın, bu konuda herhangi bir tereddütleri, şüpheleri kalmasın diye. Ama gelin görün ki bu hainler gözlerinin önünde cereyan eden bütün bu âyetler konusunda bile kalpleriyle mutmain olmak yerine, tatmin olup inanmak yerine yine de kaybettiler. Yine de imana ve itaate yanaşmadılar. Allah'a kulluğa yanaşmadılar. Bundan sonraki âyet bunu anlatacak.

Sûrenin öteki âyetlerini tanımak için 2. ciltte buluşmak üzere vel ham-dü lillahi Rabbil' âlemîn.